

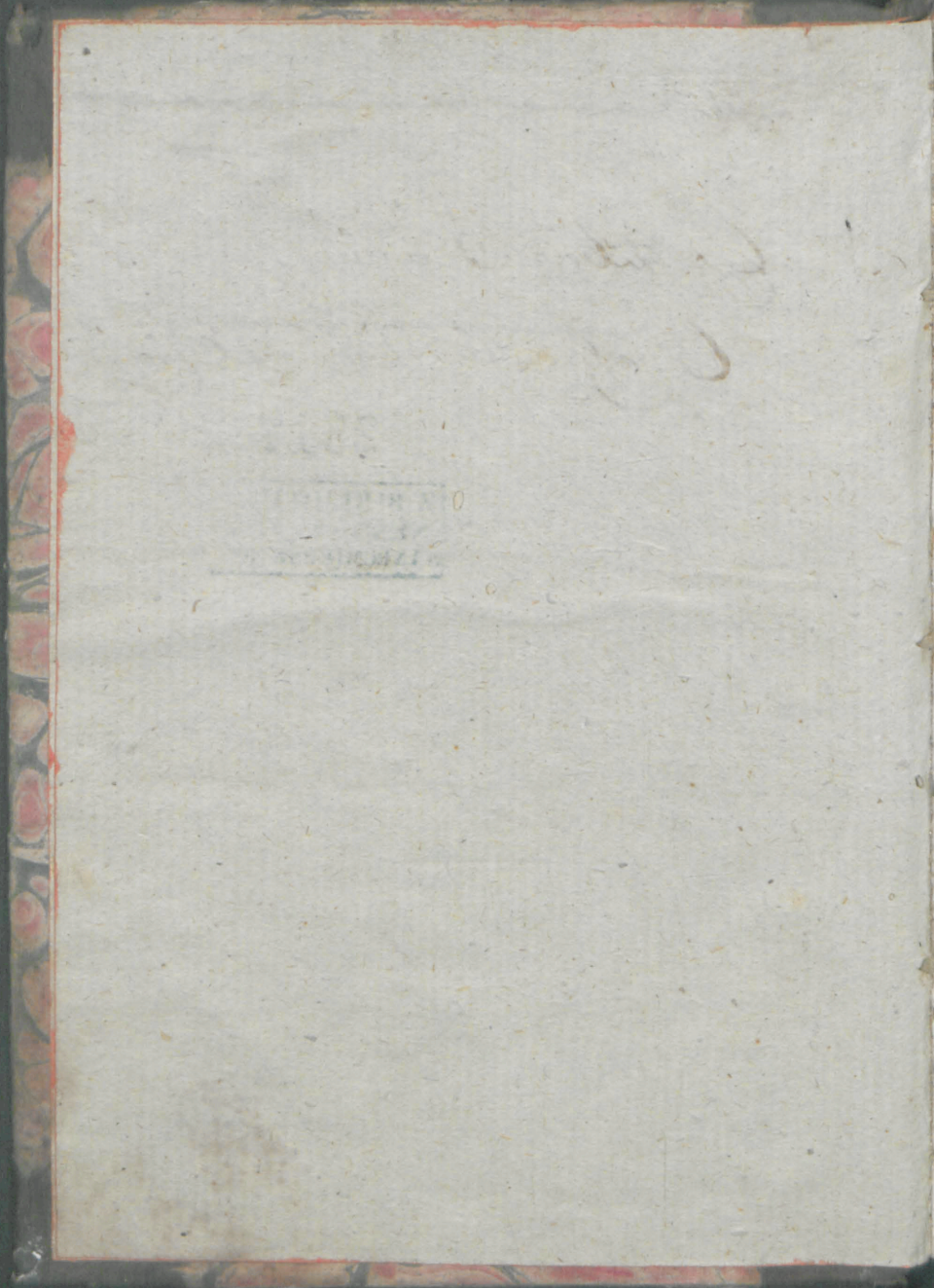

Ex Libris Joannis,

Dejgrowski Vicarii Opoczn

2517

Z BIBLIOTEKI
SEMINARIUM
SANDOMIERSKIE

EPI T O M E
DOCTRINÆ MORALIS,
ET CANONICÆ
EX CONSTITUTIONIBUS, ALIISQUE OPERIBUS
FELICIS RECORDATIONIS
BENEDICTI XIV.
PONTIFICIS MAXIMI
EXCERPTÆ

AB ILLUSTRISSIMO ET REVERENDISSIMO D. D.
JOANNE DOMINICO MANSI
ARCHIEPISCOPO LUCENSI.
EDITIO QUINTA.

Ab eodem Auctore recognita, & pluribus
additamentis illustrata.

Notitiae
740 3.

BASSANI, MDCCLXXVII.

SED PROSTANT
VENETIIS APUD REMONDINI.
SUPERIORUM PERMISSU.

Ex Libris Joannis Dehronski

TYPOGRAPHUS

LECTORI.

PURIMA sunt ad Moralem Theologiam, atque ad Jus Canonicum pertinentia, quæ Benedictus XIV. immortalis memoriæ Pontifex in operibus suis vere aureis sparsim disseminaverat, quæque Scientiæ Moralis studiosos ignorare omnino dedecet. Sed cum non omnes varia illius opera integra vel emere, vel legere possint, opportune in mentem venit P. Joanni Dominico Mansi jam Congregationis Matris Dei, nunc Archiepiscopo Lucensi viro doctissimo, & non solum in Italia nostra, verum etiam in toto orbe litterario eruditissimis libris suis celeberrimo, Epitomen quamdam conficere totius Doctrinæ Moralis & Canoniciæ ex illius Pontificis operibus excerptæ. Cum igitur nobis exploratum sit, quantum hic eruditissi-

mi viri labor Theologis omnibus probatus sit, rem
 iis pergratam nos facturos esse existimavimus, si il-
 lam nunc demum ab eodem clarissimo Auctore
 pluribus in locis emendatam, novisque additamen-
 tis illustratam typis nostris excuderemus. Eam igi-
 tur excipe, Lector benevole, & studium publica
 utilitatis nostrum ne asperneris. Vale.

EPITOME

Doctrinæ Moralis, & Canonicae

EX OPERIBUS BENEDICTI XIV.

ABBATES.

ABBATES Regulares, nullam animarum Curam gerentes, ad Synodum Diœcesanam accedere nequaquam tenentur; ut ex Decretis Sacrae Congregationis. *De Synod. Diœces. lib. 3. c. 2. §. 3. iterumque l. 7. c. 65. §. 2.*

Abbates, Priores, Præpositi, & alio quocumque nomine nuncupati; Cardinales etiam, spirituales jurisdictionem quasi Episcopalem in monasteria seu Ecclesias cum territorio separato habentes, debent jurare in manibus alicujus Episcopi seu nuncii Apostolici aut Legati, eorum arbitrio eligendi, se visitaturos sacra limina Apostolorum personaliter ac per seipsos, atque Romano Pontifici relationem afferre Ecclesiarum suarum. Ex his vero qui Itali fuerint vel insularum Italiae, tertio quoque anno; reliqui vero quinto quoque anno a die captæ possessionis. Id vero si ex legitimo impedimento non possint per se, tenentur per nuntios præstare. Ita in Bulla *Quod Sancta* num. VII. Bullar. t. I. Si vero ante publicationem hujus Bullæ signatæ an. 1740. die nono Kal. Decembris possessionem pacificam illarum Ecclesiarum jam habuissent, intra annum si fuerint in Italia & insulis, intra biennium vero si extra, a die latæ constitutionis tenentur eam relationem mittere; dein singulis trienniis ad limina se conferre. Hæc omnia si prætermiserint ipso facto ab ingressu Ecclesiæ interdictum, & ab administratione tam spiritualium quam temporalium suspensionem incurrunt,

tum etiam perceptione fructuum privantur: qui fructus cedant Episcopo viciniori in sacros usus ejus arbitrio erogandi. *Ibid.* §. 9.

A C T U S F I D E I.

Actus fidei non debet comprehendere tantum in genere quidquid fides dicatur, sed debent etiam credi explicite ea Mystera, quæ sciri debent. *Instit. Eccles.* 72.

A D V O C A T U S.

Rescripta, & Brevia pro exercendo Advocati munere Monachis, etiam Canonicis Regularibus, nunquam conceduntur, quod conforme est Canonis, *Ex parte tua.* De postulando. *De Synod. Dioces.* l. 13. c. 10. §. 12. nov. edit.

Sæcularibus vero Clericis, etiam Beneficiariis, tum & sacris Ordinibus initiatis conceditur, ut Advocaturam exercent in Tribunalibus ecclesiasticis in laicalibus, & coram Judice sæculari cum agitur causa propria ipsorum, vel Ecclesiæ suæ, vel miserabilium personarum. Quamquam in Brevibus libere conceditur Sacerdoti sæculari pauperi, ut libere causas civiles, & criminales agat, dummodo in criminalibus tantummodo reis patrocinetur; quin & tandiu munus illud exercere permittitur, donec certos ecclesiasticos redditus ad congruam sustentationem sufficientes, vel Beneficium residentiale obtineat. *De Synod. Dioces.* l. 13. c. 19. §. 12. nov. edit.

A L I E N A T I O.

Alienationes rerum immobilium, & mobilium pretiosarum, verita est quoque Regularibus, etiam speciali commemoratione dignis, *ex Decr. Urb. VIII. sub die 7. Sept. 1624.* Hæc tamen intelligenda sunt de bonis Ecclesiæ incorporatis. Quæ vero non sunt incorporata & debent alienari, ut sunt res relictæ PP. Reformati S. Francisci, non possunt eorum Sindici procedere ad earum venditionem, nisi præfixo edicto, ut magis offerenti vendantur. *Ita ex Decr. Sac. Congr. Conc. Instit. Eccles.* 69. §. 8.

Alienationes etiam rerum inferioris valoris, quæ comprehenduntur in Cap. *Terrulas*, debent etiam a Regularibus fieri de licentia Episcopi. *Instit. Eccles.* 69. §. 9.

Alienantes, & recipientes bona alienata contra Extrav. *Ambitiose*, incurrunt excommunicationem Pontifici reservatam. *Ibid.* §. 10. Regulares vero ultra hanc incurrunt ipso facto pœnam privationis Officiorum, *ex Decreto Urbani VIII. Ibid.*

Quamquam ex Can. *Bona* 12. *Quest.* 2. jus sit Episcopo molienti novum Monasterium in sua Ecclesia, donandi illi quinquagesimam partem reddituum Ecclesiæ suæ; cum tamen Episcopi in sua

fua consecratione jurent se non alienaturos possessiones ad mensam suam pertinentes; hinc optime intulit S. Congregatio interdictam esse Episcopo hanc, & aliam quamcumque alienationem. *De Synodo Diac. l. 7. c. 72. part. 17.*

A L T A R E.

Sacerdotibus Latini ritus in Russia Polonica degentibus, tam presentibus, quam futuris conceditur, ut deficientibus tabulis lapideis consecratis, Missam celebrent super Antimensis Ruthenorum unitorum. Ritu tamen Latino Sacrum agere illis injunctum est. Sunt antimensia lintei quidam Episcopali benedictione consecrati, in quorum angulis Sanctorum Reliquiæ reconditæ sunt, *Constit. Imposito nobis. Bull. Tom. III. Constit. XLVI.*

A L T A R E P R I V I L E G I A T U M.

In Brevibus pro altare privilegiato solet definiri numerus Missarum, quotidie in Ecclesia celebrandarum; si forte accidat, ut aliquibus diebus numerus iste Missarum desit, dummodo sæpius in hebdomada tot Missæ celebrentur, quod privilegium illud exigit, id non sufficere, declaravit Sacra Congregatio die xi. Septembris 1694. Decretumque illud approbavit Innocentius XII. ex quo resultat necessarium esse singulis diebus numerum Missarum definitum. *Instit. Eccles. 56. §. 16.*

Indulgentiæ altaris cum definito numero Missarum, si forte contingat tempore Adventus, & Quadragesimæ, ut in Ecclesiis Regularium impleri non possit numerus, remanent suspensæ. Reliquis anni diebus, si forte id raro contingat, non remanent suspensæ, sicut nec remanent, si ob infirmitatem Sacerdotum tam secularium, quam regularium, raro tamen id contingat. Ita sacrosancta Congregatio die 30. Julii 1706. *Ibid. §. 17.*

A P P E L L A T I O.

Appellationes omnes, & Inhibitiones, per quas retardetur executio, aut impediatur processus ad ulteriora in iis, quorum executio a Tridentino, vel Constitutionibus Apostolicis commissa est locorum Ordinariis, addita clausula, *appellatione, vel inhibitione quacumque postposita*, ne a Tribunalibus recipiantur, statuit Pontifex in Bulla AD MILITANTIS *Bull. 10. l. n. 48.* Quæ appellationes, inhibitionesque si concedantur, præterquam quod hoc ejus statutum violatur, nullæ sunt. *Ibid. §. 38.*

Excipiuntur tamen casus, qui forte occurrerint singulares ab hac regula eximendi; tunc vero ne dentur Monitoria, Citationesque verat, nisi prius in supplici libello ad hoc portigendo facti cir-

cumstantia peculiaris clare exponatur cum aliquo documento semilene saltem eandem circumstantiam verificante. *Ibid.* §. 39.

A S P E R S O R I U M.

Episcopo ingrediente aliquam Ecclesiam Collegiatam porrigi debet aspersorium non ab Archidiacono, seu aliis de Capitulo, sed a digniori illius Ecclesie. Si vero cum suo Capitulo Cathedralis capitulariter cum indumentis canonicalibus ad aliquam Ecclesiam suae Diocesis procedat, porrigi illi debet a digniori de Capitulo Cathedralis. *Instit. Eccles.* 105. §. 128. ex *Decretis Sacrae Congr. Rit.*

B A P T I S M U S.

Natis infantibus Baptismus conferri quam primum debet, peccantque graviter qui diu illum differunt: tempus autem indefinitum est, latoque edicto mandatum fuit Romae anno 1723. ut intra triiduum infans laveretur. *Institur. Eccles.* 98. §. 3.

Non licet absque necessitate Baptismum conferre in privatis domibus. *Institur. Eccles.* 98. §. 9.

Nihil officit validitati Baptismi error privatus baptizantis, dummodo in materia, & forma nihil innovetur. *De Synod. Diocess. Lib. 7. cap. 6. §. 9.*

Infans, cujus corpusculum nondum e matris utero prodivit, sed materno utero jam reserato mox proditurus est, & moriturus timeatur, debet inducta aqua instrumento aliquo baptizari, sed sub conditione baptizandus est. *De Synod. Diocess. Lib. 7. Cap. 5. §. 6.*

Si vero infans aliqua sui corporis parte, non vero capite prodierit, baptizandus est sub conditione in ea parte, quaecunque illa fuerit, quemadmodum Rituale Romanum praescribit, (quicquid in contrarium Theologorum plures sentiant, quando pars illa est ex principalioribus, ut pectus, scapulae, brachia &c.) iterumque sub conditione in capite baptizandus est, si totus exierit. Si vero caput unice detectum fuerit, baptismate absolute tingendum est. *ibid.* §. 7.

Baptismus cum conditione adjecta non confertur absque lethalis culpae crismine, nisi prudens dubitandi ratio suppetat, an antea validus Baptismus collatus sit. *Ibid.* Cap. 6. §. 3.

Si de administrato Baptismate unus tantummodo testis affirmet, ut obstetrix, cum illa tunc testificetur de facto proprio, ex hoc tantummodo non est hoc Sacramentum reiterandum; si quidem illa interrogata, materiam, & formam hujus Sacramenti probe scire demonstrat. Idemque praestandum est in locis, ubi obstetrices antequam ad munus istud admittantur, de ratione administrandi rite Baptismum edoceri solent. *Ibid.* §. 4.

Testis unicus, etiamsi mulier sit, sufficit ad probandum Baptismum.

mun. Can. *Parvulos*, & Can. *Cum itaque de Consecr. Distinct.* 4. *Instit. Eccles.* 98. §. 13.

At si testimonium sit ab homine incerto, in re adeo gravi ignoto testimonio deferre non possumus: quare tunc rebaptizandus est infans sub conditione, etiam schedulam de suscepto Baptismate e collo suspensam ferat, uti pro expositis in Hospitali de S. Spiritu in Saxia de Urbe, respondit sacra Congregatio Concilii die 5. Januarii 1724. *De Synod. Dioces.* lib. 7. Cap. 6. §. 5.

Si vero agatur de baptizatis ab Hæreticis, qui ad fidem Romanam venire petunt, tunc oportet investigare, numquid in Secta illa Hæreticorum innovatum sit aliquid circa Materiam, & Formam Baptismi. Quod si ex ista investigatione nihil certi resultat, tunc ac in dubio Baptismate agendum est. Hoc dubium rationale censendum est in Baptismate hæreticorum Hollandiæ, apud quos mos invaluerat, ut alter aquam funderet, alter formam pronuntiaret. Quare & nunc pariter, ut in re dubia cum illis agendum est, uti & cum Hæreticis Angliæ, quemadmodum ex Silvio, aliisque statuitur. *ibid.* §. 8.

Irregularitas ex iteratione Baptismi contrahitur etiam si Baptismus absque prudenti dubio sub conditione innovetur, ut ex Catechismo Romano multo probabilius deducitur. *Instit. Eccles.* 84. §. 18. Hanc vero pœnam etiam baptizantem afficere, non baptizantium tantummodo, ferme inter omnes convenit. Sicut & ea affecti non tantum ad altiorem Ordinem ascendere vetantur, sed & ab exercitio jam susceptorum Ordinum absterrentur, quæ tanquam magis coherens auctoritati Catechismi Romani opinio præfertur alteri neganti. *ibid.* §. 18.

Admittendum esse ad Baptismum infantulum Hebræum, postulante avia paterna Christiana, licet reclamet mater Hebræa defuncto marito, & tutores testamentarii, censet Pontifex in Epistola ad R. P. Hieronymum Guglielmi Congregationis S. Officii Assessorem, ex eo quod avia comprehendere possit sub appellatione parentum, & favore Religionis facile prævalet matri, & cæteris tutoribus testamentariis; sicut mater Christiana postulat Baptismum pro filio prævalet patri infideli reclamanti; & si quid dubii superesse possit, in dubio favendum est Religioni. Hanc Epistolam habes in Bullario Benedicti XIV. *Tom. III. num.* 54.

Baptizari infideles invititis parentibus vel tutoribus licite non possunt, nisi infantes fuerint in mortis extremo, vel expositi tanquam a parentibus derelicti. Si vero expositum quis baptizandum assumpserit, potest illi lavacrum salutare impertiri, etiam Synagoga, vel parentibus reclamantibus. Si vero pater infidelis offerat infantem suum, dein facti sui pœniteat, & nolit baptizari, tunc puer ante usum rationis est baptizandus; qui vero sui compotes sunt, in domo catechumenorum explorandi sunt, si velint.

Tandem si qui pueri baptizati sunt etiam parentibus invititis, tunc

tunc ille qui baptizavit peccavit graviter, sed baptizatus restitui parentibus non debet, at penes Christianos educari. Porro in eo casu Baptismus vel unico teste idoneo probatur, etiamsi fœmina sit, vel etiamsi sit ille, qui Baptismum contulit, in quo casu puer nec sub conditione rebaptizandus est.

Hæc de pueris ante usum rationis; qui vero rationis capaces sunt, uti sunt communiter post septimum ætatis annum, si sese sponte obtulerint Baptismo, possunt baptizari; quod verum est, etiamsi non certo constet, sed dubitetur de capacitate rationis post septennium. Si vero hoc dubium præcedat præcedat septennium, tunc debet puer retineri apud Christianos, suspensio interim Baptismo, quoadusque certus usus rationis superveniat.

Si adulti illi careant intentione recipiendi Baptismi, adeo ut illam nec ipso actu, nec antea habuerint, tunc Baptismus est invalidus. Validus autem est, si antea fuerit habita, & nunquam interim retractata. Quod si neutra fuerit voluntas in suscipiente, tunc in eam sententiam inclinandum est, quæ invalide baptizatum pronuntiat.

Si post Baptismum affirmet neophytus se caruisse intentione suscipienti, nec afferat dicti sui idoneas probationes, retinendus est, & denuo tingendus sub conditione. Vicissim si illas afferat, negetque iterum baptizari velle, remittendus est. Hæc omnia late disputat Pontifex in Epistola ad Vicegerentem **POSTREMO MENSE.**
Bull. tom. 2. num. 28.

Si mulier gravida decedat, potest Episcopus injungere, ut per sectionem cæsaream extrahatur ex utero infans, qui forte vivus reputatur, ad hoc, ut sacrum Baptisma conferatur. Non enim id est impossibile, ut extrahatur vivus. *De Synod. Diœces. Lib. II. Cap. 7. §. 13. nov. edit.*

Baptismum ministrare tempore pestis eo morbo obstrictis per se non tenetur Episcopus, cum ille sit tanquam causa universalis, quæ non per se, sed per particulares, id est per Parochos operatur; si tamen alius adsit qui præstare id possit. *De Synod. Diœces. Lib. 13. Cap. 19. §. 6. nov. edit.*

In baptismate conferendo possunt Presbyteri Græci loco Latine formæ adhibere eam quam habent in suo Euchologio: *Baptizatur servus Deus N. in nomine &c.* sicut & adhibere trinam aquæ immersionem seu asperionem cum omnibus unctionibus erga baptizatum, ubi tamen non est contraria consuetudo. Presbyteri tamen Græcorum vetantur consignare chrismate in fronte suos baptizatos. Licet vicissim uti in Baptismate aqua calida; sicut & licet Parochis Græcis suos subditos baptizare aqua per ipsos Græco more benedicta. Vetantur insuper ne baptizatis pueris communionem sub utraque specie vel sub una administrent, sicut neque eisdem pueris conferant in Missa Eucharistiam.

Filiis patris Latini & matris Græcæ Latino ritu Baptisma conferra-

feratur. Si vero pater sit Græcus & mater Latina, liberum erit patri ritum eligere.

Baptizati ritu Græco subsunt jurisdictioni Parochi Græcorum, nec possunt Latini absque dispensatione Sedis Apostolicæ transire ad ritum Græcum. Vicissim Græcus ex concessione Episcopi Latini potest ad Latinum transire. Qui vero Clerici sunt in quocumque Ordine etiam minori constituti a ritu Græco ad Latinum sine licentia transire nequeunt.

Fas est Græcis Sacerdotibus peracta jam consecratione, & ante communionem suam aquam calidam in sacrum calicem infundere.

Non licet Græcis Sacerdotibus asservare Sacramentum Eucharistiæ toto anno.

Non licet Græcis in Italia & insulis degentibus Eucharistiæ particulam suspensam ad collum, seu in privatis domibus retinere.

Quæ servanda sint a Græcis in Sacramentis conficiendis & recipiendis diligenter prosequitur Benedictus XIV. in eadem Bulla et si *Pastoralis*, ex quibus nonnulla hic etiam a nobis excerpta sunt, & sparsim in suos titulos distributa.

In Bulla *Quam Provinciale*, Bullar. T. IV. num. XXXVII. mandat Pontifex servari Canonem Concilii III. Provincialis Albanensis, quo sancitur, ne Christianis sub Mahumetica ditio- ne degentibus imponantur baptizandis nomina Turcica seu Mahumetana, neve eadem nomina etiam extra Baptismum sibi imponant, quacumque tandem ratione id agant.

B A R B I T O N S O R E S.

In Diœcesi, ubi adest consuetudo exercendi artem barbiton- sariam etiam die festo, permitti potest; sed tantummodo definitis diebus, non vero omnibus. *Institut. Eccles. 43. per totam*. Opus est ramen servile, nec nisi ex consuetudine tolerandum, *ibid. §. 2.*

B E N E D I C T I O.

Benedictio sacrarum vestium utrum ab Episcopo simplici sacer- dotti committi possit, quæstio est anceps inter Scriptores. Insignes tamen Episcopi facultatem hanc plerumque a S. Congregatione perunt. *Institut. Eccles. 21. §. 9. & 10.*

Utrum benedicendum sit Cingulum, Pluviale, & sacra Pyxis, quæstio est inter Doctores. Probabilior tamen censetur opinio, quæ benedictionem exigit, cum pro Pyxide sit peculiaris benedi- ctio in Rituali. *ibid. §. 12.*

Si ex veteri sacro vestimento novus alius diversæ formæ confi- ciatur, ut si ex stola manipulus &c. benedictio iteranda est. *ibid.*

Episcopi titulares jus nullum habent consecrandi sacro Chrismate vasa sacra, quia cum in his adhibendus sit usus Pontificalium, non datur illis hæc uti in aliena Diœcesi, *ibid. §. 15.*

Abbatibus Regulares benedicere campanas, & calices pro usu aliarum Ecclesiarum (possunt enim pro suis) negavit Alexander VII. in suo Decreto diei 27. Septembris 1659. Consulta S. Congregatione, num potuerint indumenta sacra benedicere pro alienis Ecclesiis, eo quia obtinuerint Indultum Apostolicum; responsum fuit, exhiberi illud Indultum authenticum ex Archivio Apostolico desumptum, ac interim abstinere. *ibid.* §. 19.

Benedictiones, & unctiones campanarum cum Capitularibus Caroli Magni indicentur, antiquissimæ sunt. *Instit. Eccles.* 47. §. 20. eisque nomen alicujus Sancti imponi consuevisse ex Alcuino discimus. *Institut. Eccles.* 47. §. 26.

Benedictiones campanarum ad nimbos depellendos approbantur, neque id tribui posse impressioni aeris a campana impulsæ asseritur. *ibid.* §. 37.

Solus Episcopus jus habet campanas benedicendi, cum sacra unctio adhibenda sit, nec potest facultatem alteri subdelegare. *ibid.* §. 38.

Ex præcepto Pontificalis Romani campanæ Ecclesiarum benedici debent. *ibid.*

Potest Episcopus suspendere sonum campanarum, quæ ab Episcopo benedictæ non fuerint, ut ex Decretis Sacræ Congregationis. *ibid.*

Benedictionum equorum, & aliorum animalium die festâ S. Antonii Abbatis formula habetur. *Institut. Eccles.* 47. §. 12.

Benedictiones in vermes, & insecta habentur. *ibid.* §. 20.

Benedictiones, cum Reliquiis, non esse improbandas, quidquid dicant nonnulli, ex præxi etiam Romæ recepta probatur. *ibid.* §. 26.

In Benedictione Pontificia super populum, quæ quibusdam Regularibus aliquoties in anno ex privilegio datur, unicum tantum Crucis signum formandum est more sacerdotali, non tria more Episcopali. *Encyclic. Exemplis, Bullar. tom. II. num. 43.*

Facultatem benedicendi morituros cum plenaria Indulgentia, quam Antistites Ecclesiarum cum Epistolis in forma brevis ad triennium obtinuerunt, ad totum illud tempus, quo in ea diocesi perseverabunt, prorogat Benedictus XIV. in *Encyclic.* ad omnes Antistites PIA MATER &c. *Bullar. Tom. II. n. 34.* ac impostero ita esse expediendas facultates illas denuntiat, easque pariter communes esse vult Prælatibus inferioribus territorium separatam habentibus cum qualitate nullius, & activa in populum, & Clerum jurisdictione. His omnibus dat facultatem subdelegandi, ut ipsis quomodocumque impeditis, etiam diurno tempore possint hanc benedictionem per delegatos largiri. Hanc delegationem fieri maxime vult per Diocesim, ut omnibus præsto esse possint, quæ delegatio morte delegantis non expiret, sed perseveret usque ad superventum novi Præsulis, cujus in arbitrio est eos confirmare, vel remove. Quare novus quidem Præsul postulare debet a Pontifice eandem facultatem, non vero delegari illi, quia perseverat in illis prioris Episcopi delegatio; ita Pontifex. *Ibid.*

Si tamen Præful ex una Ecclesia transferatur in aliam, nova indiget facultate, quia prior illi data fuit præcedentis Diœcesis intuitu.

Ritus hujus benedictionis impertiendæ habetur descriptus in eadem Encyclica.

Tres Benedictiones impertiunt Abbates Regulares ex decretis Alexandri VII. in Missis, Vesperis, & Matutinis solemnibus. In Missis privatis nihil supra reliquos Sacerdotes illis concessum est. Ex iisdem Decretis. *Instit. Eccles.* 34. §. 19.

B E N E F I C I U M.

Beneficium si quis fundaverit de suis bonis cum pacto, ut ipse tamquam beneficiatus illis fruatur, tum post obitum suum jus patronatus transeat ad hæredes, quanquam simoniacum id audiatur apud multos; at tamen ab ea labe immune censei potest; neque enim satis esse discriminis apparet inter eum qui fundat beneficium cum pacto, ut conferatur filio suo &c. & illum qui vult sibi conferri; utrinque enim pactum adest, ita ex Pitonio. *Instit. Eccles.* 95. §. 7.

Si quis vero offerat bona in augmentum Beneficii jam erecti, nec tamen Patronatus ejus acquirat, tunc pacisci non potest, ut sibi Beneficium illud conferatur, ut ex Cap. *Tua nos, de Simonia. ibid.* §. 12.

Patronus non potest se præsentare ad Beneficium, ut ex Cap. *Per vestras, de jure Patronatus*, sed potest rogare Episcopum ut si inveniatur dignus sibi illud conferat; sive debet jus Patronatus suum alteri donare donatione sincera, ex qua ipse perpetuo expolietur jure Patroni, quando donationem approbaverit Episcopus, vel saltem Episcopus conferat eidem absque prævia præsentatione Beneficium, & beneficiatus illud acceptet, tum post collationem ipse præster consensum suum. *Instit. Eccles.* 95. §. 5.

Beneficia resignantes sub pensione, si clam pactum iniverint cum resignatario de cedenda illi pensione, seu commodo exigendi fructus ejusdem pensionis, soluta anticipata pecunia, pactum istud irritum, & inane declaratur. Item resignatarii & resignantes decidunt ab omni jure Beneficii ipso facto absque ulla Judicis declaratione, & pecunia soluta restitui debet sub peccato gravi, quæ ab Ordinario applicanda est locis piis. Eisdem pœnis subjacent hæc eadem pacta inita intra sex menses a die receptæ per resignatarium Beneficii possessionis. *Bull. Tom. I. In sublimi.*

In Bulla *Ecclesiastica ministeria* Bullar. T. II. num. X. mandat Pontifex in resignationibus beneficiorum, ut resignatis in manu Pontificis beneficiis, & ab illo admissis, atque vicissim admissis super eo provisionibus, dispositionibus &c. literæ gratiæ signatæ intra sex menses ita perficiantur, ut intra eosdem menses a novo proviso possessio beneficii capiatur, si vero beneficia illa sunt ultra montes, prorogat terminum istum usque ad novem menses a data concessionis

fionis gratia numerandos. Ubi vero iustis de causis prorogatio aliqua postuletur, permittit, ut doctoprius officio Subdatarii de Apostolicis literis expeditis, fiat prorogatio prima & secunda vice, ultiores omnes tollit. Et si legitimum impedimentum perseverare concludenter apud Datarium probatum sit, facultas sit Datario tot ultiores prorogationes concedere ad exequendas literas Apostolicas, quot necessariae sunt ad impedimenti remotionem. Sublato vero sic impedimento, si nihilominus perseveretur in differenda executione literarum, Apostolica tunc gratia nulla & irrita censetur.

Si beneficium obtinens Religionem ingrediatur, beneficium tamen non vacat nisi per professionem; tempore vero illo intermedio inter ingressum & professionem quoad beneficia curata debet Episcopus idipsum agere, quod praestaret, cum parochus impedimento aliquo detineretur. Quoad beneficia vero choralia relictis tyroni religioso ipsius beneficii fructibus, de distributionibus ita statuet, ut jura praescribunt. Si forte beneficiatus Religionem ingressurus, beneficium suum dimitteret, quae renunciatio admitti ab Episcopo posset ex constit. 58. S. Pii V. sive eam renunciationem faceret ad trinitates capituli XVI. Sess. 25. Conc. Trid. de Regul. nihilominus in suspenso remanere debent ea beneficia, nec posset illa alteri conferre Episcopus, nisi post factam a renunciante solemnem professionem. Ita in literis ad Card. Quirinum: Bullar. T. II. n. XXV.

Veritum est etiam Beneficiariis sub poena excommunicationis ipso facto incurrendae, & nullitatis actus, vendere, ac distrahere redditus suorum Beneficiorum ad vitam, vel in longum tempus, recepta ab emptore per unam vel per plures solutiones pecuniarum quantitate, quam ipsi Beneficiati per spatium ejusdem temporis, vel totius vitae probabiliter consequi potuissent. Bulla UNIVERSALIS ECCLESIAE Bullar. Tom. I. num. 29.

Titulos Beneficiorum cum occulta inhabilitate, vel alio occulto vitio, vel etiam in Concursum male obtentorum convalidare fas est majori Pœnitentiario. Bulla PASTOR BONUS Bullar. Tom. I. num. 95. §. 20. sed in convalidatione titulorum, & condonatione fructuum abstinendum est illi cum Episcopis, qui de Ecclesiis Cathedralibus provisi, munus consecrationis intra praesinitum tempus non susceperint. *ibid.* §. 21.

Neque etiam condonat fructus Beneficialium, & Episcopialium Ecclesiarum quovis modo male perceptos in casibus non occultis. In occultis vero cum Italis, Hispanis, Lusitanis, & insulis adjacentibus compositionem facere potest; cum aliis reliquis non potest. Hæc tamen omnia debent esse sine præjudicio illorum, quibus distributiones accrescere debent. *ibid.* §. 24.

Si quis jam obtineat beneficium, & injuste vexetur ab alio, potest pecunia injustam vexationem redimere, ut ex canonistis omnibus firmatur. *Instit. Eccles. 93. §. 4.*

Si vero quis habeat jus ad Beneficium, & ab alio illi lis moveatur,

veatur, non potest dare litiganti pecuniam, ut acquiescat, neque etiam titulo solvendi expensas in lite hucusque factas, nam tunc pararet sibi viam ad Beneficium per pecuniam. *Ibid.* §. 7.

Beneficium obtinens jure certo, & manifesto, ut nullus sit quæstioni locus permittitur redimere injustam vexationem, ut ex Cap. *Dilectus* 27. de *Simonia*; idque fieri potest nulla interposita Episcopi auctoritate; fas est tamen Episcopo præcipere in Synodo ne id fiat absque suo assensu ob periculum simoniæ. De *Synod. Diæces.* Lib. 7. Cap. 69. §. 8.

Si Patronorum Beneficii scissa suffragia fuerint in partes, ille est præficiendus, qui a pluribus eligitur, uti definitum est in Cap. *Quoniam*, de *jure Patronatus*. Si tamen ille, quem præsentat pars major, non reperiatur idoneus, poterit alter præsentari a paucioribus, ut ex Lambertino traditur De *Synod. Diæces.* Lib. 7. Cap. 70. §. 6. Valere tamen judicata est constitutio Synodalis Episcopi Pampilonensis, quæ vetuit admitti præsentatum a minori parte, ob rationes in *Tractatu de Synod. Diæces.* Lib. 7. Cap. 70. §. 6. ponderatas.

Beneficium simplex si quis obtineat, nec sufficiat ad honestam sui sustentationem, potest ab Episcopo habilitari ad suscipiendum aliud. Si vero nec istud secundum sufficiat, ut tertium obtineat, debet a Sede Apostolica dispensationem obtinere, sive hoc tertium sit liberæ collationis, sive de jure Patronatus etiam laici; nam Concilium Tridentinum permisit, ut habens *beneficium insufficiens* possit unum aliud simplex obtinere, & nihil dicit de tertio. Atque ita in prætere tenere Sacram Congregationem constat. *Institut. Eccles.* 91. §. 7.

Hæc tamen non valent in Capellaniis de jure Patronatus laicorum, neque in Legatis piis, ut ex alio Decreto Sacræ Congregationis, *Ibid.* §. 8.

Ex alio Decreto Sacræ Congregationis, de quo *ibidem*, eruitur, non esse inquietandos illos, qui bona fide tria, vel quatuor beneficia insufficientia ex Episcopi auctoritate obtinissent. *Ibid.*

Cum beneficium resignatum fuerit in manus Episcopi, vel Collatoris, non possunt isti providere de eisdem beneficiis consanguineos, affines, vel familiares suos, ut ex Bulla 68. S. Pii V. *Ibid.* §. 9.

Quin neque affines, consanguinei, & familiares resignantis admitti debent, etiam cum beneficium conferendum est in Concursu; primo quia Bulla S. Pii, quæ legit *admittentium consanguineis* mendose excusa est, cum legendum fuerit *dimittentium consanguineis*, ut monet Fagnanus in Cap. *Non sine*. De *Arbitris*. Secundo quia sacra Congregatio disposuit, ut in eo casu neque familiares Episcopi, neque consanguinei resignantis admitterentur. *Ibid.* §. 11. & de *Synod. Diæces.* lib. 13. cap. 24. §. 2. nov. edit.

Bene tamen omnes isti admitti ad beneficium possunt, quando illud cecidit in manus Episcopi per obitum prioris beneficiati; neque enim tantum mali timeri potest, cum beneficium conferendum est ex obitu beneficiati, quantum subesse potest cum dandum est

ex resignatione prioris beneficiati, Ita de Synod. Dioces. *Ibid.* §. 6. ex Decr. S. Congr.

Consuetudines Ecclesiarum reservandi hæredibus beneficiati jam defuncti fructus primi anni obtenti beneficii valet; nihil enim derogat juri illius, qui in beneficium recens investus est, cum & ipse post mortem jure isto potiat. Quare in favorem hujus consuetudinis sæpius a sacra Congregatione decisum est. De Synod. Dioces. Lib. 7. Cap. 70. §. 3.

Beneficiorum Parochialium, & Vicariarum tam secularium, quam regularium capaces esse Canonicos regulares Præmonstratenfes, etiam non intercedente Apostolica dispensatione, definit Pontifex in Bulla ONEROSO &c. Bullar Tom. III. Num. XXXIII.

De filiis illegitimis Clericorum circa beneficia parentum in eadem Ecclesia, qui possint, & non possint &c. Vide *Irregularitas*.

Filius legitimus consequi prohibetur beneficium a patre præhabito, esset enim species hæreditariæ successions. Nihil tamen vetat quominus pater possit obtinere beneficium a filio præhabito. Quod verum est etiam de patre respectu beneficii a filio illegitimo obtenti, ut ex responsione S. Congr. De Synod. Dioces. Lib. 13. cap. 24. §. 15. nov. edit.

Illegitimi autem filii quoad hoc illi etiam censentur, qui postmodum legitimati sunt, non vero illi, qui post subsequens Matrimonium legitimati habeantur, ut partim ex Decretis S. Congregationis, partim ex Fagnano. *Ibid.* §. 16.

Num vero filio obtinere beneficium fas sit, quod pater quidem habuit, sed ab eo transivit in tertium, & ab isto in eundem filium; responderur, filio legitimo id quidem non prohiberi, ex Cap. ad extirpandas de fil. Presb. illegitimis vero non licet, ut ex Bulla Clementis VII. & responsis S. Congr. *Ibid.* §. 18.

Nepos vero legitimus ex patre illegitimo natus obtineri avi beneficium non vetatur, ipso licet avo vivente, ut ex responsis S. Congregationis, & Rotali decisione. *Ibid.* §. 19.

Si patronus beneficii rectorem interficiat, ipse, & omnes ad patronatus jus illud amittunt, ex Cap. In quibusdam, de penis. *Ibid.* §. 21.

Beneficii permutatio, quæ fit coram Ordinariis, interdum potest esse prohibita a Constitutione S. Pii V. incipiente *Officium*, in qua admittuntur quidem permutationes istæ, sed quæ sint canonicis sanctionibus consonæ; ex quo fit, ut cum veritæ sint provisiones beneficii resignati factæ in favorem affinium, & familiarium Episcopi, sicut etiam resignantis, ita etiam censentur veritæ permutationes beneficiorum, cum aliquis permutet beneficium suum pingue, & est jam effectæ ætatis cum altero, quod est tenue, & obtinetur sive a suis, sive ab Episcopi consanguineis; vix enim credi potest ab ista permutatione fraudem abesse, adeoque non est juxta canonicas sanctiones. De Synod. Dioces. Lib. XIII. cap. 24. §. 10. nov. edit.

Beneficia obtinentes a S. R. E. Cardinalibus ordinariis collatoribus in mensibus S. Sedi reservatis valorem 24. Ducatorum Camerae excedentia tenentur intra praefixum in Reg. Cancellariae tempus novam eorumdem provisionem a Sede Apost. obtinere, ordinariis taxis solutis, non obstante in contrarium quocumque exemptionis privilegio. *Motus prop. Benedicti XIV. Bullar. Tom. I. num. XII.*

B U L L A C R U C I A T A E

Facultas concessa in Bulla Cruciatæ de absolutione a censuris obtinenda, valet tantummodo pro foro interno, ut ex constitutione Urbani VIII. eruitur; quare constitutiones Hispanicæ aliter statuentes rejiciendæ sunt. *De Synod. Diæces. Lib. VII. Cap. 65. §. 7.*

C A D A V E R .

In sectione cadaverum anatomiae addiscendæ causa, si quis adhibeat cadavera non condemnatorum, nulla obtenta ab Episcopo facultate, peccat quidem graviter, sed non incurrit excommunicationem Bonifacii VIII. de qua in Cap. I. *de Sepulchris*, cum illa feratur tantum in eos, qui exhumantes cadavera, ea lacerant, & alio sepelienda transferunt. Ita ex sensu DD. *Instit. Eccles. 64. §. 10.*

Si instituta Processione, & præcedente Cruce associandum sit cadaver ad sepulturam, & transitus fiat per agrum, vel possessionem privatam, non ideo via illa publica efficitur; leges enim civiles, ex quibus id posse convinci, nihil aliud volunt, nisi quod monumentum positum in loco privato efficiat locum illum sacrum; quin & leges illæ a jure Canonico abolitæ sunt, ut ex DD. demonstratur. *Instit. Eccles. 89. §. 9.*

Si cadaver tumulandum sit in Ecclesia Regularium, non potest Parochus exigere, ut apporetur prius ad parochialem, & ibi exponatur, dein in sepulturam in Ecclesia Regularium inferatur, ut ex Lucana funerum censuit S. Congregatio Concilii. *Institut. Eccles. 150. §. 25.*

Ex Decretis sacrae Congregationis Concilii firmatum est non esse levandum cadaver e domo absque praesentia, ac facultate Parochi loci, ubi domus sita est. *Ibid.*

Cum distinguitur Ecclesia tumulans a Parochiali, processio funebris debet incidere sub cruce Ecclesiae tumulantis, nec potest præcisâ consuetudine Parochus propriam crucem levare, nisi in casu, quo interveniat Capitulum Cathedralis, tunc Cathedralis crux sola præcedit. Ita ex Decretis sacrae Congregationis. *Ibid. §. 26.*

Societates funus comitantes si procedant cum sacco tenent locum ante feretrum, & ante Clerum tam sæcularem, quam regularem; si sine sacco, eant post feretrum, uti ex statutis Cleri Romani. *Ibid. §. 30. 31.*

Laici regulares non debent comparere cum Capellanis conductis in processione funebri, ut multis firmatur. *Ibid.* §. 32. At si invitatus sit conventus regularis, qui certe constat ex laicis conversis, & Sacerdotibus, excludendi non sunt. *Ibidem.*

Regulares cogi non possunt ut associent pompam funebrem cum cadaver in eorum Ecclesia sepeliendum est, sed possunt ad januas Ecclesiæ suæ expectare. Ita ex Decis. sacræ Congregationis. *Ibid.* §. 38.

Si quis habitator Urbis decedat ruri non electa sepultura, cadaver ejus sepulturæ mandandum est non in Ecclesia rurali, sed in sua Parœcia, vel in Ecclesia, ubi sita est sepultura majorum ipsius, ut decisum Cap. *Is qui*, de Sepulturis in 6.; dummodo id possit fieri sine gravi incommodo. Grave autem incommodum declarat Pontifex intercedere si obitus accidat in loco ultra tria milliaria distante a Parœcia. Id vero ex paritate rationis statuendum est de illo, qui ruri habitans in civitate decedat. *Ibid.*

Cum e rure transferendum est cadaver in civitatem, deferendum est in catalecto præcedente cruce a Clero delata, & associantibus geminis Sacerdotibus, altero Ecclesiæ tumulantis, altero se tenente ex parte Parochi illius loci, ubi mors accidit. *Ibid.* §. 46.

In extractione, vel intratione cadaveris in portas urbis gabella minime solvenda est, ut ex DD. *Ibid.* §. 46.

Pro transitu processionis funebris ex una Parœcia in aliam nulla petenda est licentia a Parocho illius loci, per quem transitus fieri debet, ut ex Bulla Leonis X. 22. & Decretis S. Congregationis firmatur. *Ibid.* §. 49.

Pro sepultura, & exequiis cadaveris exigi nihil potest, ut ex sacris Canonibus firmum est. *Instit. Eccles.* 105. §. 58. Verum si consuetudo obtinuit, ut aliquid derur, quamquam circa hoc nulla sit actio judiciaria, attamen recurri potest ad officium Ordinarii, ut est in textu Cap. *Ad audientiam* 24. de *Simonia*. *Ibid.* §. 58.

C Æ C U S.

Cæcus non obtinet dispensationem neque ad primam Tonfuram, ad effectum obtinendi beneficium ecclesiasticum, ut ex decreto S. Congregationis in una Pampilonensi die 28. Martii 1733. *Instit. Eccles.* 34. §. 5.

Si tamen ordinato jam Sacerdoti accidat, ut oculorum lumen amittat, non tamen ita, ut nihil videat, datur illi a sacra Congregatione facultas celebrandi diebus quidem festis, & duplicibus, Missam B. Virginis votivam, serialibus defunctorum, dummodo non omnia memoriter recitet; mandando insuper Episcopis, ut celebrationem omnino vetent statim ac cæcum penitus evasisse compereant. *Ibid.*

C A M B I U M.

Cambium locale, & per literas, quando revera literæ mittuntur, vel transmittitur in alio loco pecunia eo modo, quo apud Theologos describitur, admittitur a Pontifice in Tractatu de Synod. Diœces. Lib. 7. Cap. 48. §. 7.

Cambium vero obliquum, quo mutuarius se obligat ad negotiandum in cambiis tantundem pecuniæ, quantum mutuo accepit a Cambista in favorem ipsius Cambistæ, vel eidem Cambistæ dat facultatem, ut nomine suo accipiat sive a seipso, sive ab alio tantundem pecuniæ, quantum sibi mutuo data est; accipiat, inquam, eam per cambii contractum; atque interim mutuarius se obligat ad solvendum quantum necesse est pro ratione hujus secundi cambii; hoc, inquam, cambium, quamvis non reprobatur a nonnullis, & revera fortasse in foro fori sustineri posset, adhuc tamen in conscientia reprobandum est. *Ibid.* §. 9. 10. Interdum vero mutuarius in se suscipit onus negotiandi per cambium tantundem pecuniæ quantum a Cambista mutui nomine recepit; tunc vero quidquid lucratur, vel lucrari potest in isto cambio nomine mutuantis factæ, totum illi solvit; quæ solutio etiam faciendæ est, etsi istud negotium cambii revera factum non sit, quia Cambistæ intererat, ut fieret. Id etiam perinde ac prius a Pontifice reprobatum. *Ibid.*

Hæc omnia cambia, quævis per se saltem quoad nonnulla licita laicis, interdici esse Clericis canones magno consensu demonstrant, & evincunt. *Ibidem* Cap. 49. §. 11.

C A N O N I C I R E G U L A R E S.

Canonici Regulares, quanquam sunt capaces Beneficii Curati ex textu Cap. *Quod Dei timorem, de statu Monachorum*, non sunt tamen beneficii simplicis, ut ex pluribus decretis sacre Congregationis Concilii approbati a Gregorio XIII. firmatur. *Instit. Eccles.* 98. §. 2. Sicut nec beneficiorum residentialium non Parochialium, ut ex sensu multorum Canonistarum. *Ibid.* §. 3.

Nec possunt Parochias laicas recipere cum sola licentia Abbatis Generalis, sed requiritur facultas summi Pontificis. *Ibid.* §. 5.

Canonici regulares ex sola facultate superioris sive Abbatis generalis non possunt curam animarum in Ecclesiis secularium assumere & exercere; sicuti neque ad Canonicatus, Præbendas, dignitates, neque ad alia officia aut beneficia residentialia in Ecclesiis secularibus obtinenda assumi, & propter hoc ex religiosis claustris exire. Sunt etiam incapaces beneficii ecclesiastici secularis sive simplicis sive residentialis, sicut etiam pensionum ecclesiasticarum. Ita in Bulla *Quod inscrutabili* CXXXV. Bullar. T. I. Quare exigunt ad hæc obtinenda facultatem Sedis Apost. Si vero de Sedis Apost. fa-

cultate beneficium aliquod simplex obtinuerint, non ideo tamen facultatem habent e clauſtro Religionis ſuæ exire. Id vero, quod hic ſtatutum eſt, intelligitur pariter de Canonicis SS. Saluatoris.

Si qui vero ex illis extra concurſum a patrono beneficii Eccleſiaſtici, quod habeat curam animarum annexam, nominatus fuerit, hæc nominatio fieri debet cum expreſſa præſervatione beneplaciti Apoſtolicæ. Ultra quod a nominato debet acceptari nominatio cum clauſula de obtinendo beneplacito ſuperioris generalis ſui ordinis. Quid vero reſpectu illorum ſeruandum ſit, in voce *Concurſus* adnotavi. *ibid.*

In eadem Bulla declarat Benediſtus Canonicos illos ſic proviſos de beneficio reſidentiali abſolutos eſſe ab obligatione deferendi veſtem ſui Ordinis. Monet tamen non ideo exemptos eſſe ab onere ſeruandi vota in iis, quæ conjungi poſſunt cum novo ſuo ſtatu. Cum vero cura Paſtoralis & Canonicatus ſit incompoſſibilis cum actuali obedientia præſtanda Superiori regulari, ideo declarat §. 27. non poſſe cogi ab iſdem ſuperioribus ut ad Religionis clauſtra redeant: poſſe tamen Episcopum, cui ſubmittuntur, legitima ex cauſa priuare illos per ſententiam iſto beneficio, ſeu declarare perpetuo ſuſpenſos ex inhabilitate. Tunc autem declarat teneri eos ad clauſtra redire; ſicut & §. 28. ad redeundum obligat eodem beneficiarios ſi beneficium renuntient. Ceterum §. 28. etiamſi habeant coadjutorem, vel impetraverint jubilationem, cum tunc teneantur reſidere in loco Parochiæ aut Canonicatus, ideo ad clauſtra redire in eo caſu nequaquam tenentur.

C A N O N I C I.

Canonici Cathedralis non emittentes profeſſionem fidei ex præſcripto ſacri Concilii Tridentini *non faciunt fructus ſuos*, fructuſtamen Præbendæ, non vero Diſtributionum, uti sæpe reſpondit S. Congregatio. *Inſtit. Eccleſ. 60. §. 11.* Nec ad eam poenam incurrendam requiritur ſententia declaratoria, ut ex Synodo Farſienſi firmatur. *Inſtit. Eccleſ. 57. §. 15.*

Profeſſio fidei a Canonicis emittenda ex Conſtitutione Pii IV. non obligat Canonicos aliarum Collegiatarum, ſed Cathedralium tantummodo. *Inſtit. Eccleſ. 60. §. 1.* ex pluribus decretis ſacræ Congregationis.

Hæc fidei profeſſio perſonaliter præſtanda eſt, non vero per procuratorem, ut ex Decreto S. Congregationis. *Ibid. §. 3.* quod adeo verum eſt, ut ſi quis Romæ exiſtens obtinuerit facultatem, profeſſionem hanc emittendi coram Cardinali Vicario, teneatur illam repetere coram Ordinario ſimul ac in locum reſidentiæ pervenerit, ut in eadem facultate exprimi ſolet. *Ibid. §. 3.*

Canonici, & beneficiati tenentur ex jure eccleſiaſtico recitare Officium diuinum cum eo diſcrimine, ut beneficiati ubique loco-
rum

rum possint huic muneri satisfacere, Canonici vero Cathedralium, vel Collegiatarum præstare id in Choro tenentur. *Instit. Eccles.* 107. §. 7.

Canonici tenentur recitare divinam psalmodiam in Choro, adjungentes se se eidem Choro, nec sufficit si tantum adsistant, alioquin non faciunt fructus suos, nisi tamen aduerit privilegium Apostolicum non præsumptum, nec abrogatum. Ita in Encyclica ad Episcopos Italiæ *Cum semper*. *Bull. Tom. I. n. 103.*

Nec solum tenentur assistere, sed etiam alta voce recitare, & associare cantum Horarum Canonicarum, nulla in contrarium obstante consuetudine, ut ex dispositione S. Concilii Tridentini *Sess. 24. Cap. 12. de Reform.* evincitur. *Instit. Eccles.* 107. n. 16. Idcirco tenentur Canonici, & alii addicti Choro Cantum Gregorianum addiscere, ut in folio exhibito S. Congregationi in causa Murana Mansionariæ die 13. Novembris 1735. a Secretario ejusdem Congregationis demonstratur. *Instit. Eccles.* 107. §. 16.

In Tridentino quidem injunctum est, ut omnes *Divina per se, & non per substitutos compellantur obire officia, sed ut censuit S. Congregatio, non est sublata Capitularibus facultas sese invicem substituendi, dummodo substituens & substitutus eidem servitio adscripti non sint.* Cavendum est tamen ne nimis frequentes sint istæ substitutiones. Non possunt uti hac facultate illi Canonici, qui extra Civitatem, vel suburbia consistunt. Nec ea uti potest nisi Canonicus, vel Mansionarius, non vero coadjutores eorum, ut ex pluribus decretis S. Congreg. *Ibid.* §. 17. 18.

Si Chorus Ecclesiæ efficiatur incommodus, puta hyemali tempore, potest adaptari eidem muneri præstando aliqua Capella ejusdem Ecclesiæ, ut ex Decreto S. Congregat. *Ibid.* §. 19.

In ordine ad recitationem Horarum præfertur illa sententia, quæ docet, eos, qui Horis admiscunt jocos, risus, & cachinnos, & cætera, & confabulationes in Choro, reos esse peccati gravis, & ad restitutionem teneri. *Ibid.* §. 25.

In Decretali *Dolentes* de Celebrat. Miss. pœna in eos, qui hæc similia agunt, suspensio indicitur; hæc tamen suspensio est ferenda, non lata sententiæ, ut explicavit Honorius III. in *Cap. 3. de Vita, & Honestate Clericorum*, inserto in quinta compilatione Decretalium edita a Cironio. *Ibid.* §. 29.

Mos non multandi Canonicos, nisi cum supervenerint in Choro post absolutum primum Nocturnum cum Lectionibus, vel post sex priores Psalmos in Matutinis de Feria, etiamsi consuetudo adsit, reprobarur a S. Congregatione Concilii in Interramensi visitationis die 24. Maji 1674. *ib.* §. 23.

Quamquam in Choro teneantur recitare semel in hebdomada Officium defunctorum; extra Chorum tamen non tenentur, quod etiam de officio B. M. V. Psalmis Pœnitentialibus, & Gradualibus desinivit S. Pius V. in sua Constit. LXIV. *Instit. Eccles.* 107. §. 9.

Missæ Conventualis, quamquam non veniat nomine Horarum Canoniarum, venit tamen nomine divini Officii; quare si Cathedralis, & Collegiatarum Canonici tenentur ad quotidianum Officium divinum, tenentur etiam ad quotidianam celebrationem ejusdem Missæ. *Ibid.* §. 11.

Immemorialis consuetudo non excusat Canonicos Cathedralium, & Collegiatarum insignium a residentia; bene tamen in Collegiatis non insignibus, & ruralibus, in quibus adeo tenues sunt redditus, ut Canonici aliunde non habentes unde vivant, non habeant. *Institur. Eccles.* 107. §. 2. ex Decreto S. Congregat.

Absentia a Choro per tres menses non intelligitur permessa a Tridentino, si Ecclesiæ Constitutiones servitium totius anni absque ulla intermissione requirant, ut explicatum est in decreto S. Congregationis. *Institur. Eccles.* 107. §. 31. Qua in re nulla contraria consuetudo etiam immemorabilis admittitur, ut censuit S. Congregatio in suo Decreto. *Ibid.*

Ad vacationem trium mensium concessam a Tridentino non requiritur licentia Episcopi, si tamen intra Diocesim consistent; requiritur autem vicissim, si se ab illa absentent; petita tamen non debet ab Episcopo negari; ita ex Decreto S. Congregationis. *ibid.* §. 36.

Canonici vigore trimestris a Concilio Tridentino sibi concessi non possunt simul abesse a Choro ultra tertiam partem uno, & eodem tempore, nec vacationem hanc obtinere possunt tempore Quadragesimæ, & Adventus, & in Festis solemnioribus. Ita ex decreto S. Congregationis. *ib.* §. 34.

Pro absentibus habentur, qui absunt ab Ecclesiæ servitio tot vicibus, ut præscripta quantitas trium mensium annuo spatio superetur. Ita ex decreto S. Congregationis. *ib.* §. 31. Hinc S. Congregatio in aliis decretis, *ibid.* §. 33. relatis decidit plusquam trimestrem valere, ut censeantur absentes. Nec approbavit eadem S. Congregatio illos, qui calculum conficiebant ab hora in horam, & non a die in diem. *Ibid.*

Absentes a servitio tempore vacationis non lucrantur distributiones quotidianas, nisi concessæ sint illis a Constitutionibus confirmatis a SS. Pontificibus ante Concilium Tridentinum. Ita ex Decreto S. Congregationis. *Ibid.*

Canonici qui abserint ultra trimestre non sunt citandi, ut veniant ad servitium Ecclesiæ, qua in re differunt a Curatis non residentibus, qui ex Concilii præscripto citandi, vel admonendi sunt ut contra illos procedatur. Vocandi sunt igitur Canonici, ut deducant causam cur non debeant privari medietate, sive omnibus fructibus juxta præscriptum S. Concilii. Ita ex Decreto S. Congregationis. *Ibid.* §. 37.

Porro ut tunc procedatur ad privationem Canoniciatus, procedere debet trium annorum absentia, tum expediendæ sunt tres citationes contra absentem, qui dein expectandus est per sex menses, itque

iisque elapsis, si non compareat, ad sententiam privationis procedatur. Ita ex Decretis S. Congregationis. *Ibid.*

Attamen intra hoc triennium expectationis procedi potest ad suspensionem delinquentis juxta dispositionem Cap. *Ex tuae, de Cleric. non resid.* Quod etiam fieri potest inchoata jam via procedendi a Concilio præscripta; attamen tunc pergendum non est ad sententiam privationis. Ita ex Decr. S. Congr. *ib.* §. 38.

Quoad distributiones Concilium Tridentinum *Sess. 31. Cap. 3. de Reform.* mandat, ut separetur e Massa Capitulari tertia pars fructuum, quæ dividatur inter præsentis divinis officiis adstantes. Addit vero idem Concilium, quod si dignitates, & personatus Ecclesiarum Parochialium, & Collegiarum muneribus suis defuerint, amittant distributiones, quæ applicentur *Fabricæ Ecclesiæ, vel alteri pio loco, arbitrio Ordinarii.* Quod postremum intelligitur de dignitatibus reditus suos habentibus a Mensa Capitulari discretis; nam illæ, quæ participant ex eadem mensa, distributiones amittunt, sed quæ accrescunt præsentibus. *Instit. Eccles. 107. §. 41.*

Vetat insuper sacrum Concilium *Sess. 24. Cap. XII. de Reform.* ne Chorales secum invicem paciscantur, ne mulsentur absentes. Vetat etiam ne gratis condonentur distributiones iis, qui non interfuerint, cui decreto insistens S. Congregatio Concilii semper negavit valere istas condonationes. *Ibid.* §. 42.

Hoc tamen non obstante fas est Episcopo transgressores istos ulterius punire, ut sæpius respondit S. Congregatio. *ib.* §. 44.

Cæterum cum sacrum Concilium exceptos judicet ab ea distributionum amissione illos, quos infirmitas, seu justa, & rationalis corporalis necessitas, aut evidens Ecclesiæ utilitas excusat; hinc sacra Congregatio censuit in eo rerum eventu absentes non tantum suas distributiones non amittere, sed lucrari augmentum, quod fit ex distributionibus absentium sine causa. Quin & si quis discedens a civitate sanus proponens reditum ad civitatem post legitimam vacationem, si interim ægritudine afficiatur, nec redire possit, adhuc distributiones lucratur, ac si præsens esset in civitate, ut ex decreto S. Congregationis. *Ibid.* §. 46.

Verum non omnis ægritudo excusat, nec omnes semper, nam si quis cum sanitate valebat, interesse negligebat, tunc etsi ægritudine gravetur, distributiones non obtinet, ut censuit S. C. *ibid.* §. 47.

Accidere tamen posset, ut quis non vetaretur quidem exire domo, sed ægritudine, qua afficitur, adesse Choro non permitteretur. Hinc cæcus distributionibus potitur, etiamsi eam officii partem, quam memoria tenet, in Choro non recitet, ut censuit S. Congregatio. *Ibid.* §. 48.

Deberi cæco distributiones ex ea die, qua lumine captus est, & non solum ex ea, quæ se admitti ut præsentem postulavit, censuit S. Congregatio. *ib.*

Quin nec teneri illum substituere alium pro onere Missarum in Collegiata, eadem S. Congregatio alio decreto censet. *Ibid.*

Quando pestis grassatur (quod iudicium Episcopo remittitur) Canonici qui se absentant ab Urbe, vel Oppido, distributiones lucruntur, ut ex decreto S. Congregationis. *Ibid.* §. 50.

Nec privantur etiam, qui assueti alias interesse Choro, vexationibus iniustis coacti se e loco seducunt, ut ex decreto S. Congregationis. *Ibid.* §. 51.

Cujusmodi sunt etiam detenti injuste in carceribus, quæ iniustitia tunc judicanda est ex sententia in ejus favorem lata, quæ in iudicatum transierit; nam si interposita sit appellatio, exitus ejus appellationis expectandus est; quæ omnia ex decretis S. Congregationis. *Ibid.* §. 52.

Sententia in favorem rei illa dicitur hic, qua reus ut innocens absolvitur per sententiam definitivam; sicut etiam qua *ex hactenus deductis* declaratur innocens; ac tandem ea, qua absolvitur cum clausula *non molesterur*. Non vero ea qua absolvitur cum *ex quo satis*. Hæc omnia ex decretis sacre Congregationis. *Ib.* §. 53.

Ex evidenti Ecclesiæ utilitate absentem ad distributiones admittit Bonifacius VIII. in Cap. Unic. *De Cleric. non resid. in Sexto*. Quare absens a Choro causa negotiorum Ecclesiæ suæ, vel Capituli, distributiones percipit, ut sæpe censuit S. Congregatio. *Ib.* §. 8.

Itaque Canonicus Theologus qua die legit, potest non amissis distributionibus a Choro abesse, etsi vacare illi posset, ut censuit sacra Congregatio. *Ib.* §. 55.

Hinc etiam Canonicus Pœnitentiarius, vel alius Canonicus ab Episcopo deputatus in eum locum, dum actu audit Confessiones ruto abest a Choro, & distributiones obtinet, ut pluries censuit S. Congregatio. *Ib.* §. 55. Si vero absit dum actu non audit confessiones, distributiones minime percipit, ut ex aliis decretis S. Congregationis. *Ib.*

Lucratur etiam fructus Præbendæ, non vero distributionum, etsi absens ille, qui habet Canonicatui suo adnexam, sed extra civitatem, curam animarum; tenetur enim in Parœcia residere pro eo tempore, quo in Parochiali Ecclesia residet, & Sacramenta administrat. Ita ex Concilio Tridentino *Sess. 22. Cap. 3. de Reform.* addita Bulla 65. sancti Pii V.

Qui vero habet curam animarum in eâ Ecclesia, in qua est Canonicus, si toto eo tempore occupatur actu in exercitio eorum, quæ spectant ad curam animarum, distributiones quotidianas obtinet. *Ib.* §. 56.

Fas est Episcopis servitiis suis adjungere saltem geminos Canonicos Cathedralis, seu etiam Collegiatarum; attamen non potest seligere Canonicum, seu dignitatem, neque etiam Coadjutorem. Hos vero lucrari fructus præbendæ, non vero distributiones constat. Ita ex pluribus decretis S. Congregat. *ib.* §. 57. 58.

Canonici, quos Episcopus mittit Romam invisuros sacra limina suo nomine, vel illum ea occasione comitantes, distributiones quotidianas non amittunt, ut pluries censuit S. Congregatio. *Ib.* §. 59.

At si illum comitentur in visitatione Diocesis, si omnes fructus sui beneficii in distributionibus quotidianis consistant, tunc lucrantur duas tertias partes earum, tertia amissa, quæ inservientibus accrescit. Ita ex decr. S. Cong. *Ib.* §. 59.

Ex lege Concilii Tridentini, *Sess.* 24. *cap.* 12. possunt cogi Canonici Episcopo celebranti, vel alia Pontificalia exercenti assistere, & inservire. Porro ex decretis S. Congregationis discimus Episcopo in Cathedrali celebranti in Pontificalibus inservire teneri omnes, iis exceptis, qui legitimis vacationibus absunt. Tenentur vero etiam præstare illi munus Subdiaconi; quod verum est etiam si Episcopus celebret, seu Ordines ministrat extra Cathedrali, intra Diocesim, & suburbia; tenentur enim etiam tunc præstare munus Diaconi, Subdiaconi, Presbyteri adstantis, & duorum illorum Canonicorum, qui Episcopo Ordines ministranti cum Archidiacono adstant. Ita ex pluribus decretis S. Congreg. *Ib.* §. 60.

Porro hæc assistentia locum habet etiam cum Episcopus in sua Cathedrali præsens est Missæ, & divinis Officiis diebus Dominicis & Festis etiam non solemnibus, & in diebus ferialibus Quadragesimæ. Quod verum est etiam, quando Episcopus in aliis Ecclesiis civitatis pontificaliter celebrat, vel paratus assistit cum Pluviali, & mitra, aut cum cappa divinis officiis, & Missæ solemnibus, alia Pontificalia exercet, si tamen numerus sufficiens Canonicorum, & ministrorum in Ecclesia Cathedrali remaneat. Ita ex decreto S. Congreg. *Ib.*

Valent etiam hæc dum Episcopus in Ecclesia Cathedrali adest concioni diebus Quadragesimæ, & aliis intra annum. Non vero si cum cappa assistit concioni, quæ habetur in aliis Ecclesiis civitatis, etiam exemptis. *Ib.* §. 60.

In his omnibus rerum circumstantiis Canonici, qui Episcopo inserviunt, si actu debeant Choro interesse, non semper tamen obtinent distributiones. Illas enim non lucrantur, nisi cum assistunt pontificaliter celebranti, non vero Episcopo Diocesim visitanti, vel Missam privatam celebranti. *Ib.* §. 61.

Animadvertendum est Canonicos non præsentibus, de quibus supra diximus, non privari distributionibus, non tamen participare de emolumentis Anniversariorum, quæ ex voluntate Fundatorum distribui consueverunt solum inter præsentibus, ut ex decreto S. Congreg. *Ibid.* §. 62.

Demum distributiones quotidianas obtinent Canonici, & Beneficiati, qui interdum intra annum intra domum religiosam clausi exercitia spiritualia præstant cum licentia Episcopi, non tamen si in Adventu, Quadragesima, & Festis solemnibus id agunt, & ita agunt,

agunt, ut servitio Chori nullum detrimentum inferatur. Ita ex Encyclic. Clementis XI. *ib.* §. 63.

Distributionibus etiam quotidianis non privantur Canonici, & Mansionarii emeriti, si ve si Coadjutorem habeant. *ib.* Debent tamen indultum hoc obtinuisse a S. Congreg. vi cuius nec loci residentia astringuntur. Quoniam possunt ab Episcopo compelli ad assistendum Choro, si cultus divinus detrimentum patiat. Ita ex decretis S. Congregationis. *Ibid.* §. 64.

Porro si Coadjutor si ve intra civitatem ægrotet, si ve extra, non tenetur Coadjutus assistere Choro, & nihilo secius lucratur distributiones, quæ ipsi omnino debentur, etiam cum iis emolumentis, quæ præsentibus accrescunt. *Ibid.* §. 65.

Distributionibus privatur Vicarius Generalis Episcopi, Canonicus Examinator, qui ve in Tribunali S. Officii munus suum præbet, ministri Camerales, scilicet subcollectores spoliatorum, & Decimarum, denique peregrinationes etiam sacras obeuntes, nisi illas egerint intra trimestre a Tridentino concessum. Denique nec Magistri Juris canonici & sacre Theologiae in publicis Universitatibus docentes; qui tamen si recurrerint ad S. Congregationem, obtinent fructus Præbendæ; & si illi sint tenues, duas tertias partes distributionum, quod etiam postremum conceditur iis, qui causa studiorum in publicis Universitatibus absunt. *Ibid.* §. 72.

Absentes vero causa studii ex decreto Innocentii XII. si indultum sibi concessum non exhibuerint Ordinario loci, & in Actis Cancellariæ non registretur intra tempus in indulto præfixum, perinde est ac si non adfuissent. *Ibid.*

Coadjutoribus non conceditur indultum absentandi sese causa studii. *Ibidem.*

Studium vero præstari debet in publica Universitate, ac prodest pro eo pariter tempore, quo Lector privatam lectionem habet, & non in Aula publicæ Universitatis, ut ex decreto S. Congregationis. *Ibidem.*

Si eo tempore, quo Officia persolvuntur in Choro, Capitulum congregandum sit, nisi urgens causa fuerit, Canonici non possunt absentare sese absque subtractione distributionum pro eo tempore, quo absunt, ut ex decretis S. Congreg. *Ibid.* §. 73.

Nec etiam deserere possunt Chorum, ut Missas celebrent, vel confessiones audiant, nisi Superior id iusserit; monetur tamen Superior, ut ab his jussionibus absteat, in decreto S. Congregationis Anni 1753. *Ibid.* §. 74.

Dignitatem novam in Cathedrali Ecclesia erigere nemo potest, nisi unus tantummodo Summus Pontifex, ut pluries decisum in sacra Congregatione Concilii notatur. *Tract. de Synod. Dioces. Lib. 7. Cap. 73. §. 8.*

Pro Canonatu Theologico concursus indicendus est, ex Bulla Benedicti XIII. *Pastoralis Officii*; ejus tamen collatio pertinet ad

Pontificem ex Can. *Ad regimen de Præbend.* Concursus iste indicendus est ab Episcopo, a quo examinatores destinandi sunt quatuor in Theologia Licentiati, sive seculares, sive regulares, nec requiruntur Synodales. Concurrentes debent esse Doctores in sacra Theologia, vel saltem intra annum tenentur Doctoralem lauream in aliqua Universitate approbata studii generalis assequi. Quæ omnia ex eadem Bulla resultant.

Acta vero concursus transmittenda sunt ad Romanum Pontificem, a quo dignior eligitur, ut in eadem Bulla, & *Instr. Eccles.* 57. §. 4.

Nec sufficit laurea Canonica ex responso S. Congregationis. *Instr. Eccles.* 57. §. 4.

Nec sufficit etiam si hæc laurea sit recepta ab aliquo privilegium obtinente, sed omnino requiritur obruisse in Universitate approbata, quod commune est omnibus beneficiis lauream doctoralem exigentibus, ut ex Bulla 70. S. Pii V. *Ibid.* §. 5.

Theologus Canonicus satisfacit suo muneri, sive legat sacram Scripturam, sive Theologiam Scholasticam, ut sæpius resolvit sacra Congregatio. *Ibid.* §. 6. Non tamen si legat Theologiam Moralem, ut *ibid.* §. 7.

Ex Præbenda Theologica segreganda est tertia pars, ex cujus redditibus data proportione solvenda est sua portio Sacrificiæ Metropolitanæ, respondens diebus, quibus Canonicus deesset suo muneri. *ibid.*

C A P I T U L U M.

Capitulum Ecclesiæ Cathedralis præcedere debet Capitulo Collegiæ, adeo ut nec sustineantur Constitutiones privatarum Ecclesiarum aliter decernentes, ut definiit Rota Decis. IX. post Murgam ad Constit. Apostol. *De Synod. Dioces. Lib. VII. Cap. 65. §. 2.*

Capitulum Cathedralis Ecclesiæ ad Synodum ab Episcopo indictam invitandum est; teneturque Episcopus de Constitutionibus in eadem Synodo condendis, ejusdem Capituli consilium exquirere, non tamen sequi illud adstringitur. Si id negligat, & Constitutiones suas inconsulto Capitulo promulgaverit, illæ profecto, quod ad normam juris non sint exactæ, firmitate carent. *De Synod. Dioces. Lib. 8. Cap. 1. per totum.*

Capitulum Cathedralis quamvis exemptionem obtineat, adhuc tamen subditur legibus Synodalibus in iis, quæ versantur circa morum, & disciplinæ reformationem, ita declarante S. Congregatione. *De Synod. Dioces. Lib. 4. Cap. 8. §. 7.*

Exemptio Capituli Cathedralis in eo præcipue sita est, ut Episcopus extra visitationem procedere nequeat contra aliquem Canonicum sine duobus de Capitulo, adjunctis ad normam Tridentini *Sess. 25. Cap. 6. de Reform.* Quamvis Episcopus sine adjunctis de capitulo potest illud visitare ex *Trid. Sess. 6. cap. 4. de Reform. De Synod. Dioces. lib. 8. cap. 4. §. 8. & lib. 13. cap. 9. nov. Edit.*

Capit-

Capitulum fede vacante non potest in usus proprios convertere multas pecuniarias, & compositiones delinquentium, ut sæpius a S. Congregatione decisum est. *De Synod. Diœces. Lib. 10. §. 4. nov. Edit.*

C A P U C C I N I.

Capuccinis vetitum erat ex Constitutione quadam sui Capituli Generalis, ne peccata sua exponerent alteri, quam sui Ordinis Confessario, etiamsi longe abessent a Monasteriis sui Ordinis; verum Benedictus XIV. die 30. Martii 1742. facultatem fecit singulis eorum Sacerdotibus, & laicis longe a suis Monasteriis versantibus, ut possent cuicumque Sacerdoti sæculari a suo Ordinario approbato, vel regulari a suo pariter Superiore approbato peccata sua in confessione aperire, & ab eo absolutionem obtinere; etiam a casibus, & censuris in suo Ordine reservatis, addita tamen obligatione, ut ubi primum potuerint coram Superiore se sistant, & novam ab illis casibus, & censuris absolutionem obtineant. Ita ex Constitutione Benedicti XIV. die 30. Mart. 1742.

CASUS RESERVATI.

Societates quædam ex vi suorum Privilegiorum non possunt ullo modo in quibusdam anni solemnitatibus eligere sibi Confessarium, a quo a casibus Episcopo reservatis, sine Episcopi licentia, absolvantur, ut præter Decisiones Sacræ Congregationis ferunt literæ Benedicti XIV. incipientes *Pia Cbristifidelium*, relatæ *De Synod. Diœces. Lib. 5. §. 9. nov. Edit.*

Denique accedentes in fraudem ad aliam Diœcesim, ut absolvantur a reservatis suæ Diœcesis, absolvi non possunt ex Bulla Clementis X. *Superna magni. ibid.*

Canonicus Pœnitentiarius vi sui muneris nullam habet facultatem absolvendi peccata Episcopo reservata, ut a sacra Congregatione Concilii decisum refertur. *ibid. §. 8.*

CAUSARUM COGNITIO.

Causæ omnes tam civiles, quam criminales exemptarum personarum in prima instantia coram Ordinariis locorum duntaxat cognoscendæ sunt, causis privilegiatis exceptis: neque committi possunt etiam Auditori Cameræ Apostolicæ nisi per viam legitimæ appellationis. Si autem pendentibus causis in prima instantia imperentur citationes in Signatura iustitiæ, hæc quidem valent ad comparendum, vel adeundam Signaturam, non vero ad retardandam executionem processuum ad ulteriora. *Bullar. Tom. I. Constit. 48. Ad Militantis, §. 42. & seq.*

Causæ beneficiales habent appellationem suspensivam ab eo interpositam, qui in prima instantia succubuit; nec nisi post sententiam definitivam apud Sedem Apostolicam sive in Petitorio, sive in Possessorio est locus sequestrationi fructuum. *Clement. Unic. de Sequestr. Possess. & fruct.* neque aliter statui potest in Synodis particularium Ecclesiarum. Ita in *Tract. de Synod. Dioces. Lib. 12. cap. 1. num. 3.*

Causæ omnes etiam civiles, & de re etiam profana, in quibus Ecclesiastici tanquam rei conveniuntur, semper cognoscendæ sunt in Foro Ecclesiastico, & in prima instantia in foro proprii Episcopi, nec etiam de Episcopi consensu transferri possent in prima instantia ad Curiam Romanam, nisi ita conventum sit inter partes, ut decisum referatur a S. Congregatione Concilii in *Institut. Eccles. 40. §. 3.*

Si vero Clericus laicum convenerit pro repetendis rebus Ecclesiæ suæ, quanquam de rigore juris cognitio hujus causæ pertineat ad Judicem sæcularem, tamen si consuetudo contraria invaluerit, pertinere potest ad Forum Ecclesiasticum. Utrum privative vero, adeo ut conventio ista fieri non possit ad Tribunal laicum, vel cumulative, ut possit ad utrumque, ex consuetudine decidendum erit. Quanquam in casu etiam, in quo valet privativa de licentia Episcopi potest causa ista agitari coram Judice laico. *ibid. §. V.* ut ex Decretis sacre Congregationis Episcoporum Regularium confirmatis Brevi Pauli V. die 9. Martii 1617. *ibid. §. V.*

C E N S U R A.

Censuræ majores, ut excommunicatio, suspensio, & interdictum, cum sint pœnæ graves, ferri non possunt, nisi ex graviore culpa, adeo ut suspensio a divinis ad longum tempus, sicut & interdictum etiam personale, nisi sit parziale, ne valide quidem in levem culpam possit inferri ex sensu plurium DD. *De Synod. Dioces. lib. 7. c. 44. §. 3.* Quod valet etiam de censuris quoque comminatoriis, & ferendæ sententiæ. *§. ibid. 5.*

Parcissimi esse debent Episcopi in censuris latæ sententiæ ferendis; cum enim extrema ea sit pœna, pro extremo remedio gravibus criminibus puniendis, coercendisque reservanda est, ex constanti sacre Congregationis sensu. *ibid. Cap. 45. per totum.*

Veruntamen prudenter ab Episcopis interdum sub pœna excommunicationis latæ sententiæ vetantur quædam ex natura sua leviora, sed ob grave scandalum, quod inde consequeretur, si res vetita fuisset neglecta, res ipsa postulat, ut ita provideatur. Ita Pontifex defendit Constitutionem suam, qua vetuit, ne dispensati in Quadragesima a comestione carnum, pisces degustent. *De Synod. Dioces. lib. 7. toto cap. 46.*

Censuræ ab homine latæ a nemine absolvi possunt nisi ab eo, a quo

quo latae sunt, vel ab ejus Superiore, si agnoscantur injustae. *Instit. Eccles.* 55. §. 11. Adeo ut neque summus Poenitentiarius Romae censuras illas in aliquem nominatim latas tollere consueverit, ne jurisdictione Ordinariorum turbetur. *ibid.*

C E N S U S.

Census realis licitus est, & immunis ab usura, nam venditur, & emitur jus percipiendi partem fructuum ex alieno fundo, quae fructuum portio est pensio singulis annis solvenda. *De Synod. Dioces.* lib. 7. cap. 48. §. 54.

Census vero personalis dubium est num de sua natura sit usurarius nec ne. Constat tamen vetitum esse ex Constitutiones S. Pii V. in qua constituuntur census conditiones. *ibid.* §. 4. *Vide ibid.* n. 68.

Num conditiones illae, quoad ea quae non sunt de jure naturali, ac divino, ex contraria consuetudine legitime praescripta cessarint obligare apud quasdam Nationes, dubium est. Ac pro Hispania idem Pius V. concessit non obligare, ut ex Guttierrez. *Ibid.* §. 5. Et revera accidere posse, ut ea contraria consuetudo alicubi invaluerit, scribitur. *Ibid.* Monet tamen Pontifex etiam in iis Diocesisibus, in quibus Piana Constitutio non viget, ut a censibus personalibus, praesertim utrinque redimibilibus absteineatur. *ibid.* §. 6.

C H O R E Æ.

Choreae quamvis ex sui natura sunt licitae, vix tamen in actu, quomodo tunc fiunt, permitti possunt, cum plerumque sint peccandi occasio. *Instit. Eccles.* 76. §. V.

Choreas vero a Clericis non sine peccato gravi agi posse Theologi plerique asserunt, ut firmatur *Instit. Eccles.* 76. §. VII. Quin & prohiberi possunt ab Episcopis Clerici omnes, ne choreas ducant, ne in illis ludant instrumentis, quin nec permittant eas fieri in suis aedibus ecclesiasticis, canonicalibus, parochialibus, seu etiam beneficialibus deputatis pro domicilio Beneficiati, etiamsi illae fierent nomine consanguineorum ibidem cohabitantium, quae verba sunt Decreti S. Congregationis relati *Instit. Eccl.* 76. §. 8.

C H R I S M A.

Ex can. *si quis de alio, de Consecr.* dist. 4. colligitur vetitum esse Parochis aliud chrisma quam ab Episcopo suo consecratum adhibere. *Instit. Eccles.* 81. §. 2. omni quacumque exemptione exclusa, ut ex Passerino. *ibid.*

Cum novum benedicatur, vetus comburendum est, nec licet absque necessitate veteri chrismate uti ad Extremam Unctionem, cum novum haberi potest, ut ex can. 122. distinct. 4. *de Consecratione* colligunt Doctores. *ibid.* §. 4.

Licitum est oleo consecrato admiscere aliquid olei non consecrati, quod attamen sit in minori quantitate, quam consecratum; sed nec fas, nec ratio permittit, ut vetus oleum, cum potest novum haberi, ea admixtione perpetuetur. *ibid.* §. 4.

Cum Fontes die Sabbati sancti a Parochis benedicuntur, præstaret novo Chrismate ab Episcopo Feria V. in Cœna Domini ejus anni benedicto ritum peragere. *ibid.* §. 5.

Ex jure communi Can. *Omni tempore*, Distinct. 4. De Consecr. non licet deferre sacra olea nisi Subdiaconis vel Diaconis, vel Sacerdotibus. *ibid.* §. 6.

Episcopi Latini infantes Græcos a Presbyteris Græcis in Italia & insulis adjacentibus confirmatos absolute confirmant; nulla enim a Pontificibus data illis facultas est, ut confirmant, adeoque id egerunt invalide. Bulla *Etsi Pastoralis* §. 3. Bull. T. I. num. LVII.

Qui confirmati sunt a simplici Græco Sacerdote invalide in Italia & insulis adjacentibus non sunt cogendi, ut idem Sacramentum ab Episcopis iterum suscipiant, si inde scandala timeantur: *monendi tamen sunt ab Ordinariis locorum, eos gravis peccati reatu teneri, si cum possunt ad Confirmationem accedens, illam renuunt ac negligunt.* *ibid.*

Græci ab Episcopo Græco-Catholico, si haberi possit, confirmandi sunt, Chrismate tamen a Latinis Episcopis accepto. *ibid.*

Presbyteri Græco-Catholici non sunt cogendi olea sancta accipere ab Episcopis Latinis Diœcesanis, cum ipsi ex veteri ritu illa conficiant seu benedicant, excepto tamen chrismate, quod non nisi ab Episcopo etiam juxta eorum ritum benedici debet; non tamen olea ista accipere audeant ab Episcopis Græcis externis diversa ab Ecclesia Romana communionis. Quin nec accipiant ab alio Episcopo Latino seu Græco-Catholico, præterquam ab Ordinario suo si sit Latinus. *ibid.*

C L A U S U R A.

Clausura virorum quoad eorum Monasteria asseritur in Bulla REGULARIS DISCIPLINÆ, Bull. Tom. 1. num. 39. ex qua eruuntur sequentia.

Tanquam abusus declaratur ingressus promiscue virorum cum foeminis intra septa, vel claustra Monasterii sub prætextu comitandi solennes supplicationes, quæ fiunt intra eadem septa cum SS. Eucharistiæ Sacramento, sive cum Sanctorum reliquiis, &c.

Confirmantur Constitutiones, & sanctiones omnes Romanorum Pontificum super Claustra Monasteriorum. Denique revocantur quæcumque facultates dispensandi quoad eamdem Clausuram a quocumque, & quibuscumque concessæ.

Suum tamen jus asseritur iis concessionibus, quæ ad favorem sunt quarumcunque nobilium foeminarum, eo quod eorum majores fundato-

dato-

datores, seu insignes benefactores ejusdem Monasterii extiterint, & de hac concessione confirmationem ab Apostolica Sede obtinuerunt. Sicut etiam asseritur iis sœminis, quæ sunt consanguineæ, & affines eorum, qui dominium obtinent in tẽporalibus loci, ubi situm est Monasterium, dummodo tamen Apostolica concessio expedita sit in forma Brevis, vel sub plumbo, de qua re authentica documenta exhibita sint loci illius Ordinariis; dummodo tamen iis facultatibus utantur non ad evagandum per Monasteria, sed sola pietatis gratia, ac de eorum adventu, & ingressu certiores antea fiant Superiores &c.

Quoad Monialium clausuram provisum est in Bulla SALUTARE IN CATHOLICA Bullar. Tom. §. num. 40. qua in Constitutione hæc continentur.

Confirmantur Constitutiones omnes antecedentium Pontificum sub pœnis in illis contentis.

Revocantur facultates omnes dispensandi quoad hunc ingressum, cuicumque & pro quocunque concessæ, & transgressores subjiciuntur iisdem pœnis, quibus subjacent violatores clausuræ Monialium.

Suum tamen jus conceditur, quoad dispensationes Ordinariis locorum, & aliis respectively superioribus, qui jus obtinent dispensandi in casibus necessariis, & servatis de jure servandis.

Moniales post professionem neque etiam ad brève tempus exire possunt e Monasterio, nisi ex aliqua legitima causa ab Episcopo approbata. Causæ autem sunt ex Extrav. Pii V. incip. *Decoris &c.* incendium, lepra, & epidemia. *Instit. Eccles.* 85. §. XIV.

In consecratione tamen ex præscripto Pontificalis Romani exire debent e Clausura, & ingredi in Ecclesiam senioribus Matronis eas comitantibus, & statim ad clausuram redire. *ibid.* §. 30.

Denique occasione consecrationis earundem Monialium non licet Episcopo ingredi in clausuram, nec multo magis licet id agere magistro caremoniarum, & consanguineis consecrandarum Virginum. Ita ex eodem Decreto *ibid.* §. 21.

Violantes clausuram Monialium ad malum finem, non tamen prætextu facultatum obtentarum, non evitant excommunicationem reservatam Pontifici; quam etiam incurrunt admittentes hujusmodi violatores, neque excusantur ex contraria consuetudine etiam post Concilium introducta. Ita ex alio Decreto Sac. Cong. *ibid.* §. XXI.

Educandas puellas & famulas in clausuram Monialium introduci quacumque ex causa vetat Pontifex sine authentica, Apostolicæ Sedis licentia toties quoties impetranda, & prævio examine ordinariorum loci, ubi sita sunt Monasteria, super moribus, fama, habilitate, necessitate ipsarum educandarum seu famularum. Ita in literis ad Episcopum Portugallensem Bullar. T. II. num. XXVI.

C L E R I C I .

Clericis omnibus vetari ab Episcopo potest gestatio ficti capillitii; beneficiatis vero etiam in sacris non constitutis, sicut etiam ceteris sacris initiatis, fas est Episcopo id prohibere etiam sub excommunicatione, uti ex pluribus Decretis S. Congreg. *De Synod. Dioces. Lib. 7. Cap. 60. §. V. & Institut. Eccles. 96. §. V.*

Sacerdotibus vero sacrum operantibus nunquam uti licet eo capillitio, nisi de licentia sacrae Congregationis; nec enim sufficit Episcopalis permissio, uti ex literis Innocentii XII. ad Nuncios Apostolicos, & Episcopos datis. *ibid. §. 5.*

Sententia asserens omnem quamcumque venationem a sacris Canonibus interdictam esse Clericis magis juri conformis est. *De Synod. Dioces. Lib. 7. Cap. 61. 88.* Quare nimii rigoris damnandæ non sunt Constitutiones illæ Synodales Episcoporum, quæ indicta pœna Clericos ab omni venatione remouent. *ibid. §. 8.*

Sententia quorundam asserens non fore reos lethalis criminis Clericos comœdiis quantumvis turpibus adstantes; si hoc fiat citra scandalum, & probabile periculum lapsus, erronea, & scandalosa est. *De Synod. Dioces. Lib. 7. Cap. 61. §. 12.*

Clerici non conjugati, beneficiati sine tonsura, & clericali veste incidentes non quidem gaudent beneficio fori, & canonis, ut ex Tridentino *Sess. 25. Cap. 6. de Refor.* sed longe probabilius gaudent aliis privilegiis clericalibus, puta exemptione reali ab oneribus laicalibus, de quibus Cap. *Odoardus, de solut.* cum Tridentinum non adimat illis nisi tantum privilegium Fori, & canonis. *De Synod. Dioces. Lib. 7. cap. 66. §. 2.* Quin etiam per legem Tridentini non privatur Episcopus jurisdictione puniendi illos tanquam sibi subditos; neque enim lex Tridentina aliud operatur, nisi ut Clericus delinquens forum sæculare declinare nequeat. Ita decisum refertur a S. Congregatione apud Sperellum *Dec. 17. n. 33. 34. ibid. §. 4.* Insuper ex alio Decreto dato Archiepiscopo Neapolitano, jus est Episcopo eisdem clericos delinquentes, quando neque a jure neque ab homine per declarationem non sunt denudati privilegiis clericalibus, e manibus judicis laici repetere. *ibid.* Est autem hoc decisum quoad Clericos conjugatos a S. Congregatione Immunitatis in Causa Alatrina jurisdictionis die 27. Martii 1683. *ibid. §. 5.*

Clericos post dimissionem clericalis vestis committentes delictum, iterumque illam resumentes, si absque dolo, ac fraude id egerint, gaudere privilegio certum est. Vicissim constat illis non suffragari, si egerint cum fraude. Cognoscere tamen de fraude non est judicis sæcularis, sed ecclesiastici. Utrum vero de fraude ista prius constare debeat ad hoc, ut Judex laicus possit procedere realiter contra bona Clerici, quæstio est inter Doctores, in qua affirmativa sententia facilius admittitur. Porro in fraudem resumere habitum censetur

ille, qui post relictam vestem crimenque commissum, actus in carcerem a iudice sæculari, fuga se, vel aliqua ratione subtrahit, tuncque clericalem vestem resumpsit. *De Synod. Dioces. Lib. 7. cap. 67. §. 1. 2.*

Non potest Episcopus generali Constitutione cavere, ne Clerici tonsurati post vestis dimissionem iterum illam resumant sine licentia Episcopi, ut decisum a S. Congregatione refertur §. 3.

Ad hoc autem, ut evitentur ea in re diffensiones inter utramque potestatem ecclesiasticam & laicam suadendum, ut Episcopus per edictum generale mander Clericis, ut incedant in habitu, & tonsura, ac deserviant alicui Ecclesiæ per certum tempus; quo elapso transgressores admoneat tribus distinctis vicibus, ut pareant. Contra venientes dein per sententiam declaret eos propria culpa excidisse a iuribus clericalibus, neque deinceps ad ea restituendos fore. Hujus sententiæ vi transgressores illi neque resumpta veste privilegio fori gaudent. *ibid. §. 4.*

Ecclesia, cui inferendum a Clerico est, ut fori privilegio fruatur, designanda est ab Episcopo; si tamen altera designata inferviat, adhuc gaudet, ut a S. Congreg. decisum refertur. *ibid. Cap. 69. n. 3.*

Non incedentes in habitu, & tonsura, præcedente admonitione, etiam per edictum suspenduntur ab Ordinibus, officio, & fructibus beneficii ex Trid. *Sess. 14. Cap. 6. de Resor. Quin. & ex Bulla cum sacrosanctam Sixti V. privantur ipso facto omnibus dignitatibus, canonicatibus, & beneficiis simplicibus, ac pensionibus. Ab his vero pœnis excipit in alia Bulla habentes pensionem non excedentem summam ducatorum sexaginta de Camera. Quæ tamen postrema dispositio cum agat de pensionibus, non revocat dispositionem prioris Bullæ, quæ ligat etiam beneficia minoris valoris, ut ex sacra Congregatione firmatur. *Instit. Ecclesiast. 71. n. 12.**

Clerici ab exercitio sui Ordinis suspensi, si ab eo se abstinnerint, esto absque prævia absolutione ad alioquem Ordinem transferint, quamquam id agant sacrilege, irregularitatem non incurrunt, quæ est magis communis sententia. *De Synod. Dioces. Lib. 12. Cap. 3. n. 6. Novæ Edit.*

Clericis, ne ad sacros, & ultiores Ordines ascendant, prohibere potest Episcopus de occulto eorum crimine ex informata tantum conscientia conscius, sicut eo modo suspendere Clericos a Divinis, ut a S. Congregatione decisum traditur. *De Synod. Dioces. Lib. 7. Cap. 71. §. 3.* Quod adeo verum est, ut nullo jure obstringi possit ad causam ejus suspensionis manifestandam. Fas est tamen reo querelas tantummodo suas, non appellationem Sedi Apostolicæ exponere, ut ex responso S. Congregationis traditur. *ibid. §. 4.* Ex quo fit, ut etsi reus appellationem interposuerit, si interim Ordinem suum solemniter exercuerit, continuo irregularitatem incurrat. *ibid. §. 5.*

Clerici antequam ordinentur in sacris studium saltem Theologiæ Moralis præmittere tenentur; ita enim intelligenda est sanctio Tridentini *Sess. 23. Cap. 14.* injungens ut ordinandi ad populum docendum ea que scire omnibus necessarium est ad salutem, ac ad ministranda Sacramenta idonei comprobentur; atque hoc junctum est a Benedicto XIII. confirmando Bullam Apostolici ministerii &c. datam pro reformatione Clero Hispaniæ, & tanquam normam pro aliis Episcopatibus. *Institut. Eccles. 2. §. 4. & 5.*

Clerici ordinandi in sacris cogendi sunt ad præmittenda exercitia spiritualia decem dierum, ut olim Episcopis Italiæ, & insularum adjacentium mandavit in encyclica Innocentius XI. & innovavit alia encyclica Clemens XI. *Institut. Eccles. 104. §. 5.*

Non debet Episcopus præcipere, ut Clerici minoribus Ordinibus initiati, vel etiam majoribus Subdiaconatus &c. ad sacros Ordines ascendant, etiamsi id facile constituat ad evitanda scandala minorum Clericorum, qui otio, & vitiis se dedunt; id enim ecclesiasticæ disciplinæ repugnat. *De Synod. Diœces. Lib. XII. cap. 4. §. 2. Nov. edit.* Id tamen verum est, si quidem Clerici nullum beneficium ecclesiasticum obtineant, vel obtineant quidem beneficium, sed non ex illis, quibus adnexum est onus suscipiendi sacros Ordines. *ibid. §. 3.* Qui enim obligationem beneficio suo adnexam neglexerunt, beneficio privantur. Ex *Trid. Cap. 12. Sess. 24. de Reform. nisi tamen justo impedimento excusari possint. ibid. §. 6.* saltem dummodo hoc impedimentum ab illis prævisum non fuerit, antequam beneficium acceperint.

Excipitur tamen nisi aliter exposcat necessitas Ecclesiæ. *ibid. §. 7.*

Sacerdotum penuria non satis est causæ, ut Clerici illiterati ad sacros Ordines promoveantur, ut a S. Congregatione Concilii decisum refert Fagnanus in *Cap. Queris n. 18. De Ætat. & Qualit. præficiend.*

Clerico interdictum est ex Constitutione S. Pii V. *Que ordinis* ne quid in testamento relinquat filiis suis illegitimis, eorumque filiis, ac descendantibus, consanguineis, & affinibus, sive ex relictibus ex bonis ecclesiasticis, sive ex patrimonialibus comparatis, etiamsi filii illi ante testatorem obierint. Attamen sanctio ista non excludit quominus alimenta filiis illegitimis debeantur etiam ex relictibus ecclesiasticis. Cum vero veretur legatum in favorem consanguineorum ejusdem filii, hoc tantum valet in casu, quo relicta ejus consanguineis per quendam circuitum cedant in commodum ejusdem filii illegitimi. *De Synod. Diœces. Lib. 13. cap. 24. §. 21. Nov. Edit.*

CONCILIUM TRIDENTINUM.

Consuetudo contraria Decretis sacri Concilii Tridentini non est attendenda, quia in Bulla Pii IV. quæ legitur in fine ejusdem Concilii, legitur Decretum irritans ea omnia, quæ obstant eidem sacro

Concilio, ex quo fit, ut irritatio ista cadat supra omnia obstantia singulis Capitulis ejusdem. *Instit. Eccles.* 60. §. 7.

Cum in sanctionibus Concilii additur: *salva semper auctoritate Sedis Apostolicæ*, quæ semper addita voluit idem Concilium *Sess.* 25. *Cap. final.* cum de reformatione morum, & ecclesiastica disciplina agitur, tunc in dispensationibus a Romano Pontifice concessis semper intelligitur derogatum sanctioni ejus Concilii, etiamsi hæc derogatio non exprimitur, juxta ac definivit S. Pius V. in suo motu proprio apud *Garciam de Benef. Part.* 4. *Cap.* 5. *num.* 32. & 33. & censuit sacra Congregatio Concilii. *De Synod. Diæces.* *Cap.* 24. §. 23. *Nov. Edit.*

C O N C I O.

Parochi singuli tenentur Concionem habere in suis Ecclesiis, nec excusantur ex consuetudine etiam immemorabili, sive quod in aliis Ecclesiis conciones habeantur, sive ex infrequenti auditorum numero. Ita Innocentius XIII. in sua Constitutione pro reformanda disciplina Regnorum Hispaniæ, quam Benedictus XIII. confirmavit ut esset norma cæteris Ordinandis. *Instit. Eccles.* 10. §. 3. Sufficit tamen pro concione allocutio pia, singulis festis, ut respondit S. Congregatio die 8. Augusti 1732.

Concionatores regulares tenentur petere ab Episcopo benedictionem, etsi velint in Ecclesia sui Ordinis conciones habere, ex Bulla Clementis X. *suprema Instit. Eccles.* 27. §. 8. In alienis vero Ecclesiis licentia, & benedictio Episcopi etiam Regularibus requiritur ex Tridentino *Sess.* 5. *cap.* 2. *ibid.*

Interdici potest Regularibus prædicatio etiam in suis Ecclesiis facta eo tempore, quo Episcopus per seipsum concionem habet etiam in alia Ecclesia. *De Synod. Diæces. Lib.* 7. *Cap.* 43. §. 7.

Si vero Episcopus coram se prædicare faciat, seu prædicationes etiam in sua Ecclesia audiat pro consueto more Adventus, & Quadragesimæ, prohibere non potest Regulares ne eodem tempore in suis Ecclesiis prædicent: Nequeunt vero prohibente Episcopo prædicare eo tempore, quo Episcopus ex publica causa convocatis Clero, Magistratu, & populo coram se prædicare facit, quod ex Clementina *Dudum de sepulturis* eruitur. *De Synod. Diæces. Lib.* 7. *Cap.* 43. §. 7.

Concionem proprii parochi, quam in parochiali Ecclesia diebus festis habet, auscultare parochiani non tenentur, præcipiente licet Tridentino, cujus sanctionem contrario modo consuetudo abrogavit. *De Synod. Diæces. Lib.* 7. *cap.* 64. §. 13.

Concionatores si per scurrilitatem *Verbum Dei*, veluti in scenam adducunt, non levem culpam admittunt, sed grande piaculum; ita ex verbis encyclicæ S. Congregationis Concilii sub Innoc. XI. data 6. Julii 1680. *Instit. Eccles.* 27. §. 15.

C O N C U R S U S .

In concursu ad Parochialem, si collatio pertinet ad Episcopum, iudicium de digniori ex approbatis ab examinadoribus pertinet ad illum; si vero beneficium sit Patronatus ecclesiastici, tunc prælatio ad Patronum spectat. Si patronatus sit laicus, ab examinadoribus deputatis approbandum, sed sine concursu, patronus debet eligere. Si tamen in Patronatu laicali plures sint patroni, & a singulis suis præsentetur, ita ut singuli non habeant jus præ alio, tunc concursus instituendus est, & ad Episcopum pertinet præelectio inter approbatos, ut ex Decreto S. Congregationis apud Barbosam. *De Synod. Dioces. Lib. 4. Cap. 8. §. 8. & 9.*

Sede vacante in concursibus electio est Vicarii Capitularis, nam ad illum tota iurisdicctio Capituli devolvitur. §. 10.

In concursu examinadores tenentur iudices esse non tantum doctrinæ, sed & cæterarum dotum, quæ necessariæ sunt ad parochiale officium. Ita Pontifex in Bulla CUM ILLUD *Bull. Tom. 1. num. 68.* In concursu habendo hæc servanda. *ibid.*

Habita notitia vacationis Ecclesiæ, Episcopus Vicarium deputet cum emolumento ejus arbitrio assignando.

Episcopus publicet Edictum concursus, præfinito tempore ejus habendi, intra quod tempus concurrentes deserant personæ ab Episcopo deputandæ suarum qualitatum, meritorum, & munerum documenta sincera, sive judicialia, quæ eo tempore elapso nequam recipiantur.

Die ad concursum indicta, summa eorum documentorum a Cancellario Episcopali confecta tradatur illi, qui concursui præest, & singillarim omnibus Examinadoribus. Tum habeatur concursus assignatis singulis concurrentibus iisdem quæstionibus, eodemque Evangelii textu, super quo sermonis aliquid concurrentes præscribant. Hæc omnia dicentur omnibus eodem pariter tempore, & in eodem conclavi clausis: assigneturque omnibus congruum tempus ad respondendum. Responsa sua quisque manu scribat sermone latino, suæque itidem manu subscribat. Sermo ad populum habendus vernacula lingua scribatur. Responsa demum ipsa scribat tum Cancellarius concursus, tum Superior, qui præest, ac demum Examinadores singuli.

Tententur etiam ab Examinadoribus explorari concurrentes qua peritia polleant in lingua Latina, tradendo illis explicandum aliquid sive de sanctis Patribus, sive de Concilio Tridentino, aut Catechismo Romano, quod oretenus fieri potest.

Responsa ita subscripta etiam ab Examinadoribus, qui pauciores tribus esse non possunt, una cum notula compendiaris requisitorum tradantur Cancellario custodienda, penes acta secreto nemini ostendenda.

Si quis appellandum duxerit a mala relatione Examinatorum, vel irrationabili iudicio Episcopi, coram Iudice appellationis acta integra concursus introducantur, qui illis non visis, nec aliter quam ex illis sententiam suam ferat tam respectu doctrinæ, quam morum.

Si in casu dictæ appellationis Episcopus censeat significandum Iudici appellationis secretam causam, ob quam motus fuerit ad alium eligendum, poterit sub secreti lege illam Iudici etiam per literas significare.

Quod si Episcopo suspecta sit fides Iudicis de secreto illo prodendo, literis suis eadem deferat Sacræ Congregationis Concilii Præfecto.

Iudex appellationis, quando appellatio fit a malo iudicio Episcopi, seu mala relatione Examinatorum, cognoscere debet non solum de doctrina, sed etiam de cæteris dotibus electi ab Episcopo.

Si Iudicis appellationis sententia conformis sit electioni Episcopali, tunc ab appellatione ulteriori cessandum est. Secus vero si acciderit, licet præelecto Episcopali secundo, & tertio appellare. Demum cui duæ conformes adstant sententiæ, ille victor habeatur.

Si vero beneficium curatum, Dignitas, & Canonicatus a Sede Apostolica conferendum sit, tunc concursus non expectata ulla Pontificis venia, ab Episcopo indicatur. At si beneficium curatum sit, & reservatum sit tantummodo ratione mensum, Episcopus eligat magis idoneum, & illum Dataria significet, cui acta concursus, nisi requirantur, non tenetur transferre. Vicissim transferat illa, & suspendat a ferendo iudicio, si reservatio ex alio quovis capite sit. Licebit tamen Episcopo denunciare illum, quem credit magis idoneum fore Beneficio, sicut & si alicui occulta aliqua causa obsit, ne Beneficium obtineat. *ibid.*

CONFESSARIUS.

Confessarii temere interrogantes poenitentes suos de socio criminis, alioquin denegantes absolutionem suspensionis ab officio censuram sententiæ ferendæ incurrunt, peccant graviter, & sunt denunciandi, si agnosci possit hanc sibi praxin tanquam licitam statuisse. Sicut etiam denunciandi sunt, qui id licere docent. Ita Benedictus XIV. in Constitut. *Ad eradicandum* &c. Ibi etiam additur poenitentes illos, quos ad prodendum nomina complicum Confessarius adegerit, non teneri ad denunciandum eosdem Confessarios, id agentes ex quadam imprudentia, ac simplicitate, quique eidem praxi addicti ex circumstantiis agnosci non possint.

Confessarii poenitentes suos ad turpia sollicitantes denunciandi sunt ab eodem poenitente, quæ denuntiatio fieri debet, etiamsi Confessarius sit simplex Sacerdos, & iurisdictione careat.

Etiamsi pariter sollicitationi ipse poenitens consenserit.

Et-

Etiamsi post ipsam sollicitationem tempus longum jam effluerit.

Etiamsi sollicitatio fiat a Confessario non pro se, sed pro alio.

Confessarii caveant, ne pœnitentes, quos noverint ab alio sollicitatos, absolvant, nisi prius, sive denuntiationem fecerint, vel saltem promiserint se denuntiuros quamprimum poterunt. Ita in Bulla SACRAMENTUM PœNITENTIÆ, Bull. Tom. I. n. 20.

Confessarius caret omni auctoritate, & jurisdictione absolvendi socium criminis turpis in ordine ad illud crimen cum illo commissum; & si nihilominus ausus fuerit absolutionem hanc impertiri, ipso facto incurrit excommunicationem Summo Pontifici reservatam; quæ absolutio socii criminis neve in ipso Jubilæo, vel privilegio Bullæ Cruciatæ impendi valet. *ibid.*

In mortis vero articulo si adsit quicumque alius Sacerdos, qui præsentem necessitati provideat, & Confessarius socius criminis nihilominus pœnitenti alias disposito impenderit absolutionem, absolutio quidem ipsa valet, at Confessarius lethaliter peccat, & excommunicationem reservatam incurrit. Quare non potest id agere Confessarius nisi cum necessitas urgeat mortis, nec adsit alius Sacerdos saltem simplex, qui impertiri eandem absolutionem possit; vel saltem nisi ipse non possit ab hoc munere vacare sine gravi aliqua infamia, vel scandalo. Tenetur proinde omnia media adhibere citra scandalum, vel infamiam suam ad hoc, ut ipse se subtrahat, & alium si fieri possit substituatur. Ita Pontifex in declaratione prioris Bullæ *Sacramentum Pœnitentiæ* nova sua Bulla *Apostolici muneris*. Bull. Tom. I. num. 120.

Injungitur Ordinariis, ut in approbatione Confessariorum constitutionem Gregorii XV., & præsentem Benedicti XIV. ab omnibus Sacerdotibus approbandis attente legi, & observari curent. Ita in Bulla *Sacramentum Pœnitentiæ*. Bull. Tom. I. num. 20.

Confessarii absolutio data ignorantibus necessaria necessitate mediæ est invalida, Encyclica, *Etsi minime*. Bull. Tom. I. n. 42.

Si vero ignoret pœnitens necessaria necessitate præcepti, & rite doleat de hac ignorantia, ac emendationem promittat, posse absolvi judicat. *ibid.* §. 12.

Confessarius si audierit Pœnitentem, & non absolverit, requiraturque de attestatione confessionis in scriptis debet illam concedere, non tamen unquam affirmare debet se illum absolvisse, nec tunc pariter cum illum absolverit, nam alias si de aliquo hoc attestatus fuisset, & de aliquo non, revelationis Confessionis periculum subiret. *Instit. Eccles.* 45. §. 10.

Patres Capuccini si adsint in loco ubi nullus conventus seu hospitium sui ordinis existat, nullusque Frater sui ordinis Confessarius ibidem existit, possunt confessiones suas habere apud Presbyterum sæcularem Confessarium approbatum ab Ordinario loci, seu apud Regularem approbatum a suo Superiore regulari ad confessiones ha-

bendas, non obstante statuto suæ Religionis in contrarium. Bulla *Quod communi*. Bullar. T. I. num. XLIX. §. 2.

Confessarii regulares non tenentur adesse resolutioni Casuum conscientiæ, quæ habetur coram Episcopo pro tota Diœcesi; tenentur tamen in suis monasteriis habere & interesse lectioni eorundem casuum. Quæ lectio habenda est in singulis monasteriis ex Apostolico præscripto; cui si non interfuerint, potest Episcopus illos cogere, ut intersint Congregationi casuum conscientiæ quæ habetur coram illo ex præscripto SS. Canonum. Ita ex Encyclica S. Congregationis data die 20. Maji an. 1752. & est in Append. Tom. IV. Bullar. Benedicti XIV. pag. 35. ubi pariter adest Decretum alterum Congregationis editum anno 1682. in quo id statuitur in favorem Regularium etiam in iis Monasteriis, in quibus non degunt XII. viri religiosi.

C O N F E S S I O .

Nemo unquam quodcumque privilegium obtinens audire potest confessiones secularium absque approbatione Ordinarii, idque valet etiam pro Confessionibus venialium, & mortalium, quæ alias clavibus subjecta sunt. Id etiam comprehendit eos, qui privilegium Bullæ Cruciatæ obtinuerunt, ut ex Bulla Benedicti XIII. *Institut. Eccles.* 86. §. 8.

Per Confessionem factam cuilibet Sacerdoti seculari, vel regulari ab Episcopo approbato satisfieri canoni *Omnis utriusque sexus* ex Constitutionibus Clementis VIII. ann. 1562. & Innocentii X. ann. 1645. incipiente, *Exponi nobis*, constat. *De Synod. Diœces.* Lib. 7. Cap. 44. §. 4.

Etiã non commissa gravi culpa præceptum annuæ confessionis obligat, ut quis se peccatorem saltem semel quotannis recognoscat, ut ex S. Thomæ in 4. *Sent. dist.* 17. Q. 3. *A. C. Quæstion.* 3. *Instit.* *Eccles.* 18. §. 4.

Parochus quamvis plerumque credere debeat Parochiano suo asserenti confessionem peregrisse, si tamen prudenter credere non possit asserenti, abstinere debet ab administranda eidem communionem etiam Paschali, ut ex Roncaglia. *Institut. Eccles.* 45. §. 15.

Si pœnitens tempore Paschæ absolutionem obtinuit, sed ex consilio Confessarii admonetur, ut aliquo tempore abstineat a communionem, potest parere absque peccato. Non tamen potest Confessarius ad arbitrium prorogare eam communionem, ut ex cap. *Omnis utriusque sexus*, de Pœnit. & *Remiss.* *ibid.* §. 16.

Possunt Episcopi limitatam facultatem audiendi Confessiones dare Regularibus, etiam si post examen idoneos illos repererint. *Institut. Eccles.* 86. §. 9.

Quoad Confessionem factam laico in necessitate dum non adest copia Sacerdotis, de qua sermo fuit olim apud veteres Theologos, & et-

& etiam apud S. Thomam, recte docet Pontifex, neminem ex veteribus illis agnovisse laicum esse verum ministrum hujus Sacramenti; sed eam confessionem testimonium esse animi demissi, & humilitatis, ex quo magis flectitur Deus ad elargiendam uberiores gratiam, qua quis ad contritionem & justificationem excitetur. Nihil tamen fecius hanc nunquam fieri præstat, cum multis incommodis fit obnoxia. *De Synod. Dioces. Cap. 15. per totum*; ubi recte ex Decreto Clementis VIII. illicita esse, & invalida Confessio facta Sacerdoti absenti per internuntium noratur.

In locis ubi rarissimi sunt Sacerdotes, qui audiant confessiones, sufficit ad eos approbandos scientia minus quam mediocris, ut ex Cardinali De Lugo. *Instit. Eccles. 86. §. 12.*

C O N F I R M A T I O.

Confirmationem Sacramentum esse novæ legis constat tum ex definitione Tridentini Sess. 7. Can. 1. cum ex Actuum 8. illis verbis: *Imponebant manus super illos, & accipiebant Spiritum sanctum. Inslit. Eccles. 6. §. 3.*

Sacramentum hoc conficitur impositione manuum Episcopi, & prece. Quondam illud instituerit Christus, qui unicus est auctor Sacramentorum, incertum, num tunc cum imposuit manus capiti puerorum, *Matth. 19.* num instituerit tantum, non ministraverit: num in ultima cœna cum dixit Apostolis, *Accipite Spiritum sanctum*; num tandem ipsa Pentecostes die; ignoratur. *ibid. §. 5.*

Quamquam gratia prodigiorum, quam olim infundebat, modo cessavit, id non amplius exigente Ecclesia, gratiæ tamen sanctificantis donum modo pariter datur, S. Augustino teste, *de Baptism. lib. 3. cap. 16.* Quæ tamen gratia Sacramentum recipientibus amoto peccati obice confertur, ut sit potius gratiæ præcedentis augmentum. Producit etiam robur & firmitatem quandam spiritualium virium, quibus Diabolo resistamus. *ibid. §. 7.*

Tandem characterem imprimi indelebilem, quo datur potestas quædam spiritualis in ordine ad aliqua gerenda, quæ a perfectioribus agenda sunt. Ex quo fit, ut reiterari non possit. *ibid. §. 7.*

Necessitatem quam vocant absolutam hujus Sacramenti recipiendi nemo utique esse affirmaverit; sed vel in re, vel in voto plane necessarium est necessitate præcepti, & quidem divini tempore persecutionis. Neque Parochi, neque parentes, nec qui sunt locis parentium, sunt eximendi a lethali culpa si non insent, ut subiecti sibi Parochiani, & quos habent subiectos Confirmationem ab Episcopo parato recipient. *ibid. §. 9. & 10.*

Quoad ætatem christi mandorum, ex regula ordinaria conferendum est hoc Sacramentum pueris post septennium; sed in aliquo extraordinario casu justa urgente causa non vetatur, quin possit etiam ante eam ætatem ministrari. Justam causam adesse constat, si facili

lis ad pueros illos in posterum non sit futurus Episcopi accessus, &c. Ita in Bulla pro Cophthis Anno vertente, & de Synod. Diœces. Lib. 7. Cap. 10.

Confirmationis minister ordinarius est Episcopus; extraordinarius vero de Pontificis mandato Sacerdos quilibet esse potest, quod hodie certum est, licet olim Doctores quidam dubitaverint. De Synod. Diœces. Lib. 7. Cap. 7. per totum. Utitur tamen simplex Sacerdos Chrismate ab Episcopo benedicto, quanquam probabilis est eorum opinio, qui tenent Chrisma illud ex commissione Summi Pontificis benedici a simplici Presbytero posse, nec desunt, rara quidem, exempla. *ibid.* Cap. 8. per totum. Cæterum tenendum est irritam fore Confirmationem a simplici Presbytero Latino ex sola Episcopi delegatione collatam; nam Romanus Pontifex ex consuetudine in tota Ecclesia Latina jamdiu recepta tacite sibi hanc facultatem servasse censendus est. Hæc etiam reservatio, utpote jurisdictionem restringens, valet utique ad hoc, ut Episcopus jurisdictione ad delegandum careat. *ibid.* §. 8. per totum.

Confirmationis Sacramentum cum oleo, & Chrismate etiam veteri, si novum haberi non possit, sed tamen a catholico Antislite benedictus, conferri a P. Guardiano S. Sepulchri Ordinis Minorum de Observantia, si defuerit Episcopus latini ritus, in sua Diœcesi residens, conceditur a Pontifice suo Brevis incipiente *Cum ad infra-scriptam*. Id tamen personale esse privilegium datum Guardiano perenti constat. Extat Bulla in Bull. Tom. 1. num. 10.

Idem etiam concessum est a S. Congregatione, & confirmatum a Benedicto XIV. in sua Constitutione Anno vertente Bull. Tom. 3. num. 30. Præfecto Missionum Ægypti, donec aliquis catholicus Episcopus in Ægypto habeatur.

Confirmatio a Græcis Sacerdotibus collata in locis Græcorum, in quibus mos iste non est expresse improbatus a Sede Apostolica, valere censenda est ex consensu tacito Romani Pontificis. De Synod. Diœces. Lib. 7. Cap. 9. & Constit. pro Cophthis catholicis, Bull. Tom. 3. num. 30. quæ constitutio incipit Anno vertente. In qua tamen monetur Chrisma illud benedicendum esse ab Episcopo.

Animi dispositiones ad digne recipiendum hoc Sacramentum sunt status gratiæ, quæ in adultis lethali crimine infectis comparatur plerumque per Sacramentum Pœnitentiæ. *Institut. Eccles. 6. nu. 11.*

Corporis dispositiones, non tamen necessario præmittendæ, sunt plerumque confirmandi, & confirmantis jejunium, quod consultit Pontificale Romanum. *ibid.* §. 12.

Patrinus unicus assistere debet confirmando, mas maribus, fœmina fœminis, qui etiam Patrini debent esse confirmati. *ibid.* §. 13.

Mares seorsum a fœminis accedere par esset, ut honestius res peragatur, ut ex Concilio Mediolanensi, *ibid.* §. 13. Porro Patrinus manum suam dexteram dextero humero chrismandi imponat. *ibid.* §. 16.

Tempore pestis, eo morbo affectis non tenetur Episcopus hoc Sacramentum ministrare, cum Sacramentum hoc non sit absolutæ necessitatis. *De Synod. Dioces. Lib. 13. Cap. 10. §. 6. nov. edit.*

In Confirmatione tempore pestis non potest fieri inunctio frontis mediante pennicillo, nec sane valeret sic collata, cum ex consensu fere omnium Theologorum ad valorem requiratur aliqua manus impositio, quæ certe non fieret cum alio medio, quam pollice, vel manu, confirmandi frons oleo liniretur. *De Synod. Dioces. Lib. 13. Cap. 19. §. 77. Nov. Edit.*

CONFRATERNITATES LAICORUM.

Dux Confraternitas ejusdem instituti in uno, eodemque loco esse non possunt ex Bulla 105. Clementis VIII. Cum tamen amplior est Civitas, vel populus frequens, binæ tolerantur. *Institut. Eccles. 105. §. 86.*

Si Confraternitas sit erecta in Ecclesiis Regularium exemptorum, subest tamen jurisdictioni, & visitationi Episcopi, cui jus est etiam visitare eorum capellas ibidem positas, in iis tamen, quæ Confraternitatum gubernationem respiciunt. Et si Confratribus incumbit onus manutenendi Altare, & illius cultum, sicut & ornamenta Altaris, onera Missarum, & divinorum officiorum ibidem celebrationem &c. Ita ex resolutione Sacræ Congregationis. *ibid. §. 88.*

Confraternitates laicorum nequeunt aggregationem petere ab Archiepiscopis Romanis, nisi prævia approbatione Ordinarii loci, seu Episcopi cum interventu duorum de Capitulo. Ita ex Constit. 115. Clem. VIII. additis Decretis S. Congregationis. *ibid. §. 89.* Aggregatorum vero administratores rationem Episcopo reddere tenentur, ut ex eodem S. Congregationis Concilii decreto. *ibid.*

Hæc omnia valent etiam pro Confraternitatibus aggregatis Capitulo S. Joannis Lateranensis, sicut etiam pro illis quæ fundatæ jam sese eidem Basilicæ annui tributi solutione submitunt; ut sæpe decisum est. *ibid. §. 90.*

In Solo vero Lateranensis fundatæ Ecclesiæ, vel Oratoria ex Bulla XIX. Sixti V. non subsunt jurisdictioni ordinariæ Episcopi; sed ut firmat Rota, utitur jure delegato concessio illi a Tridentino *Sess. 6. cap. 4. & sess. 24. cap. 3. de Res. vi* cujus potest per se, & per alium eas visitare, ut etiam probat Decretum Sacræ Congregationis. *ibid. §. 90.*

Confraternitates laicorum in Ecclesiis parochialibus erectæ dependent a Parocho in functionibus ecclesiasticis non parochialibus, ut ex decreto S. Congregationis Rituum die 12. Januarii 1704. *ibid. §. 93.* Quare eadem Confraternitates erectæ in capellis, vel Oratoriis adnexis parochialibus Ecclesiis, & ab eis dependentibus eandem a Parocho dependentiam habent, ex eodem Decreto. *ibid.*

Erectæ tamen in Ecclesiis publicis, seu privatis, ab Ecclesiis parochialibus sejunctis, ab ea dependentia eximuntur, ut ex eodem Decreto. *ibid.*

Quare Benedictiones, & distributiones candelarum, cum non sint de juribus mere parochialibus, sicut etiam benedictiones mulierum post partum, Fontis Baptismalis (quæ tamen ambo fieri debent a Parocho) ignis, seminis, ovorum, & similium, functiones omnes hebdomadæ sanctæ, celebratio Missæ solemnis in feria V. in Cœna Domini, (quæ tamen spectat ad Parochos) pulsatio campanarum in sabbato sancto, (quæ tamen spectat ad ecclesiam digniorem) celebratio Missæ solemnis in Festivitatibus solemnioribus ejusdem Ecclesiæ, vel Oratorii, expositio quadraginta horarum, & benedictio, quæ fit super populo, expositio sacrarum Reliquiarum, vel imaginum, fieri possunt in Oratoriis Confraternitatum, etiam Parocho respective contradicente, ut in eodem decreto. *ibid.*

Insuper in iisdem privatis Confraternitatum Oratoriis cantari possunt absque licentia Parochi horæ canonicæ, ex eodem. *ibid.*

In Oratoriis eorum privatis licita est celebratio Missæ privata assentiente Ordinario tantum.

Earum capellani non possunt populo denunciare festivitates, & vigiliis contradicente Parocho, ex eodem. *ibid.*

Nequeunt Parochi invititis Confratribus in eorum Oratoriis a parochiali separatis docere doctrinam christianam, ex eodem. *ibid.*

In eorum Ecclesiis publicis haberi possunt etiam negante Parocho conciones per totam Quadragesimam, & Adventum publicæ, ex eodem. *ibid.*

Vicissim non potest in dictis Ecclesiis, nisi aliter disponente Episcopo, celebrari, seu cantari Missa ante parochialem, ex eodem. *ibid.*

Ad Parochum tamen spectat officium funebre facere super cadaveribus sepeliendis in supradietis Ecclesiis, quando tamen defunctus tumulandus est subiectus Parocho, intra cujus fines est Ecclesia illa.

In Processionibus Confraternitatum extra ambitum suæ Ecclesiæ (quæ tamen fieri non possunt absque licentia seu Episcopi, seu Parochorum illorum, per quorum territorium transeundum est) capellani illarum extra Ecclesiam propriam stolam deferre non possunt, ex eodem. *ibid.*

Accedenti Episcopo ad Ecclesias earum publicas, quæ non sunt Regularium, neque proprium Rectorem beneficiatum habent, asperforium a Parocho exhibendum non est. Ex eodem. *ibid.*

Ex solo jure parochiali cessante aliquo titulo non potest Parochus capellanos illarum cogere ad assistendum functionibus Ecclesiæ parochialis. Ex eodem. *ibid.*

Absque Indulto Apostolico non licet in dictis Ecclesiis, quæ non sint Parochiales, neque Regularium, retineri SS. Eucharistiæ Sacramentum; neque si ea facultas adsit, absque Ordinarii licentia potest ibidem dictum Sacramentum publice exponi. Ex eodem. *ibid.*

Parochus nequit se ingerere in administratione oblationum, vel elemosynarum in dictis Ecclesiis collectarum, neque retinere clavem capsulæ pro illis recipiendis expositæ. Ex eodem. *ibid.*

Dummodo non impediatur functiones, & divina officia, possunt Confraternitates etiam erectæ in Ecclesia Parochiali pro libito se congregare absque licentia, & præsentia Parochi, sicut & possunt propria bona administrare, & de illis disponere independenter ab illo. Ex eodem. *ibid.*

Non potest Parochus tanquam delegatus Ordinarii, assistens earum Congregationibus, suffragium decisivum ferre. Ex eodem. *ibid. m.*

Plura tamen ex his, quæ exigere a Confratribus Parochus nequit, possunt tamen fieri de mandato Episcopi, ut in peculiaribus rerum eventibus sæpe decisum est a S. Congregatione. *ibid.* §. 98.

Confratres non possunt quæsturare etiam per propriam Ecclesiam, nisi delibentia Ordinarii, ut ex Decreto S. Congregationis. Missas vero ex quæstibus illis collectas, celebrandas esse in eadem Ecclesia, non vero in Parochiali censuit S. Congregatio Concilii. *ibid.* §. 132.

Inter Confraternitates laicorum illa præcedit, quæ est in possessione præcedendi: & cum nihil ea de re constet, præcedere illa debet, quæ prius sacco induta est, ut ex Constit. 84. Gregorii XIII. constat. *Instit. Eccles.* 103. §. 84.

Sed in Processionibus, in quibus deferretur SS. Eucharistia, Confraternitas SS. Sacramenti, si sacco induatur, præcedit cæteras, ut decisum in Rota Romana. *ibid.* §. 85.

C O N S E C R A T I O.

Si parietes Ecclesiæ sint destructi, & a fundamentis iterum reedificentur, Ecclesia jam consecrata iterum consecranda est, ut ex Titul. de Consecr. Eccles. vel Alt. firmant Canonistæ. *Instit. Eccles.* 67. §. 2. Officium vero recitari debet de priori consecratione, non de secunda. *ibid.* §. 6.

Altaris consecratio plane distincta est a consecratione Ecclesiæ, ut ex Pontificali Romano adnotatur. *ibid.* §. 8.

C O N S T I T U T I O U N I G E N I T U S.

Publicis refractariis adversus Constitutionem *Unigenitus* denegandum est SS. Viaticum. Publici autem censentur qui per iudicis sententiam declarati sunt, quod debitam eidem constitutionis venerationem, obsequium & obedientiam contumaciter denegaverint. Ut pariter illi qui hujusmodi contumaciæ reos se iudicio confessi sunt; sicut etiam qui sacrum Viaticum suscepturi inobedientiam suam & contumaciam adversus eam constitutionem profitentur. Denique qui aliquid evidenter commisisse noscuntur manifeste oppositum eidem vene-

enerationi, idque vulgo ita cognitum est, ut publicum scandalum inde exortum non adhuc cessaverit. Hæc autem notoria certitudo non adest in casibus, in quibus crimen nitiur conjecturis, præsumptionibus, incertisque vocibus. Igitur hi qui habent adversam hanc famam postremo loco expressam num sacro Viatico reficiendi sint, hæc habeantur præ oculis: primo quærat Parochus seu minister Sacramenti num moriturus Paschali tempore acceperit communionem a Parocho ubi debebat; huic certe non est denegandum Viaticum si publice petat, nisi forte inter tempus Paschale quo communionem recepit, & tempus quo Viaticum poscit, aliquid commississe noscatur, quo publici peccatoris notam contraxerit.

Si vero validæ adversus ægrotum præsumptiones & indicia urgent, tunc S. Communionis minister debet ægrotum, remotis arbitris, alloqui, & ostendere illi indicia, quæ suspectum ipsum reddunt, rogans eum ut respiscat, ac demonstrans se quidem paratum esse illi sacrum Viaticum ministrare, & velle pro sua pietate ipsius infamiam præcavere, & idcirco eum a sacra mensa non repellit, quamvis ipsum peccatorem in conspectu Domini reputet, non tamen in suo tribunali publicum atque notorium peccatorem agnoscere. Ita Benedictus XIV. in sua Bulla *Ex omnibus Christiani orbis &c.* Bullar. T. IV. num. LXI.

C O N S U E T U D O .

Consuetudo rationabilis, & legitime præscripta abrogat omnem legem humanam etiam canonicam ex textu in *Cap. final. de Consuet.* nefas est tamen Episcopo juxta consuetudinem Diocæsis suæ contra Canones legem condere; quod enim valeat consuetudo, est ex quadam tolerantia superioris legislatoris. Nimis autem esset arrogantia, si Episcopus legem conderet contra legem Superioris. *De Synod. Diocæs. Lib. 7. Cap. 71. §. 7.*

C O N T R A C T U S .

Contractus trium contractuum, qui a multis defenditur, ab aliis improbatur, a Pontifice præcise non improbatur, sed facultatem permittit Episcopis, ut in suis Synodis dehortentur subditos suos ab eo exercendo. *De Synod. Diocæs. Lib. 7. toto capite 50.*

Contractus *collatici* is est, quo bos terram arans traditur bubulco, qui solvit domino bovis certam portionem frumenti lege hac adjecta, ut si bos naturaliter moriatur damnum sit domino, & bubulco commune. Si vero pereat culpa bubulci, is torum damnum subeat. Hic contractus approbatus est a Theologis, nonnullis adjectis conditionibus, quæ probatæ fuerunt a S. Congregatione Concilii die 6. Decembris 1730. *Synod. Diocæs. Lib. 7. Cap. 51. §. 2.*

Contractus venditionis cum pacto francandi est, cum Titius vendit Sempronio prædium suum cum pacto redimendi rem venditam, prædium tamen retinet tanquam conductor, & pro conductione mercedem solvit, donec idem Titius sibi illud prædium redimat. In hoc contractu pœnitens emptor a Confessario interrogandus est, num re ipsa animum sincerum habuerit emendi; similiter, & venditor interrogandus est num ab emente pecuniam mutuam petierit, eumque renuentem induxerit ad usuram obtegendam pallio pacti francandi. In utroque enim illo casu subintelligitur usura, adeoque illicitum judicandum est; secus vero non. *De Synod. Diacass. Cap. 51. Lib. 7. §. 5.*

C R U X.

Crux eminens inter candelabra statuenda est in Altari, ubi Missa celebratur, nec sufficit crux nuda, sed requiritur cum Crucifixi figura. Nec decet, ut parva crux apponatur, ut non ita facile occurrat oculis celebrantis, quare in ENCYCLICA sua ad Ordinarios ditionis ecclesiasticæ mandat Pontifex, ut amoveantur cruces istæ parvulæ. Vide Bull. Tom. I. num. 17. ACCEPIMUS PRÆSTANTIAM.

Num vero apponenda sit crux de more etiam cum exposita est adorationi sacra Eucharistia, Congregatio sacrorum Rituum consultata semel mandavit apponi: iterum vero causa reposita die 2. Septembris anno 1721. decrevit, ut quælibet Ecclesia consuetudinem suam retineret. *ibid.*

Num etiam necessaria sit crux si in tabula Altaris primam imaginem exhibet Crucifixus, Sacra Congregatio censuit hanc sufficere. *ibid.*

Denique num committat peccatum grave celebrans in Altari, in quo crux abest, communis sententia tenet id quidem non nisi venialem culpam. inducere. *De Sacrif. Miss. Lib. 3. Cap. 13. §. 1.*

C U L T U S.

Cultus privatus impendi potest iis, qui nondum inter Beatos vel Sanctos adscripti sunt, non vero publicus, ut ex celebri Decreto sub Urbano VIII. certum est, quod confirmat Benedictus XIV. in sua Bulla *Quamvis justa* Bullar. T. III. num. VII. §. XI. Ex vi ejusdem Decreti non potest titulus Sancti vel Beati illis adscribi, sicut nec potest Missa solemnis de SS. Trinitate vel de Sanctis omnibus in die eorum anniversaria celebrari, sicut nec eorum panegyricæ conciones in eadem die in Ecclesia haberi; sicut ex vi ejusdem Benedictinæ constitutionis emortualem diem festum eorundem *riibus palam celebrare*, atque in eorum laude hymnos prosequi, & non tamen peculiari collecta in litania invocari. *ibid.*

DISPENSATIO.

Dispensaciones sacrae Pœnitentiariæ cum diriguntur ad Confessarium ex approbatis ab Ordinario, executioni mandari debent a Confessario approbato ab Ordinario illius loci, in quo dispensatio illa præstari debet, nec valer si actu Confessarius non sit, sicut nec si approbatus fuerit tantum pro maribus, & dispensatio petatur a fœmina. *Institut. Eccles. 87. §. 31.*

Cum dirigitur Confessario Magistro in Theologia, vel Decretorum Doctori, requiritur laurea Theologiæ, vel Juris Canonici in publica Universitate; nec aperiri literæ illæ possunt a simplici Regulari Confessario, nisi tamen Religio illa privilegium aliquod ea de re obtinuerit. *ibid. §. 11.*

Si semel apertum fuerit breve Pœnitentiarii ab eo qui non habet titulum requisitum, non ideo tamen vitatur rescriptum, sed sufficit si alteri habenti requisita consignetur. *ibid. §. 33.*

Si semel electus fuerit executor, potest nihilominus ex probabili sententia variari, quanquam non desint Doctores, qui oppositum opinentur. *ibid.*

Executor certiozem se reddere debet de veritate causarum, ex quibus obtenta dispensatio est; non tamen requisitis aliunde testimoniis, sed ipsum dispensandum interrogans, nisi alioquin ipse eandem veritatem rescisset; nec tenetur illum sub juramento interrogare, ut est communis Doctorum sententia. *ibid. §. 34.*

Si tamen falsa narrare dispensandum sciverit, non potest ad dispensandum procedere, nisi id sciret ex præcedentibus dispensandi confessionibus, ut ex Sanchez. *ibid.*

In ejusmodi dispensationis literis, mandatur executori, ut dispense audita prius Sacramentali confessione, & in ipsa confessione; nec liberum est illi extra confessionem rem exequi, ut omnes docent. *ibid. §. 35.*

Cum pœnitentia in literis definitur, ea injungenda est; si vero committatur arbitrio Confessoris, non est illi liberum & ad arbitrium injungere, sed ad prudentiæ leges dirigenda est, neque nimis rigida, neque lenior quam par sit. *ibid. §. 37. 38.*

Quoad clausulam *dummodo sit occultum*, cenletur occultum si tantum septem, vel octo in civitate id resciant; in oppidis vero si quinque, vel sex, quam Sententiam scriptores, qui mentem sacrae Pœnitentiariæ probe norunt, tuentur. *ibid. §. 45.*

Si vero occultum impedimentum fuerit in loco ubi executioni mandanda dispensatio est; publicum vero in alio, ubi commissum est delictum, tutius tunc est executionem suspendere & de hac novitate sacram Pœnitentiariam certiozem facere. *ibid. §. 46.*

Delictum olim publicum, nunc occultum, si a die commissi criminis decennium elapsum sit, ad hunc effectum censei occultum judicant periti earum Theologi. *ibid. §. 48.*

Si quis rem veritam præstiterit, sed publice creditur obtinuisse ad id facultatem, hujus peccatum ad hunc effectum creditur occultum. Si vero commisisse delictum rescitur, sed ignoretur inde consurgere impedimentum, profecto occultum quoad hunc effectum non censetur. *ibid.* §. 48.

Clausula dummodo occultum sit exigit, ut nullo modo probari possit. *ibid.* §. 44.

Si delictum deductum sit ad Forum contentiosum a S. Pœnitentiaria censetur publicum. Si tamen data in eo fuerit sententia absolutoria criminis, per quam reus repertus sit innocens, & non culpabilis, vel ex hætenus deductis non repertus culpabilis, etiamsi id obtentum sit mediis illicitis, falsis testibus &c. adhuc censetur impedimentum occultum ad hunc effectum. *ibid.* §. 49.

Expressio causarum, earumque verificatio ad validitatem dispensationis pertinet. Bulla *Ad Apostolicæ servitutis*. Bullar. T. I. num. XLV. §. I.

DOCTRINA CHRISTIANA.

In Ecclesiis ruralibus longe distitis a Parochiali decernunt Episcopi, ut Sacerdotes ibi sacris operantes populum doctrinam Christianam doceant. Encyclica *Et si minime* Bull. Tom. I. num. 42. Caveat tamen Parochus ne nimium tribuat alienæ operæ, sed cum pueri ad Sacramentum Eucharistiæ, & Confirmationis admittendi sunt, cum sponsi conjugio jungendi, per se illos tentet quid didicerint. *ibid.* §. 14.

Non est tolerandus mos in nonnullis Diœcesibus obtinens, ut pueri unius Parœciæ in alia Parœcia doceantur doctrinam Christianam; quemadmodum rescripsit Sac. Congregatio Concilii ad Cardinalem Lambertinum die 9. Augusti 1732. *Instit. Eccles.* 9. §. 10. sed singuli Parochi erudire suos debent, vel saltem curare, ut in Parœcia erudiantur, non tamen reprehendendi sunt illi, qui in Ecclesiis suis, licet non sint Parochis subjectæ, fideles eo confluentes docent, dummodo exhibeant Parochis nomina eorum, qui eo frequentant. *ibid.* §. 13.

Ludi Magistri, tam conducti a Communitate, quam non conducti, tam Clerici, quam laici hortandi sunt prius, ut doceant suos christianam doctrinam, tum etiam cogendi, ex Decret. Congr. Concil. Ad Archiepisc. Spalatrens. die 17. Julii 1668. *ibid.* §. 14.

Doctrinam Christianam non omnes scire æqualiter necesse est; plura enim scitu sunt necessaria Ecclesiasticis quam laicis; plura adultis, quam pueris, & puellis; plura valentibus ingenio, quam hebetibus. *Institut. Eccles.* 72. §. 19.

Si quis non credat explicite ea, quæ scitu necessaria sunt necessitate mediis, multo probabilius est, illum nec valide absolutionem potitum fuisse. Illicita est quidem certe in eo casu absolutio, nec

potest Confessarius tuto uti opposita huic sententia, & absolutionem illis, qui hæc explicite ignoraverint, impertiri, ut ex propositione damnata ab Innocentio XI. constat. *ibid.* §. 19.

Si quis vero ignoret ea, quæ necessaria sunt necessitate præcepti, dummodo nunc doleat, & proponat emendationem, absolvi utique potest, ut ex Theologis. *ibid.*

Parochi doceant pueros diebus saltem dominicis aliisque festis de præcepto Doctrinam Christianam omni contraria consuetudine penitus sublata, Encycl. *Ubi primum*, Bullar. T. I. pag. 6. edit. Rom.

In Bulla *Et si minime*, Bullar. T. I. num. XLII. §. 12. monet Pontifex ut Confessarius fixum animo teneat *invalidam esse absolutionem Sacramentalem, quam quis ignoranti res necessarias necessitate mediæ impertitur.*

D O S.

Cum puellis, quæ virgines non sunt, petuntque subsidia dotalia relicta virginibus, dispensat in occultis, & in foro conscientiæ tantum major Pœnitentarius, tam pro obtentis, quam pro obtinendis, quatenus tantum illæ in posterum honeste vivant. Bulla *Pastor bonus &c.* Bull. Tom. I. Num. 95. §. 27.

D U E L L U M.

Benedictus XIV. anno 1752. die IV. Idus Novembris has propositiones ad duellum attinentes damnavit.

I. Vir militaris, qui nisi offerat, vel acceptet duellum, tanquam formidolosus, timidus, abjectus, & ad officia militaria ineptus haberetur, indeque officio, quo se, suosque sustentat privaretur, vel promotionis alias sibi debitæ, ac promeritæ spe perpetuo carere deberet: culpa, & pœna vacaret, sive offerat, sive acceptet duellum.

II. Excusari possunt etiam honoris tuendi, vel humanæ vilipensionis vitandæ gratia duellum acceptantes, vel ad illum provocantes, quando certo sciunt pugnam non esse securam, utpote ab alijs impediendam.

III. Non incurrit ecclesiasticas pœnas contra duellantes latas Dux, vel Officialis militiæ acceptans duellum ex gravi metu amissionis famæ, & officii.

IV. Licitum est in statu hominis naturali acceptare, & offerre duellum ad servandas cum honore fortunas, quando alio remedio earum jactura propulsari nequit.

V. Asserta licentia pro statu naturali, applicari etiam potest statui Civitatis male ordinatæ, in qua nimirum, vel negligentia, vel malitia Magistratus justitia aperte denegatur.

Vetat Pontifex in eadem Bulla, ne easdem propositiones quis de-

fendat, publice vel privatim, divisim, aut conjunctim, etiam disputandi gratia; alioquin incidat ipso facto in excommunicationem reservatam Romano Pontifici. Mandat, in virtute S. obedientiæ, ne quis eas & ne unam quidem in praxim deducat.

Confirmat præcedentium Romanorum Pontificum constitutiones de duello, atque edicit, ut si quis in duello, sive publice, sive privatim indicto hominem occiderit, sive ille obierit in loco confictus, sive extra, ex vulnere in duello accepto, perinde habeatur ac homicida voluntarius, adeoque immunitate asyli non gaudeat, extrahi e loco sacro possit, data ab Episcopo facultate, quam illi Pontifex impertitur. Addit, quod si adhuc vivat graviter vulneratus in duello, & percussor recurrerit ad asylum, ac merito timeatur futurum, ut si mors acciderit vulnerati ille se proripiat, tunc si iudicio peritorum grave vitæ periculum ex vulnere imminere censeatur, extrahatur ex asylo reus, præmissis decreto Episcopi, & cum assistentia Clerici ab eodem Episcopo deputati, & teneatur carceribus clausus, exacta tamen a Judice promissione, ut si forte vulneratus vitam proroget ultra tempus de homicidio præscriptum, restituat illum Ecclesiæ; alioquin incurrat pœnas a Benedicto XIII. in per similibus casibus de homicidijs loco sacro extractis, & non restitutis constitutas. Demum privationem sepulturæ, quam incurrunt duellantes in sanctione Tridentini, declarat incurri etiam ante sententiam Judicis, si forte decedat etiam extra locum confictus ex vulnere in duello publico, vel privato accepto, etiamsi ante mortem certa signa pœnitentiæ dederit, & absolutionem a censuris obtinuerit, nec dispensari ea in re ab Episcopis posse decernit.

E C C L E S I A.

In Ecclesijs ruralibus parochiali proximioribus caveat Episcopus, ne permittat, ut Missa celebretur ante parochialem. Encyclica ET SI MINIME Bull. Tom. I. n. 42. §. 14.

Ecclesia parochialis si forte corruerit, vel reparatione indigeat, tenetur illam refarcire Fabrica si adsit; sin minus tenetur Parochus non quidem redditibus suis patrimonialibus, sed ex redditibus beneficii, si ad suam sustentationem superflint; quanquam non superflint ad sustentationem propinquorum ejusdem Parochi. Tertio loco qui habent beneficium ecclesiasticum in illa Ecclesia. Quarto loco si Parœcia est de jure Patronatus, tenetur Patronus suis sumptibus id agere; ita tamen, ut, si infra præfixum ab Episcopo tempus noluerit sumptus illos subministrare, amittat Jus patronatus illud. Denique ultimo loco tenetur populus, & qui in ea Parœcia habitant, etiamsi conducant domos alienas, & dominus illarum alibi habitet; possunt tamen in eo casu ex pensionibus retentis se indemnes reddere. Ita ex Canonistis *Institut. Eccles.* 100. per totam.

Ecclesia polluitur per homicidium voluntarium, *Cap. Proposuisi*

de Consecr. Eccl. Si in ea magna vis humani sanguinis effundatur. Can. *Ecclesiis de Consecr. distinct.* 1. Si sponte effundatur semen humanum, sive effusio sit secundum naturam, sive contra, sive per copulam aliis licitam, sive per illicitam; ex eodem textu, & cap. Si Ecclesia, De Consecr. Eccl. Si excommunicatus virandus in ea sepeliatur, Cap. *Consulvisti de Consecr. Eccles.* Item si ibi sepeliatur Ethnicus, Can. *Ecclesiam De Consecr. dist.* 1. De sacrificio Missæ Lib. 3. Cap. 7. §. 4.

E P I S C O P U S .

Episcopi consecratio ab uno ne, vel a tribus fieri necessario debeat, ut valeat, quanquam sit quæstio inter Theologos, cum tamen Pontifices consueverint in locis, ubi defunt Episcopi, ut ab uno tantum Episcopo consecratio ista fiat, facultatem concedere; hinc videtur probabilior sententia asserens unicum Episcopum sufficere. Solent tamen Pontifices præcipere, ut Episcopo consecrari adjungantur duo Abbates, vel duo Sacerdotes in dignitate ecclesiastica constituti, Ita pluribus allatis exemplis *De Synod. Dioces. L.* 13. C. 17. §. 5. *nov. edit.* Ibi pariter decernitur valere consecrationem Episcopi ab uno Antistite, uno tantum adjecto Presbytero, consecratam, quin et si nullus alius præter consecratem assistat. *De Synodo Dioces. l.* 7. Cap. 3. §. 9.

Pactiones initæ a Capitulo electore, & juratæ ab Episcopis electis in Germania, ut sibi non liceat contra ipsos electores procedere, aut obistere officialibus Capituli, si quid egerint, & decreverint: pactiones, inquam, illæ si electionem præcedant nullæ omnino, & irritæ declarantur ab Innocentio XII. Constitutione incipiente *Ecclesiæ Catholicæ*. Quæ vero subsequuntur, illarum executionem suspendit, donec Sedes Apostolica iudicium de illis ferat. *ibid.* §. 17. Hæ vero pactiones vitatæ, & irritæ censentur, etiamsi fuerint honestæ, ut ex DD. *ibid.* §. 19. Insuper adfunt ea de re Literæ Apostolicæ Benedicti XIII. in forma Brevis, legendæ. *ibid.* §. 23.

Episcopi suffraganei si decorentur pallio, in Bullis tamen ejus concessionis cavetur, ne quid præjudicii ex hoc inferatur eorum Metropolitanis, quin & vetantur illud ferre in præsentia Archiepiscopi. *De Synod. Dioc. L.* 13. C. 5. §. 2. *nov. edit.*

Pallii honore non decorantur Latini Patriarchæ titulares, quemadmodum nec Archiepiscopi in partibus, cum enim pallio nemo uti possit extra Provinciã suam, illi profecto alibi commorantur. *ibid.* §. 17.

Episcopatum resignaciones, quas sibi permitti postulant Episcopi, non admittuntur a Congregatione Consistoriali, nisi ex canonicis causis recensitis in cap. *Cum pridem, de renunciat.* quæ tamen omnes ad id referuntur, ut clare constet ipsos plebis suæ salutis prodesse amplius non posse. *Ib.* C. 16. §. 4. *nov. edit.*

Epi-

Episcopi Regulares si se abdicaverint Episcopatu, tenentur claustra suæ Religionis repetere, nisi aliter concessum sit a S. Pontifice. Ita Benedictus XIII. in sua Bulla CUSTODES. *ibid.* §. 4.

Causæ resignationis non tam rigorose examinandæ sunt in ordine ad Cardinales Episcopatum resignantes, dum volunt se conferre Romam, ut adsistant Romano Pontifici. Ita ex Fagnano. *ibid.* §. 5.

Episcopus translatus ex uno in alium Episcopatum frui potest re-ditibus Ecclesiæ, a qua discedit, usque ad illum temporis articulum, quo a summo Pontifice in Consistorio a vinculo prioris Ecclesiæ absoluitur: ex tunc enim prior Ecclesia vacare censetur, ut ex definitione Congregationis Concilii per Urbanum VIII. approbata. *ibid.* §. 7. Neque idem Episcopus post absolutionem a vinculo, jure potest conferre beneficia, quæ post idem tempus vacaverint, uti decisum in Tribunalibus Romanis. *ibid.* §. 9.

Interim tamen post pronunciationem, scilicet Pontificis in Consistorio quoadusque hæc pronuntiatio innotuerit Episcopo, remanet in eodem Episcopo jurisdictio non quidem ad conferenda beneficia, sed ad Diocesim gubernandam necessaria, uti provisum est in eodem Decreto, seu in Brevi illud confirmante Urbani Papæ VIII. *ibid.* §. 10.

Si Episcopus in manus Paganorum, aut Schismaticorum incidat, & fiat captivus, Ecclesiæ administratio transit in Capitulum, quoadusque aliter disponat Sedes Apostolica, Can. *Si Episcopus supplen. neglig. Pvelat.* in 6. quæ tamen vera sunt si carcer Episcopi sit adeo arctus, ut Episcopum suum nequidem per litteras adire Diocesani valeant. *ibid.* §. 11.

Episcopis ex constitutione Pontificis incipiente *Firmandis* Bull. Tom. 1. num. 109. fas est in Ecclesia Parochiali a Regularibus administrata in Pastoralis visitatione inspicere Altare illud, in quo Tabernaculum SS. Eucharistiæ tenetur; item Fontem Baptisterii, confessionale Parochi, pulpitum e quo Parochus jus habet annuntiandi verbum Dei, sacrarium, in quo servatur sacra supellex ad sacramenta ministranda, sepulchrum, Cæmeterium Parochiæ, turrim etiam campanariam, si adsint campanæ ad Parochiam spectantes; ac demum sacra vasa, in quibus particula consecrata servantur, vel sacra olea Baptismi, & Extremæ Unctionis; demum pilam aquæ benedictæ.

Episcopi, quibus usque modo concessa est facultas impertiendi benedictionem cum Indulgentia plenaria fidelibus in mortis articulo constitutis, uti ea possunt non tantum ad certum tempus, quemadmodum limitatur in Brevibus ab illis impetratis, sed quando in Diocesi, cujus intuitu illam obtinuerint, permanferint. Habent etiam facultatem subdelegandi alios pios Sacerdotes quotquot judicaverint opportunos, ut ipsi Episcopis impeditis eandem indulgentiam conferant. Subdelegati vero ea facultate ad se transmissa uti possunt pro tota Diocesi, vel territorio, cui destinati sunt, quoad-

usque in hoc munere perseverant, etiamsi Episcopus delegans obierit. Demum facultates istæ deinceps concedentur perpetuæ omnibus, & singulis Episcopis, qui literas ea de re petierint, quam etiam facultatem obtinebunt Prælati inferiores, territorium separatum habentes cum vera qualitate *Nullius*, & activa jurisdictione in Clerum, & populum. Ita sancit Pontifex sua Constitutione, *Pia Mater*, edita anno 1747. nonis Aprilis, in qua etiam Ritum hujus benedictionis præbet. Bull. Tom. II. n. 34.

Episcopus in sua Synodo non potest quidem definire quæstiones de fide, sed prohibere potest errores jam ab Ecclesia proscriptos, ut ex Gonzalez in Cap. *Vestra*, deducitur. *De Synod. Diæces. Lib. 6. Cap. 4. §. 7.*

Episcopis in Synodo fas est non quidem rem aliquam inter DD. controversam definire: sed praxim prohibere, uti e. g. non licet illis pronuntiare, utrum jejunii essentia in abstinentia a carnibus tota consistat; sed etiam ante Bullam Benedicti XIV. jus illis fuit injungere, ut qui dispensationem ad carnes diebus jejunii vescendas obtinuerant, unicam comestionem servarent. *De Synod. Diæces. Lib. 7. Cap. 3. §. 1.*

Episcopo ex epicheja fas est aliquando in iis præsertim, quæ dilationem non patiuntur, nec facile Summus Pontifex consuli potest, circa jus commune relaxare, ut decisum a Sacra Congregatione Concilii refertur. *De Synod. Diæces. Lib. 7. Cap. 71. §. 1.* Id tamen nonnisi in speciali rerum articulo, neque ea de re statutum universale concedere potest, ut ex communi DD. *ibid. §. 2.*

Ad Diæcesanum Episcopum pertinet Ecclesias consecrare, eique fas est id muneris demandare alteri Episcopo, minime vero Presbytero etiam cum oleis ab ipso Episcopo benedictis. Ita ex DD. *De Synod. Diæces. Lib. 13. C. 15. §. 2. nov. edit.*

Consecratas insuper Ecclesias, atque pollutas nemo præter Episcopum Diæcesanum reconciliare potest, nec fas est id muneris demandare Presbytero quamquam cum aqua ab Episcopo benedicta. Si tamen Ecclesia non fuerit consecrata, sed tantum benedicta, facultas dari potest, ut per simplicem Sacerdotem, adhibita tantum aqua lustrali, Ecclesia polluta reconcilietur. *ibid.*

Episcopo curandum est, ut Legata pia impleantur, quod præstare ipse potest, etiamsi prohibitus fuisset a testatore, ut ex Cap. *Tua nobis, de Testam.*

Quod si testator executorem reliquerit sui Legati, & ei in casu quod segniter agat, alterum substituit, tunc Episcopus, si subdelegatus etiam segniter egerit, curam ejus exequendi in se suscipere debet; quod valet etiam in omnibus piis dispositionibus, tam in ultima voluntate factis, quam inter vivos, ut ex Tridentino *Sess. 22. de Ref. Cap. 8.* valet etiam non solum pro Episcopis, sed etiam pro Prælati inferioribus, habentibus territorium separatum, & jurisdictionem quasi Episcopalem. *De Synod. Diæces. Lib.*

Lib. 13. Cap. ult. §. 1. & 2. nov. edit.; valet etiam pro Vicario Capitulari sede vacante, ut de Legato de Missis statuit sacra Congregatio. *ibid. §. 2.*

Fabrica S. Petri in Vaticano in locis suæ auctoritati subjectis (non enim sunt omnia) non se immiscet jurisdictioni Episcoporum in ordine ad Legata Pia, & Missarum onera, nisi post annum ab obitu testatoris, quo anno elapso piarum voluntatum executioni se immiscet, etiamsi iudicium coeptum, ab Episcopo terminatum non fuerit, ut ex DD. constat. *De Synod. Diœces. Lib. 13. Cap. ult. §. 3. nov. edit.*

Non licet Episcopo a Diœcesi per tres menses abesse pro libito aut quacumque ex causa; sed causa sit vere æqua, simulque provideatur, ne gregi ex hoc detrimentum obveniat. *Encycl. Ubi primum, Bullar. T. I. pag. 6. Edit. Rom.*

E U C H A R I S T I A.

De frequentia SS. Communionis, quibus concedenda sit quotidiana, quibus aliquanto rarius, nihil innovandum supra Decretum Innocentii XI. die 12. Februarii 1679. omnia scilicet referenda esse docti, & prudentis Confessarii iudicio. Inferri tamen ex eodem Decreto licet frequentem accessum denegandum esse iis, qui in gravia peccata sæpe labuntur, nec de emendatione sunt solliciti, sicut nec tam sæpe iis, quorum cum voluntas sit a gravibus averſa, venialibus tamen tenacius in hærent. *De Synod. Diœces. Lib. 7. Cap. 12. §. 9.*

Eucharistiam una tantum die Paschalis Resurrectionis distribuere sæcularibus vetitum est Regularibus in suis Ecclesiis; cæteris vero Paschalibus diebus id possunt citra ullam prohibitionem. Ita in *T. de Synod. Diœces. L. 3. C. 42. §. 3.*

Paschale tempus, intra cuius spatium satisfieri potest præceto, ab Eugenio IV. sua constitutione *Fide digna*, definitum est, a Dominica Palmarum usque ad Dominicam in Albis, nec licet Episcopo, etiam in Synodo, tempus istud latius prorogare. *De Synod. Diœces. Lib. 7. c. 69. §. 9.*

Paschali præceto de Eucharistia sumenda in Parochialis Ecclesiæ non satisficit recipiendo illam in Ecclesia Metropolitana, ut ex Decretis S. Congregationis firmat De Lugo *Resp. Moral. lib. 1. Dub. 15. Ita Instit. Eccles. 18. §. 12.*

Qui Præceto Paschali de Eucharistia sumenda non satisfecit tempore apto, etiam post illud tenetur, & cogi potest pœnis ad Eucharistiam sumendam. *Instit. Eccles. 45. §. 15.*

Famuli, & famulæ sæculares inservientes Monasteriis regularium utriusque sexus, etiamsi habitent in atriis Monasteriorum muro circumvallatis, tenentur communionem Paschalem in Ecclesia Parochiali, intra cuius fines situm est Monasterium, recipere; ut ex Decreto sacre Congregationis sæpius decisum est; neque enim habita-

tiones illæ sunt intra septa, ac domos Monasteriorum, quod requiritur a Tridentino, ut famuli eximantur a Parœcia. *Instit. Eccles.* 55. §. 7. & 8.

Sacerdotes Missam celebrantes non tenentur præcepto Paschali satisfacere in sua Parœcia; si tamen raro intra annum celebrant, nec volunt, seu possunt celebrare Missam in Paschate, tenentur tunc communicari in Parœcia. *ibid.*

Peccatori occulto publice Eucharistiam petenti non est deneganda, cum jus naturale ad famam id exposulet. *De Synod. Diœces.* L. 7. C. 12. §. 4. *nov. edit.*

Occulte vero petenti & noto Sacerdoti aliunde quam ex Confessione tuto negatur. Si vero pariter aliunde & simul etiam ex confessione sciat, exprimere debet Sacerdos, se habere ejus peccati scientiam ex certo loco, non tamen nominato eo, a quo scit, si sub arcani naturalis sigillo id acceperit. Si vero noverit rem tantum ex Confessione, perinde se gerat, ac si nesciverit, cum id exigat arctissimum Confessionis sigillum. *Instit. Eccles.* 89. §. 2.

Publicus peccator publice petens repellendus est. Publicus vero dicitur non ille tantummodo, qui talis declaratus est a Judice, sed etiam qui per evidentiam facti, quæ nulla possit tergiversatione celari, talis habetur. *ibid.* §. 8. & *De Sacrif. Miss.* Lib. 3. Cap. 20. §. 4.

Eucharistiæ sumptionem præcedere debet jejunium naturale a media nocte præcedenti cœptum. Nec refert si post cibum sumptum ante mediam noctem nullus somnus captus sit, nec cibus concoctus ante sacram Communionem. Porro jejunium istud frangitur etiam parvitate materiæ; quare nec ablutio sumpta post celebratam Missam admittenda ab eo est, qui eo die alias Missas celebrare permittitur, uti die Nativitatis Domini, quo in casu, nec licet celebrare & ad dandum ægroto Viaticum; nam præceptum Viatici obligat quando conferri potest juxta ritum Ecclesiæ. Reliquiæ tamen cibi in ore remanentes, si deglutiantur, non frangunt jejunium naturale, ut ex Rubrica Missalis constat. Vicissim si quis antequam somno se dederit parum sacchari in os induxerit, quod paulatim liquefcens in stomachum delabatur, id utique jejunium istud frangit. Tandem si quis ore gustaret vinum, vel condimentum ad saporem explorandum, & statim expueret, hæc non esset fractio jejunii. *De Missæ Sacrificio* Lib. III. *toto Cap.* 12.

In dubio num quis frerit jejunium, disputant Theologi, apud quos varii casus distinguuntur; præstaret tamen abstinere a percipienda communione. *ibid.* §. 7.

Sacerdos extra Missam Eucharistiam suscepturus stolam e collo suspensam habere debet, uti præcipit Rituale Romanum. Potest vero seipsum suis manibus communicare si absit scandalum, & suppetat causa, quæ perceptionem Sacramenti exigat, nec alius Sacerdos præsto sit. Causa vero est solemnitas aliqua festivitas. *De Sacrif. Miss.* Lib. 3. Cap. 17. §. 10.

In Missis Defunctorum Eucharistiam fidelibus administrare non est vetitum, cum Decretum Sac. Congregationis Rituum id prohibens modo non amplius exhibeatur illud poscentibus, & docti Rituum Scriptores admittant, administrari tuto posse, in quacunquedemum Missa, nullo facto discrimine inter formas in eadem Missa consecratas, & reliquias, quæ in Tabernaculo asservantur. *ibid.* Cap. 18. §. 12.

Nocte Natalis Domini ex Decretis S. Rituum Congregationis vetitum est ministrari in Missa sacram communionem fidelibus adstantibus; quia nec Sacerdos eadem nocte alias duas Missas celebrare permittitur. *ibid.* §. 13.

Feria VI. in Parasceve, & Sabbato sancto nullus, nisi ad Viaticum, est communicandus, ut ex consuetudine omnium Ecclesiarum certum est. *ibid.* §. 14.

Sacerdos in peccato mortali ministrans Eucharistiam graviter offendit in reverentiam tanti Sacramenti. Ex quo fit, ut qui recipit ab illo Sacramentum scienter, peccato ejus communicet, quæ est animadversio S. Thomæ. *ibid.* Cap. 19. §. 2. Ex quo infertur peccare illum graviter, qui Sacramentum suscipit a Sacerdote schismatico, vel excommunicato, ex eo quod ejus peccato communicat. *ibid.* §. 3.

An unico peccato peccet Sacerdos, qui lethali peccato infectus pluribus Sacramentum Eucharistiæ administrat, dissident inter se DD. alii enim unicum agnoscunt, quando per continuatam actionem pluribus ministrat, alii totidem peccata multiplicant, quot sunt fideles. *ibid.* §. 2.

Non licet uni ex fidelibus plures particulas, vel majoris moduli hostiam præbere quod vetuit sacra Congregatio Concilii Decreto approbato ab Innocentio XI. die 12. Februarii 1679. *ibid.*

Peccatori parato recipere in peccato Sacramentum non licet offerre hostiam non consecratam pro consecrata ob periculum idololatriæ, tum respectu suscipientis, tum adstantium. *ibid.* Cap. 20. §. 4.

Purgatio quæ olim fiebat per Eucharistiam, qua Sacerdos fideli communicaturo denunciabat, corpus Christi futurum illi ad probationem, licet forte non contineat tentationem Dei, ut non male ratiocinatur Vasquez; hodie tamen cum abrogata fuerit per Text. ex Cap. Ex tuarum, in usum revocari non potest. *De Sacrif. Miss. Lib. 3. Cap. 20. §. 3.*

Consuetudo Eucharistiam negandi reis ad mortem damnatis, ubi invaluit, neque probatur, neque refellitur, sed ubi invaluit contraria, utique retinenda est; aliquid tamen temporis interponendum est inter communionem, & mortem, quo species Eucharisticæ consumantur. *De Sacrif. Miss. Lib. 3. Cap. 20. §. 6.*

Si alicujus Sacerdotis negligentia aliquid Eucharistiæ in terram deciderit, rubricæ Missalis servandæ sunt; quamquam fatendum est canonicas pœnas obsolevisse. Si vero fragmentum aliquod in
sæmi-

fœminæ pectus deciderit, præstat ut fœmina suis ipsa manibus levatum in os injiciat. *ibid.* §. 7.

Parochus Eucharistiam deferens, vel cadaver associans, si impeditus sit transire per viam publicam, jus habet transeundi per agrum alienum, nec impediri potest a domino; id enim jure communi concessum est cuilibet de populo. *Instit. Eccles.* 89. §. 2.

Si quis Sacerdos ægrotus Viaticum suscipere vellet manibus suis, atque in os suum inferre non renuente Sacerdote, damnari non mereretur. *De Synod. Diœces. Lib. 13. Cap. 19. §. 27. nov. edit.*

Si quis Episcopus veter, ne in Missa in hoc, vel illo altari celebranda Eucharistia adstantibus ministraretur, parendum illi est, nec turbæ ciendæ. *Encyclica die 12. Novembris Anno 1742. & de Sacrif. Missæ Lib. 2. Cap. 22. §. 17.*

Si quis surripiat hostiam, vel particulas e tabernaculo, vel e sacra pyxide, vel ex Ostensorio, & extractam asportet, id sufficere censetur pro asserendo furto hostiæ consecratæ, quare reo competet demonstrare non esse consecratas. Ita in Bulla AB AUGUSTISSIMO, Bull. Tom. I. n. 43.

Eo ipso autem quod quis id sacrilegii egerit præsumitur uti voluisse ad malum finem; quæ pariter præsumptio valet contra eum, qui in actu communionis, vel post illum a suo, vel alieno ore extractam particulam asportaverit. *ibid.*

Rei hujus sacrilegii etiam pro prima vice tradendi sunt brachiis sæculari, præcedente in Ecclesiasticis degradatione reali. *ibid.*

Si quis mane sumpserit Eucharistiam, vesperi vero decidat in lethalem morbum, integrum erit Parocho, si vel illum denuo communicet eadem die, sive abstineat, nec potest ab Episcopo ad utrumlibet adigi. *De Synod. Diœces. cap. 11.*

Quoad Eucharistiam pueris administrandam recte admonet Pontifex non eadem desiderari ætatem in pueris in mortis articulo versantibus, quæ in iis qui recte valent. In morituris judicio Parochi permittendum est, qui diligenti examine intelliget, num tanta polleant perspicacia, ut Christum sub speciebus sacramentalibus firmiter credant, & adorent. *De Synodo Diœces. Cap. 12. §. 3.*

Recte valentes potiri debent majori judicii firmitate, ut debita religione, & reverentia ad Sacramentum accedant; quæ plerumque firmitas advenire solet annum decimum inter & decimum quartum ætatis. *Ibid.* §. 2.

Extreme ægrotantibus, eodem periculo mortis diutius perseverante, potest, & debet semel, iterum, tertio Viaticum conferri petente maxime ægroto; sed quoties, & quantum temporis intercedere necesse sit inter unam, & alteram communionem nihil definendum Pontifex censet. *De Synod. Diœces. Lib. 7. Cap. 13. §. 4.*

Eucharistiam in Oratoriis privatis administrare, quamvis multi vetitum non esse credant; tamen consonans praxis, quæ Romæ obtinet, vetat in Diœcesi Bononiensi. *Institut. Eccles.* 34. §. 12.

Sacerdotes omnes cuiuscumque sint Collegiata tenentur Feria V. in Cœna Domini Sacramentum SS. Eucharistiæ recipere e manibus celebrantis, ut dicunt Decreta plura sacrae Congregationis apud Bisum V. *Communio n. 383. Instit. Eccles. 38. §. 10.*

E U N U C H U S.

Nemo abscissionem potest in se permittere, nisi de consilio medici ad servandam vitam; & quanquam Theologi quidam admittant, ut possit quis in evirationem suam consentire ad vocis suavitatem servandam, ut dulcius in Ecclesia canat, atque inde victum sibi honestum procurare possit, adhuc tamen Theologorum id negantium opinio communis obtinuit. Disputant vero Canonistæ num ex vi Capituli *Significavit*, sub titulo *de corpore vitiatu*, Sacerdos, qui id in se commiserit, possit munus Diaconi, aut Subdiaconi in Missa exercere: certum est, ex vi ejusdem Capituli, Sacerdotem illum posse benedicere, Sacramenta Baptismi, Pœnitentiæ, ac Extremæ Unctionis administrare de licentia Episcopi: constat tamen eunuchum hujusmodi incurrere notam irregularitatis, nec Episcopo inesse facultatem, ut det licentiam se evirandi. *De Synod. Diœces. Lib. 11. Cap. 7. §. 4. & 5. nov. edit.*

EXAMINATORES.

Examinatores, si in Synodo fuerint designati tantum nomine Officii, uti sunt e. g. Prior S. Dominici, non ex hoc intelligitur quod successor in eodem munere habendus sit ut Examinator Synodalis, nam est electa industria personæ. *De Synod. Diœces. Lib. 4. Cap. 7. §. 5.*

Electi in Synodo Examinatores, si interim ante novam Synodum decedant, tunc si saltem sex remaneant, qui numerus de necessitate est ex definitione Tridentini, non possunt alii in eorum locum substitui ab Episcopo. Si minores sint numero, tunc suffici possunt alii usque ad sex ab Episcopo quidem approbante Capitulo. *Ibid. §. 7.* Qui tamen Examinatores suffecti cessant elapso anno, si interim Synodus non celebretur, ut ex Decreto Clementis VIII. In hoc casu quo Synodus post annum a priori Synodo non celebretur, tunc si non supersint saltem sex in priori Synodo designati, omnium etiam superstitum munus cessat. Quare tunc necesse est, ut si post annum concursus ad vacantes Parochiales instituendus sit, petatur a S. Congregatione facultas, ut novi Examinatores extra Synodum deputentur; quæ facultas si obtineatur, uti semper obtinetur, tunc Episcopus debet quos designavit proponere Capitulo a majore ejusdem parte approbandos. Capitulum vero tenetur illos approbare si habeant qualitates a Tridentino requisitas. *Ibid. num. 10.*

Examinatores congruentius suffragia ferunt palam communicando secum invicem, tum indicendo Notario hunc, vel illum esse approbatum. In quam sententiam, quæ est Fagnani, inclinat Pontifex in *Synodo Diocesana Lib. 4. Cap. 8. §. 4.*

In judicio Examinatorum nulla fert suffragia Episcopus, vel Vicarius loco Episcopi præsidens, nisi in casu paritatis votorum, aut si sint singularia; tunc enim potest Episcopus quibus censuerit partibus accedere, sed hoc præstare debet tunc coram iisdem Examinatoribus. Ita ex Garcia. *ibid. §. 5.*

EXCOMMUNICATIO.

A quibuscumque censuris excommunicationis, suspensionis, & interdicti etiam contentis in Bulla Cœnæ Domini absolvere potest major Pœnitentiarius, Regulares quidem in utroque foro, reliquos vero in foro conscientie tantum; quamquam & illos potest absolvere in utroque foro in censuris publicis latis a jure, Apostolicæ Sedis reservatis, & etiam nominatim declaratis, vel latis nominatim ab homine, si expiraverit jurisdictio Judicis delegati, a quo lata fuerunt, vel quando absolutio remissa fuerit ad Romanum Pontificem, vel quando proprios Judices adire rei non possunt. Obligandi sunt tamen rei isti, ut satisfaciant parti, alioquin recidunt in eandem censuram. Si vero hæc satisfactio a parte recusetur, tunc major Pœnitentiarius illi præscribat hanc satisfactionem, qua a parte recusata, nihil ultra agendum est. Bulla *Pastor Bonus*, Bull. Tom. 1. num. 95. §. 7.

Si Episcopus excommunicationem aliquam tulerit per legem generalem incurrendam a transgressoribus, declaratque illos statim fore evitandos, licet publice, ac nominatim denunciari non sint, quia facti notorietate dignoscitur illos in excommunicationem incidisse; excommunicatio ista nequaquam sustinetur, cum repugnet Constitutioni Martini V. *Ad evitanda*, quid quid in oppositum sentiat Fagnanus in Cap. *Quod a Prædecessore*, num. 55. de *Schismat.* De Synod. Dioces. Lib. 7. Cap. 68. §. 4.

Excommunicatio in Bulla Cœnæ, qua vetatur fidelibus deferre arma &c. ad Turcas, non afficit fideles Turcarum imperio subiectos, qui imperantibus illis arma suppeditant, alio transeunt, dummodo id peragant amoto animo iniquo nocendi fidelibus. De *Synod. Dioces.* Lib. 13. cap. 20. §. 6. nov. edit.

Ad postulata Episcoporum Albanensium rescriptum fuit a Congregatione de propaganda Fide, mandante Pontifice, ne inquietarent fideles, si navibus suis ad Turcas nullo bello inter Christianos, & Turcas furente, transeant scopos majores, aut minores, sarissas, gladios, plumbeas glandes, nitratum pulverem, chalybem, ferrum, aurichalcum, æs, funes, & alia ad naves bellicas instruendas idonea, adhibito tamen modo quoad numerum, & quantitatem, ut fieri ab

ri ab illis solebat. Firmam tamen voluit prohibitionem transvehendi vel pacis tempore, vel belli mortaria, incendiarias pilas, tormenta bellica majora, plumbeos, aut ferreos majoris moduli globos, ipsosque sclopos ingenti numero. Quæ tamen facultas illis facta est, quia non aliter possunt victum sibi comparare, atrocesque persecutiones evitare. *Ibid.* §. 7.

E X E M P T I O.

Exemptio Ecclesiastici a jurisdictione sui Episcopi non conceditur a Congregatione, nisi evidenter probetur sævities contra se exercita, aut justus timor ne exerceatur; & nec tunc nisi prius audito Ordinario, ipsoque fraterne admonito, ut mitius agat. *De Synod. Dioces. Lib. 13. Cap. 10. §. 30. nov. edit.*

Tunc autem plerumque nihil fit aliud nisi ut prohibeatur Ordinarius, ne procedat ad censuras, carcerationem &c. nisi prius obtenta a Congregatione, vel a Metropolitanano facultate. Imo si reus in fragranti crimine deprehendatur; tunc non intelligitur subtracta facultas Ordinario procedendi adversus delinquentem, ut ex Decreto S. Congregationis. *ibid.*

EXEQUUTIO PROVISIONUM CURIÆ ROMANÆ.

In Bulla *Pastoralis vespiginis* Bullar. T. I. num. XLVII. feruntur excommunicatione Pontifici Romano reservata laici impediens exequutionem mandatorum, citationum, aliarumque provisionum Romanæ Curie: & illi pariter qui impediuntibus hujusmodi auxilium, consilium, vel favorem præstant: Regulares vero & Ecclesiastici suspensionem ipso facto incurrant tam ab exercitio Ordinum quam officiorum, quæ ambæ censuræ sunt reservatæ Romano Pontifici. Notarii vero sive tabelliones recusantes facere hujusmodi provisionum & exequutionum instrumenta publica ad instantiam partis, privantur officio notariatus & infames declarantur.

E X E Q U I Æ.

Si testator jufferit sepulturæ mandari corpus suum sine precibus, & Psalmis, & Missis, associatione Clericorum, candelis ardentibus, ejus voluntas non est attendenda, ut decidit S. Rota coram Molines in Romana Funeralium die 15. Junii 1699. *Institut. Eccles. 36. §. 22.*

Clemens XI. mandavit in edicto legendo in ejus Bullario pag. 317., ut in associatione funeris cujuscumque serventur leges Ritualis Romani in tit. *De Exequiis, §. Constituto tempore*. Fieri tamen potest, ut in aliquo singulari rerum articulo cadaver deferendum sit aliter quam præscribat Rituale; quod tamen fieri non debet ab-

que

que Episcopi scientia, uti ex. gr. si deferendum sit cadaver in curru tecto, quod sæpe alias prohibuit sacra Congregatio apud Petra in *Constit. Apostolic. Tom. 2. Num. 10.*

Parochi associantes funus ad Ecclesiam Regularium arceri non possunt ab ingressu Ecclesiæ illius cum cruce, & stola, ut ex Bulla *Pretiosus Benedicti XIII. ibid. §. 26.*

Cadavera Sacerdotum, Diaconorum, & Subdiaconorum exponi non possunt in Ecclesia, alia induta veste, quam sacra sui Ordinis, ut ex Decreto Clementis XI. *ibid.*

E X O R C I S M U S.

Non licet Regularibus, contradicente Episcopo, exorcizare in propriis Ecclesiis. Encyclica ad Episcopos Poloniæ *Magno cum animi Bull. Tom. III. num. 48.*

In Epistola ad Episcopum Augustanum Bullar. T. I. num. CXXI. laudatur Encyclica Clementis XI. data 21. Junii 1710. in qua injunctum est, ut nemo exorcizans a norma Ritualis Romani ulla ex parte discedere præsumat.

EXPOSITIO SS. SACRAMENTI.

Expositio SS. Sacramenti permitti non debet nisi ex publica causa ab Ordinario approbata, etiamsi Ecclesia sit Regularium, quod ex Tridentino *Sess. 21. Cap. 8.* evincit, & statuit S. Congregatio Concilii. Quanquam ex causa privata licet Regularibus in propriis Ecclesiis exponere Sacramentum, dummodo non extrahatur e Tabernaculo, & hostia sit velata, ut ex pluribus S. Congregationis Decretis firmatur. *Instit. Ecclesiast. 30. §. 11. & 12.*

Reprobatur apud frequentes scriptores usus exponendi palam SS. Eucharistiam in festis Sanctorum. *ibid. §. 15.*

Si expunatur SS. Sacramentum intra Tabernaculum apertum, & in pyxide tecta, sex saltem candelæ ardere debet ex sensu S. Congregationis. *ibid. §. 21.*

Verum si extra Tabernaculum id fiat in Ostensorio velato, tunc saltem duodecim candelæ ardentes apponendæ. *ibid. §. 23.*

E X T R E M A U N C T I O.

Extremam Unctionem verum esse novæ legis Sacramentum a Christo Domino institutum, per Apostolum Jacobum fidelibus commendatum, & promulgatum, Tridentini PP. definiverunt. Materia ejus remota est oleum ex olivarum bacchis expressum, nulli alteri materiæ saltem ex perpetuo usu Ecclesiæ immixtum, quæ tamen materia si in parva quantitate fuerit, adeo ut non destruat olei speciem, validitati Sacramenti nequaquam officit. Debet vero oleum

oleum istud Episcopali benedictione ante sacrari, ut ex antiquissima PP. traditione colligitur. Ita tamen ab Episcopo esse illud oleum benedictum oportet, ut nihilo secius possit ex commissione, five expressa, five tacita Romani Pontificis a simplici Sacerdote consecrari, ut ex more vetustissimo Ecclesiæ Orientalis eruitur. Ita docet Pontifex in *Tractatu De Synod. Diœces. Lib. 7. Cap. 16.*

Unctionis Extremæ forma in Rituali Romano expressa, est deprecativa, nunquam tamen definitum est ab Ecclesia, an hæc ita necessaria sit, ut non æque ad Sacramenti validitatem sufficiat, si indicativo modo concipiatur; satis enim constat formam illam expressis verbis nequaquam institutam fuisse. Constat tamen aliter quam in Rituali exhibeatur, proferri absque gravi flagitio privata auctoritate non posse.

Partes unguendæ aliæ quidem necessariae sunt, ut Sacramentum fiat; aliæ necessitate, uti vocant, præcepti; aliæ vero ratione aliqua suadente tuto omittuntur. Ex his postremis sunt pedum, & renum unctio, hæc enim in scæminis omittitur; illa vero cum gravi incommodo præteriri potest. Cæteræ quinque sensuum unctioes saltem ex præcepto adhibendæ sunt; num vero singulæ ita sint necessariae, ut absque illis Sacramentum non consistat, alii aliter disputant. Si necessitas urgeat, ægri, qui mox decessurus timerur, unicus sensus unguendus est, ea pronunciata forma, quam Rituale in his rerum eventibus assignat, caput tamen præferendum. *De Synod. Diœces. Lib. 7. Cap. 18.*

Sacramenti hujus ministros esse Sacerdotes nemo, qui fidem Christi profitetur, negaverit, ita definiente Tridentino *sess. 14. Cap. 4.* Quanquam vero conferri a pluribus simul Sacerdotibus valeat, modo tamen singuli suum diversum sensum cum forma eidem debita inungant: usus tamen jam inde a pluribus sæculis in Latinam Ecclesiam invehctus extra articulum necessitatis fert, ut unus tantummodo sacro oleo liniat, totumque perficiat Sacramentum, cui mori citra lethalem culpam se non conformare nemo potest. *De Synod. Diœces. Lib. 7. cap. 9. §. 5.* Laudabile tamen fuerit si dum res sacra peragitur plures adsint Sacerdotes, vel saltem probi viri, ut oratio totius Ecclesiæ ad effectum hujus Sacramenti coadjuvet, quæ verba sunt S. Thomæ *Cap. 43. Lib. 4. contra gentes ib. §. 5.*

Ministrare istud Sacramentum valide omnes Sacerdotes possunt; uni tamen Parocho de jure competit; cum sit ejus minister ordinarius. Alii si id audeant absque Parochi facultate, contra statutum in Catechismo Romano peccant. Quinimo Religiosi ægrotum ungentes, minime a Parocho petita venia, præter gravis culpæ reatum, in excommunicationem incidunt Apostolicæ Sedi reservatam in *Clementina I. de Privilegiis*; excluso tamen necessitatis articulo, in quo actum charitatis, non auctoritatis abusum exercent. Hæc dicta sint de Latinis Sacerdotibus, cum de Græcis alias sit ratio; nam apud istos mos est, nec a Romanis Pontificibus impro-

batus,

batus, ut in hoc Sacramento conferendo septem Sacerdotes, vel saltem tres præsto sint. *ibid.* §. 8.

Unguntur vero fideles tali morbo laborantes, unde peritorum iudicio mors proxime secutura prudenter timeatur; quare denegandum est iis, quibus certum adest vitæ periculum, puta mare transgressuris, prælium inituris, ultimo supplicio afficiendis; cum hoc illis desit, quod morbo periculoso laborant. Hoc vero morbi gravis periculum ita necessarium est, ut sanis collatum Sacramentum, vel nullum sit, vel illicitum. Neque urget Græcorum consuetudo ungeri bene valentes; nam si id agant rati se conferre verum Sacramentum, increpandi acriter sunt, & prohibendi; sicut tunc etiam cum, ut apud illos interdum fit, loco satisfactionis per Confessarios imponendæ, pœnitentes inungunt. *ibid.* Cap. 20. *per totum.*

Providendum est tamen a Parocho, ne in hoc Sacramento administrando supremum vitæ articulum expectet; sed maturius id agat, cum æger nondum sensibus destitutus, præcibus Sacerdotis suas etiam adjungere valet. Providendum illi est etiam, ne hoc Sacramentum, quanquam non est de præcepto, petentibus deneger; id enim si vel ille negaret, vel non offerret, gravem culpam committeret. Quin nec desunt plures, qui opinentur ægrotum negantem recipere sacram unktionem, reum haberi lethalis culpæ, cum ex contemptu Sacramenti id renuere merito censeretur. *ib. cap. 2.*

Pueris ante usum rationis ex perpetua Ecclesiæ doctrina non datur, quanquam, ut id licite fiat, ætas illa firmior expectanda non est, qua Sacramenti Pœnitentiæ capaces censentur. Pueris accensendi sunt etiam perpetuo amentes, & furiosi, quibus constans fuit per totam vitam amentia. Constans inquam, nam si adulti usum rationis aliquando obtinuerunt, tum inciderunt in amentiam, cum aliquid criminis committere potuerint, utique inugendi sunt. *ibid. cap. 21.*

Sed quid si subita vi morbi correpti in amentiam incidant, ut petere Sacramentum minime valuerint? Eos profecto hoc Sacramento juvari oportet, si præsertim sensibus destituti, aliorum sacramentorum remedio juvare se non possint. *ibid. cap. 21. per totum.*

Ordo in hoc Sacramento conferendo quanquam non idem fuerit semper in tota Ecclesia, cum alii statim post Sacramentalem absolutionem ante viaticum ægrotos inunxerint; alii post viaticum: cum tamen Ecclesiæ Romanæ disciplina in Catechismo Concilii Tridentini expressa postremam hanc agendi rationem servaverit, æquitatis ratio postulat, ut ab ea non recedatur. *ibid. cap. 23.*

Eodem morbo, & periculo perseverante repetere Sacramentum istud non licet; si vero morbi vis ita remiserit, ut recessisse periculum mortis videatur, iterumque recrudescat, & novum mortis periculum urgeat, tunc iterum unctio peragenda est. *ibid.* In dubio

bio tamen num morbis status sit mutatus, seu num idem perseveret, expedit, ut ad Sacramenti iterationem Parochus propendat. *ibid.*

Peccat graviter ille, qui tandiu differt Extremam Unctionem conferre, Cum jam ægrotus omni salutis spe, vita, & sensibus carere incipiat. Verba hæc sunt Catechismi Romani de Extrema Unct. *ibid.* §. 18.

An teneatur Parochus Sacramentum hoc administrare peste laborantibus, dictum est V. *Parochus*. An valeat si instrumento, nempe pennicillo inungatur corpus ægroti peste infecti, nihil dicitur, asseritur tamen hunc ritum in Ecclesia hucusque fuisse inusitatum. *De Synod. Dioces. Lib. 13. cap. 19. §. 17. nov. edit.*

Non refert utrum hoc Sacramentum conferatur ab uno, sive a pluribus Presbyteris juxta morem Græcorum, dummodo illi credant hoc fieri posse etiam ab uno valide & licite. Necessè tamen est ut Sacerdos Græcus, qui ungit, idem & formam pronunciet. *Bull. Etsi Pastoralis, Bullar. tom. I. num. LVII.*

F E S T I D I E S.

Opera servilia diebus festis prohibentur, ne ruralibus quidem exceptis. Conceduntur tamen, si urgeat vera, & non affectata necessitas. Affectata vero illa diceretur, in qua opera, quæ diebus præcedentibus fieri possent, ad diem festum transferrentur. Perenda est tamen a superiore facultas, si quid insurgat necessitatis. Hanc vero facultatem dare solet Episcopus Parochis ruralibus in ordine ad opera agræstia, qualia se haberent oneratio plaustrorum, collectio frugum, & fructuum, herbam secare, colligere fœnum, quando periculum imminet veræ tempestatis, vel quando die sequenti transferenda sunt in Civitatem, nec posset id commode differri. *Instit. Eccles. 55. §. 33. &c.*

Molitores non possunt molitioni incumbere, etiamsi molendinum aqua, seu jumentis, seu vento volvatur; non possunt inquam seclusa consuetudine, vel necessitate: quæ necessitas, si adsit, in Diœcesi Bononiensi facultas non a Parocho, sed a Curia Archiepiscopali conceditur. *ibid.* §. 37.

Piscatio inter opera servilia, die festa vetita referenda est; si tamen necessitas urgeat piscandi, eo quod statis anni diebus fiat transitus piscium, quo elapso temporis articulo piscatio eorum nulla fieret, tunc pauperibus piscatoribus datum est, ut operi illi incumbere possint, dummodo id non præstent die natiuitatis Domini, Epiphaniæ, Paschatis, Ascensionis, Pentecostes, & corporis Christi, juxta ac olim concessum fuit Trevirensibus ab Alexandro III. *De Synod. Dioces. Lib. 13. Cap. 18. §. 10. nov. edit.*

F I D E S.

Actus Fidei, Spei, & Charitatis debent per accidens elici, cum aliqua tentatione urgemur, nec illam superare valeamus, nisi efficacia illorum actuum. *Instit. Eccles. 72. §. 20.*

Non sufficit ad implenda tria ista præcepta, seu charitas virtualis, quæ in obsequendo divinis præceptis exercetur, nec etiam fides virtualis, ut ex pluribus damnatis propositionibus firmatur. *Institut. Eccles. 72. §. 20.*

Si quis diuturno satis tempore negligit elicere actus Fidei, Spei, & Charitatis, illum versari in periculo aternæ salutis firmatur. *ibid. §. 21.*

Non licet Christianis degentibus sub Turcarum Imperio, vel Turcis, qui ibidem agentes convertuntur ad fidem, Turcica sibi nomina vel retinere, vel imponere; hoc enim pertinet ad externam fidei professionem, *Constit. Inter omnigenas*, ad incolas Regni Serviæ, & finitimarum regionum: & Congregatio universalis Inquisitionis in rescripto ad postulata Episcoporum Albanensium idem edixit. *De Synod. Diœces. Lib. 13. Cap. 20. §. 9. nov. edit.*

Christiani ad Turcas apostatantes, deinde redeuntes ad fidem, tenentur coram fidelibus publice abjurare apostasiam: at coram infidelibus non est necessarium, sed sufficit, ut coram ipsis abstineant ab actibus infidelitatis, deponant vestem protestativam falsæ Religionis; & curent, ut successu temporis infideles agnoscant vel ab ipsis, vel ab aliis eorum abjurationem etiam cum periculo vitæ. Ita ex Decreto S. Inquisitionis. *ibid. §. 17.* At in Decreto servato in Archivio S. Inquisitionis non legitur hoc additamentum: *curent, ut successu temporis &c.* quare ad id non esse obligandos fideles additur. *ibid. §. 18.*

G R Æ C I.

Græci in Italia degentes ordinem suscipere non possunt, nisi ab Episcopo Græco Romæ constituto, sive ab altero Græco Episcopo in Calabria in Oppido S. Benedicti Ullani Bisimianensis Diœcesis, ut ex *Constit. Clementis VIII. 34.* quam & Benedictus XIV. confirmavit *Bulla 57. Tom. 1. De Synod. Diœces. Cap. 12. nov. edit.*

Quamquam vero habeant aliquando Vicarios suos Apostolicos ex Græcis assignatos, adhuc tamen & Vicarius, & cæteri Græci omnimode jurisdictioni Latinorum Episcoporum subsunt. *ibid. §. 18.*

Græci non tenentur in Symbolo pronunciare a *Patre Filioque*, quamquam id debeant credere. Ubi tamen viget consuetudo, sicut etiam a Græcis in quibuscumque Italiæ & Insularum adjacentium regionibus commorantibus, si ab ordinariis locorum ob aliquam le-
giti-

gitimam causam fuerint requisiti, illam addere omnino tenentur. Hæc omnia in Bull. *Etsi Pastoralis*. Bullar. tom. I. num. LVII.

Licet autem in fermentato Eucharistiam conficere permittuntur; credere tamen debent etiam in azymo eam veraciter confici. *ibid.* §. 1.

Item qui in Dei charitate decesserint nondum pene per Pœnitentiam purgati, purgatorii pœnis expiandos esse in altera vita, quibus suffragia fidelium viventium prosint.

Item animas purgatas statim in cælum recipi ad intuitivam Dei visionem. Qui vero cum peccato mortali decesserint, in infernicarere protrudi pœnis imparibus puniendi pro imparitate delicti.

Item superioribus hæcè adjiciendus est primatus Romani Pontificis in universam Ecclesiam. *ibid.*

H Æ R E T I C I.

Hæretici occulti absolvi possunt in foro conscientia a majori Pœnitentiario, vel de ejus mandato. Occulti vero sunt, qui etsi hæresim suam extrinsecis actibus manifestarunt, nemo tamen illos vidit. Ita in Bulla *Pastor bonus* Bull. Tom. 1. num. 95. §. 9.

Potest etiam major Pœnitentiarius in foro conscientia absolvere publicos hæreticos, seu apostatas a fide, quando necesse non est complices denuntiare, illis nempe mortuis, sive degentibus in locis palam infectis; non vero si illi vivant, ubi inquisitionum officium viget. *ibid.*

Principes, vel qui Vicario nomine statui præsumt, Dominia, & Respublicæ, illarumque administratores, vel qui administrationem habere solent, Episcopi, & Superiores Prælati, in casibus publicis contentis in Bulla Cœnæ Domini, ab illo absolvi nequaquam possunt. *ibid.* §. 11.

Sicut nec ab eo absolvi possunt ab incurta censura omnes quicumque etiam S. R. E. Cardinales, qui vivente Romano Pontifice de alio eligendo, vel excludendo tractaverint, suffragia iniaverint, ambitusque, aut pactiones fecerint. *ibid.* §. 12.

Nec potest absolvere eos, qui per astrologiam judicariam per se, vel per alios de statu Reipublicæ Christianæ, sive de vita, & morte Romani Pontificis tunc existentis inquisierint. §. 13.

Denique nec potest in casibus publicis violatæ immunitatis, seu libertatis Ecclesiasticæ, etiam non deductis in iudicium. §. 14.

Tenetur Episcopus etiam in locis ubi Officium S. Inquisitionis viget, sedulo curare, ut creditam sibi Diocèsim ab Hæreticis purget, & si quem repererit, pœnis canonicis punire debet; cavere tamen debet, ne fidei Inquisitores a suo munere obeundo impediatur. Deductum vero hæreticum ad suum Tribunal non minus Episcopus, quam Inquisitor reconciliare possunt Ecclesiæ, & pro utroque foro absolvere. Quin & possunt hæreticum postquam errores suos ejuraverit, ad simplicem Confessarium pro absolutione remittere,

tere, quæ tunc data a Confessario in foro Sacramentali absolutio pro foro pariter externo valet. Ita in *Tract. De Synod. Dioces. Lib. 7. Cap. 32. §. 3.*

Ab hæresi mere interna, & mentali, nullo exteriori signo manifestata simplex Confessarius absolvere potest; cum hæresis sit summo Pontifici reservata per censuram adnexam, quæ certe in eo casu nulla est. Potest etiam simplex Confessarius eum absolvere, qui verbo aliquo, vel factò fidei articulum negaverit, interiori tamen assensu fidem retinuerit, neque enim in ea rerum circumstantia censura illigaretur. Quamquam in foro externo tanquam hæreticus puniretur, & nequidquam obtenderet se in corde fidem retinuisse. *ibid. §. 4.*

Si vero agatur de hæresi externa occulta nondum deducta ad forum Episcopi, olim quidem facultas facta fuit Episcopis a Concilio Tridentino *Sess. 24. Cap. 6.* ut per se, non vero per Vicarios suos illam absolverent in foro conscientie. Sed cum in bulla singulis annis publicata reservetur Romano Pontifici absolutio inter cetera etiam ab hæresi crimine, & in ea Bulla derogetur omnibus contrariis Decretis cujusvis Concilii, hinc quæstio agitur apud Theologos, num hodie pariter Episcopo maneat facultas absolvendi hæreticos in foro conscientie. Neganda tamen est illis hæc facultas; nam illis verbis *non obstantibus cujusvis Concilii Decretis*, omnis Concilii Tridentini facultas Episcopis adimitur. Quam in rem multa Congregationis S. Officii, & Congregationis Concilii afferuntur decreta, & adjiciuntur S. Pii V. Gregorii XIII. Clementis VIII. vivæ vocis oracula, ne quid dixerim de propositione inter damnatas ab Alexandro VII. *Sententia asserens Bullam Cœnæ solum prohibere absolutionem hæresis, & aliorum criminum, quando publica sunt, & id non derogare facultati Tridentini, in qua de occultis criminibus sermo est anno 1628. 18. Julii in Consistorio S. Congregationis Em. Cardinalium visa & tolerata est.* Ingenue quidem fatendum hanc propositionem ideo confixam fuisse ex falsa assertionem de approbatione S. Congregationis, quæ nulla fuit. Vix tamen creditur Pontificem adeo se præbuisse sollicitum de amovenda hac S. Congregationis approbatione ab ea propositione, nisi & eandem ipsam propositionem improbabilem judicasset. *De Synod. Dioces. Lib. 7. Cap. 32.* Sed nec credi potest facultatem hæresis hujusce absolvendæ Gallicanis Episcopis dariam esse, quamquam eam sibi multi arrogant, ut multis argumentis *Cap. 22. evincitur.* Quod vero negatur Episcopis, negandum etiam est Inquisitoribus Hispaniæ, & Lusitaniæ, quibus si aliqua olim fuit in hanc rem auctoritas, modo ex Bulla Cœnæ sublata est. *ibid. §. 4.*

H O M I C I D I U M.

Cum homicidis, & baannitis etiam in casu homicidii voluntarii major Pœnitentiarius potest dispensare, ut Religionem approbatam
etiam

etiam tanquam Clerici ingredi possint, additis tamen quibusdam clausulis, de quibus Pontifex in sua Bulla *Pastor bonus* Bull. Tom. I. num. 95. §. 17.

J E J U N I U M.

Dispensatio impetrata in Quadragesima vescendi carnibus non continuo deobligat ab unica comestione, quare sic dispensari declarantur ad eam teneri, nec miscere posse *epulas licitas, atque interditas*. Constat. *Non ambigimus*. Bullar. Tom. I. num. 19.

Hac vero admixtione verita est comestio carniū cum piscibus. Ita declaravit Pontifex in Epistola ad Archiepiscopum Compostellæ. *ibid.* num. 89.

In vespertina refectiuncula debent dispensati illi abstinere a carnibus, nec possunt quidquam aliud gustare, quam quod cæteri non dispensati. *ibid.* Debent sicut cæteri horam jejunantibus præscriptam in comestationem servare. *ibid.*

Id quod præscribitur de non miscendis carnibus cum piscibus æque servandum est in Dominicis Quadragesimæ.

Utrumque hoc præceptum unicæ comestionis, & cavendæ admixtionis carniū cum piscibus urget etiam in jejuniis extra Quadragesimam. *ibid.*

Qui tamen ex dispensatione utuntur ovīs, & lacticiis, a piscibus abstinere non tenentur. *ibid.*

In petendis a Pontifice dispensationibus generalibus a jejunii disciplina pro Oppidis, & Diocæsis, monentur Episcopi, ne faciles se præbeant, sed prius consulendi medicinæ peritiores, exquirendo ab illis, num morbus sit communis, ita ut nulla ætas libera & incolumis esse queat, adeoque ad præsertionem a morbo multum conducere judicent, si dispensatio a carnibus concedatur, tunc vero illas petant. Alia, quæ servanda ab illis sunt, latius explicat Encyclica *Libentissime* &c. Bull. Tom. I. num. 136.

Potum cocholatis die jejunii tolerat Pontifex. *Institur. Eccles.* 15. §. 10. Vix tamen admittit majorem longe cyatham, nec omnino tolerat sapius eadem die iterare. *ibid.*

Filios, seu famulos non servare jejunium Quadragesimæ quoad abstinentiam a carnibus eo quod paterfamilias dispensatur, nec potest sufficere sumptibus duplicis mensæ, id non sine maxima abusione admitteretur. *Instit. Eccles.* 15. §. 25.

Benedictus XIV. in sua Const. *Pias Christi fidelium* Bullar. T. IV. num. II. concedit iterum singulis Confratribus Confraternitatis S. Mariæ de Succursu, in civitate Januæ erectæ, commorantibus in Januensi ditione, & dominio, & complementibus statuta seu pia opera in ea præscripta, privilegium ovīs & lacticiis vescendi certis diebus Quadragesimæ, nempe diebus Dominicis, secundis, tertiis, & quintis feriis. Hoc insuper privilegium antea concessum,

prorogat eadem Bulla ad omnes feriales dies Quadragesimæ etiam Dominicæ, comprehensa pariter Dominica in Palmis & Hebdomada majori, quam in priori privilegio exceperat. Sed ab hac exemptione excipit Archiepiscopus, Episcopus, inferiores Prælatos, nec non Regulares omnes, & quoad sæculares Ecclesiasticos eos qui ad ordinem Presbyteratus fuerint promoti, nisi tamen illi sexagesimum ætatis annum compleverint. Vult tamen ut illi omnes exempti legibus jejunii de unica comestione in die subiciantur. Datur illis pariter privilegium, ut bis in vita tantummodo possint absolvi a simplici confessario a reservatis Sedis Apostolicæ sicut etiam id possint in mortis articulo. Declarat vero in §. 3. in eadem facultate absolutionis obtinendæ non comprehendi reservata ab Ordinariis locorum.

I M A G I N E S S A C R Æ .

Non est permittenda imago Spiritus Sancti sub figura hominis, cum id nunquam obtinuerit in Ecclesia Catholica. In epist. ad Episcopum Augustanum, sicut nec imago trium hominum æqualium ad repræsentandam SS. Trinitatem. *ibid.* §. 35. Bullar. T. I. num. CXLI.

I M M U N I T A S L O C A L I S .

Ab immunitate locali præter exemptos in Bulla Gregorii XIV. alios etiam adjungendos censuit Benedictus XIII. in Bulla *Ex quo divina*, scilicet sequentes.

I. Impedientes, ne quis recurrat ad locum immunem, vel ex eo violenter extrahant.

II. Interficientes proximum animo præmeditato, ac deliberato.

III. Adulterantes literas Apostolicas.

IV. Reos furti, seu quid falsi committentes in Monte Pietatis, vel in loco publico, ubi pecuniæ deponuntur, vulgo *Banco*; Ex quo crimine arca pecuniaria ita minuat, ut pœnæ ordinariæ locus sit.

V. Vitiantes, seu abradentes aureas, argenteasque monetas cujuscumque Principis etiam exteri cursum in eo loco habentes, ubi delictum committitur; vel sic vitiatas monetas scienter ita expendentem, ut fraudis conscius, & particeps censerî possit.

VI. Illos, qui curiam simulantes insinuant sese in domo ad furandum, dummodo simul etiam committant homicidium, aut mutilationem membrorum in eos, qui etiam per accidens in ea domo sunt, effectu tamen secuto.

VII. Homicidium etiam in rixa, si ex processu reus sit deprehensus, seu in exilium eo nomine agitur. Quod valet tantummodo in Ecclesiastica ditione. *Inst. Eccles.* 41. §. 21.

In eadem Bulla immunitate privatur ille, qui stans in Ecclesia, vel in cœmeterio interficit stantes extra illa loca, & viceversa.

Ab ea vero immunitate excluduntur non solum respectu ejusdem Ecclesiæ violatæ, sed & aliarum omnium: *ibid.* §. 22.

Declaravit etiam eos cenferi grassatores viarum, si unum tantummodo homicidium, seu mutilationem commiserint, etiam *in via vicinali*. *ibid.* §. 23.

Extendit hoc pariter ad mandantes, qui certum præmium promiserint mandarario, etsi non dederint; homicidium tamen, seu mutilatio commissa sit.

Clemens XII. hanc Bullam confirmavit Constitutione sua, *in supremo*, & extendit etiam ad ecclesiasticos homicidas, sicut etiam ad majores annis viginti, quos omnes comprehensos declarat, si etiam mandatum, consilium, instigationem, auxilium cooperativum, aut aliam operam occisori præbuerint, ex quorum singulis pravis actibus homicidium evenerit. Adjecit, indicia ad tradendum reum Judici sæculari sufficere, si talia saltem sint, quæ *ad torturam valeant*. Hæc tamen valere statuit tantummodo pro ditione Ecclesiastica.

Denique Benedictus XIV. in sua Bulla *Officii nostri*, Bull. Tom. 3. num. 29. confirmavit ea omnia, declaravitque comprehendere etiam Ecclesiasticos, & mulieres reas homicidii, sicut etiam occidentes baculo, aut saxo. Exemit vero quando commissam esset homicidium casu, aut necessaria defensione; restringit enim quando id agitur ex odio, & nocendi animo.

Declaravit etiam, quod si forte accidat, ut vulneretur quis ad mortem, & percussor statim confugit ad Ecclesiam nondum morte secuta, tunc si chirurgi grave vitæ periculum adesse retulerint, tunc reus servatis servandis possit extrahi ab Ecclesia, & mancipari carceribus, ita tamen, ut si vulneratus vivat ultra tempus a legibus constitutum, Ecclesiæ iterum restituatur.

Confirmat Constitutionem Benedicti XIII. in eo quod private ad Episcopos pertineat facultas demandandi extractionem delinquentium ejusmodi e loco immuni (quæ facultas dari potest cum adsunt indicia ad carcerationem) adeo ut si locus sit nullius Diocesis, tunc recurrendum voluit pro ea facultate ad Episcopum viciniorem, & semper cum sit extractio, semper adsit Ecclesiasticus ab eo deputatus.

Facta extractione constituitur processus de mandato Episcopi; si indicia ad torturam sufficientia reperiantur, tunc consignandus est reus judici sæculari, (obligando tamen illum sub excommunicatione lata sententiæ, ut si reus purgaverit indicia, restituatur Ecclesiæ.)

Si homicidium perpetratum est in locis a residentia Episcopi remotis, jubet, ut de mandato Episcopi Vicarii Foranei, indicia ad extractionem necessaria jûdice colligant, statimque ad Episcopum transmittant.

Transgressores sacrae immunitatis, etiam quoad poenas declarat eos, qui sine recurſu ad Episcopum, extrahunt, ſive etiam obſidere praesumunt loca immunita, ne alimenta ad reum deferantur, ſive aliter cogunt reum, ut ſe dedat Curiae ſaeculari.

Qui ſic egerint, privat eos jure aſyli.

Si quae viget conſuetudo inter finitimos Principes, ut homicidae committentes delictum in alterutrius ditioe, capiantur, & tranſmittantur ad Principem loci, ubi delictum commiſſum eſt, ab Episcopo loci homicidii exquiri jubet indicia, & tranſmitti ad Episcopum aſyli, ad quem pertinet mandatum dare de extractione.

Hac tamen Bulla lata eſt tantum pro ditioe Eccleſiaſtica, & pro illis Principibus, qui eam poſtulaverint.

Haeretici, aut de haereſi ſuſpecti, Judaei poſt Baptiſmum in apoſtaſiam lapſi, poſſunt ab Inquiſitoribus extrahi ab Eccleſia, ſed vel ante, vel poſt capturam commoneri debet Episcopus. Encycl. ad Inquiſit. *Elapſo proxime Bull. Tom. III. num. 40.*

Qui e loco relegationis, ſive e carceribus, ſive turremibus in aſylum ſe proripit, niſi reus ſit criminum, quae immunitate privatur, jure aſyli potitur. *ibid. §. 5.*

Poenae contra turbantes immunitatem afficiunt etiam eos, qui impediunt, ne Judex Eccleſiaſticus cognoſcat in cauſis, in quibus habet auctoritatem tantum cumulativam. *Inſtit. Eccleſ. 40. §. 10.*

Si quis reus dolose extrahatur ab Eccleſia, & extra illam capiatur non per vim, aut per ſalvum conductum; ita dolosa extractio reo non ſuffragatur, ut ex Decreto S. Congregationis die 22. Decembris 1716. *Inſtit. Eccleſ. 41. §. 9. n. 31.*

I N D U L G E N T I A .

Indulgentias plenarias ſolus Romanus Pontifex conferre poteſt, cui Theſauri Eccleſiae clavium commiſſa eſt cuſtodia. *De Synod. Diœceſ. Lib. 2. Cap. 9. §. 6.*

Omnibus Episcopis facultas a jure conceditur indulgentiam dierum quadraginta largiendi, & centum in Eccleſiae dedicatione, ex Cap. *Cum eo de Pœnit.*

Cardinalibus vero centum dierum. Hanc vero indulgentiam etiam Regulares lucrantur; cum eorum exemptio non debeat illis in damnum converti. *Inſtit. Eccleſ. 63. §. 16.*

Vicarius Capitularis ne indulgentias quaeſcunque conferat abſtinere debet. Ita ex Decretis S. Congregationis. *Synod. Diœceſ. Lib. 2. Cap. 9. §. 6.*

Pro lucranda indulgentia non ſufficit opera injuncta praestare, ad quae alias quis tenetur alio titulo, puta juſtitiae &c. **ENCYCL. de Quæſt. in Jubil. excit. §. 4. Bull. Tom. III. num. 21.**

Indulgentiae a Pontifice conſeſſae iis, qui cum confeſſione, & communione Eccleſiam aliquam viſitant, non exigunt, ut Eccleſia

sia visitetur post confessionem & communionem; sed sufficit, ut si visitetur ante statum gratiæ, dispositio tamen habeatur eadem die confitendi, & communicandi, ut ex pluribus Theologis firmatur. *Instit. Eccles.* 48. §. 10.

Si quis pluries intra eandem diem Ecclesiam aliquam visitaverit, in qua est indulgentia, non ideo pluries indulgentiam acquirit juxta Decretum S. Congregationis sub Innocentio XI. die 7. Martii 1678. *In Declaratione Quest. pro Jub. Acquisit.* INTER PRÆCIPUOS. Bull. Tom. II. n. 21.

Indulgentiæ concessæ Fratribus, & Sororibus Tertii Ordinis Sæcularis de Pœnitentia S. Francisci, sive collegialiter viventibus, sive in domibus privatis, reformavit Pontifex, & singulas enumeravit, cæteris omnibus revocatis in Bulla de nova concessione ejusmodi indulgentiarum. Bull. Tom. III. num. 41. AD ROM. PONTIF. Sunt autem ejusmodi. Indulgentia plenaria confessis, & sacra Eucharistia resectis ea die, qua in Ordine ingrediuntur.

Item plenaria confessis, & communione resectis die Festa S. Francisci, die 4. Octobris, S. Claræ, Sancti titularis Ecclesiæ, Oratorii, vel Capellæ ejusdem Tertii Ordinis, die dedicationis S. Mariæ Angelorum de Portiuncula, dummodo Ecclesiam ipsam &c. devote visitaverint, & de more oraverint.

Indulgentia plenaria in articulo mortis confitendis confessis, & communione resectis, & ore, vel si non potuerint ore, saltem corde nomen Jesu invocantibus.

Visitantibus Ecclesiam Tertii Ordinis, seu Oratorium, sive Capellam diebus stationum in Missali Romano descriptis, ibique orantibus de more, indulgentiæ illæ conceduntur, quas prædictis diebus visitantes Ecclesias Urbis, & extra eam, consequuntur.

Confessis, & sacra communione resectis in festo Stigmatum S. Francisci, S. Ludovici Galliarum Regis, S. Elisabeth Reginæ Portugalliæ, itemque S. Elisabeth Hungariæ Reginæ, S. Margaritæ de Cortona, atque in duodecim aliis anni feriatis, vel Dominicis diebus ad libitum eligendis, & a superioribus Ordinis approbandis, & visitantibus ac orantibus, ut supra, qualibet earum dierum, septem annorum, & totidem quadragenarum indulgentiæ.

Itidem centum dies indulgentiarum lucrantur toties quoties interfuert Missis, aut divinis Officiis in Ecclesia, ut supra celebrandis, seu Congregationibus publicis, vel privatis Tertii ejusdem Ordinis ubivis faciendis; cum pauperes hospitio susceperint, pacem composuerint, vel procuraverint, corpora defunctorum quorumcumque ad sepulturam associaverint, aut Processiones de licentia Ordinarii faciendas, SS. Eucharistiæ Sacramentum tam in Processionibus, quam cum ad infirmos desertur, vel saltem si sint impediti ad signum campanæ orationem Dominicam, & Angelicam recitaverint. Item si quinquies Orationem Dominicam, & salutationem Angelicam, sive pro Ecclesiæ necessitatibus, sive pro defun-

defunctis fratribus, & sororibus recitaverint. Item si peccantem ad pœnitentiam redegerint, doctrinam Christianam rudes docuerint. Tandem quories opus aliud pietatis, vel charitatis exercuerint.

Indulgentiæ pro fratribus Tertii Ordinis S. Francisci de Paula conceduntur a Pontifice instar fere indulgentiarum pro illis, qui Tertium Ordinem S. Francisci de Assisio profitentur, excepto quod indulgentiam plenariam consequuntur in festo S. Francisci de Paula, S. Francisci Salesii, Dedicacionis S. Michaelis Arcangelii, & in festo omnium sanctorum, si visitaverint Ecclesiam aliquam Ordinis, si ibi sit, & in defectu unam aliquam Civitatis, vel loci ubi degunt. Cæteræ indulgentiæ eadem omnino sunt ac superiores pro Tertiariis S. Francisci Assisiensis. Quoad Cordigeros S. Francisci de Paula cingulum tantummodo benedictum ab aliquo fratre ejus Ordinis, vel ab alio deputato a superioribus ejusdem Ordinis deferentes, die, qua cingulum assumunt confessi, & sacra communione refecti plenariam indulgentiam consequuntur, sicut & plenariam in Festo S. Francisci de Paula, visitantes ut supra; ac denique plenariam in articulo mortis, eo modo quo Tertiarii S. Francisci Assisiensis. Quotidianam etiam indulgentiam centum dierum consequuntur si in honorem Domini Jesu Christi, & SS. Apostolorum preces effuderint. Denique Cordigerii illi, sicut & Tertiarii pro quolibet bono opere sexaginta dierum indulgentiam consequuntur, in quo differunt a Tertiariis S. Francisci Assisiensis, qui centum dies lucrantur. Easdem omnes indulgentias applicare pro defunctis possunt. Bulla pro indulgentiis Tertiariorum S. Francisci de Paula *inexhausti* Bull. Tom. III. n. 56.

Indulgentiæ plenariæ in articulo mortis ab Episcopis per benedictionem impertiendæ. Vide *Episcopus*.

Docentes rudes homines publice, vel privatim orationis mentalis regulas, & modum, itemque qui publice docentes auscultaverint, dummodo vere pœnitentes, ac sacra communione refecti toties quories lucrantur septem annos, & totidem quadragenas de vera indulgentia. Item si assidue eo convenierint; semel in mense, vere pœnitentes, & sacra communione refecti, orantesque pro more indulgentiis consueto, indulgentiam plenariam, defunctis etiam applicandam, lucrantur, quam pariter ita obtinent ii, qui toto mense, unico saltem horæ quadrante singulis diebus orationi mentali dant operam, dummodo vere pœnitentes, & confessi, Eucharistiam sumperint, & orent pro concordia &c. Concedente hæc omnia Pontifice in Bulla *QUEMADMODUM*. Bullar. Tom. II. n. 23. pag. 161.

De validitate indulgentiæ Portiunculæ, ejusque extensione ad omnes alias Ecclesias Ordinis S. Francisci ambigi non potest; nullo licet extante authentico documento, scientibus, & non contradicentibus Romanis Pontificibus. *De Synod. Dioces. Lib. 13. Cap. 18. §. 5. nov. edit.*

Item nec de indulgentiis Ecclesiæ Lateranensis, quas approbavit, & ex integro concessit Benedictus XIV. in Bulla ASSIDUÆ SOLLICITUDINIS. *ibid.*

Indulgentias *in forma Jubilæi* concessas abrogavit Clemens VIII. alique quidam Pontifices; quare si forte agatur de aliqua ejusdem tenoris indulgentia videndum erit, num post ea Decreta concessa fuerit, ut ex Tractatu de indulgentiis P. Theodori, *Part. 2. Cap. 4. §. 2. ibid. §. 9.*

Clemens XII. in suo Brevi dato *die 14. Augusti 1736.* Indulgentiam plenariam, die ad libitum, quotannis eligendo, concessit iis, qui anno integro ad pulsus campanæ sub horam noctis recitaverint *Ps. De Profundis*, vel semel Orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam, cum versiculo *Requiem* in suffragium defunctorum; dummodo ea die confessi, & communione refecti preces pias effuderint pro consueto more. Singulis vero diebus toties quoties easdem orationes ad signum campanulæ recitantes centum indulgentiarum dies consequuntur. *Instit. Eccles. 61. §. 5.*

I N F I D E L I T A S.

Signa protestativa infidelitatis hæc indicat Pontifex in suis Decretis pro incolis Regni Serviz, incipientibus INTER OMNIGENAS Bull. *Tom. I. n. 89.* Nomina Turcica assumere, infidelium templa, scilicet Moschæas frequentare, Jejuniorum dies per carniæ esum profanare ad effectum, ut Mahumetani credantur. Damnat etiam peccati illos, qui ex hac vita migraturi cadavera sua Turcarum sepulturæ demandarent, cum istorum assistentia, & Mahumeticis adhibitis ritibus.

I N T E R D I C T I.

Interdicti ab ingressu Ecclesiæ assistere non possunt Missæ, & divinis Officiis, neque coram illis potest Missa celebrari in Ecclesia. Spectat vero ad ministros Ecclesiæ illos ejicere; si tamen vis adhibenda sit cum scandalo, vel etiam frustra, tunc ex Suarez docetur Missam jam inceptam non esse omittendam. *Instit. Eccles. 55. n. 11.*

Interdicti ab ingressu Ecclesiæ, utrum eam ingredi possint ad orandum tantummodo, quæstio est anceps inter DD. *ibid.*

Interdicti ab ingressu Ecclesiæ ob transgressionem præcepti de communione Paschali, si contumaces se præbuerint, ab Episcopo excommunicatione plecti possunt, ut ex DD. firmatur. *Institur. Eccl. 55. §. 11.*

I R R E G U L A R I T A S .

Major Pœnitentiarius in casibus occultis, & pro foro conscientie tantum dispensat in irregularitate ex quocumque delicto, vel defectu proveniente, tam cum laicis, quam cum Ecclesiasticis, vel sæcularibus, vel regularibus ad hoc ut possint initiari Ordinibus, vel in susceptis ministrare, ad superiores gradus ascendere, ac dignitates, etiam Cathedralis, & quæcumque beneficia Ecclesiastica quandocumque ante dispensationes alioquin canonicè obtenta retinere; nec non ut huiusmodi beneficia & dignitates (exceptis, quando agitur de homicidio voluntario, vel alio gravissimo excessu, Ecclesiis Cathedralibus & Metropolitanis) etiam post delictum assequi valeant. *Bulla Pastor Bonus, Bull. Tom. I. num. 95. §. 15.*

Ubi additur in irregularitatibus quoad regulares ita dispensari posse, ut ad quæcumque officia & beneficia regularia ascendere valeant, excepto tamen Ordinis *Generalatu* in irregularitate ex defectu natalium. *ibid. §. 31.* Ea vero dispensatio conceditur tantum in foro conscientie, in casibus occultis, in publicis vero in utroque foro, auditis tamen superioribus. *ibid. §. 32.*

Clericus militiae nomen dans ipso facto privatur beneficio, & pensione, ut ex Decis. Rotæ Romanæ, *Instit. Eccles. 101. §. 18.* Quoad hanc irregularitatem hæc accipe. Clericus in sacris constitutus militans, & arma ferens in servitium alicujus laici Principis, si expeditionibus bellicis interfuerit, in quibus homicidia, furta, rapina, incendia secuta fuerint, multo probabilius est incidisse in irregularitatem, licet moraliter certus sit, se neminem mutilasse, vel occidisse, ut ex Decreto sacre Congregationis in *Ipren. Irregularitatis* etui posse videtur. *ibid. §. 10.*

Idem forte affirmari potest de Clerico in minoribus beneficiato, cum ea quæ vetantur ordinatis in sacris, etiam beneficiatos Clericos comprehendant. *ibid. §. 23.*

Clericis in minoribus, si mutilaverint in bello injusto, etsi ipsi neminem occiderint, vel mutilaverint, si tamen ala, in qua militant, homicidia commiserit, seu mutilaverit, inducit in eos Clericos irregularitatem: in eo enim casu Clericus facit unum corpus cum focis, & ulterius dat operam rei illicitæ. *ibid. §. 8.*

Porro si ille militaverit sub suo Principe, nec certo sciverit bellum esse injustum, non tenetur per se indagare, num justum sit necne, sed potest credere bellum esse justum. *ibid. §. 17.* Idem probabiliter dici potest de Clerico militante sub alieno Principe, quia impossibile esset illi indagare, num sit bellum istud justum, injustumve. *ibid. §. 17.*

Si vero bellum esset justum, Clericus militans, si certus sit moraliter se neminem occidisse, vel mutilasse, etiamsi hoc factum fuerit

rit a sociis, non incidit in irregularitatem, ut ex cap. *Petitio de homicidio voluntario, ibid. §. 10.*

Demum si bellum sit injustum, & defensivum, si Clericus iustus est arma capere, nec sufficiant ad defensionem laici, non incidit in irregularitatem etiam si occiderit. *ibid. §. 9.*

Illegitimi sunt irregulares ex defectu, adeoque Ordinum, & beneficii incapaces; attamen pro minoribus Ordinibus, & beneficiis non habentibus annexam animarum curam, potest Episcopus cum illis dispensare; non nisi vero Romanus Pontifex in aliis omnibus, ut ex Cap. *Is qui, de filiis Presbyter. in 6. De Synod. Dioces. Lib. 13. Cap. 24. §. 11. nov. edit.*

Filii illegitimi Clericorum consequi non possunt beneficia, & pensiones in Ecclesiis, in quibus parentes eorum obrinnerunt aliquod beneficium, licet dissimile, neque in eisdem Ecclesiis ministrare; neque tandem pensionem ullam habere super fructibus beneficiorum, quæ ab eorum parentibus possessa sunt, ex Tridentino *Sess. 25. Cap. 15. de Ref.* Sicut & nullæ sunt reciprocae resignationes a parentibus Clericis in favorem filiorum suorum factæ, ita ut ipsis filiis minime suffragentur. *De Synod. Dioces. Lib. 13. Cap. 24. §. 13. nov. edit.* Quin nec filius illegitimus Parochi jam defuncti munus Confessarii obire potest in ea Ecclesia, quam pater Parochus obtinuit, ut ex verbis Congregationis virantis, ne filii illi in ea Ecclesia quoquo modo ministrent, & ex responso S. Congregationis habetur. *ibid. §. 14.*

Vicissim autem, si pater in aliqua Ecclesia munus gessit Cappellani ad nutum amovibilis, potest ejus filius illegitimus idem munus ibidem obire; non enim est hoc beneficium seu pensio, ut ex responsione S. Congregationis. *ibidem.*

Si vero pater dignitatem in Ecclesia aliqua obtinuit, filius titulo Missæ semper in eadem celebratæ non potest fieri particeps emolumentorum, quæ Sacerdotes post certum servitii tempus obtinere ibi consueverant, ut ex responso S. Congregationis. *ibid.*

Si Patronus beneficii Rectorem interfecerit, ejus filii, & descendentes usque ad quartum gradum fiunt irregulares, ex Cap. *In quibusdam de penis:* intellige tamen de filiis natis post homicidium, non vero ante, quæ est interpretatio ab ipsa etiam S. Congregatione admissa. *ibid. §. 21. & ipse, ac reliqui ad patronatum vocari ab eo jure cadant. ibid.*

Si pater in hæresim inciderit, etiam filius erit irregularis, ex Cap. *Quicumque, & Cap. Statuit de Hæretic. in 6.* At relicta a patre hæresi non quidem ejus, sed filii irregularitas solvitur, ut ex responsis S. Congregationis. *ibid.*

In dispensationibus, quæ dantur pro irregularitate filiorum illegitime natorum, apponi solet clausula: *dummodo paterna incontinentiæ imitator non sit;* ex quo fit, ut Episcopus debeat inquirere in illum, & querere nunquid per decem annorum moribus integrum se præ-

se præbuerit; & si toto decennio nihil indignum admisisse comperit, potest cum illo executioni mandare dispensationem, etiam si ante decennium incontinentiæ nomine suspectus fuisset, ut ex Decretis S. Congregationis. *De Synod. Diœces. Lib. 13. Cap. 24. §. 22. nov. edit.*

J U B I L Æ U M.

In Jubileo anni 1750. Benedictus XIV. suspendit toto eo anno indulgentias omnes etiam non plenarias; exceptis indulgentiis alias concessis in articulo mortis, tam illis quas ex concessione Apostolica impertiuntur Episcopi, quam aliis quibuscunque communiter, aut personaliter concessis pro eodem articulo: item illis, quas lucrantur fideles recitantes salutationem Angelicam ad sonum campanæ. Item excepta indulgentia septem annorum, & totidem quadragenarum toties, quoties, quas ex concessione Benedicti XIII. durante præterito anno Jubilæi sacramentaliter confessi, & sacra communione refecti, vel saltem vere contriti visitaverint Ecclesias, in quibus expositum est Sacramentum Eucharisticum, & oraverint de more. Item illis, quas concessit Innocentius XII. comitantibus, seu mittentibus facem cum Sacramentum Eucharistiæ ad infirmos defertur. Illis quoque quas concedunt Legati de latere, & Nuncii Apostolici, ac Episcopi in usu Pontificalium, aut in benedictione impertienda. Item perseverare concedit indulgentias altarium privilegiatorum pro defunctis, pro quibus etiam valere statuit alias quascunque indulgentias pro vivis concessas, adeo ut pro defunctis acquiri possint, etiam si in brevibus earum extensione ad defunctos expressa non fuerit.

Suspendit etiam toto eo anno facultates omnes absolvendi a casibus Apostolicæ Sedi reservatis, relaxandi censuras, commutandi, & dispensandi vota, & tollendi irregularitates alias concessas Ecclesiis, Monasteriis &c. piisque locis, magistris, superioribus, tam secularibus, quam mendicantibus, adeo ut etiam toto eo anno nec valeant largiri indulgentias, quas solebant coronis, granis, imaginibus, & numismatibus ex metallo &c. Vide Bullam CUM NOS Bull. Tom. III. num. 18. Excipit tamen facultates Episcoporum, & cæterorum supremorum Antistitum quoad Diœcesanos in iis quæ obtinent ex vi Tridentini, & Pontificum concessione in ordine ad dispensandum, & absolvendum, quod etiam extendit ad Prælatos regulares erga Regulares subditos.

Quoad opera præscripta in hoc Jubilæo mentem suam ita exponit Pontifex in sua Encyclica IN HAC CONSTITUTIONE, Bull. Tom. III. num. 21. Pro sacra communione accipere se dicit non sacramentalem tantummodo, sed sacramentalem simul, & spiritualem.

Confessionem sacramentalem inter opera injuncta reponit, adeo ut necessaria proorsus sit, etiam si peccato gravi quis careat.

Diem,

Diem, intra quem Basilicarum visitatio compleri debet, liberum est incipere, sive a vespere diei præcedentis usque ad vespertina crepuscula sequentis diei, sive a mediâ nocte ad mediam noctem.

Qui iter Romanum susceperunt, vel qui pervenerunt Romam, & subita impedimenti, vel mortis incurusione opera injuncta præstare non valuerunt; confessione expiati, & sacra communione resecti Jubilæum lucrantur.

Facultates absolvendi a reservatis, & dispensandi, omnes se suspendisse declarat, sive quæ quarundam indulgentiarum occasione conceduntur, sive quæ alia de causa collatæ sunt.

Regularium Confessiones excipere possunt Romæ Pœnitentiarii Basilicarum, licet alias obstant eorundem Regularium Constitutiones, vel Privilegia a S. Sede approbata.

Minores Pœnitentiarii Romæ commutare possunt dispensando non solum vota nuda, sed & quæ confirmata sunt juramento.

Item absolvere possunt Sacerdotes reos censurarum, & dispensare in irregularitate contracta ob violationem censurarum tantummodo; quod & præstare possunt cum aliis etiam Clericis non Sacerdotibus.

Si quis est dispensatus a visitatione Basilicarum, non continuo est dispensatus ab aliis operibus injunctis, neque etiam a precibus, quæ a Basilicarum visitatione separari possunt. Nec sufficiunt ea opera injuncta, quæ quis ex alio titulo præstare alias tenetur, puta, titulo iustitiæ.

Confessarius neque in Jubilæo potest absolvere illum, qui secum fuit reus criminis in re venerea.

Concessis sibi facultatibus uti nequeunt Pœnitentiarii extra Basilicas, seu Ecclesias sibi assignatas, nec nisi in Actu Confessionis, neque cum iis, quibus sincera voluntas Jubilæi acquirendi deest. Quos tamen absolvunt, illis pœnitentiam sacramentalem imponere debent diversam ab operibus pro lucrando Jubilæo.

In censuris absolvendis præmitti, vel saltem promitti cum juramento debet satisfactio parti læsæ. Læsa vero pars non est Judex, sed ille, qui damnum passus est.

In Constitutionibus Jubilæi alia opera præscribuntur Romanis, vel Urbis incolis; alia peregrinis. Priori nomine designantur illi, qui intra quintum ab Urbe lapidem habitant; sicut & incolæ Urbis dicuntur, qui Romam advenerunt animo ibi majorem anni partem transigendi; sicut & intra eorum numerum comprehendit vult Pontifex, qui alia quam Jubilæi consequendi causa Romam advenerint. Cæteri omnes peregrini, aut exteri ad hunc effectum vocantur.

Censet Pontifex, valere communem opinionem Theologorum; quæ non obligat præmitti confessionem ad opera præscripta; sufficere enim ad lucrandam indulgentiam credit, si postremum opus fiat in gratia.

Si quis

Si quis confiteatur, deinde ante completa opera recidat in lethale peccatum, non sufficere illi vult si conteratur, & sic contritus opera perficiat. Vult igitur, ut quamvis non teneatur præfinitas visitationes repetere, debeat iterare confessionem, idemque ab eo præstandum esse dicit, qui in priori confessione invincibiliter oblitus sit subjicere clavibus peccatum aliquod mortale.

Puberes qui de jure incapaces censentur communionis, dispensari permittit, commutatione facta in aliud opus.

Ad indulgentiam lucrandam non requiritur, ut per Portam sanctam quis ingrediatur, & egrediatur.

Si quis visitationes aliquas Basilicarum præmisit, dein per indulgentiam, quod emitti solet intra spatium Anni sancti, quo visitationes ad minorem numerum rediguntur, potest computare visitationes præcedentes, & indulto uti; sicut etiam eadem indulgentia utendum cum illis, qui ante indultum, numerum totum impleverint visitationum, ab indulto dein emanato præscriptarum.

Mentem esse suam dicit, ut vocalis fiat oratio in Basilicis, nec sufficere si mente tantum oretur.

Si quis intra annum pluries opera injuncta repetierit, acquirere denuo potest indulgentiam; sed alios favores, & gratias, quibus prima vice factus est particeps, iterum consequi minime potest; puta iterum absolvi a reservatis, aut novorum votorum commutationem obtinere.

Quamquam concessa sit Pœnitentiariis minoribus, & Confessariis, a Cardinali Vicario Romæ deputatis, facultas absolvendi a peccatis reservatis in Bulla Cœnæ, non ideo tamen in ea facultate generali data est facultas absolvendi ab hæresi externa.

Declaravit insuper in sua Constitutione, quæ incipit CONVOCATIS n. 54. illum, qui ex intentione recipiendi Jubilæum, absolutionem a censuris, & votorum commutationem obtinuit, si postea mutata intentione, Jubilæum non recepit, non ideo incurere iterum in censuram, & votis prioribus obstringi; sed inclinatur in sententiam, ut reus habeatur peccati mortalis qui ita voluntatem suam mutat; censet enim hic quendam tacitum contractum celebrari, ut Confessarius ex sua parte illum participem reddat gratiarum Jubilæi, & ex parte altera pœnitens se obliget ad reliqua opera præstanda.

Præter Pœnitentiariorum Basilicarum, & alios a Cardinali Vicario deputatos pro Anno sancto, sunt etiam Romæ alii Confessarii ordinarii; ex quibus alii Regulares sunt; & ex Regularibus alii a suis Superioribus destinantur ad suos congregales auscultandos in Confessione; alii vero Regulares a Cardinali Vicario pro excipiendis sæcularium Confessionibus approbantur. His postremo a Cardinali Vicario approbatis respectu suorum congregalium concessæ sunt facultates, quæ dantur Confessariis sæcularium, adjecta insuper illis facultate dispensandi ab irregularitate ob violationem

cenſurarum incurſa, dummodo fit occulta; quæ tamen facultas non ſuppedit illis Regularibus, qui tantum a Superiore ſuo deputati ſunt.

Qui vero a Cardinali Vicario conſuetam facultatem habent audiendi Confeſſionem, nec ſunt ſpecialiter deputati pro anno ſancto; illis eadem facultas quoad ſæculares remanet, quam prius obtinebant; neque enim ſuſpenſio facultatum, quæ fit in anno Jubilæi, Confeſſarios Urbis Romæ comprehendit: quod habet locum etiam in Regularibus.

Hæc omnia Pontifex late explicat, & exponit in ſua Encyclica ad Pœnitentiarios, & Confeſſarios Urbis INTER PRÆTERITAS Bull. *Tom. III. num. 21.* Ad hanc Encyclicam recurrendum edicit Pontifex in altera Encyclica CELEBRATIONE MAGNI pro extensione Jubilæi ad univerſum Orbem, Bull. *Tom. III. n. 28.*

In altera Bulla, quæ continetur in Bull. *Tom. III. n. 24.* conceditur infirmis utriuſque ſexus, Monialibus, Oblatis, Tertiariis in communitate viventibus, novitiis, & educandis, in eiſdem communitatibus degentibus; item anachoretis, & eremitis, viventibus cum clauſura, & ſolitudine, ſub regimine ſaltem Ordinariorum; item captivis, & carceratis quocumque in carcere; denique infirmis tam ſæcularibus, quam regularibus, ſenibus ultra ſeptuageſimum annum, ut poſſint bis lucrari indulgentiam, dummodo Epiſcopi, & Superiores commutent illis opera injuncta. Inſuper concedit Monialibus, etiam novitiis, ut poſſint pro prima vice duntaxat ad effectus Jubilæi conſequendi eligere ſibi Confeſſarios, ſeu regulares, ſeu Presbyteros ſæculares ex approbatis ab Ordinariis ad audiendas Moniales. Anachoretis vero, Oblatis, Tertiariis, mulieribus etiam in Conſervatoriis degentibus, captivis in carcere detentis, infirmitate, ac ſenectute impeditis omnibus etiam Regularibus facultas datur ad hunc effectum, ut poſſint ſibi eligere in Confeſſarium, ſive Presbyteros ſæculares, ſive regulares cujuſcumque Ordinis ad Confeſſiones ſæcularium audiendas approbatoſ; a quibus abſolvi poſſunt a reſervatis etiam Apoſtolicæ Sedi, & in Bulla Cœnæ. Vult tamen, ut in carcere detenti, quorum criminales cauſæ nondum concluſæ ſunt, moneantur de obligatione, qua tenentur, Judicibus ſæcularibus juridice interrogantibus veritatem aperire.

Vult etiam, ut Confeſſarii illi a Monialibus, Oblatis, aliſque puellis ſupradictis electi, poſſint diſpenſare in votis a Monialibus emiſſis poſt profeſſionem, quorum obſervantia cum profeſſione religioſa componi poteſt. Quoad vero novitias educandas, ſicut & quoad tertiarias, & in conſervatoriis degentes concedit, ut poſſint Confeſſarii diſpenſare vota, etiam jurata, exceptis Apoſtolicæ Sedi reſervatis.

Alia etiam Bulla, quæ incipit PASTORIS ÆTERNI Bull. *Tom. III. n. 24.* concedit apoſtatis, & fugitivis cujuſcumque Ordinis, qui citra montes intra quatuor, & ultra montes intra octo

mensis a publicatione (publicata est die 19. Januarii 1750.) eadem Bullæ redierint ad suam Religionem, remissionem omnium pœnarum propter apostasiam incursum, & infligendarum, & insuper impunitatem, dummodo coram superiore suo culpam deprecantur, & ab eo absolutionem obrineant.

Jubilæi extensio per universum Orbem ita facta est. Intra sex menses a publicatione Bullæ suæ incipientis BENEDICTUS DEUS Bull. Tom. III. n. 17. a publicatione, inquam, in qualibet Ecclesia facienda concedit Pontifex Jubilæum instar Romani, quod obtineri etiam ab iis possit, qui anno præcedenti jam Romæ illud lucrati fuerant.

Deputandam vero edicit ab Ordinariis locorum Ecclesiam Cathedralam, seu majorem ejusdem civitatis cum aliis tribus ejusdem civitatis, seu loci, sive suburbiorum, quas teneantur fideles semel saltem in die per quindecim dies continuos, vel interpolatos visitare, die incepta a primis vespers diei præcedentis usque ad vespertinum crepusculum diei sequentis, ubi orent modo consueto.

Navigantes, & iter agentes etsi redierint elapso Jubilæi termino ad sua domicilia, seu alio diverterint ad certam stationem, si visitaverint assignatis vicibus Ecclesiam Cathedralam, vel majorem, & confessionem, ac sacram communionem exceperint, eandem indulgentiam consequantur.

Concedit etiam impeditis, ut pro visitationibus alia opera præstanda designentur a superioribus suis per se, vel per prudentes Confessarios. Communionem etiam Sacramentalem permittat commutari cum pueris nondum admisis ad communionem.

Cum Communitatibus vero tam regularium, quam sæcularium, Capitulis, Congregationibus, Sodalitatibus, Universitatibus, Collegiis processionaliter visitantibus Ecclesiam, visitationum hujusmodi numerum restringi permittit.

Quoad Moniales, & novitias concedit, ut eligere sibi possint ad hunc effectum Confessarium quemcumque ex approbatis ad Moniales ab Ordinario actuali loci.

Quoad ceteros omnes etiam Regulares concedit, ut possint sibi eligere quemcumque Confessarium tam regularem quam sæcularem ab actuali Ordinario loci approbatum, a quo absolvi possint in foro conscientie ab omnibus censuris a jure, vel ab homine latis, etiam Apostolicæ Sedi reservatis, etiam in Bulla Cœnæ, & commutari eorum vota etiam jurata, & Apostolicæ Sedi reservata, excepto voto castitatis, & Religionis, & iis, quibus jus tertio acquisitum est, & dispensare quoad irregularitatem, eam solummodo quæ contracta est ob censurarum violationem. Reservat vero de more absolutionem complicitis in re venerea. Ac tandem declarat eum, qui prædictis facultatibus compos voti factus fuerit, si deinceps mutet voluntatem lucrandi Jubilæum, non ideo incidere in priores censuras, seu votis astringi, quamquam a peccati reatu vix immu-

nem censeri posse judicat. Tandem eos, qui morte præventi visitationum numerum complere nequiverint, confessos, & sacra Communionem refectos indulgentia eadem donat.

Absolutio ab hæresi etiam si expresse non reservetur in Bulla Jubilæi, adhuc tamen non censetur permessa, etiam si Bulla absolutionem a criminibus in Bulla Cœnæ expressis in genere permittat, ut decrevit sacra Congregatio S. Officii die 27. Martii 1656. sub Alexandro VII. *Instit. Eccles.* 48. §. 15.

In Jubilæo Confessarii ab Ordinario alterius loci approbati nullam habent facultatem absolvendi. Sicut nec habent illi, qui ab Ordinario loci semel quidem illam obtinuerunt; sed modo cessavit. Ita ex pluribus Decretis S. Congregationis. *Instit. Eccles.* 84. §. 27. Ubi tamen ex sensu ejusdem Congregationis additur, fideles sic bona fide ab ejusmodi Confessariis absolutos non esse inquietandos. *ibid.* §. 27.

J U D Æ I.

Si Judæus conjugatus ad fidem venerit, uxore in infidelitate perseverante, non potest illi libellum repudii mittere, etiam extra Judæorum domicilium, & coram Notario, testibusque Christianis. Sanctioni huic contravenientes si forte repudium confecerint intra Judæorum domicilium, & ritibus superstitionis adhibitis, subjacent eisdem pœnis ac Judaizantes; mitioribus tamen puniendus est qui id confecerit extra Judæorum domicilium. Puniantur pœna pecuniaria Notarii Christiani. Ita in Constitutione APOSTOLICI MINISTERRII Bull. Tom. II. n. 38. Ubi edicitur etiam, ne uxor Hebræa ad fidem conversa libellum repudii mittat viro in Judaismo perseveranti.

Christianis veritum est sub excommunicatione, cum Hebræis cohabitare, ex Cap. 5. de *Judeis*. De Synod. Diœces. Lib. 6. Cap. 4. §. 2. sicut nec accepta mercede servitium illis assiduam impendere. *ibid.*

Hebræi ad fidem conversi suis bonis privandi non sunt, nec a successione, & parentum hæreditate excludendi, ut ex Bulla Clementis XI. PROPAGANDÆ. *ibid.*

Descendentes a Judæis, nisi aliter cautum fuerit in beneficiorum fundatione, vel nisi aliter Summus Pontifex statuerit, arceri non possunt etiam ex Constitutionibus privatarum Ecclesiarum, a consecutione beneficiorum, ut ex Cap. *Eam te, de rescriptis*. Idem pariter dicendum de illis, qui ex infidelibus descendunt. De Synodo Diœces. Lib. 7. Cap. 75. §. 4. & 5. Idem etiam dicendum de Ordinibus sacris. *ibid.* §. 5.

JUDICES SYNODALES.

Synodales Judices, quibus a Romana Curia committuntur judicandæ causæ in partibus a Curia remotis, designari debent personæ in ecclesiastica dignitate constitutæ, quæ sive Personatum, sive Canonicatum in aliqua Cathedrali ecclesia obtineant. Hi vero designandi sunt ab Episcopis in Synodis; & si aliqui ante novarum Synodorum celebrationem obierint, substitui alii possunt etiam extra Synodum ab Episcopo cum consensu Capituli usque ad novam Synodum perseveraturi. Designatorum vero sive in Synodis, sive extra nomina Secretario supplicum Libellorum Pontificis deferantur. Designentur vero saltem quatuor in quacumque Diœcesi, vel plures si amplitudo ejusdem postulet. *Constit. QUAMVIS PATERNÆ. Bull. Tom. I. Constit. 28.*

JURISDICTIO.

Inferior Prælatus ad hoc ut territorium separatum, & jurisdictionem ordinariam, & quasi Episcopalem in Clerum, & populum obtineat, cum ipsius Episcopi exclusione, non juvatur per quadragenariam præscriptionem cum titulo colorato, sed requiritur clarum, & subsistens Apostolicum privilegium, aut consuetudo immemorabilis rite probata, per quam privilegium illud de jure valeat præsumi; quæ fuit olim decisio S. Congregationis Concilii die 7. Januarii 1721. dein approbata a Clemente XI. die 14. Januarii, & confirmata a Benedicto XIV. in suo Bullario Tom. II. Constit. 33. Tunc autem dicitur consuetudo rite inducta, dum in aliquo loco ab immemorabili tempore inferior Prælatus omnem omnino jurisdictionalium actuum speciem ita solus exhibuerit, ut Episcopus, in cujus Diœcesi locus situs est, toto eo tempore nullam in his partem habuerit, nec in iis se unquam miscuerit. *De Synod. Diœces. Lib. 13. Cap. 8. §. 18. & 21. nov. edit.*

Episcopi, licet habeant Capitula quantumcumque exempta, possunt per seipfos sine adjunctis de Capitulo visitare Ecclesiam, Canonicos, & Beneficiatos, ut decisum a S. Congregatione Concilii in quadam causa Zamorensi, quamvis non potest committere hoc munus alteri. *De Synod. Diœces. Lib. 13. Cap. 9. §. 6. nov. edit.*

Si tamen extra visitationem velit contra Canonicum procedere, tenetur duos ex Capitulo Canonicos adjunctos habere, a Capitulo anno quolibet ineunte designandos, qui tamen duo Canonici constituunt unum tantummodo suffragium; & si ambo convenient in sententiam Episcopo contrariam, tunc ad tertii electionem procedendum est, juxta formulam a Tridentino *Sess. 25. Cap. 6. de Ref. præscriptam*. Ita ex pluribus Decretis S. Congregationis Concilii, & ex collatione duorum locorum Tridentini, altero in *Sess. 6. c. 4.* altero in *Sess. 25. cap. 4. De Synod. Diœces. Lib. 13. cap. 9. nov. edit.*

L E G I T I M A T I O .

Pet subsequens Matrimonium non legitimari prolem, quando copula habita est inter impeditos, & proles nata est eodem impedimento perseverante, communis est sententia. Si vero constet prolem natam esse sublato impedimento, dubitetur vero num contra sit eodem impedimento perseverante, tunc in favorem prolis judicium ferendum est. Epistola ad Archiepiscopum Hispaniolæ Bull. Tom. I. n. 113. REDDITÆ NOBIS.

L E X E C C L E S I A S T I C A .

Legi Episcopali, vel Synodali non tenentur illi, qui in Diœcesi quidem degunt, sed extra Diœcesim abeunt mox redituri, si interim extra fines Diœceseos aliquid agant contra illam legem, quia lex per se, & immediate territorium respicit. Verum si quis e Diœcesi se absenter animo declinandi synodale statutum, fraudem illi patrocinium præstare non est æquum; quare tunc peccat contra eandem legem. Ita Clemens X. in Constit. *Superna* edixit, pœnitentes recedentes a territorio in fraudem non esse absolvendos a reservatis sui territorii. *De Synod. Diœces. Lib. 6. Cap. 8. §. 10.*

Lex ab Episcopo lata extra Synodum, audito tamen consilio Capituli longe probabilius perseverat etiam post obitum ejusdem Episcopi; neque enim habet quid diversum a lege in Synodo lata, quam etiam defuncto Episcopo perseverare satis constat. *De Syn. Diœces. lib. 8. Cap. 5. §. 1.*

Lex Synodalis si non acceptetur a populo, quamvis peccent non acceptantes; tamen si id sciat superior post paucos actus ab eo neglectos, & non punitos, ligare desinit ex quadam ejus conniventia. *De Synod. Diœces. Lib. 8. Cap. 5. §. 3.* Si vero id nesciat Episcopus, tunc decennium sufficere censetur. Hoc enim sufficit, ut consuetudo longi temporis dicatur. *ib. Lib. 8. Cap. 5. §. 3.*

Si vero jam acceptata sit, præscriptio contra illam inducitur per decennium; neque enim agitur de præscriptione, qua aliquod jus proprietatis ab Ecclesia auferatur, quæ præscriptio annos quadraginta exigit. Requiritur tamen, ut a majori communitatis parte libere sit inducta, continuis actibus frequentata, animo legem tollendi, & adsit consensus legislatoris juridicus saltem, & legalis, qualem scilicet leges requirunt. *De Synod. Diœces. Lib. 8. Cap. 5. §. 5.*

Lex Synodi Diœcesanæ obligans totam Provinciam, si obtinuerit confirmationem a Sede Apostolica in forma communi, ut plerumque fit, quæque his verbis concipi solet: *Si juste, canonice, ac provide facta sunt, & dummodo sacris Canonibus, Concilii Tridentini Decretis, & Constitutionibus Apostolicis non adversentur*: tunc

utique abrogari ab Episcopo potest, cum maneat lex ejusdem tantummodo. Si vero confirmatio fiat in forma specifica cum causæ cognitione, singulis statutis expensis, & in confirmatione addatur *ex motu proprio, atque ex certa scientia*, tunc utique fit lex Pontificis, in qua Episcopus dispensare non potest. *De Synod. Diæces. Lib. 8. Cap. 5. §. 11.*

M A T R E S.

An mater teneatur lactare proprium filium sub gravi culpa, Theologi quidam adfirmarunt, cum onus istud impositum ipsis a natura animadvertant, nec ulla sint bruta, quæ natis suis id non præstent. Alii tamen melius culpam ea in re levem agnoscunt. Occurrere tamen plures legitimas causas eximendi ab hoc onere matres ultro fatendum. *De Synod. Diæces. Lib. 7. Cap. 58. §. 11.*

M A T R I M O N I U M.

Parochus per se assistere Matrimonio tenetur, nisi legitima, gravissimaque de causa impeditus. In Encyclica ad Episcopos Poloniæ NIMIAM LICENTIAM. Bullar. Tom. 1. n. 90.

Abstinendum Pontifex ab ea censet questione inter Theologos agitata, num Parochus sit hujus Sacramenti Minister, seu potius ipsi contrahentes simul materia, forma, & ministri hujus Sacramenti habeantur. Utriusque sententiæ fundamenta late exposita videntur in *Synod. Diæces. Lib. 7. cap. 28.* Quanquam non obscure inclinare visus est in sententiam, quæ contractus, & Sacramenti totum quiddam est contrahentibus vindicat. Merito tamen reprehendendi sunt illi, qui a contracturis Matrimonium non exigunt scientiam doctrinæ Christianæ, saltem eorum, quæ ad salutem necessaria sunt. Mandavit enim Clemens XI. & ipse etiam Benedictus XIV. in quadam Encyclica, quæ est in ejus Bullario Tom. 1. n. 42. ut Parochus ab inituris Matrimonium exquirat interrogando, quæ ad salutem necessaria sunt, & si reprehenderit ignorasse, Matrimonio jungendi non sunt. Monet insuper cum Giribaldo, illos, qui præcipua fidei mysteria sciunt, ea vero quæ sunt de necessitate præcepti rudi solum modo, tenent, illos quidem posse aliquandiu retineri a Matrimonio celebrando, atque interim Parochus illos diligenter doceat, & si reprehenderit rudiores esse ingenio, & exilis memoriæ, ut doctiores effici non valeant, tenetur tandem conjungere. *ibid. Cap. 29.*

Matrimonium coram Parocho, vel alio Sacerdote de ipsius Parocho, seu Ordinarii licentia, & duobus, vel tribus testibus celebrari debet, quæ verba sunt Tridentini de Ref. Matrim. Sess. 24. Cap. 1. Reprehendendam vero censet Pontifex Episcoporum quorundam oscitantiam, qui in Synodis suis edixerunt celebrandum esse coram
legi-

legitimo ministro, ex quo ansa data est Theologis nonnullis opinandi, sententiamque suam ex eorum mente, ut hi quidem arbitrantur, firmandi, Parochum esse legitimum Sacramenti Matrimonii ministrum.

Si Episcopus generatim interdicat Parocho, ne Matrimonio adfistat, adhuc tamen Matrimonium valere definitivè Sac. Congregatio Concilii, & firmat Pontifex in *T. De Synod. Dioces. Lib. 7. Cap. 68. §. 11.*

Si vero interdictum istud venerit a Pontifice cum Decreto irritante, tunc utique non valet conjugium, cum Pontifex jure suo possit impedimenta constituere. Nisi tamen adsit huic interdicto Decretum irritans, Matrimonium valet; cum impedimentum illud impediens, non irritans censendum sit. *ibid. §. 3.*

Parochus coram quo celebrari potest Matrimonium est Parochus domicilii, non originis, ut ex consensu auctorum, & sensu S. Congregationis constat. *Instit. Eccles. 33. §. 6.* Quare si quis habeat duo domicilia in duplici Paroecia, in alterutra Matrimonio jungi potest: attamen ad habendum duplex domicilium requiritur, ut in utraque æqualem moraliter habitationem habeat. *Instit. Eccles. 33. §. 6.* Parochus ruralis, quo quis pergit ad rusticandum, non est aptus Matrimonio illius, qui ibi moratur causa recreationis, & ad rusticana negotia; ita enim perpetuo censuit S. Congregatio. *ibid. §. 7.*

Nullum est Matrimonium ejus, qui e loco propriae habitationis, non tamen deserto ibi domicilio pergit ad alium locum animo se conjungendi in Matrimonium, non adepto novo domicilio, seu quasi domicilio; ita ex sensu perpetuo S. Congregationis. *ib. §. 8.*

Vagorum Parochus quoad Matrimonium, est Parochus loci, ubi tunc versantur, ut ex sensu plurium Theologorum, *ib. §. 10.*

Diligenter tamen distinguendi sunt vagi a peregrinis. Vagi sunt enim illi, qui relicto proprio domicilio, aliud quæsituri vagantur; peregrini vero qui non relicto domicilio, peregrinantur alicubi, *ibid. §. 10.*

Scholares, Judices, Medici, &c. qui alicubi conducti habitant, in loco ejusdem habitationis contrahunt quasi domicilium, si ibi permaneant aliquo idoneo tempore. Ita ex DD. & Decr. S. Congregationis. *ib. §. 11.*

Quoad Matrimonia eorum, qui in carcere adstricti detinentur, si detineantur in carcere ex sententia Judicis, sive deputati in perpetuum, sive ad certum tempus, respectu illorum, Parochus loci ubi carcer situs est, est Parochus Matrimonii. Si vero detineantur in carcere donec causa eorum expediatur, tunc Parochus eorum est ille, ubi habent domicilium. Ita ex sensu S. Congregationis, & DD. *ibid. §. 12.*

Parochus eorum, qui expositi sunt, & in hospitali aluntur, quoad

quoad Matrimonium non est capellanus ejusdem Hospitalis, sed Parochus, ubi situm est hospitale. Ut ex Decretis S. Congregationis. *ib.* §. 14.

Educandæ in Monasterio degentes habent pro Parocho Matrimonii illum, in cujus loco est domicilium paternum, maternum, vel fraternum, ut ex multis Theologis. *ib.* §. 16. Si eo careant est Parochus loci, ubi est Monasterium.

Famuli habentes domum, & familiam in alia Paroecia diversa ab ea, quam habet domus heri, Parochum Matrimonii habent illum, in quo est domus, & familia. Ita ex statutis Cleri Romani, *ib.* §. 20. disponitur. Si vero domicilium familiæ habeant extra Urbem, & in Urbe famulatum, tunc coram Parocho Urbano contrahunt. *Instit.* *Eccles.* 88. §. 5.

Si Episcopus mandet alicubi Parocho, ut assistat matrimonium, reputans hunc esse verum Parochum alterutrius ex contrahentibus, & si postea reperiatur vere non esse Parochum illorum, adhuc tamen mandatum Episcopi valet, ut consensus iste sustineatur, ut semel, & iterum decisum a S. Congregatione refertur. *Instit.* *Eccles.* 88. §. 4.

Matrimonium etiam bona fide contractum coram Parocho, & unico teste non valet, ut ex responso S. Congregationis Concilii constat. *De Synod. Dioces.* Lib. 12. Cap. 5. *nov. edit.* Vicissim valet contractum coram duobus testibus sine Parocho in loco, ubi non est nisi hæreticus, vel si est, illum adeundi libera potestas deest. *ibid.*

Parocho præsentem, ita tamen ut neque videat contrahentes, neque auribus verba eorum percipiat, Matrimonium est nullum, uti definitum est a S. Congregatione Concilii post diligens examen in causa Romana die 7. Martii 1700. At si Parochus affectaverit non intelligere verba contrahentium, Matrimonium valere respondit alio decreto anni 1563. in causa Ulyssiponenfi S. Congregatio. *De Synod. Dioces.* Lib. 23. Cap. 23. *nov. edit.*

Tunc vero non audire affectat Parochus, si invitum adhibetur ad contractus celebrationem, & data opera neque videre vult, neque percipere, cum tamen facile posset, & testes audierunt, & viderunt, quæ sane ratio fuit Decreti S. Congregationis in *Charibagin. Matrim.* anno 1753. lati pro similibus Matrimonii validitate. *Ibid.* §. 11.

Parochus, cui interdictum est ab Episcopo, ne interveniat Matrimonio contrahendo, adhuc tamen non reddit Matrimonium invalidum. Ita ex Decisi. S. Congreg. *De Synod. Dioces.* Lib. 13. Cap. 23. §. 1. *Nov. Edit.* Idem dicas, si Ordinarius tantum vetet Vicario Parochi, ne assistat, ille contra mandatum assistat. Item pariter judicandum est, si vel Parochus, vel ejus Vicarius prohibiti ab Episcopo, nolentes & inviti assistere cogantur. *Ibid.* ex eodem Decreto,

Matrimonio jungendi non sunt sponsi a Parocho, si comperiat illos ignorare necessaria ad salutem. Encyclica ETSI MINIME Bull. Tom. I. n. 42.

In impedimento disparitatis cultus animadvertendum est, conjugem, qui ad fidem transiit, altero in infidelitate relicto, teneri quidem admonere infidelem, num velit cohabitare absque contumelia Creatoris, & sine ista admonitione fidelis non potest ad secunda vota transire. Verum Pontifex cum neophytis baptizatis pii loci catechumenorum Venetiis dispensat, ut possint contrahere, etiam consensu alterius conjugis infidelis non requisito, dummodo constet summarie, & extrajudicialiter illum moneri minime posse, quamvis postea compertum sit infideles illos tempore secundi Matrimonii fidelis baptizati ad fidem fuisse conversos. Constit. IN SUPREMA. Bull. Tom. I. n. 117.

Si infidelis conjux veniat ad fidem, & alter consentiat habitare cum illo absque injuria Creatoris, quamvis in infidelitate perseverare velit (quod judicandum pertinet ad Episcopum) tunc decrevit S. Congregatio, non posse conversum ad fidem aliam sibi conjugem adsciscere. At eo ipso quod alter velit in infidelitate perseverare, censent Theologi plures satis esse periculum in neophyto. Verum hujus dubii solutionem recte monet Cabassutius ex moribus regionum, & casuum circumstantiis pendere. *De Synod. Dioces. Lib. 13. Cap. 21. §. 1. nov. edit.*

Accidit ut infidelis plures uxores in infidelitate accipiat, tum veniat ad fidem, & fidem pariter una ex his uxoribus recipere sit parata, non tamen illa, quæ prior ducta est, quæ propter distantiam locorum, vel ignorando ubinam sit requiri judicialiter non possit. Demum post renovatum cum illa, quæ venit ad fidem, Matrimonium (quod fieri non potest absque renovatione consensus coram Parocho, & testibus, eo quod prior consensus in infidelitate datus fuerat nullus, propter Matrimonium prius cum altera celebratum,) comparet uxor prior, & probat, se non fuisse præmonitam, vel fuisse impeditam, ut suam voluntatem manifestaret; nunc vero paratum se dicit ad fidem amplectendam vel jam fuisse amplexam antequam conjugium neophyti cum neophyta celebraretur. In hoc rerum eventu S. Pius V. concessit Missionarius, ut cum Judæis baptizatis dispensare possent, ad effectum remanendi tanquam cum uxore legitima, cum ea uxore, quæ fuerit pariter baptizata. Eandem dispensandi facultatem concessit Gregorius XIII. Episcopis, Parochis, & e Societate Jesu Presbyteri, ad sacramentales confessiones in iis Regionibus approbatis, quoad eos, qui ab Anglia, Æthiopia, ac Brasilia, in captivitate adducti, & in remotas regiones delati fuerant, ut non expectato, nec requisito consensu conjugis in infidelitate ducti, Matrimonium inire possint cum quocunque fidei, etiamsi conjuges infideles declarare possent se juste fuisse impeditos ad manifestandam suam voluntatem,

tem, vel etiamſi probarent ſe fuiſſe converſos ad fidem tempore ſecundi Matrimonii. Haſ Conſtitutiones certe emanare potuiſſe ab iis Pontificibus uſe demonſtratur; ſed eas extendi non poſſe ad alias Regiones, quantumvis ſimiles rationes ſuppent, clare conſtat. Quare ſi forte caſus accidat, petenda eſt facultas diſpenſandi a SS. Pontificibus. *De Synod. Diœceſ. nov. Edit. Lib. 13. Cap. 21. n. 3. & ſeqq.*

Si infidelis unam conjugem infidelem duxerit, ita Matrimonium valet, ut ſi ea vivente alteram ſuperinducat, ſecundum Matrimonium nullum eſt, cum Matrimonium inſtitutum ſit, ut unicatâ habeat. *ibid. §. 8.*

Si Matrimonium ineatur inter duos, qui pravum habent errorem ſubſtantiaſ Matrimonii repugnantem, ut inter Græcos, qui cenſent conjugii vinculum diſſolvi per alterutrius conjugis adultarium, prava hæc opinio non officit validitati Matrimonii. Ita reſolvit S. Congregatio Concilii die 15. Januarii 1724. *De Synod. Diœceſ. lib. 13. cap. 22. §. 4. nov. edit.*

Verum ſi hæc opinio deducatur in pactum tanquam conditio in actu ineundi Matrimonii, tunc Matrimonium nullum eſt, uti ſemper accidit cum Matrimonio eſt appoſita conditio ſubſtantiaſ Matrimonii repugnans, ex Decretali Gregorii IX. *Cap. De Appoſitis. lb. §. 5.* Hinc, quem ſubdo, caſus reſolutus eſt a S. Congregatione die 20. Maji Anni 1754.

In formula, quam Calvinistaſ in conjugiiſ ineundis adhibent, miniſter ſponſum interrogat, *accipis ne illam in uxorem?* Reſpondet ille: *accipio.* Eadem verba interroganti miniſtro reperit ſponſa. Tum miniſter iterum ad ſponſum: *Perſonam quam manutenes amas, & accipis eam in perpetuam uxorem, nec in ulla illius ærumna deſeres, quoaduſque in ſua honeſtate, & puritate permancevit.* Tantumdem dicit ſponſæ. Porro illud quoaduſque in ſua honeſtate, & puritate permancevit in ſenſu Calvinistaſ denotat virum accipere ſponſam in uxorem quoaduſque adultarium non contraxerit, eoque commiſſo, vinculum conjugii ſolvi. Celebrant igitur hæc conjugia cum conditione oppoſita perpetuitati Matrimonii, quæ ſane perpetuitas eſſentiaſ conjugii adnexa eſt, ut ex Concilio Florentino in Decreto de unione Armenorum, & inſtructione Clementis VIII. pro Italo - Græcis, confirmata a Benedicto XIV. ſua Conſtitutione *Eiſi Paſtoralis*, quæ eſt 57. *Bull. Tom. I.* conſtat. Quare optime definitum in Congregatione S. Officii die 20. Maji 1754. conjugium illud nullum extitiſſe, adeoque integrum fuiſſe alterutri ſponſo ad alia vota tranſire, *De Synod. Diœceſ. lib. 13. cap. 22. §. 9.* Neque obſtare iudicatum eſt prius dixiſſe utrumque ſponſum, accipio hunc in conjugem, deinde ad novam interrogationem utrumque conditionem ſubdidit, quia & prior, & ſecunda interrogatio unus, idemque actus iudicatus eſt.

Ex his etiam reſolutus eſt a S. Congregatione caſus alter die 8.

Julii

Julii 1724. Vir & fœmina convenerunt celebrare Matrimonium coram Ecclesia, ut illud nequaquam consummare deberent, sed post quindecim dies mulier Monasterium ingrederetur, & post probationis annum profiteretur; interim vero omni juri renuntiabat, quod in mariti personam ex Matrimonio sibi acquirere potuisset, consenseratque, ut si ab his pactis defecisset, Matrimonium nullum, irritumque declararetur. Ita conventum inter illos, pactaque hæc scriptis consignata sunt, ac significata testibus, & Parocho, coram quibus ineundæ erant nuptiæ. Hoc Matrimonium nullum esse declaravit S. Congregatio ex Cap. *Si conditiones, De Condit. Apposit.* nam abdicatio facta ab utroque de potestate in corpus alterius, aperte contraria est substantiæ Matrimonii. Quamvis enim in ipsa Matrimonii celebratione actu expressæ non essent pactiones istæ, constabat tamen ex antecedentibus, & sequentibus simul junctis conjuges ab iis non recessisse. *ibid.* §. 10.

Matrimonium infidelis in infidelitate contractum non statim resolvitur, ex quo alteruter conjugum baptizatur, & alter nolit, sed tunc cum baptizatus ad altera vota transit. Epistola ad Vicegerentem de Baptismo Hebræorum &c. *Postremo Mense &c. Bull. Tom. II. n. 28.* Vide & *de Synod. Diœces. Lib. 7. Cap. 4. §. 4.*

Hebræi cum hæretica non valet, obstante cultus disparitate. Epistola ad Cardinalem Ducem Eboracensem data die 9. Februarii 1749. §. 11. & *seqq.*

Num in casu quo alteruter ex conjugibus ad fidem venerit, relicto altero, qui negat cohabitare sine injuria Creatoris, dein vero & ipse ad fidem conversus sit, atque interim, postquam secundus licet ad fidem conversus est, prior conjux secundas nuptias iniverit, in eo casu suadendum sit Pontifici, ut Matrimonium in infidelitate consummatum dissolvat in favorem secundi conjugii, ambigit merito Pontifex, & censet id fieri non debere, nisi adsint causæ gravissimæ. *De Synod. Diœces. Lib. 6. Cap. 4.*

Catholici qui cum hæretico Matrimonium celebrant etiam in locis hæreticorum gravissime peccant, quia hoc agendo cum illis in divinis communicant, quod, nisi forte cum gravissima causa, illicitum est. Si vero postquam sic contraxerint coram Parocho Catholico, possint iterum coram ministro Protestante conjungi ad evitanda gravia damna, quæstio est; ad quam S. Congregatio respondit, ministrum hæreticum si assistat hisce Matrimoniis, ut minister politicus, tunc a Catholicis peccatum non committi; secus vero si assistat ut minister sacris addictus. Ita censet Pontifex in *Syn. Diœces. Lib. 6. Cap. 5. §. 4. & 5.*

Conjugia hæretici protestantis cum fœmina hæretica coram Parocho non Catholico in Belgio confœderato celebrata valida habenda sunt. Decretum a Pontifice approbatum die 4. Novembris 1741. Item valet ita, & in iis Regionibus celebratum, si hæreticus Catholicum ducat, quamquam postremum hoc illicitum haberi de-

ri debet. *Ibid.* Idipsum reperitur in Epistola ad Cardinalem Ducem Eboracensem data die 9. Februarii 1749. §. 17.

Nuptiæ inter Catholicum, & hæreticum conjugem multo rectius non sunt benedicendæ, neque Missa in præsentia hæretici celebranda, nec tandem connubii ritus inter Ecclesiæ ambitum peragendus, quod & veritum fuisse a Clemente VIII. circa benedictiones quidam referunt. *De Synod. Dioces. lib. 6. Cap. 5. §. 5. nov. edit.*

Matrimonia inita a Græcis Catholicis in Ecclesia Orientali post susceptum sacrum Ordinem, dubium est num valeant, an tantummodo illicita habenda sint; quare si forte id accidat, petenda est dispensatio a Sede Apostolica, sed in dispensatione non exprimitur conditio, ut consensus inter conjugatos repetatur.

Quoad Italo-Græcos Matrimonia post Ordinem sacrum inita, nulla sunt. Constitur. ETSI PASTORALIS, Bull. Tom. 1. n. 7.

Impedimentum ex adoptione proveniens ita explicatur a Pontifice in *Tract. de Synod. Dioces. Lib. 7. Cap. 36.* connubium iniri non potest inter adoptantem, & adoptatum, atque ab isto descendentes; quod impedimenti genus semper durat quoad adoptantem tantum, & adoptatum. Secundo inter adoptatum, & filios naturales adoptantis. Sed impedimentum istud tamdiu durat, quandiu perseverat adoptio, seu filii remanent sub patria potestate; nam ea soluta, sive per mortem adoptantis, sive per mancipationem filii, sive adoptivi, sive naturalis, cessat impedimentum. Tertio inter adoptantem, & uxorem adoptati, seu vicissim inter adoptatum, & uxorem adoptantis, idque semper durat. An vero hæc impedimenta obrineant tam in adoptione perfecta, quam imperfecta, lis est inter Doctores. Porro adoptio perfecta tunc fit, cum persona extranea sui juris ex Principis rescripto, ita transit in potestatem, & familiam adoptantis, ut perinde ac filius legitimus fiat ejus hæres necessarius tam ab intestato, quam extra. Adoptio imperfecta dicitur, cum persona extranea constituta sub patris, seu avi potestate, solius magistratus, alteriusve Judicis competentis auctoritate in filium, aut nepotem adsciscitur; non tamen in familiam, & potestatem adoptantis transit, & succedit solum ab intestato. *De Synod. Dioces. Lib. 7. Cap. 36.*

Matrimonia filiorum familias sine parentum consensu contracta, etiamsi in Galliis habeantur invalida quoad effectus civiles, ut de dotis invaliditate, & communitate inter virum, & uxorem; valida tamen habenda esse in ratione Sacramenti censet Pontifex, & oppositum sentientes rejiciendos omnino judicat. *De Synod. Dioces. Lib. 7. Cap. 68. §. 2.*

In Matrimonio puberis cum impubere malitia ætatem supplente, Episcopus potest jure suo licentiam contrahendi largiri, Encyclica ad Episcopos Poloniæ. Bull. Tom. II. n. 51. MAGNÆ NOBIS. Ad pronuntiandum in ea causa cumulativum jus est inter Sedem Apostolicam, & judices ordinarios. *Ibid.*

Matrimonia inter impuberes nondum conjugio aptos solus Romanus Pontifex dispensat. *ibid.*

Impedimenta Matrimonium impediencia ab Episcopo relaxari possunt, si excipias impedimentum ortum ex sponsalibus cum altero prius iniris, & illud quod ex voto perpetuæ castitatis, & ingrediendæ Religionis, nisi fuerint conditionata, ortum duxit. Cætera vero Matrimonium irritantia tollere nisi Romanus Pontifex, nemo potest. Excipitur tamen casus, quem statim subdo.

Si forte accidat, ut matrimonium jam fuerit contractum in faciem Ecclesiæ cum omnibus solemnitatibus, initumque fuerit bona fide ex ignorantia impediementi juris, & facti, & sit consummatum, occultum sit tamen impedimentum, & adiri non possit Pontifex, seu ab eo dispensatio obtineri ob conjugum paupertatem, rusticitatem, locorum distantiam &c. nec possit separatio fieri sine scandalo. Dum simul omnes istæ circumstantiæ adsuerint, tunc ab Episcopo ea dispensatio tuto conceditur, quam potest major Pœnitentiarius Papæ, & in foro tamen conscientiæ tantum. Quare si impedimentum illud postea detegatur, & deducatur ad forum contentiosum, impetranda est a Summo Pontifice dispensatio. *De Synod. Dioces. Lib. 7. Cap. 31. §. 1.*

Fortè etiam Episcopus dispensare poterit in impedimento dirimente occulto, cum Matrimonium proxime contrahendum est, in casu quo tales urgeant rerum circumstantiæ, ut nec S. Pontifex consuli possit, nec Matrimonium differri sine scandalo, aut infamia contrahentium. Tunc censendus est S. Pontifex tacite delegare Episcopo potestatem dispensandi. *ib. n. 2.*

His præcisè rerum circumstantiis, nemini fas est Episcopo dispensare in impedimentis publicis Matrimonium dirimentibus. Neque enim verum est, & sanum Axioma illud a nonnullis adoptatum: *Quidquid potest Pontifex in universo Orbe, si excipias, quæ vobis Ecclesiæ statum respiciunt, velut fidei articulum definire, potest Episcopus in sua Diocesi, nisi Papa sibi illud reservaverit.* Non enim potest inferior legem a Superiore latam relaxare. Sunt qui consuetudinem prætendant; at considerent attente, cum res sit de minuendis iuribus Roman. Pontif. unice competentibus num. 100. ad minus annorum spatium sine ulla interruptione perseveraverit. Considerandum insuper & potissimum, num per eam consuetudinem *disrumpatur nervus Ecclesiasticæ Disciplinæ*: tunc enim nunquam contra legem præscribitur. *Cap. cum inter, de Consuet. Tr. de Synod. Dioces. Lib. 7. C. 31.*

In contractis Matrimoniiis pro eorum revalidatione non dispensat S. Pœnitentiaria in gradibus primo & secundo consanguinitatis, vel affinitatis ex copula licita, nisi forte in secundo gradu per decennium duraverit occultum impedimentum, & conjuges ut legitimi reputati fuerint. In reliquis vero dispensat, sicut in gradibus & tertio, & quarto publicis revalidat Matrimonia ex causa occulta
fabre-

subreptionis, & obreptionis litterarum Apostolicarum nulliter contracta, nisi si falsitas consistat in narratione falsa præcedentis copulæ. Bulla PASTOR BONUS. Bull. Tom. I. n. 95. §. 40. Vide *Instit. Eccles.* 87.

Si in dispensatione a Dataria obtenta quoad gradus prohibitos reticeatur copula ex causa infamiæ, tunc sacra Pœnitentiaria dispensat in Matrimonio contrahendo, & etiam contracto; at cum agitur de primo in secundo gradu exigit compositionem 50. Ducatorum auri de camera, nisi gratia prior fuerit expedita in forma pauperum. *ibid.*

Si in dispensatione a Dataria petita in impedimentis graduum expressa fuerit copula, tacita tamen mala intentione facilius obtinendæ dispensationis, tunc si mala intentio sit occulta, dispensat S. Pœnitentiaria cum miserabilibus personis absolute, cum reliquis taxa definita. Si vero copula habita fuerit affinitate, seu consanguinitate non agnita, tunc pro dispensationibus non est necessario exprimenda. *Institur. Eccles.* 87. §. 23.

In impedimentis occultis affinitatis ex copula illicita absente etiam periculo scandalorum in contracto, & contrahendo Matrimonio in foro conscientiæ dispensat.

Dispensat etiam in impedimento criminis tam pro contracto, quam pro contrahendo, ubi nulla adest machinatio. Potest etiam dispensare, quando agitur de machinatione ex parte tantum alterutrius; id tamen rarius præstat. *Ibid.* §. 44.

In impedimentis dispensat etiam si fuerint multiplicia, sicut & dispensat in foro Conscientiæ pro legitimatione prolis, nisi illa concepta fuerit in adulterio. *Ibid.* §. 45.

In dispensationibus pro impedimentis Matrimonii super gradibus vetitis impetrandis, si taceatur copula antecedens, sicut (si adfuerit) intentio facilius obtinendæ dispensationis, rescriptum vitatur, ut DD. *Institur. Eccles.* 87. §. 13. In contractis tamen Matrimonii, si hoc vitium occultum perseveret, dispensat Pœnitentiaria. *Ibid.* §. 14.

Clausula illa in dispensationibus Matrimonialibus, *absolutio, & dispensatio in foro iudicario nullatenus suffragetur*, eam vim habet, ut si impedimentum ex occulto fiat publicum, potest Ordinarius conjuges separare a toro. Si tamen illi occulte sine scandalo debitum invicem reddant, non peccant, ita sentiente Navar. *Ibid.* §. 50.

Si Ordinarius subodorans impedimentum velit procedere in cognitionem delicti, id potest, imo debet facere, etiamsi reus protestetur de obtenta dispensatione. Si vero certioretur ea de re ab aliquo fide digno, ut a Confessario, seu Parocho, qui possunt id clam testificari Episcopo, tunc debet Episcopus acquiescere, nec debet ad delictum puniendum procedere, ut ex Clericato monet Auctor. *Ibid.* §. 50.

Postrema clausula sic enunciatur: *Dicta muliere de nullitate prioris consensu certiorata, sed ita caute &c.* Rejicitur sententia opinantium hanc non esse conditionem; sed ut Confessarius instruat, quo certior sit contractus; ac veram esse conditionem ex ablativo absoluto, quo enunciatur, ut est Juristarum sensus, demonstratur. *Instit. Eccles. 87. §. 68.*

Nec admittitur sententia asserens, quando fieri non possit revelatio impediendi, sufficere, ut pars illud sciens habeat copulam cum parte ignorante affectu maritali, cum prior consensus partis insciæ fuerit nullus, adeoque ex parte illius nullus sit, unde debet innovari. Aliorum sententia pariter rejecta est, eorum nempe, qui suadent, ut sciens impedimentum proponat alteri se adeo illam amare, ut denuo cum illa velit ligari; si alter respondeat affirmative, consensus censetur innovatus. Hac tamen opinio rejicitur, eo quod consensus prælitus a parte insciæ, est consensus junctus cum errore, quare non adimpletur conditio, *dicta muliere certiorata.*

Præfertur cæteris quarta ratio certiolem reddendi partem ignorantem, & tunc fit, cum parti ignoræ dicitur in priori Matrimonio defuisse consensum validum; adeoque suasu Confessoris se proponere, ut iterum innovetur ex parte utriusque. *Ibid. §. 78.*

Sed quid si timor occurrat, ne parte ignara certiorata de nullitate consensus, futurum sit, ut illa renuat novam celebrationem, adeoque sic soluto Matrimonio, nata antecedenter proles timeatur, ne declaretur illegitima? Tunc utique de prole non est cur dubitetur, nam semper habetur ut legitima, cum impedimentum est occultum, & unus saltem ex conjugibus in bona fide versatur. Verum si adhuc perseveret metus scandalorum ex resolutione hujus Matrimonii; suadet Auctor, ut per novas litteras exponatur S. Pœnitentiariæ casus, vel recurratur ad Episcopum, qui id suadebit, quod erit opportunum. *ibid. §. 80.*

Causæ Matrimoniales a Curia Romana commissæ in partibus, non delegantur nisi Episcopis, vel si nullus sit in Diœcesi, saltem vicinioribus; & si vel illi abfuerint, Judicibus Synodalibus. Constit. DEI MISERATIONE Bull. Tom. I. n. 33. Mandat insuper Pontifex, ut in singulis Diœcesibus defensor Matrimoniorum designetur, qui semper adsit in judicio, & citetur in omnibus actibus. Si vero Judex in partibus pro validitate Matrimonii sententiam ferat, ab ea sententia appellatio nulla intercedat. Secus si pro invaliditate, defensor appellare debet intra tempus legitimum, sive pars instet, sive non. Pendente vero appellatione ad novas nuptias transire conjuges vetantur sub pœnis contra polygamos constitutis.

Post duas conformes de nullitate Matrimonii, tunc licitum est conjugibus transire ad alias nuptias, dummodo pars, seu defensor pro sua conscientia non crediderit appellandum. *ib.* Pacta prævia inita

inita inter conjuges de non appellando a sententia de nullitate Matrimonii irrita declarat Pontifex in Encyclica ad Polonos. Bull. Tom. I. n. 85.

Matrimonia inter hæreticos sine præsentia Parochi in Provinciis fœderati Belgii, cum non sit ibi receptum Concilium Tridentinum, tenent; quemadmodum etiam Matrimonia inter hæreticam, & catholicam ab incolis illorum locorum sustinentur. Idem statuitur si uterque contrahens pertineat ad militias Ordinum fœderati Belgii addictas muniendis arcibus, vulgo dicti *di Baviera*. Extenditur ad contrahentes in Civitate Mosæ Trajectensis. Sed si contrahentes habentes domicilium in Provinciis fœderatis velint contrahere in regionibus Catholicis, seu vicissim velint contrahere in Provinciis fœderatis, cum habeant domicilium in regionibus Catholicis, nihil de illis decernitur. *Constitut. Matrim. Bull. Tom. I. n. 34.*

Denunciationes Matrimoniales non sine gravi causa dispensentur ab Episcopo, mandat Pontifex Constit. SATIS VOBIS Bull. Tom. I. n. 55. In eo vero casu, quo fiat dispensatio, jubet nomina contrahentium, & fides celebrati Matrimonii a ministro deputato facta in libro secreto adnotetur, quem sigillis clausum servandum esse in Episcopali Cancellaria edicit. Si proles nascatur, ejus parentes, & fides collati illi Baptismatis in eodem libro adnotanda est, quapropter moneri jubet contrahentes in actu contrahendi matrimonii, ut intra triginta dies a nativitate numerandos, moneant de his omnibus Episcopum, & si secus fecerint, sciant occultum Matrimonium fore revelandum ab Episcopo.

Matrimonio celebrato non præmissis denunciationibus, nec obtentâ ea de re ab Episcopo facultate, si adfuit Parochus, suspensione ad triennium plectendus est ex Cap. *Cum inibitio* §. final. a qua suspensione toto eo triennio absolvi ab Episcopo nequit, ut ex Sanchez firmatur. In *Tract. de Synod. Diœces. Lib. 7. Cap. 69. §. 2.*

Diebus, quibus interdiciuntur matrimonia, non quidem absolute illa vetantur, præcisâ consuetudine, sed solemnitas tantummodo & pompa nuptiarum, ut ex Cap. *Capellanus de Feriis* monent Theologi, & notatur *Institut. Eccles. 70. §. 5.*

Nomine vero solemnitatis nuptiarum censentur, & quidem potissimum benedictiones in Missali Romano expressæ. Vetantur vero illæ sub peccato gravi, ut ex Sanchez, aliisque notatur *Institut. Eccles. 80. §. 7.* Quare cum temporibus feriatis celebrari nuptia, permittit Episcopus, nunquam licet benedictiones illas conferre *ibid. §. 2.*

Immo, & tota Missa pro sponso, & sponsa omittenda est, cum benedictiones illæ pars ejusdem habeantur. Tunc igitur celebranda est Missa de tempore. §. 11.

Ideo vero requiritur facultas Episcopi ad celebrandum matrimonia diebus feriatis, (quanquam illa sint de se licita) quia in synodis,

nodis, vel ex consuetudine introducta vetita illa habentur; quare requiritur, ut Episcopi facultas intercedat. *ibid.* §. 4.

Semel tamen inita matrimonia diebus feriatis, consummari possunt, ut ex sensu DD. Theologorum statuitur. *ib.* §. 17. & 18. Quare licita est traductio sponsæ ad domum viri, ut ex Congregat. firmatur. *ib.* §. 21.

Matrimonia per Procuratorem contracta valent, ut communis est Theologorum, etiam post Tridentinum scribentium, sententia. Quanquam cautius est, ut quæ sic conciliata sunt, iterum præsentibus conjugibus coram Parocho renoventur: quæ tamen dicta sunt ad cautelam, non autem ad necessitatem. *De Synod. Dioces. Lib.* 13. *Cap.* 23. §. 9. *nov. edit.*

Matrimonia occulta antequam ab Episcopo permittantur, debet ille exquirere qualitatem, gradum, & conditionem petentium, an sint sui vel alieni juris, an sint filii familias, & num illæ nuptiæ sint tales, ut pater iuste illis possit dissentiri. Cum vero omnia repererit ad formam, debet deputari ad assistendum eisdem nuptiis Parochus alterutrius ex contrahentibus, nec, nisi ex gravi causa, id muneris demandari debet Sacerdoti a Parocho diverso; qui Sacerdos vel Parochus debet exhibere Episcopo documentum celebrati matrimonii cum nota loci & temporis & testium qui interfuerunt. Id vero documentum transcribatur in libro diverso ab illo, in quo reliqua publica matrimonia annotantur, idemque liber clausus & sigillis obsignatus in Episcopali Canc. caute seruetur, non aperiendus, nisi cum alia similia matrimonia annotanda sunt. Mandat Pontifex ut proles inde nata denunciatur Episcopo vel per literas parentum manu propria signatas, vel per personam fide dignam a parentibus designatam, eademque attestatio scribatur in libro diverso ab eo, in quo matrimonia occulta describuntur: utriusque parentis nominibus appositis. Qui liber custodiendus est ea diligentia, qua liber matrimoniorum occultorum. Verum in celebratione matrimonii huiusmodi, ille qui Parochi nomen & vices gerit, debet monere conjuges ut prolem ex eo conjugio natam denuncient Episcopo, eo modo quo supra; alioquin, si hæc omittantur, denunciet, Episcopum, secreti fide neglecta, matrimonium illud occultum revelaturum, ne filiis natis iactura inferatur. Ita in *Bulla Satis vobis* n. XXXV. Bullar. Tom. I.

Cum petita fuisset a Pontifice dispensatio de tertio in quartum consanguinitatis, & contracto matrimonio non jam consummato, repertum fuit inter conjuges intercedere non unum, sed duplex impedimentum itidem de tertio in quartum, ideoque supplicatum fuit pro dispensatione in eodem secundo impedimento, & vir cuius nomine oblata est supplicatio significavit uxorem suam esse insciã novi huius impedimenti, quia si hoc scivisset, institisset pro nullitate matrimonii, & si hoc dissolveretur, magna scandala oritura essent, Pontifex concessit novum Breve, in quo dispensavit in ra-

dice matrimonii. Uxor in nova supplicatione demonstravit se conscientiam fuisse secundi hujus impedimenti ante concessionem secundæ hujus dispensationis, & dum parabat se opponere huic matrimonio ratificando, obtentam fuisse a viro, se conscientiam, dispensationem. Sacra Congregatio resolvit pro invaliditate ejusdem matrimonii; cuius resolutionem Benedictus XIV. confirmavit in sua Bulla *Esse matrimonialis* &c. Bullar. T. IV. n. L.

M A T U T I N U M .

Matutinum non est segregandum a Laudibus sine causa, quæ optima suppetit Ecclesiæ, sejuncti Matutinum a Laudibus nocte Natalis Domini. *Instit. Eccles.* 24. §. 9.

Peccat etiam venialiter, qui sine ulla legitima causa horam non servat, ut ex D. Thoma. *ib.* §. 9.

Hora recitandi Matutini die præcedenti incipit post exactas tres quartas partes diei, ut in Calendario Romano adnotatum est. *ibid.* §. 10.

M E D I C U S .

Medici tenentur sub gravi monere infirmum, cum vocantur ad eum curandum, ut vocet Confessarium, ut provideat de salute animæ suæ, ita præcipiente Concilio Lateranensi in Cap. *Cum Infirmus De Pœnit. & Remiss.* S. Pius V. in sua Constitutione 3. in Bullario Romano, jubet, ut Medicus ante omnia id moneat; neque tertio die ulterius illum visitet, si vocare Confessarium recusaverit: Transgressores Medicos incurrere pœnam infamiæ, & privationem omnium privilegiorum ejus Professionis. Mandat insuper ut nemo deinceps Lauream Medicinæ obtineat, nisi prius juret coram publico Notario, & testibus ejus Bullæ observantiam. Neque ab his servandis excusantur Medici de consuetudine jam per longum tempus introducta, cum ob singulorum juramentum consuetudo ista induci non potuerit. Sufficit tamen si medicus id moneat per alium virum gravem. *Instit. Eccles.* 22. §. 16.

Non tamen tenentur sub gravi monere ægrotum in quocunque morbo, sed quando ita aliquo morbo corripitur, ut attentis omnibus judicari possit periculum esse, ut evadat mortalis. *Ibid.* §. 18. Consultius est tamen, ut moneatur ægrotus, etiamsi non timeatur periculum illud. *ibid.* §. 22.

Si tamen ægrotus renuat confessionem, & morbus sit adeo periculosus, ut desertus a Medico timendum sit, ne moriatur, docent tunc Theologi deserendum a Medico non esse, ne ægrotus amittat spem sanitatis recuperandæ, adeoque resipiscendi. *ibid.* §. 17.

Laici artem medicam, vel chirurgicam exercentes ex præscripto
suz

szu artis, etiamfi aliquis agrotus obierit, non tamen incurrun-
 irregularitatem; attamen ad cautelam petunt, & obtinent dispen-
 sationem si promoveri ad Ordines sacros postulant; attamen ejus-
 modi Brevia non conceduntur, nisi prius audito Episcopo; cui
 injungitur, ut distincte referat casus omnes animadversione dignos,
 eorumque peculiare circumstantias, simulque exponat, cujus rei
 gratia orator ad Ordines sacros promoveri poscat. *De Synod. Dia-
 ces. Lib. 13. Cap. 10. §. 4. nov. edit.*

Sacros vero Ordines jam obtinentes, vel etiam minores cum ec-
 clesiastico Beneficio, ex præscripto factorum Canonum necessario
 debent petere indultum, si medendi artem velint exercere. Hoc
 vero indultum non obtinetur, nisi exposita causa, nempe quod lo-
 cus, in quo Orator degit, & profiteri cupit, vel sit pene desti-
 tutus, vel non satis illi provisum sit ex Medico laico, vel deni-
 que ejus familia tantæ sit egestatis, ut providendum illi sit ex ho-
 nesto lucro ab arte Clerici percipiendo. *ibid. §. 6.*

Regulares vero in Missionibus agentes privilegio donantur,
 ex Bulla potissimum Clementis XII. *Cum sicut*, ut possint exer-
 cere artem medicam. Hoc tamen privilegio frui non possunt, nisi
 in ea arte sint periti, & gratis remedia præscribant, ac tandem
 abstinere ab incisione, & adustione. Denique requiritur, ut non
 adsint Medici laici; vel sint quidem, at hæretici, vel hebræi,
 ut ex Decreto Congreg. de Propaganda fide. *ibid. §. 7.*

Regulares ex instituti sui ratione Hospitalium curam, & admi-
 nistrationem obtinentes, medicam artem exercere non possunt ex-
 tra illa hospitalia. *ibid.*

In prædictis indultis Apostolicis, Monachis, vel Clericis con-
 cessis semper apponitur hæc limitatio, *absque incisione, & adustio-
 ne. ibid. §. 8.*

Clericis Sæcularibus sacris Ordinibus insignitis si concessum fue-
 rit indultum, ut provideant familiæ indigenti; illud durat, quo-
 ad usque Orator certos Ecclesiasticos redditus, vel residentiale be-
 neficium obtinuerit.

Insuper affertur limitatio, ne quid exposcat ab ægrotis, neque
 enim Ecclesiastico sæculari Medico prohibetur, ut sponte oblata
 recipiat, præter quam a veris egenis, a quibus nihil penitus po-
 test accipere. *ibid.* Regularibus vero indultariis semper datur cum
 modificativa, ut nihil penitus ab ægrotis recipiant. *ibid.*

Porro indulta illa ecclesiasticis, vel Regularibus concedi non so-
 lent, nisi prius audito Episcopo testante de viri peritia in ea arte,
 & de indigentia medici in ea Civitate, vel Oppido. Præterea ex-
 quiritur etiam pro Regularibus testimonium Superioris regularis
 circa mores illius, qui indultum petit. Si vero non præmitta-
 tur testimonium Episcopi, adhuc tamen Pontificii Brevis executio
 Episcopo committetur, qui commissum munus impleturus de his
 omnibus certiozem se reddere teneretur. *ibid. §. 9.*

Chirurgiam vero exercere ecclesiasticis secularibus, & regularibus longe difficilius conceditur, & tunc solum cum omnis omnino chirurgus laicus deest; quin & tunc sine adulatione, & factione. *ibid.* §. 11.

M E D I T A T I O.

Vide O R A T I O.

M I S S A.

Missæ Sacrificium est *Laurenticum*, & *Eucharisticum*, idest laudis, & gratiarum actionis pro beneficiis acceptis; est *propitiatorium*, quo expiantur peccata, non eo tamen modo, quo Baptismus, & pœnitentia, peccata remittentes per gratiæ infusionem; sed Deus intuitu hujus Sacrificii pœnitentiæ donum largitur, seu peculiarem gratiam donat, qua quis excitetur ad contritionem, vel ad absolutionem in Sacramento pœnitentiæ utiliter consequendam. Quoad remissionem tamen pœnæ, abolita jam culpa, immediate illam remittit; remittit, inquam, illi pro quo offertur, ea tamen mensura, quæ Deo placuerit. *De Sacrif. Miss. Lib. 2. Cap. 13. §. 17.* Est denique *impetratorium* spiritualium, & temporalium bonorum. *ibid.* §. 19.

An ejusdem sit efficaciam sive a bono, sive a malo Sacerdote Missa celebretur? Respondendum est, fructum proveniente[m] ex opere operato nunquam minui, & si applicetur semper operari, dummodo impedimentum nullum obstat. *ibid.* §. 20.

Alius est fructus, qui oritur ex universa Ecclesia offerente Sacerdotum suorum ministerio. Ecclesia vero est semper sancta, pulchra, sine ulla ruga, aut macula.

Tertius tandem est fructus ex ipso celebrante veniens, diciturque pariter *ex opere operantis*, atque iste ex majori, vel minori Sacerdotis sanctimonia minuitur, augeturve. *ibid.*

Missæ fructus triplex est: *generalissimus*; cujus fideles omnes sunt participes; *Specialissimus*, quo Sacerdos fruitur: *Medius*, quem Sacerdos applicat pro iis, pro quibus Sacrificium offert. *De Sacrif. Miss. Lib. 2. Cap. 8. §. 1.*

Materia Sacrificii Missæ est panis triticeus, & vinum ex uvis. Si vero magna esset permixtio farinæ ex aliis frugibus, & permixtio aquæ vinum superaret, hæc materia inepta esset consecrationi. *De Sacrif. Miss. Lib. 3. cap. 10. §. 15.* Nec post consecrationem novus liquor, & præsertim aqua in Calicem infundendus est. *Ibid.* §. 16. Alioqui censet S. Thomas corruptionem Sacramenti sequi potuisse pro aliqua parte, nisi forte quantitas novi liquoris tantilla esset, ut non posset in omnes partes diffundi. Hæc tamen sententia non æque Scholasticis omnibus probatur.

Ad essentiam Sacrificii necessaria est utriusque speciei consecratio, quod etiam in prima sua institutione a Christo Domino servatum est; ex quo fit, ut nemini permitti unquam possit consecratio sub unica tantum specie; quanguam si hoc fieret a Sacerdote, consecratio quidem valeret, sed ille gravi se crimine obstringeret, & Sacramentum quidem, non vero Sacrificium conficeret; deesset enim tunc mystica victimæ mactatio. *ibid.* §. 19.

Sacerdos verba Consecrationis proferens super panem, & vinum, sed extra Missam, valide quidem, sed illicite consecrat, nam tota vis consecrationis in verbis Christi consistit. *De Sacrif. Miss. Lib. 3. Cap. 11. §. 11.*

In forma Consecrationis defectus accidere possunt, qui invalidam, & defectus, qui illicitam tantum illam reddant. Illicitam dicas, si omittatur vox *enim*, & verbum *est*. Item si loco vocis *hoc* dicatur *istud*. Invalidum si pro *hoc* substituatur *illud*, vel *hic* pro adverbio sumptum. Dubium est, an invalida sit consecratio Calicis, illis tantummodo verbis prolatis. *Hic est Calix Sanguinis mei*, cæteris omissis, ideoque si id forte contigerit, repetenda sunt sub conditione verba consecrationis vini. *ibid.* Cap. 15. §. 15.

Sacerdos valide consecrat, etsi lethali crimine sit infectus, excommunicatus, hæreticus, degradatus. Licite tamen ut celebret, debet esse in statu gratiæ, & a lethali peccato liber. *ibid.* Cap. 11. §. 1.

Alioqui duplicis culpæ reum se constituit, conficiendo scilicet vel suscipiendo indigne Sacramentum, & infideliter sibi ipsi ministrando. *ibid.* §. 2.

Vetat Tridentinum *Sess. 13. Cap. 7. De Eucharistia*, ne Sacerdos peccati mortalis reus, quantumvis contritus, nisi prius Sacramentali Confessione expiatus, ad celebrandum accedat. *ibid.* §. 3. Permittit tamen Sacerdotibus celebrationem prævio tantum actu contritionis, dummodo gravis necessitas urgeat, nec sit copia Confessarii; simul vero in eo rerum eventu mandat, ut qui ita celebraverit quamprimum confiteatur. *ibid.* §. 4. Atque ita explicat præceptum divinum ab Apostolo traditum: *probet autem seipsum homo*. In casu vero urgentis necessitatis non satis est attritio, sed omnino contritio requiritur, vel saltem attritio, quam Sacerdos sine culpa contritionem existimaverit. Illud vero præceptum, *et quamprimum confiteatur*, verum est præceptum, & non consilium; nec ita intelligendum est, ut Sacerdos non teneatur grimen suum confiteri, nisi quando rursus est celebraturus. Hæc omnia ex variis damnatis propositionibus eruta latius explicantur. *ibid.* §. 5.

Urgens necessitas, de qua hic, ea censetur, si Sacerdos eo die non celebrans offensionis esset, & scandalo. Item si Parocho celebrandum est ad ministrandum Viaticum. Sunt qui addant, sufficere ad celebrationem in eo rerum statu, si nuper decessit anima probabiliter Sacrificio indigens; quod tamen aliis, & merito,

minus probatur, cum omnes animæ in Purgatorio Sacrificio indigent. *ibid.* §. 6.

Sed quid, si Sacerdos cœpta Missa recordetur peccati lethalis, non expositi in Confessione, vel se obstringi aliqua censura, vel jejunium non servasse? Profecto si ante consecrationem peccati, seu jejunii non servati recordatur, Missam deserere tenetur, nisi aliud suadeat justus de gravi scandalo timor. Si vero post consecrationem, perficiat, & sumat Sacramentum præmissa contritione, si succurrat grave peccatum, nondum pœnitentia delerum, & (elicito proposito) satisfaciendi postmodum præcepto Confessionis, & absolutionis. Si vero nequeat conteri, satius est scandalum potius permittere, quam Sacramentum conficere, & indigne recipere.

Scandalum vero an causaret recedendo ab Altari ille, qui in loco privato celebrans cum unico ministro, peccati gravis, inchoata Missa, recordetur, quæstio est anceps; sunt enim qui minimum esse scandalum censent, si adsit tantummodo Minister puer, vel celebrantis servus, aut amicus. *ibid.* §. 9.

Si ea die, tempore Missam præcedente, grave peccatum commissum a Sacerdote fuerit, de quo tamen doluit, & confessus est, non decet Sacerdotem eadem ipsa die celebrare, quia tollitur quidem reatus culpæ, sed non continuo immundities corporis admittitur. *ibid.* §. 11. Idem dicas de eo, qui pollutionem proprii corporis sensit, nec tamen consensum apposuit. Quamvis nulla sit in eo culpa, indecens est tamen ad Sacrificium accedere, præsertim si menti tenacius inhæreant prævæ cogitationes. *ibid.* §. 12.

Quid statuendum, si contingat defectum aliquem deprehendi vel in pane, vel in vino consecrationis, ex Rubrica repetatur; quæ mandat, si forte accidat, ut post sumptionem sanguinis animadvertatur primo hostia inepta Sacrificio, resumendum esse novum panem, & vinum cum aqua, & verba consecrationis super utrumque repetenda, sumpto initio ab illis verbis: *Qui pridie quam pateretur*, facta tamen prius utriusque oblatione. Sunt quidem qui putent sufficere hostiæ tantummodo consecrationem; at tunc *debetur ordo non servaretur*, quæ altera est ex duabus causis, ex quibus Rubrica utriusque consecrationem mandat. Quare Rubricæ prærendum. *ibid.* Cap. 15. §. 2.

Si vero post Consecrationem sumpta jam hostia cognoscat vinum ineptum fuisse ad consecrationem: tunc nova hostia, novumque vinum apponendum est, novaque utriusque consecratio facienda. Id utique censent S. Thomas, ejusque discipuli. Sed post reformatas sub Clemente VIII. Rubricas Missalis legitur in illis expressum: si Missa celebratur in loco publico coram multis, ad scandalum evitandum sufficere, si tantummodo apponatur novum vinum cum aqua, & facta oblatione consecretur, statimque sumatur. *ibid.* §. 3. 4. &c.

Defectus si occurrat in pane, & vino, deprehendaturque ante

consecrationem, nova materia apta apponatur; si post consecrationem, Missa omitti tuto potest; si post sumptionem, necessario omittitur, nisi forte multitudo adesset Missæ audiendæ, quo in casu posset Sacerdos submissa voce preces aliquas recitare, quæ ad illam partem Missæ non pertinerent, & benedictionem populo impertiri. *ibid. Cap. 15. n. 9.*

Si aqua infusa Calici non sit, idque ante consecrationem agnoscat, infundatur statim; si post consecrationem Missa peragenda est. *ibid. §. 10.*

Si Musca, vel aranea in calicem ante consecrationem ceciderit, effundatur vinum, & novum apponatur. Si post consecrationem, illud, quicquid est, extrahatur, lavetur, & comburatur, & ablutio cum cineribus in sacrario reponatur. Ita ex S. Thoma. *ibid. §. 11.*

Si venenum immixtum deprehendatur ante consecrationem, idem quod prius servandum est, si post consecrationem, in aliud vasculum transfundatur, & tamdiu servetur, donec species vini fuerint exsiccatæ, & aliud vinum consecretur, ut ex S. Thoma. *ibid.*

Vinum acescens non est adhibendum in Missa; si tamen id fiat, conficitur Sacramentum; nec peccant Regulares, qui celebrare debent, nec habent auctoritatem vinum commutandi, id enim peccati ligat eorum Superiores, ut ex Quarto, & Merato adnotatur. *Institut. Eccles. 77. §. 2.* Vinum, quod ex aqua conficitur botris superinjecta, quale a Latinis priscis lora, seu lorea dicebatur, ineptum est ad Sacrificium, ut ex Theologis firmatur. *ibid. §. 4.*

Veritum est sub peccato gravi adhibere vinum illud dilutum, quod ex musto, & aqua æquali, vel fere æquali quantitate conficitur, ut ex Theologis. *Institut. Eccles. 77. §. 6.*

Licitum est tamen adhibere in eam rem vinum, quod ex modo illud conficiendi in regionibus aliquibus habet aliquid aquæ admixtum, est enim vinum usuale, *ibid. §. 7.*

Si guttæ vini reperiantur extrinsecus in cuppa calicis, censeantur non consecratæ, & abstergantur purificatorio. Si interius tutius censeatur consecratæ, & per secundam purificationem adsumantur. *De Sacrif. Miss. Lib. 3. Cap. 17. §. 7.*

Generatim monet S. Thomas in dubiis, num aliquid omissum in Missa sit, vel si certe constet omissum, nec illud sit de necessitate Sacramenti, negligendum esse; si sit vero de necessitate Sacramenti, illud iteretur, & reliqua omnia ex ordine deducantur. *ibid. Cap. XV. n. 16.*

Cum novi Sacerdotes cum Episcopo celebrant, non debent intentionem suam ita conformare, ut intelligant se consecratos eodem momento, quo Episcopus extrema verba protulerit, sive ipsi ante, sive postea formam compleverint. Tunc enim effectus Formæ remaneret in suspenso; sed debent esse ita animo comparati,

ut omne studium ponant proferendi ultima verba cum Episcopo, atque ita una cum eo consecrent; ex quo fit, ut si non ita jungant sua verba cum Episcopo non consecrent, cum non habuerint intentionem consecrandi. *ibid. Cap. 16. §. 6.*

Sacerdotes Missam cum Episcopo celebrantes eleemosynam pro Sacrificio illo accipere minime valent, quia dans Eleemosynam petiti Missam modo consueto. *De Sacrif. Miss. Lib. 3. C. 16. §. 10.*

Intentio applicationis Missæ sufficit si habitualis fuerit; est enim veluti quædam donatio, quæ semper valet etiam si multo ante intercesserit. *ibid. §. 8.* Tempus applicationis num sit sufficiens post consecrationem, ambiguum est. Præstat, ut Sacerdos Missam applicet cum se ad eam præparat. *ibid. §. 9.*

Beneficiatus, cui injungitur a testatore celebratio Missæ certis diebus non explicata applicatione pro se, vel pro aliis, debet illis diebus Missam applicare pro Fundatore ejusdem Beneficii, ut S. Congregatio Concilii sæpius respondit. *De Sacrif. Miss. Lib. 3. Cap. 9. §. 2.*

Idem dicas, si Fundator mandaverit orari pro se in Missa, nam præsumitur nomine orationis applicationem designasse; nisi tamen ex aliis conjecturis deducatur, aliam fuisse ejusdem Fundatoris voluntatem; ut si pluribus capellaniis fundatis, in aliis mandaverit applicationem, in aliis orationem, ut ex resolutionibus S. Congregationis. *ibid. §. 3.*

Si Superior Sacerdoti præceperit, ut Missam certo alicui applicet, ut ille pro alio offerat, reus est quidem Sacerdos inobedientiæ, sed applicatio a Sacerdotis voluntate pendet, cum ille sit minister, & dispensator sui Sacrificii. *ibid. §. 4.*

Missæ applicatio quoad Parochos. Vide *Parochus.*

Missæ Conventualis in Collegiatis quotidie celebranda est, & applicanda pro benefactoribus in genere; nec sufficit si pro uno benefactore applicetur; neque satisfit si beneficiatus, seu Canonicus teneatur aliunde ex alio debito illam applicare. Si vero præbenda beneficii tenuis sit, nihilo tamen secius supplendum est ex distributionibus: quod si & distributiones, & præbenda tenuissimæ sint simul sumptæ, tunc recurrendum est ad Congregationem Concilii. Ita Pontifex in Encyclica ad Episcopos Italiæ incipiente CUM SEMPER Bull. Tom. I. num. 103. Sufficit tamen prioris Missæ applicatio, etiam si plures cantentur in Collegiata. *ib. n. 22.*

Si Sacerdos sumpta purificatione animadvertat remansisse in corporali, vel Patena fragmenta, sive illa magna sint, sive parva, illa absumentur, sicut & absumenda sunt fragmenta si quæ remanserint post distributionem Euchariæ in adstantes peracta Missa. *De Sacrif. Miss. Lib. 3. Cap. 17. §. 3.*

Si tamen quod remanet, non fragmentum, sed integra est hostia, magna, seu parva, hæc post sumptam purificationem non est absumenda, sed vel recondenda in tabernaculo, vel ponenda in patena,

tena, ut alteri Sacerdoti mox celebraturo referretur: quod si fieri non potest absumatur. Ita ex Rubricis. *Ibid.* §. 4.

Particula illa hostiæ, quæ separatur in inferiori parte hostiæ in duas partes fractæ, si cum vino non diffuat in os, sed remaneat in calice, potius quam digito redigatur ad oram calicis, præstat; ut mediante novo vino hauriatur. *Ibid.* Lib. 3. Cap. 17. §. 1.

Sacerdoti in sacrificium jam restituto post Missam, & nondum sacris vestibus exuto, absumenda sunt fragmenta si quæ adverterit remansisse in patena. Si vero sacras vestes exuit, quidquid superfuerit e sacrificio, reponendum est in tabernaculo, si adsit: sin minus, vel non liceat sine aliqua admiratione populi, absumendum est. Ita ex S. Thoma. *ibid.* §. 5.

Peccaret graviter Sacerdos, si hostiam in Missa consecratam reponeret in tabernaculo, & ejus loco fumeret hostiam, quæ in eodem tabernaculo antea continebatur. Ita ex Canone *Relatum de Consecr. distinct.* 11. *ibid.* §. 8.

Sacerdos celebrans, si habeat hostiam parvi moduli, melius faceret, si populum doceret, ne miraretur, si illam adhibet pro majori, quæ tunc non suppetit; potius quam utatur sententia aliquorum, qui censent posse tunc extrahi e tabernaculo hostiam majorem, quæ forte ibi adest, & adhibere illam ad elevationem. *ibid.* §. 9.

Si pyxis hostiis parvis plena sit præsens moraliter Sacerdoti, sed non fuerit aperta ante oblationem, & consecrationem, illicitè quidem id fieret, sed cum moraliter præsens esset Sacerdoti, valida esset consecratio; quod verum est etiam si quando consecravit actu de particulis non cogitaret. Moralis vero præsentia ea dicitur, cum ita præsens est, ut verificari censeantur illa verba formæ *Hoc vel Hic.* *Ibid.* Cap. 18. §. 2. & 3.

Si particulæ afferantur ad altare post peractam oblationem, non debet Sacerdos illas consecrare sine legitima causa, ut si magna multitudo populi parata ad recipiendam Eucharistiam, alias careret Sacramento; tunc vero Sacerdos deberet prius illas ante consecrationem mente offerre. Cæpto jam Canone si afferatur particula non est consecranda, neque pro dando Viatico infirmo, tunc enim sufficeret, si Sacerdos ex sua hostia parvam portionem separaret. *Ibid.* §. 5.

Si forte contingat, ut pyxis deferatur ad altare, nec Sacerdos illam advertit, adeoque proferens verba consecrationis nihil cogitans de pyxide, tunc utique si pyxis non sit supra petram sacram, non censetur voluisse Sacerdos consecrare; alioqui enim censetur voluisse illud, quod sibi illicitum est. Quamvis vero sint DD. qui contrarium censent, cum tamen in Sacramentis conferendis sequi teneamur opinionem tutiorem, relicta probabili, ideo in eo casu particulas illas non esse populo distribuendas, sed adservandas, ut in alia Missa sub conditione consecrentur, satis constat. *ibid.* §. 6.

Si celebranti sint præsentés undecim hostiæ, & ille habeat intentionem consecrandi solum decem, nec determinet quales, nulla ex illis esset consecrata, ut ex Rubricis discimus. Quare debet Sacerdos intentionem suam ita dirigere, ut velit omne consecrare quidquid ante se positum est. Ex quo intelligitur Sacerdotem, qui cum hac intentione habet in manu duas hostias, unam se tenere putans, utramque verè consecrare. *Ibid.* §. 7.

Missam bis eodem die celebrare, quamvis adit causa necessitatis, nemo potest, etiamsi Parochus sit, nisi saltem Episcopi licentia accedat; quæ tamen datur ob causas singulares, non tanquam privilegium. Ita Pontifex in Bulla DECLARASTI, Bull. Tom. 2. n. 3.

Sacerdos, qui sacrum facere quotidie per seipsum debet, potest aliquando illud omittere, tum quia ea præsumitur voluntas fundatoris, tum ad majorem pietatem sibi comparandam, ut ex Cap. *Significatum de Præbendis*; non tamen potest, qua die vacat, sacrum agere, & alicui attribere, percepta elemosyna. *De Sacrif. Miss. Lib. 3. cap. 22. n. 4.*

Sicut nec potest duplicatum stipendium pro eadem Missa accipere applicando uni fructum medium, alteri specialissimum, & contrariam sententiam proscripsit Congregatio S. Officii, ac dein Alexander VII. Proposit. IX. inter damnatas. *Ibid.* §. 5.

Sacerdos, qui Beneficium possidet, in cujus fundatione expressè cautum est, non teneri celebrantem ad applicationem Sacrificii, num possit pro applicatione novum stipendium exigere non vetatur; sed neque reprobatum contraria sententia id negans, & Decreta S. Congregationis Concilii non apparent. *Ibid.* cap. 22. §. 7.

Si tamen nihil expressum sit in fundatione ejusdem Beneficii, quod demonstrat testatorem remittere applicationem sacrificii arbitrio Sacerdotis, tunc semper standum est pro obligatione applicationis pro testatore, ut ex Decretis S. Congregationis. *Ibid.*

Missæ in altari privilegiato celebrandæ semper debent esse *de Requiem*, nisi cum aliud Festum duplex, vel Dominica dies occurrerit; tunc enim acquiritur indulgentia, etiamsi Missæ de Festo agantur. Perinde est autem sive altare istud privilegium habeat perpetuum, sive ad septennium, vel certis solum diebus in hebdomada. Si igitur testator jusserit celebrari sibi Missas in certis hebdomadæ diebus ad altare privilegiatum, & in dies istos incidat aliquod festum duplex, satisficit testatori cum Missa de festo. Idem dicas de diebus, in quibus duplex quidem non currit, sed Missæ pro defunctis vetantur. Hæc omnia ex Decretis variorum Pontificum, quorum postremus est Clemens XI. *De Sacrif. Miss. Lib. 3. Cap. 23. §. 8.*

Missæ altaris privilegiati debent esse *de Requiem*, nisi cum incide-

ciderint in diem, in qua Missæ illæ celebrari non possunt, siue ratione Festi duplicis, siue alia quacunq. Ita ex plurimis Pontificum Decretis. *Instit. Eccles. 34. §. 27.*

Missæ privatæ de Requiem celebrandæ non sunt in Festis duplicibus, & Dominicis diebus, sicut nec infra Octavas Epiphaniæ, Paschæ, & Pentecostes, prima die Quadragesimæ, tota Hebdomada sancta, Vigillis Nativitatis Domini, Epiphaniæ, & Pentecostes; denique ex Decretis Sac. Congregationis infra Octavam corporis Christi, & Natalis Domini, sicut nec cum expositum est Venerabile Sacramentum. *Ibid. §. 28.*

Solemnes, & cantatæ pro Defunctis Missæ qua die a testatore præscriptæ sunt, & illa sit vere annua illius obitus, celebrari possunt, etiamsi Officium sit de duplici majori, vel minori. Ita ex decreto S. Congregationis. *De Sacrif. Miss. Lib. 3. Cap. 23. §. 5.* Non vero in Dominicis, & festis de præcepto, nec in iis, in quibus nec de duplici agi potest. *Institut. Eccles. §. 5. num. 24. & seq.*

Præsente corpore canitur quidem Missa pro Defunctis, *exceptis tamen duplicibus primæ classis.* Quæ verba sunt Decreti S. Congregationis Rituum die 5. Julii 1698., attamen non satis constat, an id veritum sit in omnibus duplicibus primæ classis, & non tantum in magis solemnibus. *De Sacrif. Miss. Lib. 3. Cap. 23. §. 5.*

Dies tertia, septima, & trigesima, quæ habent Missam cum oratione propria in Missali, nihil habent privilegii supra reliquas privatas. *Ibid.*

Si Parochus duas regat Parœcias, nec populû unius possint in templum alterius convenire, ac desit alius Sacerdos, potest duas Missas eodem die celebrare. *De Sacrif. Miss. Lib. 3. cap. 5. §. 1.* Debet tamen Episcopus saltem cognoscere, num revera sit tanta necessitas, ut bis celebrari opus sit.

Hic vero unicus est casus, in quo bis celebrare liceat; neque enim fas est Sacrificium repetere siue propter adventum hospitem etiam nobilium, etiam Principum, aut Episcopi, qui die Festo Missam non audierint, nec alius adsit Sacerdos; neque enim hæc est tanta necessitas, quanta requiritur in Cap. *Consulvisti de Celebrat. Missarum.* Item ex eadem ratione non licet ob benedicendas nuptias, quæ differri alia die non possint. Tunc enim celebrari possunt nuptiæ sine Missa, & benedictiones in sequentem diem transferri. *Ibid. Lib. 3. Cap. 5. §. 3.*

Sed quid si ministrandum sit Viaticum infirmo? Profecto si Sacerdos jam Missam absolvit, tunc utpote non jejunus, non licet ei rursus celebrare. Si Missam non absolvit, potest necessitati illi providere, dando partem hostiæ suæ. Si vero Sacerdos Eucharistia quidem, non vero ablutione percepta moneatur de Viatico infirmo ministrando, tunc utique potest aliam Missam celebrare, *ibid.*

Cum in alicujus forte Ecclesiæ capella tam multas Missarum ibidem celebrandarum eleemosynas receperit, ut non possit infra hebdomadam illis satisfieri, mandavit S. Congregatio Concilii, ut quæ supersunt in aliis altaribus ejusdem Ecclesiæ celebrentur, injunctaque simul, ut deinceps fideles eleemosynas oblaturi ea de re moneantur, scripta tabella in loco visibili Ecclesiæ exposita. *De Synod. Dioces. Lib. 7. Cap. 7. §. 5.*

Quamvis a sacra Congregatione sæpius decisum fuit in Oratoriis publicis sitis intra fines Parochiæ juris non esse Parocho prohibere, ne Missæ celebrentur ante Missam Parochialem; si tamen Episcopus in Synodo id prohibeat, ne populus terrahatur a Missa Parochiali, & concione, constitutio illa valet, & Episcopo parendum est. *De Synod. Dioces. Lib. 7. Cap. 70. §. 7.*

MISSA celebranda est ab aurora usque ad meridiem; toleratur tamen anticipatio tertiæ horæ partis, sicut & prorogatio tertiæ horæ partis post meridiem, ut ex edicto Benedicti XIII. *Instit. Eccles. 12. §. 4.* Jus habet Episcopus vetandi etiam sub pœnis canonicis, ne Regulares ultra consuetas horas celebrent, ut ex Decretis S. Congregationis firmatur. *Instit. Eccles. 68. §. 12.*

Nemo ignotus sive secularis, sive regularis admittendus est ad celebrandam Missam, nisi adductis testimonialibus, iisque visis, & approbatis ab Episcopo; idque præcipi posse ab eodem Episcopo, saltem quoad Sacerdotes regulares externos, etiam Regularibus censuit S. Congregatio. *Instit. Eccles. 34. §. 4. & De Synod. Dioces. Lib. 7. Cap. 41. §. 5.*

Tridentinum *Sess. 23. Cap. 4.* monet Episcopos, curent, ut Sacerdotes non habentes animarum curam, diebus saltem Dominicis, vel Festis solemnioribus Missam celebrent. An committant peccatum grave Sacerdotes illi, si monito Tridentini non se submiserint, questio est anceps. Profecto peccaret graviter, qui nunquam per annum Sacrificium offerret; esset enim hoc indicium vitæ corruptæ, & pareret scandalum. *De Miss. Sacrif. Lib. 3. Cap. 1. §. 10.* Teneretur etiam celebrare, ut ægroto Viaticum deferretur, si alio modo fieri non posset. *ibid.*

Missam quotidie celebrare melius est quam ab ea abstinere; negandum tamen non est, quin optime præstet Sacerdos si aliquando abstinere ex reverentia, seu ad hoc, ut ferventius celebret. Id vero eruitur ex eo quod ad spiritum Ecclesiæ propius accedit qui quotidie Sacramentum recipit. Addendum quod munus Sacerdotis est non privatum, sed publicum, estque ejus opus Ecclesiæ utile; & ex assidua celebratione validius auxilium obtinebit a Deo, ut dignius celebret. Quare statuendum, Sacerdoti, ut plurimum, quotidie celebrandum esse, si discussa conscientia sua persuadere sibi moraliter possit, se esse in statu gratiæ. Nec obstat minor fervor; cum illum persæpe patiamur inviti. *De Sacrif. Miss. Lib. 3. Cap. 2.*

In Oratoriis privatis, in quibus pro infirmo conceditur unica Missæ celebratio, die Natalis Domini fas est tres Missas ab eodem sacerdote celebrari, ut ex Decretis S. Congregationis. *De Sacrif. Miss. Lib. 3. cap. 4. §. 8.*

Episcopi quamquam non habeant amplius facultatem concedendi licentiam, ut in Oratoriis privatis celebretur, adhuc tamen possunt in suis domibus privatum Oratorium habere, & permittere aliis Sacerdotibus, ut in eo celebrent; ut ex Decretis S. Congregationis. *De Sacrif. Miss. Lib. 3. Cap. 6. §. 1.*

Hæc etiam celebratio præstari rite ibidem potest, etiam absente Episcopo; atque ibi audientes Missam quicumque fideles præcepto ecclesiastico satisfaciunt. Denique quod hic dicitur de Episcopis, valet etiam pro Cardinalibus non Episcopis. Animadvertendum est tamen valere hæc pro Oratoriis Episcopi in suis domibus, in quibus certus, fixusque locus est assignatus. *ibid. Lib. 3. Cap. 6. §. 6.*

Si Missa omnino celebranda sit, nec possit in templis, vel etiam in Oratoriis privatis, licet illam celebrare in loco non indecenti, quicumque tandem ille sit, ut planum sit exemplo Capellanorum in Castris; eorum etiam qui per infidelium regiones iter faciunt, & etiam in littore maris respectu navigantium. *De Sacrif. Miss. Lib. 3. Cap. 6. §. 7.*

Ut celebretur Missa in mari peculiare privilegium requiritur, nec sufficit clausula generalis, quo facultas sit celebrandi *in loco honesto, ac tuto*. Non conceditur autem, nisi cum conditione, ut tutum sit navigium, longe absit a littore, tranquillum sit mare, ac tandem adsit celebranti alter, vel Sacerdos, vel Diaconus. *ibid.*

Sacerdos Missam celebrans etiam in necessitate dandi Viatici infirmo absque uno e sacris indumentis, peccat graviter ex irreverentia; neque enim urget Viatici præceptum, si ministrari non possit eo modo, quo decet. *Ibid. Lib. 3. cap. 7. §. 1.*

Idem dicas, si absque luminibus, quæ sint oportet sive ex cera, sive ex oleo, & si desint, in necessitate saltem e sevo; sufficit tamen, si necessitas urgeat, unicum lumen. Idem dicas, si celebret absque Missali Libro, in quo sit saltem Canon. Hæc ex DD. *Ibid. §. 2.*

Peccat etiam Sacerdos celebrans sine ministro, ut eruitur ex cap. *Proposuisti, de Filiis Presbyterorum*. Si tamen sit ministrandum Viaticum, potest Sacerdos sine ministro Missam celebrare, & sibi ipsi respondere. Alias præstat omittere Missam, quamvis si hoc agat, sunt qui negent illum peccare. *Ibid. §. 3.*

In templo polluto celebrans Sacerdos, quamvis peccet graviter, ut ex Cap. *Is qui de sentent. excom. in 6.* nullam tamen pœnam incurrit, cum nulla sit in jure expressa; quin nec desunt, qui credant eum minime peccare si adsit Episcopi consensus.

Vicissim autem irregularitatem Summo Pontifici reservatam in-

currit, qui in loco interdicto celebrat, ut ex eodem Capite *Is qui*
ibid. §. 4.

Sacerdos ratione beneficii obstrictus bis, vel ter singulis hebdomadibus celebrare, potest anticipare tempus, nisi appareat testatorem voluisse in qualibet hebdomada bis vel ter celebrari, ne pagus, aut altaria quædam singulis hebdomadibus Missa carerent. *De Sacr. Missæ L. 3. cap. 9. n. 8.*

Si conferens eleemosynam Missæ tempus præscriperit ob causam, quæ differri non possit, Sacerdos non servans illud tempus deest obligationi suæ, ac tenetur eleemosynam restituere. *Ibid.* §. 6.

Sacerdos unus habens Missæ quotidianæ; unicam tantum Missam applicare cogitur in Festo Natalis Domini. An vero Parochus item teneatur tres ejus diei Missas pro populo applicare, nunquam decisum à S. Congregatione reperitur, tenetur tamen ut obviet scandalo tres ea die Missas celebrare. *Ibid.* §. 9.

Sunt qui doceant die Commemorationis Defunctorum cessare omnis Capellaniæ quotidianæ, adeoque integrum esse capellano ea die vel pro defunctis omnibus, quod esset optimum, vel pro privato quodam defuncto applicare. *Ibid.* §. 9.

Canonici in Cathedralibus, & Collegiatis, qui juxta præscriptum Rubricæ certis quibusdam diebus plures Missas canere tenentur, an omnes debeant applicare pro benefactoribus nunquam à S. Congregatione decisum est. *Ibid.* §. 9.

Eleemosyna pro Missis à Regularibus celebrandis in eorum Ecclesiis, taxanda est ab Ordinario loci; ut ex Decreto S. Congregationis. *Instir. Eccles.* 56. §. 10.

Missarum eleemosynam ultra quantitatem ab Episcopo taxatam exigere non possunt Sacerdotes tam sæculares, quam regulares; nam debet dari quædam proportio inter id quod datur, & quod accipitur, hanc autem proportionem definire ad Episcopum spectat; quare justitiam commutativam lædit ille Sacerdos, qui plus exigeret. Potest tamen dans ultro plus dare, & petens minus accipere, quanquam fieri possit, ut aliquando prohibeatur Sacerdos minus accipere, ne hinc consuetudo introducat minus dandi in præjudicium aliorum. Hæc omnia late in *Synod. Dioces.* Lib. 5. Cap. 2. & id quod postremo dixi, confirmat ex Decreto Congregationis Concilii lato in una S. Severini die 16. Julii 1689.

Missarum stipendia si quæ accepta sunt pro curanda celebratione Missarum retineri non possunt parte eorundem tradita Sacerdoti celebranti, etiamsi pars illa contineat consuetam eleemosynam. Sæcus qui fecerit, & laicus colligat Missas in loco ubi datur majus stipendium ac committat easdem Missas celebrandas alteri Sacerdoti minori stipendio, retenta sibi parte earundem eleemosynarum seu stipendiorum acceptorum, incidit in excommunicationem. Sacerdos vero seu Clericus in suspensionem ipso facto; quæ

quæ excommunicatio & suspensio Pontifici Romano est reservata. Constit. *Quanta cura*: Bullar. T. I: num. XXII. vide *Instit. Eccl.* 56. §. 4.

Veritum est accipere novas Missarum eleemosynas iis, qui veteres habent satisfaciendas, dummodo, ut legitur in Decreto Urbani VIII. *infra modicum tempus non possit omnibus satisfieri*: Modicum tempus definitivè S. Congregatio Concilii esse unum mensem. *De Sacrif. Miss. Lib. 3. Cap. 24. §. 14.*

Si Ecclesia, & loca pia careant redditibus, adeo ut non possint licite illos erogare in expensas pro Missarum celebratione, fas ejus administratoribus est aliquid subtrahere de consueta eleemosyna, quantum necesse est pro celebratione illius Missæ, ut ex Decreto Urbani VIII. certum est. Sed ex pluribus Decretis Sacræ Congregationis eruitur detrahi in eo casu aliquid posse ex eleemosyna in Missis perpetuis: tunc autem videndum est, num adsit aliquis, qui sit obligatus supplere, & num potius supplendum sit recurrendo pro diminutione numeri Missarum.

Sive autem Ecclesia sit pauperula, sive non, non potest aliquid exigi ab iis Sacerdotibus, qui sponte religione ducti veniunt in aliqua Ecclesia celebraturi, sicut etiam ab iis, qui ab administratoribus Ecclesiæ eleemosynam nullam recipiunt.

Jure tamen exigitur hæc detractio ab iis qui omnino ibi celebrare volunt, nec Ecclesia habet de suo quomodo utensilibus provideat, nec de suo providet ille, qui eleemosynam suppediavit. Hæc omnia *De Sacrif. Miss. Lib. 2. Cap. 24. §. 13.*

De eleemosynis receptis pro Missis Sacristæ regulares tenentur illas ponere in arca duabus clavibus obserata, quarum alteram tenere debet Superior localis, alteram unus ex Regularibus a Capitulo deputatus, ac dein de satisfactione earundem Missarum tenentur reddere rationem coram Patribus discretis, ut ex Decreto Urbani VIII. ab Innocentio XII. confirmato constat. *Instit. Eccles. 72. §. 29.*

Missæ nec ita breves esse debent, ut saltem horæ tertiam partem non attingant, neque ita longæ, ut horæ dimidium excedant. *De Sacrif. Miss. Lib. 3. Cap. 24. §. 2. Vide Instit. Eccl. 34. §. 19.*

In Missæ celebratione ne quis Episcopus concedat licentiam regendi caput coma fictitia vetuit Innocentius XI. in sua Encyclica apud la Croix *Lib. 6. p. 2. n. 401.* idque pariter locum habere in parvo pileolo ex Theologis docetur, *Instit. Eccl. 34. §. 14.* Gyro tamen capillitio, vulgo, *girello*, uti passim etiam Romæ Sacerdos ibidem notatur. *Eadem Instit. Eccles. §. 4.*

Annulum etiam in digito gerere dum Missa celebratur cujuscumque dignitatis nemo potest, vetante S. Rituum Congregatione. *ibid. §. 15.*

Nec licet etiam Protonotariis non participantibus adhibere in Missa instrumentum argenteum cum candela, ut ex Decreto apud Mo-

Monacellum. *ibid.* §. 17. quod etiam Superioribus Ordinum Mendicantium, & Parochis vetuit S. Congregatio, cujus literæ hic referuntur §. 16. Quin & juxta decreta Alexandri VII. Abbatibus Regularibus consecratis id non licet, nisi in Missa solemnî, cum Pontificalibus utuntur, ut ex Decretis S. Congregationis *ibid.*

Pari passu cum hoc argenteo instrumento procedendum est cum assistenti. *ibid.* §. 18. ut ex Decreto S. Congregationis Rituum. *ibid.*

Missæ privatæ feria V. in Cœna Domini, & sabbato sancto prohibentur non decretis tantummodo S. Congreg. Rit. sed etiam edicto Clementis XI. die 15. Maji 1712. *Instit. Eccles.* 38. §. 9.

Novus Sacerdos in celebratione primæ Missæ vetatur Ecclesiam circumire sacris vestibus indutus, ut recipiat oblationes; potest tamen se vertere ad altare, & ibi eas accipere ex Decreto S. Congregationis. *Instit. Eccl.* 56. §. 7.

Sacerdos in alia Diœcesi celebrans Missam non potest nomen Episcopi sui nomini Episcopi illius Diœcesis substituere, ex Pouget, & Merato. *De Sacrif. Miss. Lib. 2. Cap. 17. §. 4.*

Sacerdos die Natali Domini non tenetur ex præcepto tres Missas celebrare, sed potest unicam. *De Sacrif. Miss. Lib. 3. Cap. 4. §. 5.*

Missâ cantata in eo distinguitur a solemnî, quod cantata fit cum cantu chori, sed unico Ministro assistente; solemnî vero habet adjunctum Diaconum cum Subdiacono; idcirco si testator mandat cantari sibi aliquam Missam non requiritur Diaconus, & Subdiaconus. *Instit. Eccles.* 105. §. 119.

Commentitia est distinctio inter Rubricas præceptivas & instructivas. *De Sacrif. Missæ Cap. 11. §. 3.* sed omnes sunt præceptivæ, sed aliquæ ex materiæ parvitate sub veniali tantummodo obligant. *ibid.*

Nulla argente causa leve peccatum est celebrare Missam privatam non recitatis Matutino, & Laudibus. At si de Missa Conventuali agatur, mortalis criminis reus videri posset ille, qui ante Matutinum, & Laudes eam celebraret (nempe ante eam partem Officii in Choro celebratam). Sicut & peccato gravi se obstringeret, qui perpetuo, & quasi animo statuisset nunquam Missam celebrare Matutino cum Laudibus recitato. *ibid.* §. 4.

Nemini licet ab altari recedere cœpta Missa, relicto alio Sacerdote, ut reliqua suppleat, ut statuitur in Canone *Nullus Episcopus de Conf. dist. 1.* Quod ibi vetatur sub pœna suspensionis, quæ tamen est ferendæ, non latæ sententiæ; nec locum habet, si Sacerdos ante consecrationem ab altari sine causa recesserit. *ibid. Cap. 14. §. 2.* ubi id definitum a S. Congregatione assertur.

Si contingat, ut Sacerdos dum Missam celebrat subito morbo corripiatur, vel mortuus concidat, vel hoc accidit ante consecrationem, nec tunc opus est Missam ab alio continuari; si vero post consecrationem unius, vel utriusque speciei, tunc supplenda est

Missæ, & quidem ex præcepto, a Sacerdote initio inde sumpto, ubi alter sacerdos deserit; & si prior ille Sacerdos adhuc vivat, & capax sit Sacramenti, nec alia præsto sit hostia consecrata, ex hostia Sacerdotis secundi pars infirmo ministranda est, ut in Rubricis Missalis. *ibid.* §. 4. & 5.

Sacerdos Missam suppleturus præstare id potest si alius non adsit, etiamsi non sit jejunus, quin etiam si in statu gratiæ non versetur; tunc enim querendus ab illo est Confessarius, & si non reperitur, eliciendus actus contritionis, atque ita comparatus Missam perficiat. At si neque conteri posset, neque Missa ab altero perfici ante meridiem, tunc hostia & calix recondendi sunt in tabernaculo, ut ad alteram diem reserventur. Hæc omnia ex Rubricis, & DD. *ibid.* §. 7. & 8. Ex hoc conficitur quod laico, si fuerit præsens, hostia illa, & calix dari non potest. *ibid.* §. 6.

Si Sacerdote Missam celebrante violetur, vel polluat subitò templum ante inceptum Canonem, Missa intermittenda est; eo vero incepto perficienda, ut ex Rubricis. *ibid.* §. 12.

Si dum celebratur incidat subita irruptio hostium, vel imminens alluvio, aut ruina templi, ante consecrationem deserenda est Missa, post consecrationem sumendum statim Sacramentum, ommissis aliis cæremoniis. Si vero casus isti incidant, hostiam quidem, sed nondum sanguine consecrato, potest Sacerdos hostiam statim sumere, & abire, nisi forte in casu, quo Christianæ Religionis hostes in contemptum ejusdem Religionis minitentur Sacerdoti mortem, nisi sacrificium imperfectum relinquat. *ibid.* §. 13.

Superveniente excommunicato non tolerato, Missa, si nondum perventum est ad Canonem, vel ut quidam volunt ad consecrationem, nec ille possit abigi, deserenda est; post consecrationem perficienda. Sed sumpta communione reliqua perficienda sunt, vel in Sacristia, vel in alio loco decenti. *ibid.* §. 14.

Rite pariter interrumpitur Missa, etiam interruptione longa, vel ad baptizandum infantem moriturum, qui alioqui sine Baptismo moreretur, vel ad audiendam confessionem infirmi, qui alioqui non confessus obiret; vel etiam ad Extremam Unctionem ministrandam. Curandum tamen tunc esset a Sacerdote, ut Sacramentum interim diligenter custodiatur, & cum redierit resumenda Missa est ex eo loco, ubi fuerit intermissa. *ibid.* §. 15.

Si recitato jam Evangelio, & Symbolo superveniat vir Princeps, laicus, seu ecclesiasticus, qui Missam die Festo non audierit, negant plures DD. posse ex integro Missam resumere. *ibid.* §. 16.

Benedictus XIII. in Romano Concilio Præfatos Regularium monuit, ne in taxanda pecuniæ summa pro Missis perpetuis sexaginta scuta Romana definierint non excedendo, nec minuendo. *De Sacrif. Miss. Lib. 3. Cap. 22. §. 9.*

Missæ S. Gregorii, quæ a S. Congregatione olim prohibita sunt, erant quædam Missæ peculiare, ineptis referta. Cæterum trigin-

ta Missas continuatas juxta consuetudinem a S. Gregorio inductam non vetuit, quas tamen celebrare debet Sacerdos juxta ritum Ecclesiæ; quare tribus diebus Majoris Hebdomadæ intermittendæ sunt. *ibid. Cap. 25. §. 3. & Institut. Eccles. 34. §. 21.*

Episcopus potest quidem visitare Parochiales Ecclesias Regularium, sed num possit etiam recognoscere de oneribus Missarum, an sint impleta, requisita fuit S. Congregatio, & nondum prodiit responsum. Potest tamen Episcopus inquirere, num Parochus regularis singulis diebus festis pro populo celebraverit, cum id concernat curam animarum, de qua jus est inquirendi Episcopo in Visitatione. *De Synod. Dioces. Lib. 13. Cap. ult. §. 5. nov. edit.* Fas est tamen Episcopo visitare Confraternitates Laicorum in Ecclesiis Regularium erectas, & altare, si illis incumbit onus manutenendi, & onera Missarum, ad quæ Confraternitates illæ tenentur, ut ex Decreto S. Congregationis. *ibid. §. 6.*

Si testator Missas reliquerit quotannis celebrandas in Ecclesiis Regularium, & hæredi suo permiserit, ut designet Sacerdotem, per quem celebrari debeant, non possunt Regulares exigere, ut unus ex suis designetur, quin & præstare debent patientiam, ut ab eo, quem hæres designavit, in suis Ecclesiis celebrentur, dummodo tamen dentur frustatoriæ, ut ex responso S. Congregationis. *ibid. §. 7.*

A mandatis, & monitoriis &c. per quæ retardetur executio provisionum, & statutorum pro divino cultu conservando, & augendo, præsertim circa Missæ celebrationem, ad executionem Decretorum Tridentini *Sess. 21. de Ref. Cap. 8. & Sess. 22. in Decret. de Observand. & evitand. in celeb. Miss.* ne recipiantur in Tribunali actus Judiciales, per quos eorum executio impediatur, sancitum est a Pontifice in Bulla AD MILITANTIS, Bull. Tom. 1. num. 48. §. 6.

Eucharistiam fidelibus administrare infra actionem Missæ, non sunt obligandi Sacerdotes, si Parochi, seu Episcopi censuerint præstare, ut hæc administratio fiat in altari, ubi SS. Eucharistia adservatur extra Missam. Encyclica ad Episcopos Italiæ CERTIORES EFFECTI. Bull. Tom. 1. n. 64.

Missam auscultare diebus festis in quacunque Ecclesia, etiam si non sit propria Parochialis, cuicumque fideli, ut præcepto satisfaciat, fas est, ut consuetudo ubique obtinens, quæ proinde induit rationem juris communis, demonstrat. *De Synod. Dioces. Lib. 7. Cap. 64. §. 10.*

Sacerdotes seculares in Ecclesiis Regularium illorum Missam legere vetantur, sed utendum est illis Romano Missali, ita tamen, ut possint de Sancto, de quo Regulares illi agunt officium, Missam recitare; eam desumendo ex Communi Missali Romani, ut pro Capellanis, & Confessariis Monialium decrevit S. Congregatio, Clemente XI. Decretum approbante. *De Sacrif. Miss. Lib. 3. Cap. 23. §. 1. & Institut. Eccles. 34. §. 20.*

Missarum onera a Fundatore Beneficii præscripta non licet Episcopo diminuerè, quoties fructus relictæ decrementum subierint; non enim posse ab Episcopo reduci Missas semper tenuit sacra Congregatio Concilii; facultas vero ad hoc data in Concilio Tridentino *Sess. 25. de Res. Cap. 4.* ut Episcopi possent Missas in testamento, vel dispositione inter vivos assignatas reducere in Synodo Diocesana, & Generales Ordinum in suis Capitulis Generalibus, intelligitur tantummodo de oneribus Missarum impositis ante Concilium Tridentinum, & de reductione facienda in Diocesana Synodo, vel Capitulo proxime post expletum Concilium Tridentinum habendis, ut exposuit S. Congregatio, *De Synod. Dioces. L. 13. C. ult. §. 18. nov. edit.*

Modo insuper non licet Episcopis &c. id præstare in suis Synodis &c. quia id vetuit Urbanus VIII. & Innocentius XII. in sua Constitutione, de qua *ibid.* ex vi quorum neque licet Episcopo reducere eadem onera antequam acceptentur ab iis, ad quos pertinent, uti definitum est a S. Congregatione. *ibid. §. 19.*

Cum datur Episcopis facultas reducendi *pia legata, & Missarum onera*, adhuc tamen ex contextu totius Dispensationis constat nihil illis concessum esse quoad reliqua legata, sed tantum quoad onera Missarum. *Ibid. §. 22.*

Si aliqua dispositio Missarum onera, & alia pia opera comprehendat, & ob tenuitatem reddituum reductio aliqua facienda sit, reducenda esse prius reliqua opera, quam numerum Missarum censuit sac. Congregatio. *Ibid. §. 23.* Quanquam hæc vera sunt, nisi ex toto contextu dispositionis alia fuisse mens Fundatoris deprehenderetur. *Ibid.* At si Episcoporum auctoritas quoad hanc reductionem proflexerit ex ampliatione Indulti Concilii Romani sub Benedicto XIII. vel ex instructione quadam tradita a S. Congregatione, & res fuerit, ut vel numerus Missarum, vel alia opera pia sint imminuenda, tunc præstat recurrere ad S. Congregationem Concilii. *Ibid. §. 34.*

Insuper ex vi concessionis prædictæ non possunt redigi Missæ, quarum celebrationi Ecclesia &c. per contractum sese obstrinxit, hoc enim cavetur expressis verbis in præmemorata Constitutione. *Ibid. §. 25.*

Si testator Missas aliquot annuas pro se reliquerit celebrandas, & in eum finem hunc, vel illum fundum addixerit, & fundus ille diminueatur, ut non sufficiat ad consuetam Missæ elemosynam, non est locus reductioni, sed cogendus est hæres, ut suppleat quod deficit; præsumitur enim testator semper voluisse hunc Missarum numerum in favorem animæ suæ. Porro si verba dispositionis incipiant ab impositione oneris, & postea descendant ad assignandum fundum, tunc utique cum particula ista sit demonstrativa, fundus si deficiat, supplendus est ab hærede. Si vero dispositio illa incipiat a designatione fundi, & subinde descendant ad onera Missarum, tunc

utrique impetranda est *taxativa*, adeoque locus est reductioni, nec cogendus est hæres, ut suppleat. Quæ omnia exprimi solent in Instructione de qua supra. *Ibid.* §. 32.

Si testator mandet hæredi dare fundum legatario, ut ex ejus re- ditibus celebrentur Missæ; hæres facta fundi assignatione ad nihil aliud tenetur, ut ex DD. & Decisione Roræ coram Cerro, *ibid.* §. 33. Si vero testator mandasset hæredi, ut tot præstaret fructus sufficientes ad injunctam Missæ celebrationem, & ipse fundum idoneum dedisset, si fructus illæ dein non sufficiat, supplendus est ab hærede. *Ibid.*

In reductione Missarum perpetuarum per ampliacionem Concilii Romani facienda, stabiliri solet eleemosyna sexaginta scurorum monetæ Romanæ: quoad Missas vero cantatas assignanda est eleemosyna consueta pro iis Missis in qualibet Diœcesi vigens, ut ex Decreto S. Congregationis. *Ibid.* §. 34. At si celebrandæ sint simul aliquot Missæ cantatæ, & aliquot privatæ, nec sufficient reditus, erogandi sunt illi in celebratione Missarum privatarum, deleto onere Missæ cantatæ, ut ex Decreto S. Congregationis. *Ibid.*

Ac si reductio fiat ab Episcopo vigore facultatis in Instructione contentæ, statuendum est, ut Missæ celebrentur, non quidem ea eleemosyna, quæ ex Indulto Concilii Romani præfixa est, sed ad rationem eleemosynæ manualis in Diœcesi obtinentis; ita enim constat ex verbis ipsius Instructionis, *Ibid.* §. 35.

Si Episcopus ab Apostolica Sede obtinuit facultatem reducendi Missas in sua Diœcesi, potest etiam reducere pro Regularibus, ut Delegatus Sedis Apostolicæ, si ad illum recurrant. *Ibid.*

Ne novæ aut inusitatæ orationes in Missa recitentur vetitum est in Bulla *Quemadmodum preces.* Bullar. T. I.

Non promoti ad Presbyterarum, si Missam celebrent, tradendi sunt a Judicibus S. Inquisitionis Curie seculari puniendi ex Constitutionibus Pauli IV. Sixti V. & Clementis VIII. Item Urbanus VIII. in Constitut. *Apostolatus officium* iis pœnis subjicit etiam minores annis XXV. dummodo XX. expleverint. Has Constitutiones innovat Benedictus XIV. in Bulla *Sacerdos in æternum* Bullar. T. I. n. XCVII. & addit singulas restium depositiones, nempe quando testes in suis depositionibus sunt singulares, valere ad reorum torturam. Valere autem ad pœnam si Ordinarius declaraverit per simplices literas reum a se non esse promotum. In eadem Bulla iisdem Constitutionibus subjicit hos reos celebrantes unam tantum Missæ partem, dummodo elevationem peregerint. Si reus has exceptiones, sic a Pontifice sublatas prætenderit, sive illæ conjunctim considerentur sive singulatim, non tamen satis est hoc quominus tradatur brachio seculari si sint laici, & si clerici quominus procedatur ad degradationem & traditionem brachio seculari. Declarat insuper Pontifex eisdem pœnis submitti quoscumque non Sacerdotes Sacramen-

mentalem confessionem audientes & absolutionem impertientes. Si tamen non sit prolata absolutio, tunc a Judice ecclesiastico minor pœna est injungenda. *Ibidem* §. 8.

Benedictus XIV. concedit Presbyteris Latini ritus in Russia Polonica degentibus Missas celebrantibus in Ecclesiis Ruthenorum unitorum, ut deficientibus altaribus seu lapidibus consecratis, & calicibus aureis vel argenteis, Missam celebrare possint super antimensia eorundem Ruthenorum, Latino tamen ritu Bulla *Imposito nobis*. Bullar. T. III. n. XLIII.

M O N I A L E S.

Monialium professio religiosa ante decimum sextum ætatis annum expletum, & exactum annum novitiatus emissa irrita est ex Tridentino *Sess. 25. Cap. 15. De Synod. Diœces. Lib. 13. Cap. 12. §. 1. nov. edit.* Excipiuntur tamen mulieres, quæ pœnitentes, aut Convertitæ appellantur, cum quibus constitutiones earum circa probationem servandæ sunt non obstante Conciliari Decreto de Monialium professione, ut ex Decreto S. Congregationis Concilii. *De Synod. Diœces. Lib. 13. Cap. 12. §. 1. nov. edit.*

Hæc Conciliaris sanctio de anno probationis valet etiam pro illa, quæ usâ Privilegio bimestris post conjugium, Religionem ingreditur, & quamquam id cedat in incommodum illius, qui in sæculo remanet, ut non possit transire ad alias nuptias, nisi postquam conjux Religiosa anno probationis exacto professionem emittit. *ibid.* §. 2. Quin & accidere potest, ut biennium expectandum illi sit, si conjux Religiosa anno probationis fere exacto Religionem mutaverit, & in ea novam probationem instituerit.

Si novitia ordinis Prædicatorum in mortis articulo professionem emisserit ante expletum annum probationis, quod ex Bulla S. Pii V. illis concessum est, nec facile derogatum illi est ex posteriori Bulla Gregorii XIII. qua professio ante expletum annum probationis irritatur, ea quidem professio valet ad spirituales gratias lucrandas, non vero ad vindicandum Monasterio dotem, & reliqua bona professe, ut ex sæpius decisis a S. Congregatione Concilii. *Ibid.* §. 6.

Sponsa per verba de futuro alteri oppignorata, addito utrinque juramento de contrahendo, & consummando Matrimonio, potest ante initum conjugium Religionem ingredi, juxta illud, *Promissum non infringitur ab eo, qui in melius illud commutat, Cap. Pervenit de Jurejur.* Et definitur in *Cap. Commissum de Sponsal.* quamvis ibi dicatur turius esse si ineat Matrimonium, tum Religionem ingrediatur, quod tamen vel est de consilio tantummodo, vel sponsalia tunc non inferebant aliam promissionem, nisi de conjugio celebrando; non vero de celebrando, & consummando, uti nunc ferunt. *Ibid.* §. 8.

Matrimonio rato, non consummato, integrum est mulieri Religionem approbatam ingredi, & per professionem in ea conjugii vinculum dissolvitur. Hæc tamen valent pro veris, & approbatis Religionibus, in quibus tria vota substantialia emittuntur, ut est etiam Ordo Equestris Hierosolymitanus, non vero ceteri Equestres Ordines, ut ex Tridentino *Sess. 24. de Matrimonio cap. 6.* & traditis a DD. *Ibid. §. 9.*

Consummato jam conjugio, si liber utriusque conjugis consensus intercesserit, potest utique mulier Religionem ingredi, (idem de viro dixeris) & in ea profiteri; si tamen & alter conjux consensit in Religionem ingredi si junior est, vel si senex extiterit, emittat votum simplex castitatis. Si vero ab alterutro, vel revocetur consensus libere præstitus ante alterius professionem, vel etiam post professionem validè emissam; si non adimpletæ fuerint conditiones superius expressæ, conjux religiosus eo petente egredi e Religione tenetur, ut definitum in Cap. *Præterea de Convers. Conjug. Can. Quia Agarbo 27. Q. 2. Cap. Cum sis, de Convers. Conjug. Ibid. §. 10. 11.*

Non vero sufficit, si, muliere Religionem ingressa, alter conjux non senex sacros Ordines suscipiat, ex Constit. Joannis XXII. *Antiquæ, tit. De Voti redemptione.*

Si vero legitime probatum fuerit adulterium uxoris, quæ dein transit ad Religionem, tunc integrum viro est in sæculo manere, dummodo tamen castitatis votum emittat, Ita ex decis. a S. Congregatione. *Ibid. §. 15.*

Quin & in eo casu, si ex Episcopi testimonio constet virum in sæculo manentem vitæ esse probatæ, conceditur illi per indultum, ut nullo se castitatis voto obliget, adeo ut post uxoris mortem possit ad alias nuptias transire. Ita ex resolutis a Congregatione. *Ibid. §. 16.*

Concessum est etiam aliquando indultum viro sexagenario majori, ut Sacerdotio initiari posset, dummodo uxor fere sexagenaria perpetuam castitatem voveret. *Ibid.* Concessum est etiam, ut vir septuagenarius de consensu uxoris acciperet sacros Ordines, & uxor parvis ætatis Tertiariæ habitum indueret, dummodo diversas omnino aedes incolerent.

In ingressu Monialium in Monasterium dotis solutio approbatur ea, quæ datur non ad ingressum in Religionem, sed pro contractu, quem facit Religio cum illa, quæ ingreditur, obligans sese ad ejus sustentationem. Si vero Monasterium per se sit dives, ut sufficere ex suis possit Monialium sustentationi, tunc utique præstaret dotem imminuere, quin etiam penitus remittere, quanquam id agendum non est, nisi prius consultata S. Congregatione Concilii. *De Synod. Dioces. Lib. 7. Cap. 58. §. 6.*

Quoad prandia, cœnas, & munera, quæ ab ingrediente Moniales exigunt, perseverare censet Pontifex prohibitionem factam ab Urbano

bano V. Extrav. 1. *De Simonia* inter Comm. *De Synod. Diœces. Lib. 7. Cap. 58. §. 6.*

Modum tamen imponendum sumptibus apparatus, & comestationum ac pomparum, quæ fiunt in ingressu Monialium, censet Pontifex, usus opportune hac in re doctrina Navarri in *Tract. de Reddit. Eccles. in fin. prim. quest. Ibid. n. 7.*

Moniales Regularibus subjunctæ ex Tridentino *Seff. 25. de Regul. Cap. 5.* Ordinario loci tanquam Delegato subjiciuntur quoad clausuram. Id vero declarans Gregorius XV. in Constitutione sua *num. 18.* statuit Confessarios earum regulares ab ipsis suis Superioribus deputatos pro confessionibus Monialium ab Episcopo approbandos esse. Eidem etiam Episcopo reddendam esse rationem ab iis, qui bona illarum administrant, accitis tamen tunc etiam Superioribus Regularium, qui si renuerint, tunc id præstet per se Episcopus. Datur etiam Episcopo auctoritas præsidendi una cum Superiore regulari, cum Antistites Monasterii eliguntur. Denique conceditur Episcopo, ut si Regulares forte in ordine ad clausuram deliquerint, puniat illos, & corrigat usque ad censuras. Alexander VII. in sua Constitutione 153. concedit Superioribus regularibus jus ingrediendi septa Monasterii earumdem Monialium semel quotannis occasione visitationis. Sæpius vero ex causa urgenti vetuit ne ingrederentur nisi præsentem Episcopo, vel alio Ecclesiastico, ab eodem deputato. *Institut. Eccles. 29. n. 4. 5.* Contraria quoad hæc omnia consuetudo etiam immemorialis a S. Congregatione sæpius reprobata est. *Ibid. §. 7. &c.*

In visitationibus Monasteriorum Sanctimonialium, non tenetur Episcopus denunciare illis diem, & horam visitationis, sicut nec tenetur ducere secum superiorem regularem ejusdem Ordinis. *Ibid. §. 18.* Potest etiam Episcopus Monialibus Regularibus subjectis sacram Eucharistiam ministrare, si ipsæ velint. *Ibid. §. 9.*

In Monasteria Monialium introduci pueros, & puellas tenellæ ætatis vetandum est, ex more Romæ obtinente. *Ibid. §. 24.*

In electione Abbatissarum, quæ præsent Monasteriis Regularibus subjectis, tenentur Regulares monere Episcopum, si velit interesse vel per se, vel per alium, ut ex Constit. Gregorii XV. *num. 18.* quibus debet Episcopus manifestare suam voluntatem. At potest Episcopus in Synodo generaliter edicere velle se interesse omnibus illis electionibus, ex quo satis manifestat suam voluntatem. *De Synod. Diœces. Lib. 5. Cap. 12.*

Monialium transitum de uno ad aliud Monasterium, cum Monialibus ultra montes concedit Summus Pœnitentiarius, qui tamen facultatis hujus executionem Ordinarii arbitrio committit. *Bulla PASTOR BONUS, Bull. Tom. 1. num. 95. & 96.*

Translatio Monialium ab uno ad aliud Monasterium fieri jure nequit, nisi de licentia Romani Pontificis, nisi exigente aliquo repentino casu, in quo rei necessitas exigat repentinum egressum; tunc

enim etiam pro Monialibus Regularibus subjectis, præter facultatem Prælati regularis, Episcopi licentia in scriptis requiritur. Bulla S. Pii V. DECORI ET HONESTATI.

Casu repentini indicantur in eadem Bulla, magnum incendium, infirmitas lepræ, ac epidemiæ, sive pestis. *De Synod. Dioces. Lib. 9. Cap. 15. nov. Edit.*

Non licet autem absque facultate Sedis Apostolicæ egressum hunc permittere, etiam si possint occurrere casus alii, qui videantur æquipollere iis, quos S. Pius V. in sua constitutione expressit, ut si e. g. sit aliqua Monialis, ex qua prudenter timeri possit periculum scandali, & perversionis aliarum. *Ibid.*

Superiores Monialium tenentur bis, aut ter singulis annis exhibere Confessarios extraordinarios Monasteriis sibi subjectis, quibus zamen sic oblatis non tenentur Moniales confiteri peccata sua, sed solummodo se præsentare, ut saltem accipiant ab illis monita salutaria.

Si vero aliqua Monialis graviter ægroter, ut sit in mortis periculo, petatque alium Sacerdotem, qui non sit ordinarius Monasterii Confessor, huic a respectivo Superiore annuendum est. Si vero Superior regularis illum concedere noluerit, potest id præstari ab Episcopo. Quin etiam si aliqua Monialis etiam extra prædictum casum postulet sibi per aliquod tempus alium Confessarium ab ordinario diversum, debet illi dari a suo Superiore. Quod si Superior Regularis id renuerit, tunc potest Episcopus satisfacere ejus petitioni, etiam si requirat alterius Ordinis Regularem, vel etiam Sacerdotem sæcularem ex approbatione a Superiore ad Confessiones Monialium. Demum suadentur Superiores eorundem Monialium, ut si aliqua ex illis petat pro majori animi sui quiete, & ulteriori progressu in via Dei, ut aliquando liceat sibi confiteri Sacerdoti ad excipiendas Monialium Confessiones jam approbato, etiam si sit alterius Ordinis Regularis, vel Sacerdos sæcularis, non sint difficiles ad præbendum assensum. Requiritur tamen semper, ut Confessarius iste extraordinarius sit ex approbatione ab Ordinario ad Confessiones Monialium audiendas. Postremo si Superiores regulares non saltem semel in anno elegerint in Confessarium extraordinarium, vel Sacerdotem sæcularem, vel regularem alterius Ordinis, in eo casu devolvitur hæc electio ad Episcopum. Hæc oblatio Confessarii extraordinarii bis, vel ter in anno, sicut & cætera omnia, quæ superius præscripta sunt, præstari debent etiam cum aliis mulieribus, sive regularibus, sive sæcularibus collegialiter degentibus, quæ unicum habent Confessarium. Hæc omnia ex variis S. Congregationis decretis olim stabilita confirmat Pontifex in Bulla PASTORALIS CURÆ Bull. Tom. II. num. 56.

Durante munere confessarii extraordinarii pro tota Communitate non licet Confessario ordinario audire confessiones alicujus ejusdem

monasterii monialis, neque alterius cuiuscumque intra septa monasterii aut piæ domus commorantis. *Ibidem.*

Quoad censuras, seu pœnas in casibus occultis etiam violatæ clausuræ, vel in dispensando aliquo occulto defectu Major Pœnitentiarius Confessarium Monialibus concedit. In casibus publicis clausuræ a Monialibus, vel ab alijs quibuscunque ad malum finem delinquentibus non absolvit, nisi prius Ordinarius supplicarit, & casus a Congregatione super Episcopos, & Regulares ad Pœnitentiarium delatus fuerit. Bulla *Pastor bonus* Bullar. Tom. I. n. 95. §. 37. & 38.

Annua præstationes, quas consanguinei solvunt designatis Monialibus, vitæ communi minime repugnant, sed requiritur, ut omnia manibus Præpositæ consignentur, quæ prius consulere debet indignitatis illius Monialis, in cuius gratiam collatæ sunt; & si quid reliquum, in cæterarum levamen erogetur. Ita ex pluribus decretis. *De Synod. Diœces. Lib. 13. Cap. 12. §. 19. nov. edit.*

Ingressus in Monasteria Monialium, quæ Regularibus subduntur; fieri debet de licentia Episcopi, nulla obstante consuetudine in contrarium, ut post diligens examen decretum est, approbante Urbano VIII. *ibid.* §. 23. in quo etiam decreto statuitur, licentiâ Moniales illas alloquendi petendas esse ab Episcopo, non vero a Superiore regulari.

M O N S P I E T A T I S.

In Montibus Pietatis de novo erigendis nihil ultra sortem exigi potest ab iis, qui mutuum ab eo accipiunt, etiam titulo expensarum, nisi Apostolicæ Sedis dispensatione, ut ex Decreto S. Congregationis Concilii in Causa Neapolitana die 7. Februarii 1737. *De Synod. Diœces. Lib. 7. Cap. 48. §. 2.* Sicut neque absque beneplacito ejusdem Sedis plus exigi potest, quam antea fuerit consuetum, etiamsi hoc augmentum necessarium censeatur pro sustentatione ministrorum, ut ex alio Decreto S. Congregationis. *Ibid.* §. 2. Si vero plus exigatur, quam opus sit ad expensas necessarias, tenetur Episcopus moderari istas usuras; tutius est autem quod consulat de hac re sacram Congregationem. *Ibid.* §. 3.

M U L C T A.

Multas pecuniarias Episcopus sibi addicere non potest, quantumvis pauper sit, sine licentia Sedis Apostolicæ, ut ex pluribus argumentis S. Congregationis evincitur in *Tractatu de Synod. Diœces. Lib. 7. cap. 53. §. 2.* Sed debent in usus pios expendi. Multo magis non possunt nisi in pios usus applicari illæ multæ, quas Tridentinum inflixit Clericis non residentibus, aut concubinariis. *Ibid.*

Si quas vero multas Diœcesana Synodus alicui certo loco pio

applicaverit, Episcopi non possunt illas sibi obtinere ab Apostolica Sede, etiamsi sint pauperes, quia Sedes Apostolica juri alteri quæsito præjudicium non infert. *Ibid.* §. 3.

Has vero multas antequam applicentur suæ destinatione deponendas esse penes administratorem fidelem jussit S. Congregatio in sua Encyclica ad omnes Episcopos, die 5. Februarii 1670. *Ibid.* §. 4.

NEGOTIATIO.

Constitutiones adversus Clericos negotiatores innovantur, & extenduntur ad Clericos sub laici nomine quomodolibet negotiantes.

Extenduntur item ad negotia a laicis inchoata, dein ad Clericos devoluta, sive hereditario jure, sive quocunque alio titulo, sive singulariter, sive communiter, sive separatim, sive conjunctim cum aliis bonis, coheredibus, vel sociis laicis existentibus.

Comprehendi etiam censentur illi Clerici, qui per seipsum, eorumque nomine proprio, vel per alios, aut alieno nomine etiam per suos coheredes, ac socios negotium exercent.

Hos omnes subjicit Pontifex quoad bona sic ab eis acquisita pœnis in Constitutione Pii IV. quæ incipit *Decens esse*, quæ est 19. inter Bullas ejusdem Pontificis. Pœnæ illæ sunt, ut bona sic acquisita sub spoliis debitis Camera Apostolicæ comprehendantur.

Si qui vero exempti sunt a pœna spoliatorum ex Constitutionibus Pii IV. *Romanus Pontifex*, & Pauli V. *In eminenti*, illos pariter non exemptos quoad bona ex negotiatione provenientia decernit, atque declarat in Constit. *Apostolicæ Servitutis*, quæ est XIII. Tom. I. *Bullarii*.

Negotiatio tamen impropria non est Clericis interdicta, ut e. g. manuum suarum labore, & honesto artificio victum sibi comparare, quod & Apostolus Paulus suo exemplo docuit, & a SS. etiam Monachis præstitum est. *De Synod. Diœces. Lib. 7. Cap. 49. §. 2.*

Licitum est etiam Clericis vendere res collectas ex propriis prædiis, sicut & eas, quas coemerunt ad familiæ suæ sustentationem, quæ si superfuerint possunt vendere carius, quam emerint, intra limites tamen justii pretii. *Ibid.*

N U N D I N Æ.

Nundinæ a mercatis sedulo distinguendæ sunt; nam illæ semel in anno fiunt, vel raro in eodem loco, & de longinquo eo conveniunt populi. Mercatus vero est quo exponuntur venales res ad quotidianos usus necessaria, & fiunt singulis hebdomadis, currentibus populis e vicinis. Posteriores isti si incidant in festum de præcepto transferendi sunt. Prioribus vero non sunt; quamvis apothecæ ea die claudendæ, sicut nec contractus fieri oportet Matutinis, & Vespertinis horis quibus divina Officia in Ecclesia celebrantur. Ita pro Di-

zione Ecclesiastica iussit Benedictus XIV. in *Constit. AB EO TEM-
PORE* Bull. *Tom. I. n. 144.*

OBLATI MONASTERIORUM.

Oblati, & qui Donati appellantur, quamvis non sunt Religiosi, si tamen bona sua, ne minima quidem parte excepta, quoad proprietatem, & usumfructum sibi non retinuerint, sed transfulerint in Monasterium, sunt personæ ecclesiasticæ, gaudent privilegio Fori, & immunitate ab exactionibus sæcularibus. Verum ut subtrahantur ab iurisdictione Episcopi requiritur, ut actu inserviant suæ Religioni, ut late docet Pontifex. *De Synod. Dioces. Lib. 6. Cap. 3.*

O B S T E T R I X.

Debent obstetrices diligentius examinari a Parocho, num sciant ea quæ necessaria sunt ad S. Baptismum conferendum. Tunc autem si baptizaverint, in templo supplendæ sunt cæremoniæ; non tamen iterum sub conditione iterandus est Baptismus indiscriminatim ex eo quod ab obstetrice, aliisve similibus tinctus est puer, sed inquirendum numquid aliquid necessarium omiserint. *Instit. Eccles. 8. §. 6.*

O F F I C I U M D I V I N U M.

In recitatione divini Officii pro aliqua morali difficultate dispensanda, commutare potest major Pœnitentiarius. Bulla *PASTOR BO-
NUS*. Bull. *tom. I. num. 95. §. 30.*

O R A T I O.

Indulgentiæ jam concessæ pro orantibus seu vocaliter, seu mentaliter, confirmantur in Bull. *QUEMADMODUM*. Bull. *tom. 2. n. 23.*

Qui rudes homines pie orandi, seu meditandi exercitationem docuerint, quique institutionibus hisce interfuerint, toties quoties lucrantur Indulgentiam septem annorum, & totidem quadragenas, dummodo vere pœnitentes sint, ac sacra Communione refecti. *Constit. QUEMADMODUM* Bull. *tom. 2. num. 27.* Item qui id præstiterint assidue, semel singulis mensibus, vere Pœnitentes, & sacra Communione refecti, & pro consueto Indulgentiarum more orantes, plenariam Indulgentiam animabus etiam Purgatorii applicabilem consequi possunt. Quod itidem obtineri ab iis potest, qui quotidie toto mense uno saltem horæ quadrante orationi mentali operam dederunt, dummodo sint vere pœnitentes & confessi, ac sacra Communione refecti, & oraverint pro concordia &c. Quapropter suadet Pontifex ut Episcopi injungant singulis præcipuarum

Eccle-

Ecclesiarum Præpositis in Civitatibus, & singulis Parochis in op-
pidis, ut certa diei hora ad campanæ sonum invitent fideles, sive
ut in Ecclesiam ad hoc exercitium conveniant, sive ut id priva-
tim in domibus præstent.

Peccatorum orantium tria sunt genera. Alii scilicet in statu pec-
cati mortalis degunt & se credunt contritos, quamvis non sint.
Eorum oratio rite instituta a Deo exauditur. Alii dolent quidem de
peccato, sed non ita ut ab eo se expediant; hi vero, ut eniti, ac
se liberare valeant, si ideo Deum deprecantur, ea saltem impetra-
bunt, quæ ad æternam suam salutem pertinent. Sunt tandem qui
nec dolent de peccato, nec enitentur ut e statu illo exeant; imo
nec volunt; si quid illi petierint a Deo vel spirituale, vel tempo-
rale, raro exaudiuntur. Ita ex Suarez. *Instit. Eccles.* 62. §. 10.

ORATORIUM PRIVATUM.

Non obstante Decreto Clementis XI. fas est Episcopis altaria eri-
gere, ibique celebrare, vel celebrari facere extra suas domos in do-
mibus laicorum, quando ibi agunt per modum habitationis, veluti
si ibi sunt occasione visitationis, vel itineris, vel hospitio ibidem
recepti. *Constitut.* 48. Bull. tom. 3. pag. 377.

Indultarii, coram quibus celebrari potest Missa in Oratoriis priva-
tis, sunt illi qui nominantur in fronte, seu in inscriptione Brevis,
illis non præsentibus, Missa celebrari non potest. *Ibid.*

Si tamen in corpore Brevis nominatur aliquis coram quo Missa
celebrari possit, etiamsi ille non veniat in fronte seu inscriptione
Brevis, adhuc tamen eo præsentem Missa celebrari potest.

Sacramentum Pœnitentiæ vetitum est ibi administrare, vel ab i-
psis pariter Regularibus. *Ibid.* §. 20. Communio sacra non potest hic
administrari, nisi accedat Episcopi licentia. §. 23.

ORATORIA PUBLICA.

Nullum jus assistit Parocho, ne in Oratoriis publicis intra suam
Parœciam Missa celebretur ante absolutam Missam Parochialem; ex
Decretis S. Congregationis. *Instit. Eccles.* 44. §. 11. Potest tamen id
vetare Ordinarius, dummodo tamen Missa in Ecclesia Parochiali hora
opportuna celebretur. Quæ verba sunt Decreti S. Congregationis.
Ibid. §. 12.

In Archiepiscopatu tamen Bononiensi, si Oratorium publicum dis-
tinet a Parochiali unum milliare, permittitur hæc anticipatio, onere ta-
men injuncto capellano annunciandi Festa de præcepto, Evange-
lium explicandi, sicut & Catechismum, ac Doctrinam Christianam
habendi, quod etiam mandatur a Clemente XII. in Encyclica ad
Episcopos Italiae data anno 1735. *Ibid.* §. 15.

O R D I N E S.

Ordinem verum esse novæ legis Sacramentum ex consensu Theologorum omnium & Concilii Tridentini definitione *Sess. 23. cap. 3.* certum est. Id vero Sacerdotio convenire una est omnium Theologorum Catholicorum vox, nec sine periculo gravis erroris id negaretur de Episcopatu, quamvis diversum non esse Ordinem a Sacerdotio, sed ejus extensionem, perfectionem, complementum teneretur. De Diaconatu quamquam certum non sit de fide ex sensu quorundam Theologorum, attamen ex Tridentini definitione inferri posse videtur.

De cæteris singularibus Ordinibus disceptant Theologi, quamvis de Subdiaconatu aliquanto minor sit quæstio præ cæteris inferioribus. Hanc definiendam Pontifex nequaquam se assumpsisse profiteatur. Quare vetat Episcopis, ne Sacrilegii crimine in suis Synodis eos damnent, qui cum conscientia peccati lethalis Ordines Diaconatu inferiores susciperent. Quamvis alio nomine se sacrilegii gravis reos statuerent, cum sacra Ordinatio fieri plerumque non solet, nec possit extra Missarum solemniam, in quibus recens initiati sacra Eucharistia participant, cui irreverentiam gravem irrogaret ille, qui cum conscientia gravis peccati ad eam suscipiendam accederet. *De Synod. Dioces. Lib. 7. cap. 24. per totum.*

De materia hujus Sacramenti dubietas intercedit (de Sacerdotio, Episcopatu, & Diaconatu res est) num in Instrumentorum traditione, num vero in impositione manuum, num tandem in utraque simul consistat? Quin & de impositione manuum, dubii hæremus; trina est enim. Ex quo fit, ut si in aliquo rerum articulo omitti aliquid contigerit, ex responso S. Congregationis censet Pontifex, ut simul tota Ordinatio sub conditione iteretur. *De Synod. Dioces. lib. 7. cap. 25.*

In denunciationibus, quas plerique Episcopi Ordinationes sacras iniri per Archidiaconum suum præmittunt, suæ scilicet non esse intentionis, illos ordinare, qui irregularitate, cæterisque Canonici impedimentis tenentur; unicus plerumque est scopus, ut sic vitiatos deterreant, serio tamen volunt quemlibet sibi propositum consecrare. Neque enim censendi sunt vel gravis peccati se reos statuere, plane contrariæ voluntati insistendo. Commissuros enim gravem culpam, si id voluerint, omnes fatentur. Censet tamen Pontifex præstare, ut ea denunciatio omittatur, atque intra fines edicti, quod in Pontificali Romano habetur, Episcopi sese contineant. In eo enim edicto sub excommunicationis pena præcipitur, ne quis Canonico detentus impedimento accedere audeat. *Ibid. §. 26.* Vide etiam de hac quæstione *De Sacrif. Miss. Lib. 3. cap. 10.*

Sacri vero Ordines intra Missarum solemniam nec ab alio, quam
ab

ab Episcopo ordinante celebranda, conferendi sunt, ut reum se gratia vis culpæ Episcopus constitueret, qui alio Sacerdote celebrante ipse interim sacræ Ordinationis ministerium præstaret. Valeret tamen Ordinatio. *De Synod. Diœces. Lib. 7. Cap. 26. §. 5. & 6.*

Beneficium, ad cuius titulum Ordines conferuntur, debet tantum ex redditibus ferre quantum sufficit ad Clerici sustentationem honestam, juxta taxam ab Episcopo definiendam; detractis tamen oneribus, non tamen Missarum, saltem nisi aliter Episcopus statuerit. Si vero Clericus ordinetur in loco domicilii, & beneficium obtineat in alia Diœcesi, tunc si beneficium possit perpetuam residentiam, sustentatio ista dirigenda est juxta taxam Synodalem loci, ubi est beneficium; secus vero statueridum est, si residentiam non exposcat juxta ac statuit Innocentius XIII. in sua Constitutione *Apostolici Ministerii*. Hæc omnia *de Synod. Diœces. Lib. 7. cap. 72. §. 2.*

Ordines sacri conferendi sunt primario titulo Beneficii Ecclesiastici; nec nisi in subsidium pro necessitate, vel commoditate Ecclesiarum conferri possunt ab Episcopo ad titulum Pensionis, vel Patrimonii ex Tridentino *Sess. 21. Cap. 2. de Ref.* Nec, nisi concurrat necessitas, vel commoditas Ecclesiæ, licitum id esse edixit sacræ Congregatio Concilii in Encyclica die 13. Maji 1679. jussu Innocentii XI. exarata. *Instit. Eccles. 26. §. 2.*

Ad Ordines conferendos censet Pontifex ex *Conc. Trid. Sess. 23. de Ref. Cap. 2.* non esse positum in arbitrio Episcopi, ut Ordines minores det ignorantibus linguam Latinam, si spem ostendant futuri profectus: nam Concilium exigit, ut saltem linguam Latinam intelligant; & arbitrium Episcopi, de quo ibidem, cadit super interstitia, non super scientiam Latinæ linguæ. *Instit. Eccles. 42. §. 2.*

Quoniam vero ad sacros Ordines requirit Tridentinum *ibid. Can. 14.* scientiam requisitam ad docendum populos necessaria ad salutem, ac administranda Sacramenta; ideo Subdiaconatui convenit ut præcedat annus integer studii, sive Theologiæ moralis, sive Scolasticæ, sive Juris Canonici. Biennium vero ad Diaconum ordinandum triennium ad Sacerdotes. Nec impletur mens Tridentini, si quis in Theologia morali tantum studuerit contractus, cambia &c. Concilium enim exigit, ut possit erudiri populus quoad necessaria ad salutem. *Ibid. §. 3.*

Ordinum sacrorum interstitia dispensare etiam quoad Regulares, non quidem ad eorum Præsules, sed ad Episcopum ordinantem spectat; ut ex responso S. Congregationis. *Instit. Eccles. 58. §. 1.* Quantum ab Episcopo deferendum sit judicio Superiorum regularium, ut ex aliis Decretis S. Congregationis. *Ibidem.*

Quoad Clericum secularem Episcopus dispensare potest, si agnovit id postulare utilitatem, aut necessitatem Ecclesiæ. Utilitas tunc resultat, cum pauci ministri suppetunt. Cum ordinandus provectus sit ætate, & simul etiam maxime provectus in studiis. Seu tandem

cum agitur de Parœcia, seu alio Beneficio exigente intra annum Ordinem sacrum, ut ex DD. *ibidem*.

Cæterum si quis obtinuerit ad dispensationem interstitiorum indulgentiæ Sedis Apostolicæ; permiffa est tamen ista dispensatio arbitrio Episcopi, ut Innocentius XII. in sua resolutione die 4. Decembris 1693. in ejus Bullario. *Ibid.*

Si quis obtinuerit privilegium a Sede Apostolica, ut ordinari possit extra tempora tribus diebus festivis interpolatis cum dispensatione interstitiorum, non potest Ordines recipere tribus diebus interpolatis quidem, sed festivis tantummodo, quia celebratur in illis festum duplex, sed non festum de præcepto. Licet enim in Brevi dicatur *festivis diebus*, attamen festivum stylo Sedis Apostolicæ indicat diem festum de præcepto. Accedit Decretum S. Congregationis Concilii, definiens dies festos accipiendos esse pro festis de præcepto. *Instit. Eccles. 106. §. 6.*

Ordines minores conferre non licet nisi mane diebus Dominicis, & festis duplicibus de præcepto, quod postremum additum est Pontificali Romano ex nova correctione Urbani VIII., cum prius tantum legeretur *festis diebus duplicibus*; quare non licet ordinare iniciandos diebus duplicibus, sed non festis de præcepto. *Instit. Eccles. 106. §. 3.*

Si quis recipiat Ordines minores eademque die Subdiaconatum, incidere in suspensionem vi Decretal. in cap. de eo, qui furtive ordines sui. Doctores quidam censent, quanquam alii negant: *Institut. Eccles. 106. §. 8.* Veritum est tamen id agere, ut ex pluribus Decretis S. Congregationis firmatur. *Ibid.*

Si Clericus sacris iniciandus sit consuetudine aliqua peccandi adstrictus, modo vero ita sincera exhibeat respiscendi argumenta, ut Confessarius vere eum contritu judicare possit, nolit autem penitens ille Confessario suadenti, ut differat susceptionem sacri Ordinis, acquiescere, firmusque statuat statim se solemniter voto obstringere; utrum in ea voluntate sic obfirmatus possit absolvi, quæstio est anceps, adeoque suadendum est illi, ut prudentem, & doctum virum consulat, a quo remedia petat, & consilium. *De Synod. Dioces. Lib. 11. cap. 2. §. 17. 18. nov. edit.*

Ordines minores collati ab Abbate nullum ad id obtinente privilegium, neque licite conferuntur, neque valent. Si vero conferantur ab Abbatibus habentibus jus conferendi illos certo personarum generi, & quos iniciaverint ad alterum genus pertineant, illicite conferuntur, sed tamen valide; ita ex variis decretis S. Congregationis. *De Synod. Dioces. Lib. 2. cap. 10. §. 13.*

Cum Regularibus faciliorem se præbere potest Episcopus in ordine ad examen, ut ex Salmantic. *Theolog. Moral. Tract. 8. Cap. 5. Dub. 2. Punt. 2. num. 47.* Facilius etiam dispensare cum illis potest ab interstitiis, conformando se judicio Superioris regularis testantis de sufficientia causæ. *Instit. Eccles. 23. §. 1.*

Episcopus alienos subditos per dimissorias ad se directas ordinaturus, non tenetur quidem ordinandum novo examini subjicere, cum id a proprio Episcopo sit præstandum, ut ex communi Doctorum sententia; at si velit novæ discussioni illum subjicere, potest, ut sæpius a S. C. Concilii definitum est. At Episcopus Suffraganeus ad supplendas Diocesani vices assumptus, nec tenetur, nec potest, ut ab eadem Congregatione decisum est in causa *Elbor. Dubior.* die 22. Augusti anni 1721. cui tamen fas est ab Ordinatione illius abstinere, si aliqua justa causa suppetat ad eum removendum. *De Synod. Dioces. Lib. 22. Cap. 8. §. 7. nov. edit.*

Ordinatus, ut valide id præstet, debet habere intentionem virtua-lem saltem externam, & internam suscipiendi quod Ecclesia intendit ab eo suscipi. Quod si coactus gravis mali metu animum intendat ad suscipiendos Ordines, ut malum illud vitet, tunc utique ordinatio valet. *De Sacrif. Miss. Lib. 7. Cap. 10. §. 12.* Si vero recipiat absque intentione interna, profecto ordinatio non valet. Nec valet etiam, si habuerit animum indifferentem, idest nec voluntatem suscipiendi, & non suscipiendi Ordines. Pro invaliditate hujus ordinationis refertur decretum S. Congregationis.

In sacra Congregatione die 31. Martii 1685. agitatum est, num Clericus (qui falsaverat Testimoniales ordinum præcedentium, adeoque metu censurarum, quæ in eocasu comminari solent in edicto, habuit intentionem non suscipiendi Ordinem Subdiaconatus, qui tunc sibi ab Episcopo conferebatur) reipsa ordinatus esset? Respondit vero die 24. Augusti ejusdem anni esse iterum ordinandum sub conditione; nam illa animi perturbatione, qua agitabatur Clericus, non satis constare poterat, utrum verum animum suscipiendi Ordinem non habuerit. *Ibid. §. 13.*

Cum male promotis ad Ordines, & signanter cum promotis per saltum in casibus occultis Major Pœnitentiarius dispensare potest ad effectum, ut omissos Ordines occulte suscipiant a quolibet Antistite, etiam extra tempora, non servatis interstitiis, & absque Dimissoriis: non tamen ut plures Ordines sacros eodem die suscipiant. Bulla PASTOR BONUS. Bull. tom. 1. num. 95. §. 18.

Dispensat etiam cum promotis ad sacros Ordines per simoniam, in casibus tamen occultis, & in foro conscientiæ. *Ibid. §. 19.*

P A R O C H U S.

Parochus actualis, etiam regularis, quocumque appelletur nomine, nempe Vicarii perpetui, seu ad tempus constituti, tenetur Missam applicare pro populo singulis diebus festis de præcepto, ut in encyclica ad Episcopos Italiae incipiente CUM SEMPER, Bull. Tom. 1. num. 103. Pontifex mandat.

Si habeat diebus illis alias obligationes applicandi Missam, curare debet ut illis per alios satisfaciatur. *Ibid.* §. 8. Parochis tamen pauperibus potest Episcopus indulgere, ut ipse Parochus satisfaciatur aliis obligationibus, quæ forte occurrunt, applicandi Missam diebus Festis, dummodo tamen eidem Missæ pro populo infra hebdomadam satisfaciatur. *Ibid.* §. 8. Parochus etiam pinguioribus redditibus præditus absolvitur ab obligatione applicandi Missam singulis diebus pro populo; dummodo non aliter in fundatione Beneficii cauzum sit. *Ibid.* §. 6.

Parochum regularem suo muneri deficientem potest punire Episcopus cumulative cum Superiore Regulari; ita tamen, ut si aliter statuatur Superior regularis, aliter Episcopus, standum sit Episcopi mandato. Ita statuit Pontifex in Bulla FIRMANDIS Bull. tom. 1. num. 109. Si removeri debeat, potest tam Episcopus sine Superiore regulari, quam hic sine illo id præstare. *Ibid.* §. 11.

Parochi jurisdictionem habent ordinariam in foro interno, non vero externo, quidquid alii censuerint, ut proinde nullam excommunicationis sententiam ferre possint, ut ex communiori, & in præxi recepta sententia. *De Synod. Dioces. lib. 5. cap. 4. §. 2.*

Parochi Ecclesiarum filiarum interesse tenentur benedictioni Fontium diei sabbati sancti, ex sæpe repetitis S. Congregationis Concilii Decretis. *Institur. Ecclesiast. 1. §. 2. & seq.*

Episcopi successores ex rationabili causa etiam extra visitationem possunt examinare Parochos ad Ecclesias parochiales alias approbatos, ut in Decret. S. Congreg. Concil. *Institur. Eccles. 9. §. 16.* Quin & hoc potest Episcopus præstare pro libito, & ex sola quiete animæ suæ, quamvis nihil habeat suspicionis. *Ibid.*

Si vero Episcopus velit iterum examinare quos ipse approbavit, requiritur saltem extrajudicialis infamatio de inscitia. Quamvis hoc non requiratur ab iis, quos laicus Patronus nominavit ad Beneficium curatum, cum probati non fuerint in concursu, ut ex S. Rota, & ex Cardinali de Luca *de Paroch. Disc. Ibid.*

Parochus habendus est quoad crimen complicitatis ille, qui peccat cum famula sua quæ in ejus domo inhabitat, quamvis in alia Parœcia habet paternam domum. Et reipsa quidem præceptum Paschale tenetur illa implere in Parœcia, ubi famulatum habet. *Institur. Eccles. 83. §. 22.*

Tolerari potest, ut Parochus habeat in domo mulieres sibi conjunctas in primo, & secundo gradu consanguinitatis, & etiam affines in primo gradu cum ancillis earum, quæ tamen minores non sint annis quadraginta. Ita Decretum est a S. Congregatione Concilii pro Diœcesi Bononiensi. *Institur. Eccles. 82. per rotam,* quamvis hoc decretum respiciat famulas cum uno tantummodo Parocho cohabitantes; quæ vero munus suum præstant propinquis ejusdem Parochi minoris etiam ætatis permittuntur, dummodo tamen testimonium bonæ famæ suæ habeant.

Parochi alienæ Diœcesis non possunt in altera audire confessiones sine approbatione Ordinarii illius loci, nisi tantum suorum subditorum. Ita ex Decret. S. Congregationis Concilii. *Institut. Eccles.* 86. §. 7.

Parochi per concursum provisi censentur idonei ad audiendas Confessiones in tota Civitate, vel oppido, ubi Parochi constituuntur, non vero in tota Diœcesi Episcopi approbantis; ut ex Decretis S. Congregationis. *Ibid.* §. 13. Ex consuetudine tamen Parochi Civitatis Confessiones audiunt in Diœcesi, & vice versa. *Ibid.* §. 13.

Si Parochus Beneficium renunciet, indiget nova facultate audiendi confessiones, ut ex communi Doctorum. *Ibid.*

Parochus habens redditus tenues, & populum frequentem, ut per se sufficere nequeat audiendis confessionibus, tenetur sibi adjungere alium Sacerdotem adiutorem, cui, si ipse nequeat, populus necessaria ad sustentationem ministrare tenetur. Ita ex Decret. S. Congregationis Concilii. *Institut. Ecclesiast.* 94. §. 7.

Parochus ex privata scientia noscens alterum ex sponsis matrimonium celebraturis hæreticæ sectæ occulte adhærere, assistere Matrimonio non potest, quemadmodum nequit, si sciret impedimentum etiam impediens. Ita *De Synod. Diœces. Lib. 6. Cap. 7. §. 6. & 7. nov. edit.*

Parochus ad residentiam materialem, & formalem obstringitur tempore pestis, etiam cum periculo morbi contrahendi, ut ex scriptis S. Congregationis a Gregorio XIII. approbatis. *De Synod. Diœces. Lib. 13. Cap. 19. §. 2. nov. edit.* Idque verum est, licet Sacerdotem idoneum provideat, ut se absente, ejus vicibus fungatur. *ibid.*

Fas est equidem Parocho propter inimicitias, & persecuciones a residentia recedere ex Textu Cap. *Ad supplicationem de Renuntiat.* quia tunc periculum inimiciarum soli Parocho imminet; quare potest alium Sacerdotem substituere, qui sine suo periculo ejus munus adimpleat. At in peste omnibus æque periculum imminet, ideoque convenientius est, ut id discriminis subeatur a Parocho, quam ab alio Sacerdote. *Ibid.* Quæ de Parocho dicta hic sunt, valet etiam pro Episcopo.

Parochus tempore pestis & eo morbo infectis tenetur ministrare Sacramenta Baptismi, & Pœnitentiæ, ut adnotatum est V. *Pœnitentiæ Sacramentum*; sed & Viaticum, ne tanto bono in illa necessitate Parochiani priventur, nisi in eo rarissimo casu, in quo rarus esset Sacerdos, vel Parochus; ex quo fieret, ut post administratum Sacramentum Pœnitentiæ uni, non superesset spatium, ut aliis morituris Pœnitentiæ Sacramentum administraretur; vel si eo Sacramento administrando mortem vitare non posset, & sic populus destitueretur Sacerdotibus, ut ex doctrina Suarii. *De Synod. Diœces. Lib. 13. Cap. 19. §. 18. 19. nov. edit.*

In ordine ad Extremam Unctionem ex doctrina ejusdem Suarii tunc tenetur Parochus illam administrare, quatenus valeat abque morali vitæ periculo. *Ibid.*

P A T R I M O N I U M.

Constitui non debet Patrimonium in industria Clerici, ut si sit Musicus, Magister &c. ut respondit S. Congregatio in una Seguntina mense Octobris 1589. Sicut nec institui potest in bonis mobilibus, & semoventibus, ut respondit S. Congregatio Concilii die 29. Novembris 1670. *Instit. Ecclesiast.* 26. §. 7.

Patrimonium admittitur se proficitur Benedictus XIV., dum erat tantum Archiepiscopus Bononiensis, in Capellania amovibili, dummodo Patronus obligasset fidem suam nunquam ab ordinato removendi illam Capellaniam, quoadusque ille vixisset, vel quoadusque ordinandus non obtinisset aliud sive Beneficium, sive Patrimonium, & idem Patronus vel alius se pariter obstrinxisset ad alimenta ordinato præstanda, si forte impediretur a celebratione Missæ. *Ibid.* §. 11.

Item admittit in censibus perpetuis, dummodo debitores census, si voluissent illum restituere, obligassent sese ad deponendam pecuniam in loco tuto, ad hoc ut in novis censibus, vel stabilibus impenderetur. *Ibid.* §. 12. Tunc autem curæ erit ordinato sub pœna suspensionis de investienda eadem pecunia.

Si quis voluerit assignare de suo Patrimonium sufficiens ordinando, dummodo hæc liberalitas sit vera, & inalienabilis absque licentia Ordinarii, id utique admitti poterit ex variis responsis S. Congregationis. *Ibid.* §. 12. Curandum est tamen ut bona illa adeo libera sint ab aliis oneribus, ut remaneant ex iis sufficientia alimenta ordinato. *Ibid.* §. 14. dummodo etiam absit omnis pactio tacita, vel expressa facta extra instrumentum, ut possessio bonorum remaneat apud assignantem. Non valet assignatio Patrimonii facta a patre respectu filii, cui in præjudicium legitimæ reliquorum filiorum omnia sua tribuit. Sicut nec admittitur, si pater transferat omnia sua in filium cum onere, ut se alat, nisi id expressum candide fuerit in instrumento Patrimonii. *Ibid.*

Si quis fictum Patrimonium suum sciat, & nihilo fecius ordinationem recipiat, manet suspensus, ut ex Can. *Neminem*, & Can. *Cunctorum Distinct.* 70. & ex decreto S. Congregationis anni 1610. Si vero id nesciat, sciat autem Ordinarius, & tamen ordinet, Ordinarius quidem suspensionem non incurrit, tenetur autem de suo ordinatum alere ex vi eorundem Canonum, & sensu S. Congregationis Concilii §. 16.

Patrimonii alienatio absque Ordinarii licentia ipso jure nulla est, ut ex Decretis S. Congregationis. *Ibid.* §. 28. Nec commutari potest in alia bona, vel in aliud pariter Beneficium sine facultate Or-

dinarii, ut ex similibus Decretis. *ibid.* §. 29. Nec tandem obligari possunt bona Patrimonii, adeo ut si forte accidat, ut debitum solvendum sit, nulla fieri executio poterit, nisi supra eorum bonorum partem, quæ alimentis ordinati superfluit. Fas est tamen creditori recipere in solutum, seu vendere jus, quod post mortem transfret ad hæredes. Ita ex Decretis S. Congregationis. §. 30.

Denique ordinati ad titulum Beneficii, resignare illud nequeunt, nisi facta mentione tituli, qui Beneficio resignando adjacet, & concludentibus probationibus demonstratur aliam suppeterere resignanti viam, qua commode sibi de victu provideat. Ita ex Decretis S. Congregationis. *Ibid.* §. 30.

P A T R O N U S.

Patronus Ecclesiasticus tenetur præsentare ad Beneficium Curatum illum, quem digniorem putat inter approbatos ab Examinatoribus ex vi Tridentini *cap.* 18. *Sess.* 24. Episcopus non debet inquirere super prælectione facta a Parrono, nisi forte aliquis fuerit inter approbatos, qui reclamet super electione facta a Patrono, quasi elegerit minus dignum. Ita in Epistola ad Archiepiscopum Florentinum. *Bull. Tom. 2. num. 4.*

Patronus laicus præsentare tenetur digniorem ad Beneficium curatum, ut ex S. Thoma 2. 2. q. 65. *art.* 2. *ad* 3. aliisque Theologis firmatur. *Instit. Ecclesiast.* 7. §. 5. 8.

Patronus si promiserit conferre alicui Beneficium ex motivo aliquo temporali, nempe quia sibi sit conjunctus sanguine &c. non obligatur servare quod spondit, tum præsertim cum nondum beneficium vacat. Ita ex S. Thoma. *Institut. Ecclesiast.* 23. §. 8.

Si Patronus ecclesiasticus præsentaverit aliquem tamquam digniorem, & examinatores illum tamquam probatiorem aliis concurrentibus judicaverint, & unus ex illis qui minus dignus judicatus est, queratur coram Episcopo de erroneo examinatorum judicio, sequæ digniorem esse contenderit, tunc Episcopus tamquam judex priusquam institutionem concedat, in judicium Patroni inquirere debet. *Epist. ad Archiep. Florent. Bullar.* §. 11. n. 1v.

P Œ N I T E N S.

Pœnitens, vel quicumque alius, qui falso denunciaverit Judicibus ecclesiasticis se esse ab aliquo Confessario sollicitatum, incurrit reservationem Apostolicæ Sedi reservatam. *Bulla SACRAMENTUM PŒNITENTIÆ. Bull. tom. 1. num. 20.*

PŒNITENTIÆ SACRAMENTUM.

Attritio de peccatis sufficit quidem ex mente Tridentini ad disponendum pœnitentem, ut Dei gratiam in Sacramento pœnitentiæ obrinear, sed quænam sit ista attritio non satis liquet; potest enim esse cum aliquo Dei amore conjuncta, sed debili, tenui, & remisso. Potest etiam esse dolor propter Deum non quatenus est summe bonus, sed quatenus est bonus nobis; potest insuper esse dolor de peccatis unice conceptus propter eorum turpitudinem, aut solum merum pœnarum, & gehennæ absque ulla Dei dilectione. Hæc tamen postrema attritio potest etiam excitari ex metu gehennæ, ut conjungatur cum aliquo Dei amore initiali, quatenus ita peccata odio habentur propter supplicia, ut simul animus feratur in Deum ut objectum diligibile. Quæstio est anceps inter Theologos, num sufficiat attritio servilis, quæ elicitur ex unico metu gehennæ, & pœnarum, nullo vel initiali Dei amore adjuncto: vel requiratur saltem conjunctus amor Dei initialis. In hac quæstione nihil decidendum ab Episcopo in Synodo sua monet Pontifex; suadet tamen, ut doceantur Confessarii æquum esse hortari pœnitentes ad veram, & perfectam contritionem, quod & in Rituali jussu Pauli V. edito monetur. *De Synod. Diœces. Lib. 7. Cap. 13. per totum.*

Moriturum, qui, antequam incidat subitus ægritudinis gravis casus, signa contritionis exhibuit, & postquam supervenit Confessarius nullo externo signo hanc voluntatem ostendit, adhuc tamen absolvi posse multo verior, & rata est opinio. Neque hic locum habet controversia, num absolutio conferenda sit sub conditione, an absolute; hæc enim tantum valet in casu, quo moriturus dubia prorsus, & ambigua contritionis signa præbuit. *De Synod. Diœces. Lib. 7. cap. 15. §. 8. nov. edit.*

Si vero ex nullo testimonio constet illum ante casum mortalis illius morbi signa dolenti exhibuisse, & petiisse Confessionem, adhuc tamen multo verior est opinio contentientium, ut absolvatur sub conditione, dummodo moriturus christiane vixerit; nam acta christianæ vitæ totidem sunt voces, quibus miser ille absolutionem sibi dari petierit, & contritionem exhibuerit; & nisi sint præsentis actus pœnitentis, per vitam illam antea christiane actam, præcessisse dicendi essent, & tunc pro præsentibus haberi, quemadmodum præsens censetur contritio ante subitum mortis casum præmissa. *De Synod. Diœces. Lib. 7. Cap. 15. num. 10. nov. edit.*

Sunt qui etiam velint, etiam iis non negandam absolutionem sub conditione, qui licet male vixerint, tamen catholicam fidem retinuerunt, & pro catholicis se gesserunt, quorum tamen sententiâ nimis laxior videtur. *ibid. §. 13.*

Pœnitentiæ Sacramentum iis, qui morbo pestis infecti sunt, non

tenetur per se præstare Episcopus, cum ille agat per Parochos, ut causa universalis per particulares; sed Parochus omnino tenetur, quod & ratio suadet, & Decreta S. Congregationis approbata a Gregorio XIII. declarant; quanquam administrare illud possit aut directe per se, aut adhibita opera alicujus Sacerdotis ab Ordinario approbati; nam si Parochus omnino per se id agere deberet, cæteri Parochiani morbo non affecti nollent tunc a Parocho recipere Sacramenta, eo quod sibi metuerent. *De Synod. Diocæs. lib. 13. cap. 19. §. 7. nov. edit.*

P Æ N I T E N T I A R I A.

Pœnitentiarii facultates dirigit, & ad certas leges extendit & reformat Benedictus XIV. in sua Bulla PASTOR BONUS. Bull. rom. 1. n. 95. Absolvere potest omnes quoscumque eo se dirigunt, tum ab omnibus criminibus, tum ab omnibus censuris etiam latis in Bulla Cœnæ; Regulares quidem in utroque foro, cæteros in foro conscientiæ. Quamquam etiam cæteros in utroque foro potest absolvere, quando agitur de censuris latis a Jure, & Apostolicæ Sedi reservatis; quin etiam latis nominatim ab homine si jam expiraverit jurisdictio Judicis, qui sententiam tulit, seu quando ab illo remissa est absolutio ad sanctam Sedem, vel si censuris illis innodati fuerint impediti, ut adeant eos, a quibus de jure deberent absolvi.

Absolvit etiam hæreticos dummodo occultos, etiamsi in hæresim externam incurrerint, dummodo actus illi extrinseci a nemine visi, vel notati fuerint.

Publicos etiam hæreticos, & apostatas absolvit in foro conscientiæ in casibus, in quibus non est necesse denunciare complices, nempe quod illi obierint, vel degant in Regionibus palam infectis, non tamen in iis, in quibus viget officium S. Inquisitionis.

Non absolvit Principes, & alios jus Imperii vicario nomine habentes &c. Episcopus, & alios superiores Prælatos in casibus publicis contentis in Bulla Cœnæ Domini.

Non absolvit eos, qui astrologia judiciaria vel per se, vel per alios de statu Reipublicæ Christianæ, seu de vita, & morte Romani Pontificis viventis exquirunt. Reliqua vide in eadem Bulla.

Vacante Pastore Ecclesiæ Romanæ, major Pœnitentiarius, cujus officium tunc non vacat, absolvere potest quæcumque ad forum conscientiæ pertinent etiam ab iis censuris in foro tamen conscientiæ, a quibus vivente Pontifice non posset, ita tamen, ut sit absolutio ad reincidentiam, nisi intra tempus taxandum recursus fiat ad novum Pontificem.

Quoad forum externum vacante Sede Apostolica nihil potest S. Pœnitentiaria, nisi tantum in ordine ad Regulares apostatas, ut dictum est V. *Regulares*.

Demum in eodem casu potest absolvere a censura publicos violatores

tores ecclesiasticæ libertatis, & immunitatis, cum reincidentia tamen, ut supra. Hæc omnia Pontifex in Bulla PASTOR BONUS Bullar. tom. 1. num. 95. §. 52.

Potest etiam Monialibus Confessarios deputare, ex approbatis tamen ad Moniales audiendas.

P E S T I S.

Pestis tempore quid agi liceat, vel secus circa administrationem Sacramenti Confirmationis, Pœnitentiæ, Eucharistiæ, & Extremæ Unctionis, vide in singulis eorum articulis.

Num liceat dimidiare confessionem mortalium ex timore contrahendi morbi, quæstio est inter DD. anceps, in qua nihil certi discernitur. *De Synod. Dioces. Lib. 13. Cap. 19. §. 19. nov. edit.*

In ordine ad administrandam Eucharistiam non esse omnem Ecclesiæ ritum servandum, qui modo ab Ecclesiâ præscribitur, docet Muratorius in Tractatu de Peste, sed ab Episcopi judicio expetendum esse, quid a singulis præstari posset, ut minus periculose, sed decenter ministraretur, quod etiam rescriptum fuit ad postulata Vicarii Apostolici Juliz Cæsareæ. *De Synod. Dioces. ibid. §. 26.*

Tuto posset Episcopus judicare tempore pestis, quod Eucharistia laicis porrigeretur suis manibus accipienda, ut ipsi per se ori illam inducerent. *Ibid. §. 27.*

Extrema Unctio erga peste infectos conferri potest inungendo organum illius sensus, qui unctioni magis expositum se offert, ita formam proferendo quomodo fieri solet cum unus tantummodo sensus inungitur. *Ibid. §. 29.*

Licet autem judicio Episcopi in eo casu inungere ægrotum adhibita oblonga virga, cujus in extrema parte sit gossypium oleo sacro imbutum. *Ibid. §. 30.*

P I G N U S.

Quæ vendi non possunt, nec possunt in pignus dari. *L. Pupillus §. Eam rem. ff. Quæ res pignori &c.* Quare res Ecclesiæ, & etiam mobilia pretiosa non nisi concurrente legitima causa, & accedente licentia Sedis Apostolicæ vel Episcopi respectu mobilium minoris pretii vendi possunt. *Instit. Eccles. 69. §. 5.*

P R Æ C E D E N T I A.

Parochus loci, ubi aliquis obiit, cadaver associans semper habet præcedentiam supra alios, quoadusque est intra limites Parociæ suæ. *Instit. Eccles. 105. §. 54.*

P R E C E S P U B L I C Æ.

Principes sæculares si petant ab Episcopo ut preces publicæ indicantur pro necessitate status, id utique potest, & debet. Nonnisi vero summa abusio esset, si etiam ex consuetudine Principes Episcopali auctoritate neglecta indicare illas vellent. Encyclica ad omnes Episcopos, **QUEMADMODUM PRECES.** Bull. 10m. J. I. n. 82.

P R O C E S S I O.

Ad Processiones solemnes cogi non possunt Clerici nullum Beneficium, vel officium ecclesiasticum obtinentes, sicut nec simplices Presbyteri. Beneficium vero etiam non residentiale obtinentes utique possunt. Ita censuit S. Congregatio, cujus Decreti occasione ponderatur, nihil hic decerni de Clericis non beneficiatis, sed alicujus Ecclesiæ servitio addictis. *Instit. Eccles.* 31. §. 2.

Processiones prius fieri debent, dein Missa solemniter cantanda ex Rubrica Missalis Romani. *Instit. Eccles.* 68. §. 12. nisi tamen aliter ob gravem causam Episcopo, vel Clero videatur. *Ibid. ex eadem.*

Regulares instituire nequeunt Processiones nisi intra, vel circum Ecclesias suas, nec confraternitates, nisi intra Oratorium suum. Si vero velint per Urbem procedere, utique debent Parochis respectivorum locorum aliquid officii exhibere. *Instit. Ecclesiast.* 105. §. 51. Sufficit tamen licentia Episcopi etiam reclamante Parocho, ut a S. Congregatione Rituum decisum est. *ibid.* §. 52.

Processio in festo S. Marci, si incidat in ipsam Paschæ Resurrectionis diem, transferenda est ad tertiam diem Paschæ ex Decreto S. Congregationis Rituum die 25. Septembris 1734. *Instit. Ecclesiast.* 28. §. 3.

P R O F E S S I O R E G U L A R I U M.

Judicia de nullitate Professionis quomodo instituenda sint? Vide *V. Regulares.*

Q U Æ S T U A T I O.

Græci quantumvis exhibentes testimoniales de adhesionem suam Romanæ Ecclesiæ, adhuc tamen ex Decreto Innocentii XI. prohibentur quaesturare, & facultatem ea de re obtentam a quocumque, vel ab ipsa pariter Congregatione jubentur Episcopi ad se recipere, & ad eandem Congregationem de Propaganda Fide transmittere. Insuper Clemens XII. in suo Brevi mandavit pecuniam ita a Græcis colle-

collectam, & alicubi depositam sequestrari ab Episcopo, & ad eandem Congregationem transmitti. *Institut. Eccles. 75. §. 1.*

R E G U L A R E S.

In probanda nullitate Professionis Regularis multa edicit nova Benedictus XIV. in sua Constitutione, **SI DATAM HOMINIBUS FIDEM**, Bullar. tom. 2. n. 47. Mandat igitur servari Decretum Tridentini, *Sess. 25. de Regul. cap. 19.* quo vetantur audiri reclamantes contra Professionem, nisi intra quinquennium a die Professionis reclamaverint. Confirmat etiam varia Decreta Congregationis Concilii ea de re edita. Mandat deinde, ut probationes non fiant in extrajudicialibus attestationibus, sed omnia juridice procedant. Insuper citari, & audiri jubet tum defensores Monasterii, in quo habita est Professio, tum consanguineos, sive alios, qui bona Professi obtinent, tum etiam auctores, vel complices metus incussi (si ex metu prætendatur nullitas Professionis). Mandat ut in singulis Diocesis ab Ordinario deputetur defensor Professionis, cui stipendium a iudice definitum solvatur sive ab iis, quibus bona Professi obvenierunt, & eorum defectu a Monasterio, & eo impotente ex multis Tribunalis. A priori sententia pro nullitate omnino appellandum est, nec sine secunda sententia licet Religioso cultum exuere.

Post quinquennium peti necesse est a Sede Apostolica restitutio in integrum, pro qua obtinenda defensor Professionis adsistat semper tum processibus instituendis ex vi commissionum, & Superioribus regularibus, & Ordinariis locorum, tunc etiam cum dubium utrum concedenda sit restitutio in integrum in S. Congregatione proponitur. Neque in ea concessione sufficit unica sententia favens, sed duo conformes requiruntur. Hæc novo jure sancit Pontifex; in cæteris consueta judicialis praxis retinenda est.

Cum Regularibus redituris ab apostasia major Pœnitentiarius dispensare, & commutare potest pœnas quomodocumque incurfas, & pœnitentias regulares obundas, sicut & absolvere a censuris, cum reincidentia tamen, nisi ad tempus præfinitum redierint (irregularitate tamen usque ad actualem reditum perseverante.) Potest etiam illis concedere transitum ad alium Ordinem. Nemini autem Regulari permittat ut vivere possit in veste sæculari, seu Clerici sæcularis. Bulla **PASTOR BONUS**, Bull. tom. 1. num. 95. §. 33.

Transitum de una Religione ad aliam etiam laxiorem potest major Pœnitentiarius concedere; ita tamen ut restringat hanc suam facultatem transeundi ad Ordines, in quibus regularis observantia viger, & in dubio attestatio Ordinarii requiratur. Non concedit tamen transitum ad Ordines Hospitalares, & Militares, quamvis ad Ordinem S. Joannis de Deo facilius indulgeat; sicut nec concedit tran-

transitum ad Ordinem S. Benedicti antiquioris observantia, aut ad alias consimiles Congregationes cujuscumque Ordinis fuerint. *Ibid.* §. 34. & 35.

Si Regularis ante Professionem habituali morbo detineatur, nec interrogatus vitium suum denuntiet, nisi post Professionem, expelli non potest, nisi aliter declaretur in Constitutionibus ejusdem Ordinis, uti re ipsa declaratum est in Constitutionibus PP. Capuccinorum, in quibus Religio ad retinendum ejusmodi Professum *minime velle se esse obligatam exprimit*. At tunc vero Professus non dimissus a Religione possit sponte abire, etiam illa repugnante, quæstio est non adhuc a S. Congregatione definita. *De Synodo Diœces. Lib. 13. Cap. 11. §. 4. nov. edit.*

Regulares pro apostatis habentur, si sese nulliter professos contentendentes regularem habitum exuunt, & claustris discedunt, nec unquam audiuntur causam suam defensuri, nisi postquam redierunt ad Monasterium. Ita ex Trident. *Sess. 25. cap. 19. de Regul. De Synod. Diœces. lib. 13. cap. 11. §. 13. nov. edit.*

Insuper non licet illis, ex inaniter præsumta necessitate recurrendi ad Superiores Ordinis, exire extra claustra sine Superioris litteris; alioquin enim apostatarum pœnis per Ordinarium loci puniantur. Ex Trident. *ibid. cap. 4. §. 13.* Hæc tamen intelligenda sunt, quando recurrendi causa non est vera, urgens & gravioris momenti. *Ibid. §. 14.*

Vetitum est Superioribus regularibus, ne subditis suis facultatem faciant transeundi ad aliam Religionem, nisi non dubiis documentis constiterit illis, alterius Religionis Superiorem paratum esse ad eum recipiendum; atque ita res constituta sint, ut transitus iste recta fiat ab una ad aliam Religionem. Ita ex Decreto S. Congregationis Concilii ab Urbano VIII. approbato. *ibid. §. 14.*

Transitus iste, etiamsi agatur de apostata transferendo, fieri nequaquam potest ad Religionem, in qua regularis observantia non viget; quin nec licet, si Religio illa sit militaris, aut hospitalaris, excepto Ordine S. Joannis de Deo. Ita edixit Benedictus XIII. in sua Constitutione LICET SACRA. *Ibid. §. 14.*

Regularis in Claustris non degens, si ab illis abscessit non præobtentra Superioris venia, vagaturque, etsi gestet religiosa indumentata, & animum redeundi retineat, debet ab Episcopo loci ubi moratur, in carcerem conjici, & Superioribus regularibus consignari, secundum Regulam puniendus, ut ex Decreto S. Congregationis Concilii ab Urbano VIII. confirmato. *Ibidem.* Hæc tamen vera sunt, nisi aliunde constet Regularem illum se subtraxisse ab immoderata severitate Superioris localis, ut recurrat ad alium Superiorem majorem. *ibid.*

Regulares incorrigibiles expelli possunt ab Ordine, quidquid vetera S. Congregationis decreta olim in contrarium statuerint, ut ex novis Decretis ejusdem Congregationis Concilii firmatur. *Ib. §. 16.*

Incorrigibilis vero censetur, qui omnibus inustus est improbitatis characteribus in Jure Canonico ad id designatis. Debet præterea antecedere carceratio sex mensium in pœnitentia, & jejunio, ac tandem sententia Provincialis ejusdem Provinciæ, consultis tamen sex aliis ex eadem Provincia Religiosis, designandi in Congregatione provinciali, confirmandisque a superiore Generali, cui reservata est facultas iterum retractandi eandem causam, & priorem sententiam revocandi. Ita ex novissimis Decretis S. Congregationis Concilii, *ibid.* §. 19.

In conficiendis incorrigibilitatis processibus valent illi, qui ad normam regularum, & consuetudinum ejusdem Ordinum formantur. *Ibid.*

Lata contra ejectos sententia notificanda est Episcopo ordinario loci, non ut de illa cognoscat, sed quia illius jurisdictioni subest, ejusque mandatis obsequi debet. Ita ex Decretis S. Congregationis. *Ibid.* §. 20.

Ita ejecti non possunt induere habitum Religionis, sed clericalem adhibeant necesse est. Manent insuper perpetuo suspensi ab exercitio Ordinum in Religione susceptorum, nec potest ab Ordinariis ea pœna relaxari, vel moderari. Ita ex Decretis S. Congregationis. *ib.* Si vero ex litteris Testimonialibus Ordinariis constiterit spem evidentem inesse resipiscentiæ, tunc iterum ad Ordinem recipiendi sunt. Ita ex Decretis. *Ibid.*

Demum ita ejectus voto castitatis omnimode obstrictus remanet, paupertatis vero, cum quadam moderatione, sicut nec obedientia proprio superiori regulari exhibenda ab eo est. Reliqua vero vota in Professione ab eo nuncupata, remanent in suspenso. Ita ex DD. *ibid.*

Ejectus si provocare vult ab injustitia sententiæ in se latæ, debet se constituere in carceribus formalibus Religionis, ut ex Decreto S. Congregationis Concilii lato *die 15. Novembris 1698.* constat. *Ibid.* §. 21.

Religiosi tamen Societatis Jesu post tria vota simplicia ab illis emissa exacto probationis tempore ab Ordine dimissi non comprehenduntur in Decretis de apostatis, & ejectis, ut ex Responso S. Congregationis Concilii. *Ibid.* §. 21. Vorum castitatis ab illis emissum, dum permanent in Ordine, dirimit Matrimonium. Isti ne celebrare possint verantur solummodo, quia carent Patrimonio, vel Beneficio. *Ibid.* §. 23. Sunt tamen habiles ad Beneficia, & Ministeria ecclesiastica obtinenda. *Ibid.* §. 26. Valent tamen hæc omnia in dimissis ante Professionem solemnem. Post illam vero emissam censentur ac Regulares, in ordine ad ejectos. *Ibid.*

Vota castitatis &c. a Religiosis laicis Cisterciensibus emissa, solemnata sunt, non simplicia, ut ex peculiari Decreto peculiaris Congregationis habitæ coram Benedicto XIV. *die 27. Martii 1747.* lato constat. *Ibid.* §. 28.

Si Religiosus ob crimen aliquod damnatus sit ad triremes ad certum tempus, num ea absoluta poena recipiendus iterum sit a Religione, nondum definitum est a S. Congregatione, quamvis fuit consultata. Hæc tamen sola sententia damnationis ad triremes, etiam si nondum remigaverint, perpetuo illos infames declarat, adæoque irregulares. *Ibid.* §. 30.

Regulares quicumque etiam exempti in Indiis Orientalibus agentes, curam animarum exercentes subsunt prævio examini Ordinariorum, & approbationi, nec non visitationi, correptioni, & jurisdictioni eorum in iis, quæ ad prædictam Curam pertinent. Constit. QUAMVIS AD CONFIRMANDUM &c. Bull. Tom. II. num. 1.

Regulares sacros Ordines suscepturi non tenentur ostendere Dimissorias Ordinariorum propriæ originis, sed sufficit si illas acceperint a Superiore suo. Vicissim non possunt uti privilegio suscipiendi Ordines a quocumque, nisi illud obtinuerint post Tridentinum, & ad illos pervenerit concessione directa, non vero communi privilegiorum de uno in alium Ordinem. Si huiusmodi privilegium non habuerint, ordinari debent ab Ordinario loci, in quo degunt, si ille sacras Ordinationes tempore legitimo sit habiturus. Si vero habiturus non sit, possunt Dimissorias a Superiore regulari illis concessas ad alium dirigi cum authentica attestazione Episcopi Diocesani, ex qua constet ipsum Ordinationes habiturum non esse. Transgressores hujus sanctionis, qui Ordinationem ab alio susceperint, suspensionis censuram incurrunt. Superiores regulares, qui Dimissorias concesserint, voce activa, & passiva multantur. Ita Pontifex in Bulla IMPOSITI NOBIS. Bull. Tom. II. num. 27.

Si vero Regulares tempore Ordinationibus proximo transeant ad alterius loci Monasterium, & post receptam Ordinationem ab Episcopo illius loci, quo transierunt, redeant ad pristinum Monasterium, videtur hoc quidem fecisse in fraudem, nihilominus nihil potest contra hos decerni, quia potuit res fieri citra fraudem. Ipsi ergo sibi consulant. *De Synod. Dioces. Lib. 7. Cap. 43. §. 4.*

Si Superiores Dimissorias subditis suis dederint, ut ab Ordinario quocumque Ordines recipiant, nisi in casibus supra expressis, privantur usu vocis activæ, & passivæ, & dignitate, qua potiuntur. Ex Decreto Clementis VIII. die 15. Martii 1596. Quod Decretum non ita legitur, ut in multis editis, *pœnas incurrunt*, sed *pœnas incurrunr*, quod infert pœnam latam, & non ferendam. *Instit. Eccl. 23. §. 12.* Num fruantur privilegio Ordinationum extra tempora, asserendum esse videtur ex autoritate Concilii Romani sub Benedicto XIII. *Titul. 5. Cap. 2. Ibid.*

Regulares habentes privilegium posterius Tridentino, ut exempti sint ab Interstitiis, frui illo debent, nec possunt Episcopi illos eo nomine ab Ordinatione rejicere. Ita ex Decreto S. Congregationis die 24. Augusti 1686. *De Synod. Dioces. Lib. 7. Cap. 42. §. 6.*

Regulares etiam exempti nequeunt exponere Sacramentum Eucharistiæ sine velamine in suis Ecclesiis, nisi ex causa publica ab Ordinario probata. Fas est tamen illis ex causa etiam privata Sacramentum velatum exponere in Tabernaculo aperto; dummodo tamen ab illo non extrahatur, ut ex Decreto S. Congregationis. *De Synod. Diœces. Lib. 7. Cap. 41. §. 4.*

Generatim vero jus est Episcopis cogere Regulares parere sibi circa ea, quæ ad majorem cultum hujus ineffabilis Mysteriorum & celebrationis Missæ præcipienda consueverint. Quod ex Decreto Tridentini Sess. 22. *de observandis, & evitandis in celebratione Missæ*, eruitur. *Ibid. §. 5.*

Regulares tenentur parere Episcopo præcipienti, ne in eorum Ecclesiis exponatur insolita imago, aut nova reliquia ab ipso non approbata, & inobedientes possunt etiam censoris cogi, ut ex Decr. Sacr. Congregat. *die 5. Julii 1700. De Synod. Diœces. Lib. 7. Cap. 41. §. 5.*

Regulares puniri possunt ab Episcopo tamquam Apostolicæ Sedis Delegato, si quid deliquerint in iis, quæ respiciunt Clausuram Monialium etiam exemptarum, & earum, quæ intra Monasterii septa tegunt. *Ibid. §. 6.*

Regulares non possunt sæcularium confessiones excipere *sine licentia, gratia & beneplacito Episcopi*, quæ verba sunt Extrav. Bonif. VIII. in Cap. *Super Cathedram de Sepulturis*, quod & confirmavit Trident. Sess. 23. *Cap. 15. de Ref.* sed & fas est Episcopis eam facultatem limitare ad certum tempus, certasque personas, quin & ex parte revocare, contrariamque opinionem Alexander VII. die 30. Januarii 1659. damnavit. *De Synod. Diœces. Lib. 7. Cap. 42. §. 7.*

Possunt tamen Regulares ab Episcopo approbati acciri ad domos sæcularium ægotantium, eorum confessiones audituri, non petita a Parochis ægotantium licentia; sed de audita ægotantium illorum confessione debent relinquere syngropham, qua Parochus certioratur. Ita *ibid. §. 8.*

Regularibus Prælati non licet monasteria Monialium sibi subiectarum ingredi, nisi semel in anno causa visitationis; si autem necessitas urgeat, ut sæpius ingrediantur, non possunt nisi cum præsentia Episcopi Diœcesani, aut alterius ecclesiastici ab ipso deputati. Ita ex Constitutione *Felici 156. Alexandri VII. De Syn. Diœces. Lib. 7. Cap. 41.*

Regularibus vetitum est alloqui Moniales etiam sibi subiectas sine licentia expressa non solum Superioris regularis, sed Episcopi, ne vel semel quidem per spatium quadrantis horæ cum dimidio, ne vel pariter occasione concionis ad Moniales illas habitæ, ne vel tandem ex causa quantumcunque honesta, & pia. *Ibid. §. 7.*

Regulares subduntur coercitioni Episcopi, si excipiant confessiones sæcularium sine prævia Episcopi approbatione, ut ex Constit. X. Cle.

X. Clementis X. Item non possunt inconsulto, & non approbante Episcopo audire confessiones Monialium sui Ordinis etiam exemptarum ex vi Bullæ XVIII. Gregorii XV.

Regulares, nova Monasteria, seu domus ne erigant, vetantur absque Sedis Apostolicæ, & Episcopi facultate, quamvis Tridentinum *Sess. 25. Cap. 3. de Regul.* solius Episcopi facultatem exprimit. *De Synod. Dioces. Lib. 9. Cap. 1. §. 9. nov. edit.*

Est tamen pro Monialibus in Ditione Hispanici Regis Breve Urbani VI. suspensivum ejusdem Constitutionis, sed non valet extra Hispaniam. *De Synodo Diocesana Lib. 9. Cap. 15. §. 9. nov. edit.*

Ad statum Regularem transire possunt Presbyteri Ecclesiæ, vel Diœcesis servitio addicti, invito etiam Episcopo proprio; tenentur tamen, nisi aliquid obstet, illum consulere. Ita in Epistola ad Card. Quirinum EX QUO DILECTUS Bull. Tom. II. num. 25.

Regulares extra monasterium degentes, & Clericos Regulares quomodocumque exemptos in civilibus causis mercedem, & miserabilium personarum, nisi habeant Judicem certum a S. Apostolica in partibus deputatum, coram Ordinariis locorum conveniri posse in prima instantia decernit Pontifex in Bulla ADMILITANTIS Bull. Tom. I. num. 48. §. 41.

RESERVATI CASUS.

Ad solum Romanum Pontificem, Episcopos, & Prælatos inferiores habentes jurisdictionem quasi Episcopalem cum territorio separato pertinet casuum reservatio, ex doctrina Concilii Tridentini, & Decisionibus S. Congregationis. *De Synod. Dioces. Lib. 5. Cap. 4. §. 11.*

Quamquam reservatio fieri potest extra Synodum, multa tamen suadent, ut potius in Synodo fiat; ideo præsertim, quia non desunt Theologi cum Roncaglia tenentes, leges ab Episcopo latas extra Synodum eo cessante cessare, cum ea tantummodo, quæ in Synodo fiunt ab Episcopo, legis plenam auctoritatem obtineant. *ibid. §. 3.*

Actus mere internos, nec Summus Pontifex, nec Episcopi reservandos sibi unquam censuerunt. *Ibid. Cap. 5. §. 5.*

Regulares non solum reservare prohibentur alia crimina, quam quæ in Decreto Clementis VIII. definiuntur, sed nec possunt alia ab his diversa crimina illigare censura reservata, ut & firmiter Pontifex ex Decreto quodam Sacræ Congregationis Episcoporum, & Regularium. *Ibid. Cap. 5. §. 6.*

R E S I D E N T I A I

Ad residentiam tenentur Episcopi, & Parochi, ut ex Concilio Tridentino *Sess. 6. Cap. 1. de Ref. & Sess. 23. Cap. 1.* adeo ut quo tempore non resident, non faciant fructus suos, ut ex *Constit. 91. Pii IV.* Ex qua etiam Constitutione constat, si quo tempore illi non resident, obierint, de redditibus ecclesiasticis disponere nequaquam posse, etiam si testandi facultatem obtinuissent. *Instit. Eccles. 17. §. 4. & 5.*

Episcopi æqua, & rationabili causa poscente, ad duos, tresve menses quotannis abesse a Diœcesi permittuntur; Parochi vero duobus mensibus possunt quidem, sed de licentia Episcopi, & relicto idoneo Vicario ab Ordinario approbando, ut ex *Trident. Sess. 23. Cap. 1. de Ref. Ibid. §. 7.*

Nec sine licentia Episcopi abesse possunt per hebdomadam, sicut non sufficit licentia tacita. Ac demum non est satis ad evadendas pœnas, si causa sit evidens, & Episcopus non consulatur, vel si consultus neget; quamquam tunc possit fieri recursus ad legitima tribunalia. Si tamen ex improvise discedere necessarium sit, tunc post discessum scribendum est ad Ordinarium. Ita ex *Decretis Sac. Congreg. Ibid. §. 11.*

Pro Parochis tamen agrisibus sufficit licentia Vicarii Foranei, pro absentia tamen modici temporis. Ita ex *Decr. Sac. Congreg. §. 12.*

Si abeundum sit duobus, vel tribus diebus non festivis, mos singularum Diœcesum tenendus est. Ita ex *DD. Canonistis. Ibid.*

Ad excusandam non residentiam non sufficit aeris intemperies. Si tamen Parochus ægrotaret, nec posset ibi ex defectu medicorum curari, tunc ad quatuor menses obtinere potest ab Ordinario licentiam secedendi ad loca viciniora, Vicario idoneo interim substituto, ut ex *Decretis Sac. Congregationis. Ibid. §. 25.*

Nec excusantur, si absint, ex eo quod Parœcia distat tantum tribus, quatuorve milliariis a Civitate.

Nec etiam, si nocturno tempore ibi resideant, & celebrata summo mane Missa, tum reliquum tempus agant in Civitate, relicto tamen idoneo substituto, idque præstent per majorem anni partem. Ita ex *Decret. S. Cong. Concilii. ibid. §. 18.*

R E S T I T U T I O.

Bona immobilia ab hostibus in bello injusto capta, puta a piratis, infidelibus, hæreticis &c. si emantur a fidelibus debent restitui proprio domino nullo exacto pretio ab eodem; quod decretum olim fuit a Congregatione Propagandæ fidei an. 1630. Quorum opinionem Benedictus XIV. admittit in epist. ad P. Nicolaum Lercari

Secretarium ejusdem Congregationis. Bullar. T. III. n. LVII. Quod vero ad mobilia eadem Congregatio censuit restituenda esse ab emptoribus legitimo domino, exacto tamen ab illo eo pretio, quo empti sunt; in hoc tamen iudicium suum Benedictus XIV. non profert. *ibid.*

R E U S.

Reus juridice interrogatus in iudicio criminali tenetur veritatem manifestare, ut innuit Pontifex in sua Bulla PATERNA CHARITAS Bull. Tom. 3. n. 24.

S A C R A M E N T U M.

Sententia asserens in Sacramentis conferendis non requiri in Ministro intentionem aliquam faciendi quidquid facit Ecclesia, sed tantum præstandi ritum externum nulla censura ab Episcopis configenda est. *De Synod. Dioces. Lib. 7. Cap. 4. §. 9.* Verum contraria tutior, & omnino servanda in praxi. Quare si quid ejusmodi contigerit, & necessitas urgeat Sacramentum Baptismi sic collatum, sub conditione iterum perfici oportet. Quod si res hujusmodi sit, ut moram patiatur, consulenda est Sedes Apostolica. *ibid.*

S E M I N A R I U M.

Tenetur Episcopus providere sibi consilium duorum de Capitulo, quorum alter ab Episcopo, alter a Capitulo eligatur, item duorum de Clero Civitatis, quorum alterius electio ad Clerum spectat, quæ omnia sunt ex *Cap. 18. Sess. 23. Tridentini.* His omnibus deputatis uti debet in administratione rerum Seminarii; sicut etiam illi adhibendi sunt circa institutionem, & disciplinam ejusdem Seminarii; quanquam Episcopus ita debet in his omnibus eorum consilium audire, ut sequi non teneatur. *De Synod. Dioces. Cap. 2. Ex pluribus Sacræ Cong. Decretis.*

S E P U L C H R U M.

Sepulchra in Ecclesiis Confraternitatum haberi possunt, sed de licentia Episcopi, uti sæpe decisum a S. Congregatione. *Instit. Eccles. 105. §. 124.*

Si Confrater obeat, non electa sepultura, mandari non potest sepulturæ in Ecclesia ejusdem Confraternitatis, ut est decisum a S. Congregatione. *ibid. §. 124.*

S I M O N I A.

In simonia contracta pro beneficio acquirendo major Pœnitentiarius monetur, etiam in casibus occultis, & in foro Conscientiæ, ne titulum ejusdem beneficii convalider, nisi forte agatur de simonia, ignorantia facti, vel juris commissa, & Orator quamprimum id rescivit, dispensationem petierit; quod valet & in pensionibus in quibus simonia realis scienter contracta fuerit. *Bulla PASTOR BONUS Bull. Tom. 1. n. 95. §. 22.*

Abstinendum est illi etiam a condonatione pretii simoniaci, quando in Ecclesiam læsam, vel pauperes debet erogari, nisi aliter suadeat paupertas delinquentium. *ibid. 23.*

Quid simoniace intercessit pro alio ad impetrandum beneficium, tenetur in subsidium restituere Ecclesiæ, vel pauperibus fructus a beneficiario male perceptos, ante omnem sententiam. *Instit. Eccl. 12. §. 11.*

Si quis poscat a S. Congregatione absolutionem a simonia commissa in obtinendo beneficio, impetrare solet rescriptum, ut *dimittat, moneat, & restituat*, nempe dimittat beneficium, moneat pro restitutione pretii accepti Ecclesiæ, vel pauperibus restituat fructus perceptos. *Ibid. §. 12.*

Si vero simonia commissa est ab aliquo tertio, inscio beneficiario, tunc rescribitur pro convalidatione tituli, dummodo *ante possessionem*, quod valet ac si diceretur, modo id non rescierit ante acceptam beneficii possessionem. *Ibid. §. 12.*

Cum Parochiani habent jus nominandi Parochum ratione fundationis, tunc singuli, seu mares, seu fœminæ, seu minores habent jus nominandi in capita, ut ex Pitone *de Controv. Patron. All. 100. n. 394.* firmatur. *Ibid. §. 13.*

Commendæ, Prioratus, atque Præceptoriarum Ordinis Hierosolymitani a Canonistis quidem tanquam beneficia habentur, in quibus si intercedant preces, pactiones, & munera, simonia committitur: id tamen negant communi consensu Theologi, animadvertentes non esse illis adnexum spiritualis ministerii exercitium, neque necessario conferri Clericis, quæ duo exigunt beneficia, quanquam negari non potest, gravem abusum ea in re intercedere, quem tollere admissus est Clemens XI. in suo Brevis ad magnum Magistrum ejusdem Ordinis, in quo etiam declarat collationes hæc nullas, & irritas esse, & fore. *De Synod. Diœces. Lib. 12. Cap. 5. §. 15. nov. edit.*

SOLLICITATIO IN CONFESSIOIBUS.

Sollicitatus nulla lege prohibetur, quominus ante denuntiationem sollicitantis, illum occulte admoneat, ut sibi provideat, sponte se offerendo Tribunali. Tenetur tamen etsi monitus compareat, &

fit ex correptione emendatus, illum denunciare, ut ex propositionibus ab Alexandro VII. damnatis eruitur. *De Synod. Dioces.* Lib. 6. Cap. 11. §. 9. & 10. *nov. edit.*

Præceptum denunciandi Confessarios sollicitantes ad turpia, & poenæ aliæ huic sollicitationi indictæ non extenduntur ad alia crimina a re venerea diversa. *Ibid.* §. 14. *nov. edit.*

Sacerdotes omnes etiam regulares sollicitantes ad turpia in re venerea in actu confessionis vel ejus occasione aut prætextu, præter alias poenæ in Constitutionibus Sixti V. & Gregorii XV. inflicta, incurrunt etiam perpetuam inhabilitatem ad Missam celebrandam. Idemque etiam valet contra eos Sacerdotes qui Sacrificio Missæ abutuntur ad sortilegia. Ita ex Decreto S. Congreg. Inquisit. ex mandato Benedicti XIV. Id vero Decretum enunciandum publice est a superioribus cujuscumque ordinis palam semel in anno feria VI. post octavam Assumpt. B. M. V. & in quocumque Capitulo Generali aut Provinciali, *ibid.* Append. ad T. II. Bullar. Bened. XIV. n. VIII.

S P E C T A C U L A .

Spectacula invereconda, uti sunt puerorum, & adolescentium nidorum cursus, & luctæ, etiamsi longa consuetudine introductæ, ne permittantur ab Episcopis, legibusque latis prohibeantur, mandat Pontifex in Encyclica ad Episcopos Campaniæ NIHIL PRO-FECTO Bull. Tom. I. n. 60.

S P O N S A L I A .

Si alteruter ex sponsis se ad alias partes transferat incio altero, admonendus est Superior ecclesiasticus, qui tempus aptum assignet absenti, ut redeat, quo elapso si non pareat, vinculum dissolvitur. *Instit. Eccles.* 46. §. 5.

Sponsalia de futuro inita absque præsentia Parochi, vel absque scriptura valere semper pronunciavit S. Congregatio, cum Tridentinum tantum aboleverit Matrimonia clandestina. Priora vero sponsalia etiam non jurata, etiam sine copula prævalent secundis in DD. *Instit. Eccles.* 46. §. 8.

Sponsalia inita invitis parentibus, quanquam judicari possint valida, illicita sunt tamen, & detecto dissensu parentum solvi possunt, etiamsi jurata sint, quod invicte probat Archiepiscopus Rosfanensis D. Muscettola in Dissertatione legenda in Tom. I. Operum Zauli ad Statuta Faventiæ. *ibid.* §. 16.

Sponsalia absque interna voluntate exequendi promissa, dubium est an obligent; est tamen grave peccatum sic promittere. *ibid.* §. 16.

Oscula ob delectationem carnalem, & sensualem, juxta terminos Propositionis 40. inter damnatas ab Alexandro VII. ob paritatem rationis neque inter sponfos licita sunt. *ib.* §. 18.

Sponfus, qui sponsam seduxit ad copulam, non potest puniri pena stupri ob aliquod jus, quod habet in corpus illius, ut ex Decretis S. Congregationis apud Fagnanum. *ib.* §. 20.

Promissio de præsentî absque præsentia Parochi, & testium, neque sponsalium, ut ex pluribus Decretis S. Congregationis. *ib.* §. 24.

S Y N O D U S.

Synodus Diœcesana non necessario transmittitur ad sacram Congregationem Concilii, ut ab ea recognoscatur, emendetur, & approbetur. *De Synod. Diœces. Lib. 8. Cap. 3. §. 6.* Nam Sixtina Constitutio, quæ afferri ad id posset, nihil ea de re statuit, nisi quoad Concilia Provincialia.

Constitutiones Synodales statim ac promulgantur, ligare subditos incipiunt, neque bimestre expectandum, ut de Legibus Imperialibus edicitur. *L. Leges sacratissimæ, C. de Leg. & Rub. Novel. 66.* & de Legibus Pontificiis Doctores quidam asserunt, aliis magis communiter negantibus; nihil enim circa hoc statuitur de legibus ab inferioribus latis, ut monent DD. plures. *De Synod. Diœces. Lib. 13. Cap. 4. §. 2.*

Regulares etiam subjiciuntur legibus Synodalibus in iis, quæ respiciunt curam animarum, & Sacramentorum administrationem, ex *Trid. Sess. 25. Cap. 11. de Regularibus*; quamvis secus sit in aliis, sed ad evitandam deformitatem sese illis conforment oportet, non tamen sub gravi eas negligenter, notante Suario. Censet tamen Pontifex contra nonnullos Regulares, quamvis teneantur ad festa Diœceseos ex *Trid. Sess. 25. Cap. 12. de Regul.* non tamen teneri ad jejunia ab Episcopo indicta, nisi alia consuetudo in quibusdam Monasteriis forte invaluisset. *De Synod. Diœces. Lib. 8. Cap. 4. §. 5.*

T A B A C U S.

Tabacum per nares trahere, vel ejus fumum in os inducere ante Missæ celebrationem, vel communionis perceptionem, nequaquam interdicendum censet Pontifex, neque prohibendum judicat, cum ob receptam, ac pervulgatam ejusmodi consuetudinem omnis in ea re modo absit inhonestas, & indecentia. *De Synod. Diœces. Lib. 7. Cap. 63. §. 3.*

T E R T I A R I E .

Mulieribus Tertiariis non collegialiter viventibus non possunt Regulares dare habitum sui Ordinis sine licentia Episcopi Diocesani, cui debent rite probare habere se hoc privilegium Sedis Apostolicæ, fœminas illas esse moribus probatas, habere illas ultra annum decimum quartum, tantum possidere de annuis redditibus, ut habeant satis ad alimenta, ac denique non cum aliis eas cohabitare, quam cum necessariis in primo tantum gradu consanguinitatis, vel affinitatis sibi conjunctis, ut ex Decret. S. Congreg. in causa Mazariensi die 10. Maji 1727. *De Synod. Dioces. Lib. 7. Cap. 41. §. 8.*

Tertiariæ collegialiter viventes, votis tamen solemnibus, & clausura non adstrictæ, cum sint contra Bullam 8. S. Pii V. a S. Congregatione tolerantur potius, quam approbentur, sunt autem omnimode Episcopi jurisdictioni subjectæ, ut ex pluribus S. Congregationis Decretis. *Instit. Eccles. 29. §. 12.*

Tertiariæ non collegialiter viventes non possunt habere Confessarium quemcumque etiam sui Ordinis, nisi approbatum ab Episcopo pro Confessionibus sæcularium. Item non possunt Regulares illis die Paschæ Sacramentum Eucharistiæ ministrare. Defunctorum corpora sepultura mandanda sunt in Ecclesia Parochiali, nisi forte in Ecclesia Regularium sui Ordinis sepulchrum esset illis destinatum. *Instit. Eccles. 19. §. 14.*

Benedictus XIII. multa concessit Tertiariis, sive vivant in communi Monasterio, sive domi suæ vitam agant privatam, quæ utique jus novum condere viderentur; sed cum Clemens XII. in sua Constitutione *Romanus* anni 1732. jura Tertiariarum revocaverit ad terminos concilii Tridentini, ac Decretorum Apostolicorum; ideo nihil novum de illis statuendum est. *ib. §. 16.*

Tertiariæ collegialiter viventes ex recepta S. Congregationis immunitatis opinione, gaudent immunitate fori. Vicissim autem Tertiariæ in domibus privatis habitantes eodem privilegio non gaudent, ex Doctoribus definitur. *Instit. Eccles. 105. §. 68.*

T E S T A M E N T U M .

Testamentum factum coram Parocho, & duobus saltem testibus idoneis valet pro toto Statu Ecclesiastico, nisi obstat statutum aliquod municipale, ex dispositione Cap. *Cum esses* 10.

Testamenta ad causas pias toto Orbe Catholico valent si fiant coram duobus testibus, ex Cap. *Relatum* 11. *de Testamentis. Instit. Eccles. 105.*

Quoad dispositionem Capitis *Cum esses* non sufficit si sint duo, vel tres testes, & absit Parochus, cum in Canone sit *Coram Pres-*
byte

bytero suo. Nec sufficit si defectum Parochi suppleat Capellanus; sicut neque si præsentiam præstet Confessarius ordinarius. Demum testes masculi requiruntur, nec feminae valent. Demum valet testamentum ita conditum, etiamsi testator non sit in extremo vitæ periculo. *ib.* §. 8. 9. & 10.

Scribenda sunt testamenta a Parocho coram testibus, & a testatore subscribenda, sicut etiam a Parocho, & testibus. Si tamen scribere ignorent, sufficit scriptura Parochi, & signum Crucis impressum in charta a testibus. *ib.* §. 14.

Ita scriptum testamentum saltem intra octo dies Parochus cum testibus deferre debet tabellioni; & si adsit subscriptio Testatoris, & testium, non requiritur ut singula contenta in testamento referant Notario. Si nulla sit testatoris subscriptio, tunc Parochus, seu Sacerdos viva voce exprimere debet quidquid in eo testamento continetur; quod, & a singulis testibus seorsum præstandum est. Denique, & singuli illi subscriptionem suam agnoscant. *Ibid.* §. 16. Has vero omnes depositiones scribat tabellio, & jungat testamento.

Ad servanda vero quæ in testamento mandantur, discussio Parochi, & testium agenda est a iudice competenti, citata parte, cujus interest, excepta tamen consuetudine, ut valeant testamenta, nulla facta publicatione, si illa reposita sint in Archivo. *Ibid.* §. 16.

V A S A S A C R A.

Vasa sacra dum actu continent Corpus, & Sanguinem Christi tangere nemo alius permittitur, nisi Sacerdos, & Diaconus.

Subdiaconis datum est in altaris ministerio tangere calicem, & patenam dum Corpus, & Sanguinem Christi non continent.

Acolythis licet tangere illa, sed extra ministerium altaris, quod etiam extenditur ad omnes illos, qui prima Tonsura initiati sunt. Hac omnia ex Theologis. *Instit. Eccles.* 34. §. 18.

V E N D I T I O.

Clerici beneficiati prohibentur unico actu vendere commodum, seu utilitatem percipiendi fructus beneficii quoad vixerint, vel per longum tempus recepta pecunia in ea summa, de qua conventum est inter contrahentes, sive pecunia illa tota simul solvatur, sive per plures solutiones. Id vero vitium sub excommunicatione & aliis penis contra alienantes bona ecclesiastica infligitis, & contractus omnes ita celebrandos in futurum Pontifex irritat, & annullat. *Const. UNIVERSALIS ECCLESIAE, Bull. Tom. 1. num. 29.*

In contractu emptionis, & venditionis, si fiat pactum, quo venditor, quandocunque voluerit rem venditam redimere, obligetur

vi ejusdem pacti plus dare, quam receperit in venditione, contractus est injustus. *De Synod. Dioces. Lib. 7. Cap. 51. §. 4.*

Si venditio fiat cum pacto redimendi intra certum tempus, quo elapso non sit amplius locus retrovenditioni; iste contractus sapit usuram, ex eo quia videtur induere naturam pignoris. *Ib. §. 4.*

V I A T I C U M.

Ægroto impotenti Viaticum sumere, non licet sacram particulam deferre ad eam venerandam, & deosculandam, quod fieri vult S. Pius V., & Sac. Congregatio Concilii. *De Sacrifi. Miss. Lib. 3. Cap. 19. §. 4.*

Morituro impotenti Eucharistiam sub specie panis deglutire, non potest Sacramentum administrari sub specie vini, neque sub specie panis intincti in vino consecrato, sed omnino linguendus est non refectus sacra communione, cum præceptum Viatici non obliget, nisi cum ministrari potest ritu ab Ecclesia non prohibito; iste vero ritus ab Ecclesia Latina omnino prohibetur. *Ib. §. 6.*

Vicissim autem licite administratur sub specie panis vino vel aqua non consecrata madefacti, ut facilius deglutiatur. *Ib.*

V I C A R I U S C A P I T U L A R I S.

Ecclesia vacante tota Episcopi jurisdicctio devolvitur ad Capitulum Cathedralis Ecclesiæ per Textum in Cap. *His, que*, & Cap. *Cum olim, de Majorit. & Obed.* ac illud quidem eam per se exercere posset nisi obstarat jus novum Tridentini *Sess. 24. Can. 16. de Ref.* quod mandat, ut intra octo dies post inductam, seu ut decidit S. Congregatio post habitam notitiam vacationis, Vicarium constituere teneatur, per quem illam exerceat. Si vero negligat, vel Ecclesia vacans careat Capitulo, tunc ad Metropolitanum spectat; vel si nulli subiecta fuerit, ad viciniorem Episcopum. Si vero tunc Metropolitanus vacaverit, jus istud transit ad Capitulum Metropolitanæ. Hæc omnia ex Decisionibus S. Congregationis deducuntur in *Lib. 2. Cap. 9. §. 2. De Synodo Diocesana nov. edit.*

Verum antiqua consuetudo quarundam Ecclesiarum, ut vacantis Ecclesiæ administratio transeat in aliquem in Ecclesiastica dignitate constitutum, retinenda est, ut ex Rota. *Ibid.*

Dispensationes ab Apostolica Sede ad Episcopum, seu ejus Vicarium Generalem delegatas, & ante Episcopi obitum nondum executioni mandatas, Vicario Capitulari exequi non licet, quia nec est Episcopus, nec Vicarius Episcopi. *Ibid. §. 3.*

Semel vero electus a Capitulo Vicarius removeri non potest, nisi causa agnita a S. Congregatione, uti decisum refertur. *Ibid. §. 4.*

Utrum Vicarius Capitularis ea possit, quæ nonnisi speciali mandato Vicarius Episcopi præstare potest, Doctores in utramque partem disputant. *Ibid.*

Cum Vicarius Apostolicus datur Ecclesiæ vacanti, nullam habet aliam auctoritatem præter eam, quam Vicarii Capitulares ea occasione obtinent. *De Synod. Dioces. Lib. 2. Cap. 10. nov. edit.*

VISITATIO DIŒCESANA, ET SACRORUM

LIMINUM QUOAD EPISCOPOS.

Episcopo non prohibetur quidem bis quotannis Diocesim suam visitare, sed nonnisi unam tantummodo per annos singulos procurationem exigere potest, ut ex pluribus S. Congregationis Decretis. *De Synod. Dioc. Lib. 7. Cap. 53. §. 5.*

Vicarius Capitularis potest Diocesim visitare post peractum annum a visitatione ab Episcopo facta, ut pluribus S. Congregationis Decretis decisum est. *Ibidem Lib. 2. Cap. 9. §. 5.* Illi tamen non nisi dimidium procurationis, quæ solvitur Episcopo, retribuendum est, cum debeat minori comitatu incedere, & constat ex resolutione Sac. Congregationis in una Ostunensi die 7. Julii 1708. *Ibid. Lib. 7. Cap. 53. §. 5.*

Episcopi omnes ex vi Constitutionis *Romanus Pontifex* a Sixto V. editæ, antequam consecrentur, si Romæ existant, in manibus S. Romanæ Ecclesiæ primi Diaconi Cardinalis; extra Curiam vero in manu Antistitis ad hoc delegati ex formula præscripta jurant se statis temporibus limina SS. Apostolorum visitaturos per se, sive legitime impeditos per aliquem de suo Capitulo, vel alium indignitate ecclesiastica constitutum, vel beneficio præditum; & si hi defuerint per Sacerdotem aliquem Diocesanum sæcularem, vel regularem.

Tunc autem Romano Pontifici rationem reddere tenentur de Pastoralis officio impleto, & iis omnibus, quæ ad suam Diocesim pertinent. Sacræ autem Congregationi Concilii injunctum est munus, ut postulata Episcoporum illorum discutiatur, & det illis responsa, sicuti & videndi num legitime sint impediti. *De Synod. Dioces. Lib. 16. cap. 6. §. 11. nov. edit.*

Tempus, intra quod obeunda est ista visitatio, aliis quidem longius definitum est, aliis brevius, sed non minus quam triennium, nec supra quadriennium. *Ibid. §. 3.* Porro si Episcopus habeat Coadjutorem ab Apostolica Sede datum, sufficit si coadjutor nomine Episcopi adeat, sicut etiam sufficit si mittatur Administrator Episcopatus, qui debet visitare limina sua, & principalis sui nomine, ut ex Decisis a S. Congregatione. *Ibid. §. 5.*

Id etiam præstandum est ab Episcopo titulari, ut ex Fagnano aliisque, *ibid.* probatur. §. 5.

Denique nec eximuntur Episcopi Ecclesiarum suburbicariarum; quamvis exempti sunt a residentia. Ita ex Decret. *Consistoriali Alexandri VII. Ibid. §. 6.*

Postremo Prælati minores, qui proprie territorium habent vere separatum, in quo independenter a quocunque Episcopo jurisdictionem spirituales exercent, ad eandem visitationem tenentur, ut ex respons. Sacr. Congreg. & ex Bulla QUOD SANCTA data die 27. Novembris anni 1740. a Benedict. XIV. constat.

E contra vero non tenentur ii Prælati inferiores, qui territorium separatum non habent, ut satis constat. *Ibid. §. 9.*

V O T U M.

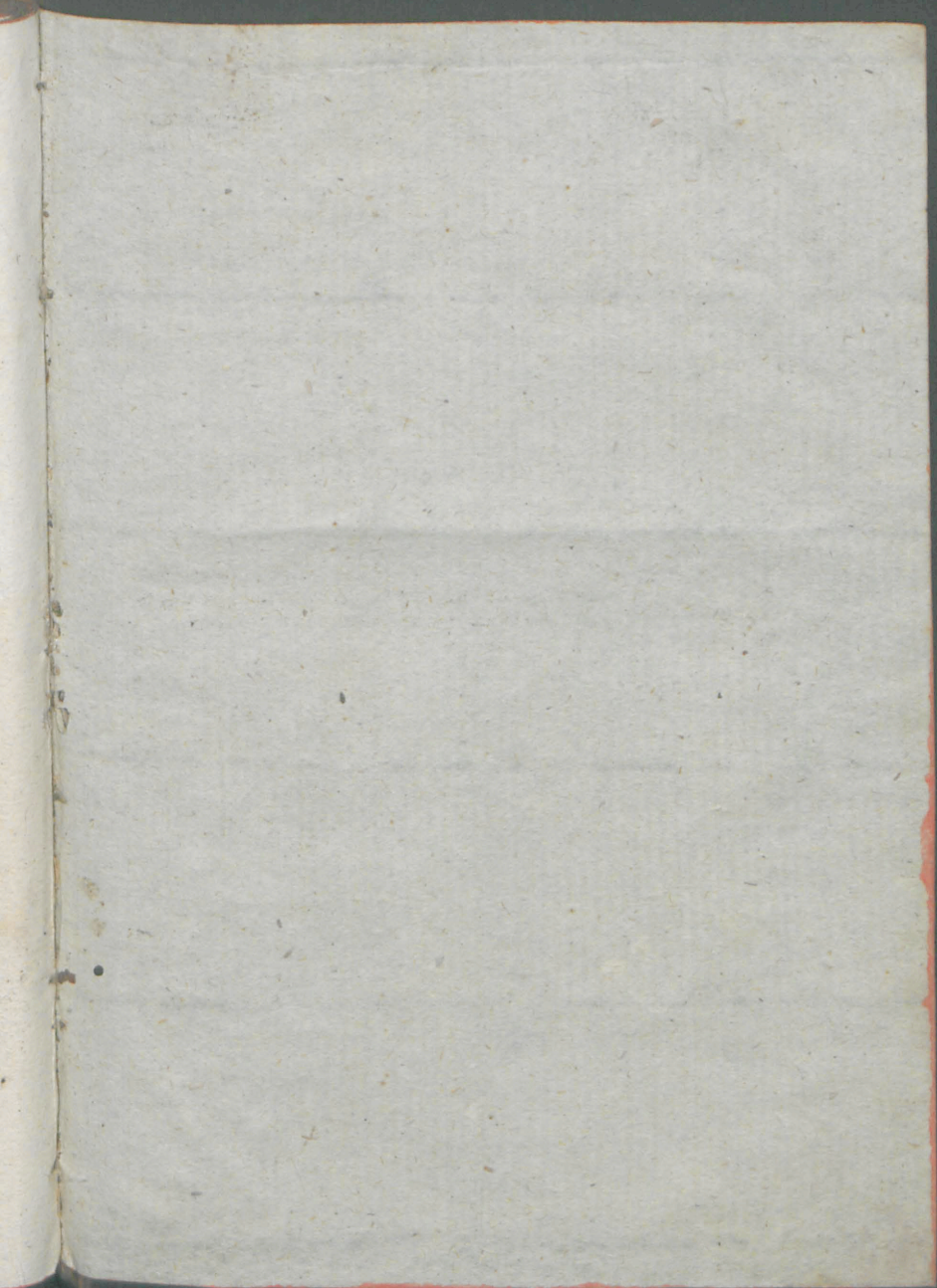
Vota simplicia etiam castitatis, & Religionis, ac sacrarum Peregrinationum dispensando commutare potest major Pœnitentiarius Romanus. Bulla PASTOR BONUS, Bull. *Tom. 1. n. 95. §. 29.*

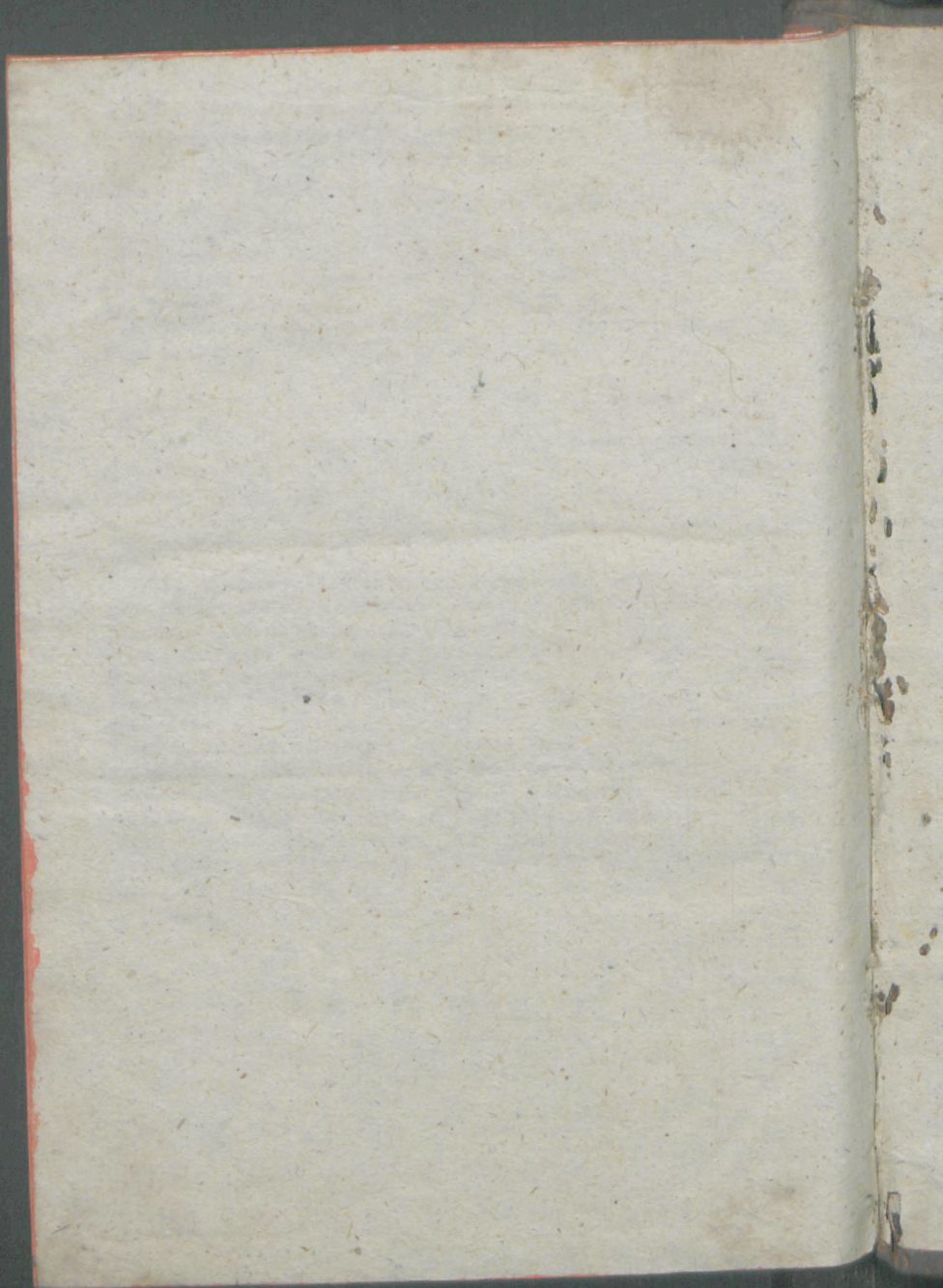
U S U R A.

Usuræ peccatum illud est, cum aliquid lucri exigitur ultra sortem ratione mutui. Nec hoc a vitio vacat, etiamsi moderatum sit lucrum, quod deposciatur. Ratione tamen titulorum quorundam, quos extrinsecos vocamus et contractu mutui, exigi potest annuus proventus, in quo tamen cavendum est, ne quid nimis accipiatur. Sicut etiam non semper iidem tituli in contractu mutui celebrando adsunt. Quin & accidit quandoque in nonnullis rerum circumstantiis, ut nulli alteri iusto contractui locus esse possit, & adsit obligatio, ut nudo mutuo alteri succurramus. Hanc doctrinam ab omnibus palam doceri mandat Pontifex, monetque insuper, ut si quando in mutuo præstando alii legitimi tituli adsint pro annuo lucro exigendo, in celebratione Contractus mutui explicentur. Hæc omnia latius in Encyclica ad Episcopos Italiae VIX PERVENIT &c. Bull. *Tom. 1. n. 143.*

F I N I S.

00032287

